

SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

**FATİH MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMİRÎ MANZUM NO:
779'da BULUNAN "MECMÛ'A-İ MÜNHAHAB-I NA'T-I ŞERİF"
ADLI MECMÛ'A, 1b-69a VARAKLAR ARASI
(TRANSKRİPSİYONLU METİN-İNCELEME)**

Yüksek Lisans Tezi

Yasemin GÖKKUŞ

Sivas
Mayıs 2019

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

**FATİH MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMİRÎ MANZUM NO:
779'da BULUNAN "MECMÛ'A-İ MÜNTAHAB-I NA 'T-I ŞERÎF"
ADLI MECMÛ'A, 1b-69a VARAKLAR ARASI
(TRANSKRİPSİYONLU METİN-İNCELEME)**

Yüksek Lisans Tezi

Yasemin GÖKKUŞ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

Sivas
Mayıs 2019

KABUL VE ONAY

Üniversite : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı
Tezin Başlığı : Fatih Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum No: 779'da
Bulunan "Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf" Adlı Mecmû'a,
1b-69a Varaklar Arası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)
Savunma Tarihi : 03.05.2019
Danışmanı : Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

Unvanı - Adı Soyadı
Jüri Başkanı : Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA
Üye : Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Üye : Prof. Dr. Atabey KILIÇ
Oy Birliği
Oy Çokluğu

İmza

Yasemin GÖKKUŞ tarafından hazırlanan Fatih Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum No: 779'da Bulunan "Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf" Adlı Mecmû'a, 1b-69a Varaklar Arası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme) başlıklı tez kabul edilmiştir.

.../.../2019

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;

2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;

3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dâhil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;

4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

Beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

15.../05/2019

Yasemin GÖKKUŞ

ÖNSÖZ

Eski Türk Edebiyatında divanlar, mesneviler, tezkireler ve tarih kitapları kadar şiir mecmûaları da önemli kaynaklardandır. Anadolu sahasında ilk örneklerine 15. yüzyılın başlarında rastlanan şiir mecmûaları; edebiyat tarihimizde önemli bir yere sahiptir. Rağbet gören bir tür olması nedeniyle pek çok örneği verilen şiir mecmûaları, yazıldığı dönemin edebî zevkini yansıtır ve unutulmuş, bilinmeyen şairlerin şiirlerini gün yüzüne çıkarır. Bilinen şairlerin divanlarında görülmeyen şiirlerinin tespit edilmesinde son derece önemli kaynaklardır.

Çalışmamızın konusu, Na't mecmûasıdır. Na't mecmûaları farklı zamanlarda yaşamış şairlere ait, farklı nazım şekillerinden oluşan muhteva birliğine sahip şiirlerden müteşekkil birer antolojidir.

Üzerinde çalıştığımız mecmûa; Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum 779 numarada kayıtlı, Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîfin 1b-69a varak arasındadır. Mürettibi ve müstensihisi Enderunlu Vâsîf ve Mîr Vâsîf olarak tanınan Vâsîf Osman Bey'dir.

Çalışmamızın giriş kısmında mecmûa kavramı, mecmûanın önemi ve tasnifi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde, çalıştığımız mecmûanın genel özellikleri ve ardından mecmûanın mürettibi ve müstensihinin biyografisi yer alır. Ardından 1b-69a varak arası muhtevası hakkında bilgiler, tablolar ile birlikte verilmiştir. Birinci bölüm, 1b-69a varak arasında yer alan şairlerin kısa biyografileri verilerek tamamlanmıştır. İkinci bölümde, yazma eser transkribe edilerek günümüz yazısına çevrilmiştir. Çalışmamız sonuç, kaynakça, ekler (Tıpkıbasım) ve öz geçmiş bölümleriyle sonlandırılmıştır.

Çalışmamızın giriş kısmında mecmûa kavramı, mecmûa'nın önemi ve tasnifi hakkında genel bilgiler verilirken, kelimeleri faydaladığımız kaynakta geçen şekliyle tezimize aldık. Kelime uzunluklarına müdahil olmadık.

Çalışma konusunun belirlenmesinde ve çalışmamızın hazırlanma sürecinin her aşamasında değerli zamanlarını ve bilgilerini esirgemeyerek bana yardımcı olan kıymetli Hocam Prof. Dr. Mehmet ARSLAN'a en içten duygularıyla teşekkürlerimi sunuyorum.

Yasemin GÖKKUŞ

Sivas – 2019

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	v
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	vii
ÖZET	ix
ABSTRACT	xi
GİRİŞ	1
Mecmûa	1
Mecmûaların Önemi	2
Mecmûaların Tasnifi.....	4
1. FATİH MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMİRİ MANZUM 779 NUMARALI ŞİİR MECMÛASI (MECMÛ‘A-İ MÜNTAHAB-I NA‘T-I ŞERÎF) (1b-69a VARAK) TANITIMI	9
1.1. Mecmûanın Genel Özellikleri.....	9
1.2. Mecmûanın Mürettibi ve Müstensihi Enderunlu Vâsıf'ın Biyografisi	9
1.3. 1b-69a Varak Muhtevası.....	10
1.4. 1b-69a Varak Arasında Yer Alan Şairler ve Kısa Biyografileri.....	17
2. FATİH MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMİRİ MANZUM 779 NUMARALI ŞİİR MECMÛASI (MECMÛ‘A-İ MÜNTAHAB-I NA‘T-I ŞERÎF) 1b-69a VARAKLAR ARASI (TRANSKRİPSİYONLU METİN)	39
SONUÇ	225
KAYNAKÇA	227
EKLER	231
Ek 1. Tıpkıbasım.....	231
ÖZ GEÇMİŞ	253

KISALTMALAR

a	: Varak ön yüzü
a.g.e.	: Adı geçen eser
b	: Varak arka yüzü
b.	: bin
C	: Cilt
d	: Doğum tarihi
H	: Hicrî
haz.	: Hazırlayan
Ktp.	: Kütüphane, -si
H.z.	: Hazret-i
M	: Miladî
No	: Numara
ö	: Ölüm tarihi
s.	: Sayfa
S	: Sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vb	: Ve benzeri
vd	: Ve diğerleri
vs.	: Ve saire
vr	: varak
Yay.	: Yayınevi / Yayınları
yy.	: Yüzyıl

TABLO LİSTESİ

- Tablo 1.** Mecnû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf'de Yer Alan Şairlerin Alfabetik Sıralanması Ve Şiirler Hakkında Tablo 11
- Tablo 2.** Mecnû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf'de Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtılması 13

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ا (أ)	Â, â	ض	Ž, ž / Đ, đ
ا (إ)	A, a / E, e / I, ı / Ĭ, i / U, u / Ü, ü	ط	Ṭ, ṭ
ب	B, b	ظ	Ẓ, ẓ
پ	P, p	ع	‘
ت	T, t	غ	Ĝ, ĝ
ث	Ṣ, ṣ	ف	F, f
ج	C, c	ق	Ḳ, ḳ
چ	Ç, ç	ك	K, k / G, g / Ñ, ñ
ح	H, h	ل	L, l
خ	H, h	م	M, m
د	D, d	ن	N, n
ذ	Ẓ, ẓ	و	V, v / Ū, ū / Ü, ü / O, o / Ö, ö
ر	R, r	ه	H, h / a, e
ز	Z, z	لا	la, lâ
ژ	J, j	ی	Y, y / I, ı, / Î, î
س	S, s	ء	’
ش	Ş, ş		
ص	Ş, ş		

ÖZET

Şiir mecmûaları, edebiyat tarihimiz bakımından büyük öneme sahiptir. Mecmûalar, farklı şairler tarafından aynı muhtevaya sahip şiirlerin bir araya getirildiği derleme kitaplardır. Yazıldıkları dönemin edebî zevki hakkında bilgi bulduğumuz kaynaklardır.

Çalışmada, Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum No: 779'da kayıtlı, mürettibi ve aynı zamanda müstensihî şair Enderunlu Vâsîf olan "Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf" in 1b-69a varakları arası üzerinde durulmuştur.

Çalışmada, mecmûalar hakkında genel bilgilerin yer aldığı giriş bölümü, mecmûanın geneli ve 1b-69a varaklar arasının tanıtıldığı bölüm, yazma eserin transkripsiyon harfleriyle günümüz yazısına çevrildiği bölüm ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

Bu çalışma, klasik Türk edebiyatının edebî eser kaynaklarından mecmûaların önemine dikkat çekmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk edebiyatı, Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf, Enderunlu Vâsîf, Metin ve İnceleme.

ABSTRACT

Poetry magazines are of great importance in terms of literary history. Mecmuas are collections of poems that have the same content by different poets.

The sources we find information about the literary pleasure of the period in which they were written.

The study focused on recorded in the Public Library Ali Emîrî Manzum no: 779 registered Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf 1b-69a pages of the poet Enderunlu Vâsîf, who was the organizer and also replicator.

The study consists of the introduction section, where general information about the mecmuas is presented, the second section, where the general and "1b-69a" pages are introduced, the third section and the conclusion section, in which the manuscripts are translated into transcription letters and today's writing.

This study aims to draw attention to the importance of magazines which are the sources of literary works of classical Turkish literature.

Key Words: Classical Turkish literature, Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf, Enderunlu Vâsîf, Text and Review.

GİRİŞ

Mecmûa

Arapça bir kelime olup cem‘ kökünden gelir. Mecmûa, "toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzîm edilmiş şeylerin hepsi; seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap; dergi"¹ demektir. Sözlükte "dağınık şeyleri bir araya getirmek, toplamak" anlamındaki cem‘ masdarından türeyen mecmû‘dan (bir araya getirilmiş, toplanmış) gelmektedir. Mecmûanın yanı sıra "mecâmî“, "mecma“, "câmi“ gibi aynı kökten türemiş kelimelerle -yalnız Osmanlı Türkçesinde- "cüzdan", "defter" ve "cerîde" isimleri de aynı manada kullanılmıştır.² Ayrıca, Farsçada "dilenci, dilenci çantası, dağarcık, torba" gibi anlamlarına gelen "keşkûl" kelimesi Arapçada "mecmûa, antoloji" manasını ifade etmektedir.³

Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır.⁴ Mecmua, içinde seçme yazıların bulunduğu el yazması eserdir. Eski harflerle yazılmışlardır. Şekil yönünden bir defterden ibarettir. Bir çeşit antoloji niteliğindedirler. Çoğunlukla yazarları ve yazıldıkları tarih belli değildir.⁵

Mecmûalar, klasik kültürümüzün mahsulleridir. Mecmûalarda Arap-Fars dil ve edebiyatlarının tesirinde medrese-mektep mensuplarının manzum-mensur; edebî, dinî, tarihî, tasavvufî vb. eserlerinden yapılmış seçmeleri buluruz.⁶ Mecmûalar daha ziyade eserleri yazıya geçmiş, kütüphanelere intikal etmiş şâir ve muharrirlerden yapılmış seçmelerdir. Divân edebiyatımızın bütün nevileri: Şiir, mesnevî, tarih, tezkire, mektup, seyâhatnâme, sefâretnâme; Kur’ân, tefsîr, hadîs, fıkıh, kelâm vb. gibi İslamî ilimler; bâtil ve gerçek bilgiler, meselâ: İlm-i simyâ, ilm-i reml (bazı şekillere göre murad ve niyeti haber verme), sihir, rü’yâ tâbiri, ilm-i nücûm, ilm-i

¹ Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi Yay., Ankara 2001, s. 596.

² Mustafa Uzun, "Mecmua", İslâm Ansiklopedisi, C. 28, TDV Yay., Ankara 2003, s. 265.

³ Hüseyin Elmalı, "el-Keşkûl", İslâm Ansiklopedisi, C. 25, TDV Yay., Ankara 2002, s. 324.

⁴ Mustafa Uzun, a.g.e., s. 265.

⁵ İskender Pala, "Mecmua", Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, Kapı Yay., İstanbul 2004, s. 300.

⁶ Şükrü Elçin, Halk Edebiyatına Giriş, Akçağ Yay., Ankara 2000, s. 5-6.

zâyiçe (yıldızların ve burçların hareketlerinden hüküm çıkarıp istikbali anlama), musikî... mecmuaların belli başlı mevzularıdır.⁷

Derleme yoluyla meydana getirilen mecmualar tamamen derlemecinin zevkine bağlıdır. Bu bakımdan çok düzgün ve tertipli mecmualar yanında düzensiz mecmualar da vardır. Eserleri yazıya geçmiş şair ve yazarlardan yapılan seçmelerin yer aldığı mecmualar bulunduğu gibi, adları bilindiği halde henüz ele geçmemiş bazı önemli eserlerin asılları veya kopyalarını içeren önemli mecmualar da vardır. Sözelimi şâirlerin divânlarına koymadıkları şiirleri ile edebiyat tarihi açısından önemi büyük olan risâle ve mektupları bu mecmularda bulunur.⁸

Osmanlı dönemindeki gelişimine bakarak XV. yüzyıldan itibaren dikkat çekmeye başladıklarını, XVI. yüzyıldan sonra ise sayı ve çeşitlerinin iyice arttığını söylemek mümkündür. Daha çok Osmanlı ve İran sahasında rağbet gördüğü anlaşılan özel mecmuaların kâğıdının kalitesi, rengi, boyutları, cildi, yazısı, tezhibi, şekli gibi vasıfları ve maddî nitelikleri itibariyle birbirlerinden çok farklı olduğu, bir kısmının düzensiz, âdeta karalama defteri; bir kısmının çok düzenli ve özenli bir sanat eseri niteliği taşıdığı görülmektedir.⁹

Mecmûalar, Köprülü'nün tarifıyla medfun ve meçhul birer hazinedir.¹⁰

Mecmûaların Önemi

Mecmualar yazıldıkları dönemin aynası durumundadır. Bu eserler üzerine yazılacak çalışmalar meseleye farklı açılardan bakmayı gerekli kılmaktadır. Mecmualar edebiyat araştırmacısına, dönemin beğenilen edebî metinlerini; konularını, okuyucunun talebini, mürettibin şiir zevkini, tertip amacını, estetik anlayışını, öne çıkan isimleri ve eserlerini, okunurluk oranlarını ve buna benzer birçok bilgi ile bunları yorumlama fırsatı verir.¹¹

⁷ Şükrü Elçin, a.g.e., s. 5-6.

⁸ İskender Pala, a.g.e., s. 300.

⁹ Mustafa Uzun, a.g.e., s. 265-268.

¹⁰ Fuad Köprülü, "Türk Edebiyatı Tarihi'nde Usûl", Edebiyat Araştırmaları, TTK, Ankara 1999, s. 37.

¹¹ Cemal Kurnaz ve Yaşar Aydemir, "Mecmualara Sorulması Gereken Sorular", Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 8/1, Winter 2013, Ankara-Turkey, s. 62

Köksal, genelde mecmuaları, özelde şiir mecmualarını önemli ve değerli kılan temel unsurları şöyle sıralamıştır:

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.
2. Bilinen şairlerin bilinmeyen / divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
3. Şairlerin divanlarındaki şiirlerin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.
4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır.
5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.
6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşünülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşünülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.
7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.
8. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şahsın / şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür.
9. Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temâyüllerin de izini sürmek mümkündür.
10. Mecmualar dışındaki eserlerin fevayid ve vikaye yapıpraklarında da zaman zaman rastlamak mümkünse de özellikle mecmualarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konularda da ayrıca ele alınması gereken

önemli noktalar. Şöyle ki hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında çeşitli dualar, otlarla ilâç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe''ül gibi gizli ilimler (havâs) denilen itikadlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla' ve müfredler, bazı münşeat örnekleri, kimi resmî kayıtların örnekleri çokça rastlanan -asıl mecmua konusuyla ilgili olmayan- kayıtlardır. Bütün mecmuaların bir de bu gözle ele alınması çok çok önemlidir.

11. Bütün bunlarla beraber, özelde şiir mecmualarının, genelde de bütün mecmuaların yukarıda sayılan fayda ve önemleri tek tek ve birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde çok fazla bir anlam ifade etmezler. Ama aynı dönemde derlenmiş yüzlerce mecmuanın taranmasından ortaya çıkacak manzara devrin müşterek anlayış ve zevkini ortaya dökacaktır.¹²

Mecmûaların Tasnifi

Mecmûaları çeşitli yönlerden değerlendiren tasnif denemeleri mevcuttur. Muhteva açısından ilk değerlendirme Agâh Sırrı Levend'e aittir. Yazar, Türk Edebiyatı Tarihi adlı eserinde mecmûaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

- a. Nazîreler mecmûaları,
- b. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmûaları,
- c. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmûalar,
- d. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmûalar,
- e. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmûalar.¹³

Bu konudaki ikinci tasnif denemesi Günay Kut'a aittir. Kut, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'ndeki¹⁴ ilgili maddede mecmûaları şu şekilde sınıflandırır:

¹² M. Fatih Köksal, Eski Türk Edebiyatında Tenkit Ve Teori, Kesit Yay., İstanbul 2017, s. 138-141.

¹³ Agâh Sırrı Levend, Türk Edebiyatı Tarihi, C. 1, TTK Yay., Ankara 1998, s. 166-167.

¹⁴ Günay Kut, "Mecmûa" Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C. 6, Dergâh Yay., İstanbul 1986, s. 170-174.

- a. Nazîre mecmûaları,
- b. Seçme şiir mecmûaları (mecnûa-i eş'âr, mecnûa-i devâvîn)
- c. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmûalar (Mecnûa-i edviye, mecnûa-i ed'iye, mecnûa-i tevârih, mecnûa-i mu'ammeyât, mecnûa-i münşe'ât, mecnûatü'r-resâ'il gibi).
- d. Karışık mecmûalar (Bu tür mecmûalar nazım-nesir karışık olabilirler. Ayrıca Arapça, Türkçe ve Farsça gibi farklı dillerde de yazılmış olabilir.)
- e. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmûalar.

Mecmûaların tasnifine dâir bu ilk ve önemli tasnifler, son dönemlerde yapılan araştırmalar vesilesiyle geliştirilmiştir. Mehmet Gürbüz şiir mecmûalarını şu şekilde sınıflandırmıştır:

I. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmûaları (Gazel mecmûaları, kasîde mecmûaları, müstezâd mecmûaları, matla mecmûaları, beyit mecmûaları, mısra mecmûaları, farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan mecmûalar).

II. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmûaları (Tarih mecmûaları, na't mecmûaları, mu'ammâ mecmûaları, lügaz mecmûaları, medhiye mecmûaları, şehrengiz mecmûaları, farklı konularda yazılmış şiirleri içeren mecmûalar).

III. Nazire Mecmûaları

IV. Şairlerin aidiyeti / mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmûalar (Aynı zümreye mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar, Mevlevî şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar, Hurûfî-Bektaşî şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar, aynı coğrafyada ya da aynı şehirde yetişmiş veya aynı milliyete mensup şairlerin şiirlerini toplayan mecmûalar).

V. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin dîvânlarını / şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmûalar¹⁵

Atabey Kılıç'ın yaptığı mecmua tasnifi ise şu şekildedir:

¹⁵ Mehmet Gürbüz, "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", (haz. Hatice Aynur vd.), Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 108-112.

1. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından

1.1. Cönkler

1.2. Mecmûalar

1.2.1. Tertip durumuna göre mecmûalar

1.2.1.1. Mürettep mecmûalar

1.2.1.2. Mürettep olmayan mecmûalar

1.2.2. Mürettip durumuna göre mecmûalar

1.2.2.1. Mürettibi bilinen mecmûalar

1.2.2.2. Mürettibi bilinmeyen mecmûalar

1.2.3. Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmûalar

2. Şekil bakımından

2.1. Manzûm metinler mecmûaları

2.1.1. Kasîde mecmûaları

2.1.2. Gazel mecmûaları

2.1.3. Nazire mecmûaları

2.1.4. Mu‘ammâ mecmûaları

2.1.5. Manzûm lugât mecmûaları

2.1.6. İlâhî mecmûaları

2.1.7. Şehrengîz mecmûaları

2.1.8. Na‘t mecmûaları

2.1.9. Hilye mecmûaları

2.1.10. Mi‘râciyye mecmûaları

2.1.11. Matla‘ mecmûaları

2.1.12. Mersiye mecmûaları

2.1.13. Çeşitli mesnevîlerden seçkileri barındıran mecmûalar

2.1.14. Güfte mecmûaları

2.1.15. Müstezâd mecmûaları

2.1.16. Tarih mecmûaları

2.1.17. Musammat mecmûaları

2.1.18. Kıt'a ve rubâ'î mecmûaları

2.1.19. Dîvân mecmûaları

2.2. Mensur metinler mecmûaları

2.2.1. Lugaz mecmûaları

2.2.2. Fetva mecmûaları

2.2.3. Tefsir mecmûaları

2.2.4. Şerh mecmûaları

2.2.5. Sakk mecmûaları

2.2.6. Mekân tasvirlerini içeren mecmûalar

2.2.7. Münşe'ât mecmûaları

2.2.7.1. Derleme münşe'ât mecmûaları

2.2.7.2. Tek şahsa ait inşa örneklerinden oluşan münşe'ât mecmûaları

2.3. Karışık manzum ve mensur eserler mecmûaları

2.3.1. Fevâyid ve eş'âr mecmûaları

2.3.2. Farklı türleri barındıran mecmûalar

3. Dil bakımından

3.1. Arapça mecmûalar

3.2. Farsça mecmûalar

3.3. Türkçe mecmûalar

3.4. Çok dilli mecmûalar

4. Muhteva bakımından

4.1. Din

4.2. Tasavvuf

4.3. İlm-i nücûm / fal ve remil

4.4. Hikâye / latîfe

4.5. Hezel ve hiciv

4.6. Edviye

4.7. Mûsikî

4.8. Hat ve kitâbet

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmûalar¹⁶

Çalışmamıza konu olan Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf, Mehmet Gürbüz'ün tasnifine göre şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmûaları başlığı altında na't mecmûaları grubuna girmektedir. Atabey Kılıç'ın yaptığı tasnife göre ise şekil bakımından manzûm metinler mecmûaları başlığı altında na't mecmûaları grubuna girmektedir.

¹⁶ Atabey Kılıç, "Mecmûa Tasnifine Dâir", (haz. Hatice Aynur vd.), Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkamberi, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 75-96.

1. FATİH MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMİRİ MANZUM 779 NUMARALI ŞİİR MECMÛASI (MECMÛ‘A-İ MÜNTAHAB-I NA‘T-I ŞERÎF) (1b-69a VARAK) TANITIMI

1.1. Mecmûanın Genel Özellikleri

Mecmûa, Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum 779’da kayıtlıdır. Mecmûanın ilk sayfasında “Mecmû‘a-i Müntahab-ı Na‘t-ı Şerîf Bâ-hatt-ı Vâsıf-ı Mîr-i Şâ‘ir Enderûnî” kaydı yer almaktadır. Bu kayda göre mecmûanın mürettibi aynı zamanda müstensihi, Enderunlu Vâsıf diye tanınan 19. yüzyıl divan şairlerinden Vâsıf Osman Bey’dir. Mecmûanın ilk sayfasında sol alt köşede mecmûanın Millet Genel Kütüphanesi’ndeki kayıt bilgilerini gösteren bir damga mevcuttur. Bunun üzerinde bir mühür yer alır. Arap rakamıyla katalog kaydı olan 779 arşiv numarasını mührün hemen üstünde görürüz. Bunların üstünde mecmûanın ismi yer alır. En üst kısımda ise silinmiş bir mühür bulunmaktadır.

Mecmûa 182 varaktan oluşur.¹⁷ Varak numaraları eserin bazı yerlerinde günümüz rakamlarıyla gösterilmiştir. Mecmûa sadece siyah mürekkep kullanılarak yazılmıştır. Bazı şiirlerde şair adı ve başlık yer alırken; bazı şiirlerde şairin adı ve şiirin başlığına rastlanmamaktadır. Adı geçmeyen şairler de mahlasları sayesinde bulunmaktadır.

1.2. Mecmûanın Mürettibi ve Müstensihi Enderunlu Vâsıf’ın Biyografisi (d. ? / ? – ö. 1240 / 1824-25)¹⁸

Asıl adı Osman’dır. Enderun’da yetişti. Mir Vâsıf ve Enderunlu Vâsıf diye tanındı. İstanbul’da doğdu. Eski kazaskerlerden Arnavut / Elbesanlı Halîl Paşa’nın biraderinin kızının oğludur. Kardeşi, Sadullah Efendi’dir. Çocukluğunda Galatasaray’a çerağ edildi, orada ilim tahsil etti. Onu çekemeyenlerin dedikodusuyla bir müddet zorluk yaşadı.

¹⁷ Emine Yeniterzi, *Divan Şiirinde Na‘t*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1993, s. 54.

¹⁸ "İsmail Hakkı Aksoyak, "Vâsıf, Vâsıf Osman Bey", www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com Madde No: 14167.

1218/1803-04'te Silâhdâr Süleyman Paşa, onu kendine kaftancı yaptı. IV. Mustafa cülûs edince onu enderunda has odaya aldı. Sonradan hünkâr baş lalası, Rebiülahir 1230 / Mart-Nisan 1815'de Peşkir Ağası, o sene ya da Rebiülahir 1232 / Şubat-Mart 1817'de Anahtar Ağası ve 1232 / 1816-17'de Kilar Kethüdası oldu. Padişah huzurunda hilat giydirildi ve iltifat gördü. Kiler kethüdası olarak Recep 1234 / Nisan-Mayıs 1819'da kendi talebiyle Bolayır'da Şehzâde Süleyman Paşa tevliyetiyle emekli edildi. Sonra hâcelik rütbesi verildi. 1240 / 1824-25'te vefat etti. Son Asır Türk Şairleri'nde verilen bilgiye göre Üsküdar'da İnadiye'den Saraçlar Çeşmesi'ne giden caddenin, sol tarafında, Karacaahmed Türbesi civarındaki kabristana defnedildi. Fakat Osmanlı Müellifleri'nde Vâsıf'ın Üsküdar'da medfun olduğu kabul edilmeyip Eyüp'te Zal Paşa Camisi dergahına defnedildiği belirtilir.

Mezar taşında, dostlarından Keçecizâde İzzet Molla'nın kitabesi yazılıdır ve tarih beyti şöyledir: "Şuarâ mâtem edüp yazdı mücevher tarih / Rûh-i Osman'a ide Vâsıf'ı terfik ilâh" (1240 / 1824-25).

İnce bir zat olduğu hâlde vücûdunun fil kadar büyük olduğu, evinin Tophâne'de bulunduğu ve 1238 / 1822-23'de yandığı bilinmektedir. Matbu ve mürettep bir Dîvân'ı vardır. Dîvân'ı, 1257/1841-42'de Mısır'da Bulak Matbaası'nda talik harflerle, yine aynı sene İstanbul'da Takvim-i Vekayi Matbaası'na nesih harflerle basıldı. İzzet Molla, mezar taşı kitabesinde Vâsıf'ın eserini yaktığını söylüyor. Fakat şiirleri yandıktan yedi sene sonra Dîvân'ın İstanbul'da ve Mısır'da nasıl ortaya çıktığı bilinmemektedir. Dîvân'ı Rahşan Gürel tarafından hazırlanmış ve İstanbul'da basılmıştır.

Dîvân'ında "O gül-endâm bir al şâle bürünsün yürüsün / Ucu gönlüm gibi ardınca sürünsün yürüsün" beyti gibi dil-rübâ şiirlere nadiren rastlanır. Şiirlerinin sade ve hoş olmasıyla övülür. En güzel şiirleri şarkılarıdır.

1.3. 1b-69a Varak Muhtevası

Mecmûanın tezimize konu olan 1b-69a varakları arasında 17 şaire yer verilmiştir. Nazım şekilleri olarak 31 kasîde, 2 rubâ'î, 1 terkîb-i bend toplam 34 şiir yer almaktadır. Mecmûada yer alan şiirlerde en çok kullanılan nazım şekli kasîdedir. Mecmûada ismi tespit edilen şairler şunlardır:

Sâlik, Sâbit, Sırrî, Nâdirî, Riyâzî, Vechî, Rızâyî, Şehrî, Kâşif, Fehîm, Vesîm, Nâ'îlî, Neylî, Yahyâ Bey, Şâkir, Fâ'izî, Nef'î.

En çok şiiri bulunan şairler şunlardır: Sâbit; 3 kasîde, Rızâyî; 3 kasîde, Şehrî; 1 rubâ'î, 4 kasîde, Kâşif; 1 rubâ'î, 3 kasîde, Nâ'îlî; 6 kasîde, Fâ'izî; 2 kasîde.

Mecmûada yer alan şair ve şiirleriyle ilgili tablo şöyledir:

Tablo 1. Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf'de Yer Alan Şairlerin Alfabetik Sıralanması Ve Şiirler Hakkında Tablo

No	Şair Adı	Nazım Türü	Nazım Şekli	Birimi
1	Fehîm-i Kadîm	Na't	Kasîde	52 beyit
2	Ganî-zâde Nâdirî	Mi'râciyye	Kasîde	74 beyit
3	Kaf-zâde Fâ'izî	Na't	Kasîde	31 beyit
4	Kaf-zâde Fâ'izî	Şitâ'iyye-Na't	Kasîde	38 beyit
5	Kâşif	Na't	Rubâ'î	Tek dördlük
6	Kâşif	Temmûziyye-Na't	Kasîde	34 beyit
7	Kâşif	Na't	Kasîde	42 beyit
8	Kâşif	Bahâriyye-Na't	Kasîde	26 beyit
9	Nâ'îlî-i Kadîm	Na't	Kasîde	52 beyit
10	Nâ'îlî-i Kadîm	Na't	Kasîde	54 beyit
11	Nâ'îlî-i Kadîm	Na't	Kasîde	72 beyit
12	Nâ'îlî-i Kadîm	Na't	Kasîde	47 beyit
13	Nâ'îlî-i Kadîm	Na't	Kasîde	55 beyit
14	Nâ'îlî-i Kadîm	Na't	Kasîde	65 beyit
15	Nef 'î	Na't	Kasîde	45 beyit
16	Neylî	Na't	Kasîde	23 beyit
17	Rızâyî	Na't	Kasîde	60 beyit
18	Rızâyî	Na't	Kasîde	36 beyit
19	Rızâyî	Bahâriyye-Na't	Kasîde	56 beyit
20	Riyâzî	Mi'râciyye	Kasîde	99 beyit
21	Sâbit	Mi'râciyye	Kasîde	99 beyit
22	Sâbit	Münâcât-Na't	Kasîde	76 beyit
23	Sâbit	Ramazâniyye-Na't	Kasîde	90 beyit
24	Sâlik Efendi	Na't	Kasîde	25 beyit

Tablo 1. (Devam) Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf'de Yer Alan Şairlerin Alfabetik Sıralanması Ve Şiirler Hakkında Tablo

25	Sırrî	Na't	Kasîde	64 beyit
26	Şâkir Mehmed Efendi	Mevlûdiyye	Terkîb-i Bend	8 bend
27	Şehrî	Na't	Rubâ'î	Tek dörtlük
28	Şehrî	Na't	Kasîde	45 beyit
29	Şehrî	Na't	Kasîde	44 beyit
30	Şehrî	Bahâriyye-Na't	Kasîde	58 beyit
31	Şehrî	Na't	Kasîde	105 beyit
32	Vechî	Na't	Kasîde	80 beyit
33	Vesîm	Mi'râciyye	Kasîde	77 beyit
34	Yahyâ Bey	Na't	Kasîde	68 beyit

Tablo 2. Mecmû‘a-i Müntahab-ı Na‘t-ı Şerîf’de Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtılması

Varak Numarası	Şair / Şairler	Nazım Biçimi	Beyit / Bend Sayısı	Şiirin Başlığı
1b – 2a	Sâlik Efendi	Kasîde	25 beyit	Na‘t-ı Şerîf-i Şehen-şâh-ı Levlâk Sâlik Kulları
2b – 5b	Sâbit	Kasîde	99 beyit	Şâbit Bismillâhirrahmânirrahîm
5b – 8a	Sâbit	Kasîde	76 beyit	Velehû Şâbit
8a – 10b	Sâbit	Kasîde	90 beyit	Velehû Şâbit
10b – 12b	Sırrî	Kasîde	64 beyit	Sırrî
12b – 15a	Nâdirî	Kasîde	74 beyit	Nâdirî
15a – 18a	Riyâzî	Kasîde	99 beyit	Nizâmî ¹⁹
18a – 20b	Vechî	Kasîde	80 beyit	-
20b – 22a	Rızâyî	Kasîde	60 beyit	Gül-Feşânî-i Nesîm-i Niyâz Be-Ravza-i Midhat-ı Şâh-ı Tahtgâh-ı İ‘câz Nûr-ı Evvel ü Zuhûr-ı Âhîr Ebü'l-Kâsım Muhammed Hâşir- ‘aleyhi ezkâ’s-şalât ü efđalü's-selâm mâhatemeti’s-şalâtü bi's-selâm

¹⁹ Manzûmenin başlığında Nizâmî yazıyor; ancak biz onun Riyâzî’ye ait olduğunu tespit ettik.

Tablo 2: (Devam) Mecmû‘a-i Müntahab-ı Na‘t-ı Şerîf’de Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtılması

22a – 23b	Rızâyî	Kasîde	36 beyit	Na‘t-ı Maḥrem-i Ḥarem-gâh-ı Kuds ü Bezm-gâh-ı Ünsâ- Üns Şeh-bâz-ı İ‘câz-ı Mi‘râc Pervâz-ı Şâh-ı Levlâk Taḥt ü Mevc-i Dür-Pâş-ı -"inne lî-ma‘allâhî vaḳtün"- ‘aleyhi’s- şalâtü ve's-selâm
23b – 25a	Rızâyî	Kasîde	56 beyit	Ḥırâmîden-i Nâzük-Nihâl-i Kalem Be-Âheste Nesîm-i Senâ-Güzârî-i Faḥr-ı ‘Âlem Resûl-i Ekrem Şallallâhu ‘Aleyhi ve Sellem
25a	Şehrî	Rubâ‘î	Tek dördlük	-
25a – 26b	Şehrî	Kasîde	45 beyit	-
26b – 28a	Şehrî	Kasîde	44 beyit	-
28a – 30a	Şehrî	Kasîde	58 beyit	-
30a – 33a	Şehrî	Kasîde	105 beyit	-
33a	Kâşif	Rubâ‘î	Tek dördlük	-
33a – 34b	Kâşif	Kasîde	34 beyit	-
34b – 35b	Kâşif	Kasîde	42 beyit	-
35b – 36b	Kâşif	Kasîde	26 beyit	-
36b – 38a	Fehîm	Kasîde	52 beyit	-
38a – 40b	Vesîm	Kasîde	77 beyit	-

Tablo 2: (Devam) Mecmû‘a-i Müntahab-ı Na‘t-ı Şerîf'de Yer Alan Şiirlerin Varak Numaralarına Göre Tanıtılması

40b – 42b	Nâ‘ilî	Kasîde	52 beyit	Der-Menkabe-i Gül-i Gülzâr-ı Risâlet Maḥbûb-ı Rabb-ı ‘İzzet Ḥazret-i Muhammed Muştafâ Şallallâhu ‘Aleyhi ve Sellem
42b – 44a	Nâ‘ilî	Kasîde	54 beyit	Der-Menkabe-i Ser Ḥayl-i Enbiyâ Maḥbûb-ı Ḥudâ Ḥazret-i Muhammed Muştafâ Şallallâhu ‘Aleyhi ve Sellem
44a – 46a	Nâ‘ilî	Kasîde	72 beyit	Der-Menkabe-i Risâlet-penâh Ḥabîbullâh Ḥazret-i Resûlullâh Şallallâhu ‘Aleyhi ve Sellem
46b – 47b	Nâ‘ilî	Kasîde	47 beyit	Der-Medḥ-i Resûl-i Ekrem Maḥbûb-ı Rabb-ı ‘Âlem Ḥazret-i Muhammed Muştafâ Şallallâhu ‘Aleyhi ve Sellem
48a – 49b	Nâ‘ilî	Kasîde	55 beyit	Der-Menkabe-i Şîr-i Ḥudâ ‘Aliyy-i Murtaẓâ Raḍıyallâhu Te‘âlâ ‘Anh
49b – 51b	Nâ‘ilî	Kasîde	65 beyit	Der-Menkabe-i Kurretü'l-‘Ayn-ı Resûl-i Müctebâ Şehîd-i Deşt-i Kerbelâ Ḥazret-i Hüseyin Raḍıyallâhu ‘Anhümâ
51b – 52a	Neylî	Kasîde	23 beyit	Na‘t-ı Şerîf
52b – 54b	Yahyâ Bey	Kasîde	68 beyit	Şefî‘-i Rûz-ı Kıyâmet Şâhib-i Sa‘âdet Muhammed Muştafâ Şallallâhu ‘Aleyhi ve Sellem
54b – 56a	Şâkir Mehmed Efendi	Terkîb-i Bend	8 bend	Mevlûdiyye
56a – 57a	Fâ‘izî	Kasîde	31 beyit	Der-Menkabet-i Ḥazret-i Şîr-i Ḥudâ ‘Aliyy-i Murtaẓâ ve Raḍıyallâhu ‘Anhüm
57a – 58b	Fâ‘izî	Kasîde	38 beyit	Der-Menkabet-i Ḥazret-i İmâm Ḥasan Bin ‘Aliyy-i Velî Raḍıyallâhu Te‘âlâ ‘Anhüm
58b – 59b	Nef ‘î	Kasîde	45 beyit	Der-Na‘t-ı Seyyid-i Kâ‘inât ‘Aleyhi Efdalü’s-Şalavât

1.4. 1b-69a Varak Arasında Yer Alan Şairler ve Kısa Biyografileri²⁰

Fehîm-i Kadîm (d. 1037 / 1627 – ö. 1057 / 1647)²¹

Asıl adı Mustafa'dır. Aslen Halepli, Arap kökenli bir aileden gelmektedir. Yakın dostu Evliya Çelebi, babasının İstanbul Parmakkapı'da kurabiye satan Mısırlı bir fellah olduğunu ifade etmekteyse de kaynaklar ağırlıklı olarak ailenin Halepli olduğunda birleşirler. Babasının mesleği dolayısıyla Uncuzâde olarak tanınmıştır. Gibb, Fehîm'in babasını un tüccarı olarak takdim eder (Çavuşoğlu 1999: 207) ancak, yaşadığı hayat ve sıkıntılar onun iyi gelirli bir tüccarın oğlu olduğunu doğrulayacak yönde değildir. İstanbul doğumlu olan Fehîm, 4. Murad (saltanatı: 1623- 1640) ve Sultan İbrahim (saltanatı: 1640-1648) devirlerinde yaşamıştır. Doğum tarihi kaynaklarda kesin bir bilgi olarak verilmemekle birlikte; Dîvân'ında yer alan ve kimi tarihi olayların (4. Murad' a yönelik kaside, Örfî Dîvân'ını istinsah ettiğine dair düşürdüğü tarih vb.) ardından söylenmiş şiirlerden hareketle, ihtiyat kaydıyla, doğum tarihi 1037/1627 kabul edilmektedir. 19.yy.ın ünlü şairlerinden olan Süleyman Fehîm'den ayırt edilebilmesi için kaynaklar ondan Fehîm-i Kadîm şeklinde bahseder. Sicill-i Osmanîde adı Fehmî Mustafa Efendi olarak geçmekteyse (Akbayır 1996: 515) de gerek şiirlerinde kullandığı mahlas gerek diğer kaynakların verdiği bilgi Fehmî adının yanlışlığını ortaya koymaktadır.

Dîvân'ı dışında Şehrengîz, Bahr-ı Tavîl, Letâif-i Kümmelîn ve Durûb-ı Emsâl-i Türkî adlı eserleri bulunmaktadır.

Dîvân'ı 1934'te Sadettin Nüzhet Ergun ve 1991'de Tahir Üzgör tarafından yayımlanmıştır. Üzgör, söz konusu yayımında şiirlerin mensur diliçi çevirilerini de yapmıştır. Tahir Üzgör'ün tenkitli metnini yayınladığı divanda, 17 kaside, 5 musammat, 16 kıt'a, 293 gazel, 56 rubai ve 8 Farsça şiir yer almaktadır. Klasik şiirde rubailerde mahlas kullanılmaması bir gelenektir. Ancak Fehîm 28 rubaisinde mahlas kullanmıştır.

²⁰ Mecmûada yer alan şairlerin biyografilerini içeren bilgiler, www.turkedebiyat isimlersozlugu.com kaynak gösterilerek hazırlanmıştır.

²¹ "Ayşe Yıldız, "Fehîm-i Kadîm", www.turkedebiyat isimlersozlugu.com Madde No: 8027.

17. yy.'ın önde gelen Sebk-i Hindî temsilcilerinden olan Fehîm, sözden ziyade anlama önem vermiş, şiirinde anlam giriftleşmiştir. Sebk-i Hindî'nin de özelliği olan mübalağa ve ıstrap Fehîm'in şiirinin belirgin özelliklerindedir.

Klasik şiirde, şairlerin beğendiği, üstat kabul ettiği şairlerden bahsetmeleri, onları takdir edip sanat güçlerini övmeleri ve kendilerini onlarla kıyaslamaları alışılmış bir durumdur. Ancak Fehîm'de gelenekselleşmiş bu duruma çok fazla rastlanmaz. Fehîm, kendi şairliğine fazlasıyla güvenir. Şiirlerinde Hâkânî, Örfî, Enverî, Tâlib-i Âmul, Senâî ve Zahîrî'nin adı geçmekle beraber kendini en az onlar kadar iyi bir şair olarak görür (Felek 2007: 7-9).

Ganî-zâde Nâdirî (d. 980/1572 – ö. 1036 Cemaziyelahir / 17.02.1626)²²

Abdülganîzâde Mehmed Nâdir Efendi. Asıl adı Mehmed'dir. 980 / 1572 yılında İstanbul'da doğdu. Kaynaklarda daha ziyade babasının ismi ve mahlâsıyla anılan Nâdirî'nin künyesi, "Mehmed Nâdirî bin Abdulganî bin Emîr şâh bin Bâyezîd" şeklindedir.

Bilgili ve kültürlü bir kimse olan Nâdirî'nin aynı zamanda geniş hayallli bir nazım üslûbuna sahip olduğunu söyleyebiliriz. Onun eserlerinde bir terkip halinde karşımıza çıkan unsurlar dîvân şâirlerinin hemen hepsinde gördüğümüz ortak hususiyetlerdir. Bu bakımdan Nâdirî'nin orijinalitesini işlediği mevzuda ve şiir tekniğinde değil, söz ve imaj seviyesinde araştırmak daha uygun olur.

Eserlerinde duygudan çok düşünce hâkimdir. Lirik bir şâir olmadığı için de şiirlerinde pek fazla derinlik ve samimiyet göze çarpmamaktadır. En samimi ve duygulu şiirleri dinî şiirleri, özellikle mi'râciyeleridir. İkisi dîvânında biri de Şehnâme'sinde olmak üzere toplam 204 beyit tutarında üç mi'râciyesi vardır. Onun en çok tanınan ve beğenilen şiirleri de mi'râciyeleri ve Şehnâme'sidir.

Ganî-zâde Mehmed Nâdirî Efendi ilmi yanında edebî zevke de sahip bir kişidir. Bu bakımdan hem tefsir ilminde hem de edebî sahada eserler vermiştir. İdbâr ve ikbâl ile dolu hayatı boyunca bulunduğu müderrislik, kadılık, kazaskerlik gibi resmî

²² "İsmail Hakkı Aksoyak, " Nâdirî, Abdülganîzâde Mehmed Nâdir Efendi," www.turkedebiyatilisimlersozlugi.com Madde No: 11043.

vazifeleri düşünülürse azımsanmayacak kadar manzûm ve mensûr eser verdiği söylenebilir. Eserlerini şöyle sıralayabiliriz.

1. Divan: Eserin başında bulunan ağır ve secili bir dille kaleme alınmış dibaceden anlaşıldığına göre, Dîvân bizzat Nâdirî tarafından tertip edilmiştir. Dîvân'ın ilk şiiri 74 beyitlik bir mi'râciyedir. Bunu takiben 1 na't ve padişahlardan III. Murad, III. Mehmed, I. Ahmed, I. Mustafa ve II. Osman için söylenmiş kasideler gelir. Daha sonra sadrazamlardan Sinan Paşa, Lâlâ Paşa, Yavuz Ali Paşa, Kuyucu Murat paşa, Nasuh Paşa, Öküz Mehmed Paşa ile şeyhülislamılarından Sinan Efendi, Ebu'l-Meyâmin Mustafa Efendi, Sadaret kaymakamı Kasım Paşa ve Mîrâhûr Ali, Mîrâhûr Gazanfer Ağa'lara sunulan 37 kaside yer alır. Dîvân'ın tek tercî-i bendi Sultan IV. Murad içindir.

Bu şiiri ile Bâkî'nin III. Murad için yazdığı:

Tâli oldu neyyîr-i ikbâl-i devlet subh-dem / Şule saldı âleme necm-i hidâyet
subh-dem matlalı tercîini tanzir etti.

O'nun birer mersiye olan 4 müseddesi de mütekerrir müseddestir. Bunları, Şeyhülislâm Yahya'nın bir ve Bâkî'nin iki gazeline yazdığı 3 tahmis takip eder. Dîvân'ında bulunan 30 kıt'anın 9 tanesi tarih kıtasıdır. Geriye kalan 21 kıt'anın 7 tanesi kıt'a-i kebîredir. Elifbâ'nın bütün harfleriyle gazel yazmış olan Nâdirî'nin 121 gazeli vardır. Gazellerin çoğu 5 beyitli olup 35 tanesi de müzeyyel gazeldir. Edebiyatımızın rubâideki en büyük ustası Azmi-zâde Hâletî'nin yakın dostu olan Nâdirî'nin Dîvân'ında 32 tane de rubâ'îsi mevcuttur. Nâdirî Dîvânı'nın nüshaları oldukça fazladır. 19 kadar Dîvân nüshası yanında, çeşitli şiir mecmualarında da şiirlerinin toplandığı görülmektedir.

2. Şehnâme: Şehnâme'de Osmanlı tarihinin kısa bir bölümü, I. Ahmed'in son zamanlarıyla II. Osman zamanında meydana gelen olaylar anlatılmıştır.
3. Münşeât: Ağır bir lisan ve san'atlı bir üslûpla kaleme alınmış Münşeât'ında çeşitli şahıslara hitâben yazılmış ve içerisinde Arapça, Farsça kıt'a nazm, mülemma şiirler de bulunan mensûr yazılar mevcuttur. Münşeât'ta 20 kadar mektup bulunmaktadır.

4. Kalemîyye Risalesi: Arapça olarak kaleme alınmış bu kısa risâle de bazı Dîvân nüshalarının arkasında mevcuttur.
5. Tefsîr-i Beyzâvî-i Haşîye: Beyzâvî Abdullah b. Ömer (?-1286)'in Envârü'l Tenzil ve Esrârü't-ta'vîl adlı tefsirinin müteddid şerhleri vardır.

Kaf-zâde Fâ'izî (d. 998/1589 – ö. ? / ?)²³

XVII. yüzyılın tanınmış, asil bir ailesine mensup olan Kafzâde Fâizî'nin asıl adı Abdülhaydır. Fâizî hem ana tarafından hem de baba tarafından âlim ve fâzıl bir ailenin evladıdır. Bu yönüne mevcut bütün kaynaklar dikkat çekerler. Babası da Kafzâde lakabıyla anılan âlim, şair ve kazasker Feyzullah Efendidir.

Fâizî'nin doğum yeri İstanbul'dur. Doğum tarihiyle ilgili biyografik kaynaklarda ihtilaf görülmektedir. Bazı kaynaklar Fâizî'nin doğum tarihi olarak 980/1572 yılını gösterirken bazı kaynaklar da 998/1589 yılına işaret ederler. Fâizî'yi tanımak için onun en yakın arkadaşı ve can dostu aynı zamanda Fâizî'yi yakından tanıyan; edebiyat tarihimizin biyografik kaynaklarından bir eserin müellifi ve hamse ve divanı sahibi olan Nevî-zâde Atâyî ile olan ilişkilerine dikkatle bakmak uygun olacaktır.

Fâizî'nin ölüm tarihinin 1031/1622 olduğunda biyografik kaynaklar müttefiktir. Keşfü'z-Zünun'un Mısır baskısında Fâizî'nin vefatı 1031 tarihi olarak gösterilse de İstanbul baskısında sehven 1032 olarak dizilmiştir. Şerafettin Yalpkaya baskısında ise bu yanlışlık düzeltilmiştir. Mehmed Muhibbî, Hülâsatü'l-Eser'de vefat tarihini 1032 olarak kaydetmiştir. Ayrıca Gibb Osmanlı Şiir Tarihi'nde 1032 yılını gösterir. Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı Sözlüğü'nde de 1032 /1623 tarihi verilmiştir.

Kafzâde genç yaşında ölmesine rağmen bu kısa ömrüne birçok eserler sığdırmıştır. Elimizde daha çok şairliğini gösteren manzum eserleri vardır. Fakat kaynaklarda şaire ait münşeat örneklerinden söz edilmekte, nesir yönünün kuvvetli olduğu belirtilmektedir. Fâizî'nin nesir örneği olarak elimizde üç mektubu vardır.

²³ "Halil İbrahim Okatan, "Fâizî, Kafzâde Fâizî, Abdülhay", www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com Madde No: 9720.

Fâizî'nin elimizde bulunan eserleri dört adettir: 1. Divan, 2. Zübdetü'l-Eşâr, 3. Leylâ vü Mecnun, 4. Sâkînâme

1. Divan: Fâizî'nin en önemli iki eserinden birisi divanıdır, diğeri de tezkiresidir. Divanda İnaat, Hz. Ali için 2 methiye, Hz. Hasan için 1 methiye, Hz. Hüseyin için 1 mersiye, 1 münacat, Sultan II. Osman için 1, Sultan I. Ahmed için 1, Şeyhülislam Yahya için 3, Vezîr-i Azam Ali Paşa için 2, Vezîr-i Azam Dilaver Paşa için 1, kime sunulduğu tespit edilemeyen ve divanda "Kasîde-i nâ-tamam" başlığı ile verilen 1 kaside, Şeyhülislam Mehmed Efendi için 1 kaside olmak üzere 16 kaside vardır. Kasidelerden sonra 156 adet gazel bulunur. Gazellerden sonra 22 kıta, 6 rubâi, 92 matla beyti yer alır.
2. Zübdetü'l-Eşâr: Fâizî'nin asıl şöhreti kısaca "Zübde" adıyla anılan bu tezkiresi sebebiyledir. Klasik tezkirelere benzemeyen bu eser bir antoloji mahiyetindedir. Fâizî'nin bu eseri antolojik mahiyetli tezkirecilikte ilk örnektir.
3. Leylâ vü Mecnun: Fâizî bu eserini Selânik'te iken yazmaya başladığını (1618) Atâyî'ye yazdığı mektubundan anlıyoruz. Şair mesnevisini tamamlayamadan ölmüştür. Eser 1136 beyittir.
4. Sâkînâme: Kaf-zâde Fâizî'ye ait 168 beyitlik küçük bir mesnevidir. Eser Leylâ vü Mecnun mesnevisinin içinde yer alır. İçki ve içki meclisinin övgüsü yapılır. Terkîb-i bend nazım biçimiyle yazılmıştır.

Kâşif (d.1076/1665-66-ö.19 Rebiülahir 1111/14 Ekim 1699)²⁴

Asıl adı Seyyid Mehmed Sadeddin'dir. (Müstakimzade Süleyman Sadeddin 2000: 324). Nakibüleşraf Rumeli kazaskeri Seyyid Said Efendi'nin oğludur. Dedesi de Mehmed Esad Efendi'dir. Bu sebeple Es'adzâde Seyyid Sa'deddin Efendi olarak anıldı. 1076/1665-66 yılında İstanbul'da doğdu. Gençliğinde iyi bir eğitim aldı. 1093/1682 yılında Şeyhülislam Çatalcalı Ali Efendi'den mezun oldu. (Sâlim 2005: 582) Öğrenimini bitirdikten sonra müderris oldu.

²⁴ "İsmail Hakkı Aksoyak, "Kâşif, Es'adzâde Seyyid Sa'deddin Efendi", www.turkedebiyatiisimlersozlugi.com Madde: No: 9865.

Üç dilde şiir söyleme yeteneğine sahipti. Farsça ve Türkçe mürettep Dîvân'ı vardır. Hat sanatında ilerlemek için özel hocalarla çalıştı ve şöhret kazandı. (Sâlim 2005: 582; Müstakîm-zâde Süleymân Sadeddin 1928: 714). Safâyî, şairi inşada Veysî ve Nergisî'ye benzetir, Dîvânı olduğunu söyler. Şiirde de, tanınmış Fars şairlerinden Hüsrev, Hakanî ve Şevkete benzetir. Andığı şairlere göre Kâşif üslupta Sebki Hindî'yi takip etmektedir.

Nâ'ilî-i Kadîm (d. ? / ? - ö. 1077 / 1666)²⁵

Nâilî'nin biyografisi, tezkirelerin verdiği az sayıda bilgi dışında, kendi Dîvân'ından elde edilen bazı verilere dayanır. Halûk İpekten, şairin hayatı hakkındaki bilgi yetersizliğini bazı makul gerekçelerle açıklar. Nailî, yüksek rütbeli bir devlet memuru değildir ve devlet büyükleri ile de bir yakınlığı bulunmamaktadır. Bu nedenle onun adını, devrin önemli olayları içinde görmek mümkün değildir.

O, şiirden başka bir alanda söz sahibi olmamıştır, bu nedenle hayatı hakkında şair tezkireleri dışında muteber, ikinci bir kaynak yoktur (İpekten 1999: 11). Şeyh ya da paşa olmadığı halde şiiriyle ön plâna çıkan Nâilî'nin, edebî kişiliği bu açıdan önem arz etmektedir. Çünkü o, yalnızca sanatı ile kalıcılığı yakalamış, başarılı bir şairdir.

Beliğ, Nuhbetül-Âsâr'ında Nâilî'nin künyesini İstanbulî Pîrî-zâde Mustafa Çelebi olarak verir ve onun 1077/1666 tarihinde ölümüne Şeyh Nazmî'nin düşürdüğü tarihi aktarır (Abdulkadiroğlu 1999: 396). Vefeyât-ı Ayvansarâyî'de de şairin babasının adı Pîrî Halife olarak aktarılır. Aynı eserde şairin, babası ile meslektaş olduğu ve babası sayesinde maden kâtipliği görevine getirildiği söylenmektedir (Ekinci 2012: 116). Nazmî'nin, Nâilî'nin vefatına düşürdüğü tarihte şairin maden mukataası görevinde halifebaşılığa yükseldiği ve muhasebe işleriyle uğraştığı ima edilir (Çapan 2005: 582).

Rıza, Tezkire'sinde Nâilî'nin edebî kişiliği üzerinde durur ve onu manalar söylemeye muktedir ve irfan sahibi bir şair olduğunu bildirir (Zavotçu 2009: 142). Esad Mehmet Efendi şairi, Sâbit ve Nazîm'in üstadı olarak tanıtır ve divan sahibi olduğunu bildirir (Oğraş 1995: 221). Ayvansarâyî de şairin Sâbit ve Nazîm'in üstadı olduğu bilgisini aktarmaktadır (Ekinci 2012: 116).

²⁵ "Özer Şenödeyici, "Nâ'ilî-i Kadîm, Mustafa",
www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com Madde No: 11085.

Bir şairin hakkında yapılan değerlendirmeler, onun edebiyat tarihindeki yeri açısından önem arz eder. Bunun yanı sıra, şairin kendisini nasıl gördüğünü ve neyi amaçladığını tespit etmek de onun edebî kişiliği hakkında önemli ipuçları verebilir. Klâsik şiir geleneğinde, şairlerin şiir bahsinde büyük iddialar güttükleri, kendi şiirlerini sihir ve mucize olarak niteledikleri bilinmektedir.

Ancak, bu ifadelerin arasından, mübalağalı fahriyeler çıkarıldığında, şairin estetik algısının da önemli bir kısmı gün yüzüne çıkarılabilir. Bu bakış açısıyla Nâilî Divanı'na yaklaşıldığında, şairin kendi şiiriyle ilgili önemli ipuçları verdiği söylenebilir. Sözelimi o, dönemindeki kaynakların kendisi hakkında söylediklerini teyit eder mahiyette ifadelere yer verir; yeni ve kendisine mahsus bir şiir tarzına sahip olduğunu şöyle dile getirir: "Sözün ey Nâ'îli olmazsa da şâyeste-i tahsîn/Yine bir tarz-ı hâs-ı şûhdur bir özge vâdîdür" (İpekten 1990: 196).

Nef'î (d. 980? / 1572? - ö. 1044 / 1635)²⁶

Asıl adı Ömer olan Nef'î, Erzurum'un Hasankale (Pasinler) ilçesinde doğdu. Bu yüzden kaynaklarda Erzenü'r-rûmî Ömer Bey, Erzenü'r-rûmî Ömer Efendi diye anılır. Doğum tarihi kesin olarak bilinmese de 980/1572 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. Dedesi Mirza Ali Paşa, babası Mehmed Bey'dir. Soylu bir aileye mensup şairin baba ve dedesi sancak beyliği yapmıştır. Babası Mehmed Bey'in, Kırım hanına nedimlik yaptığı, bu nedenle ailesini ihmal ettiği Sihâm-ı Kazâ'daki bir hicivden anlaşılmaktadır. Çocukluk ve gençlik yılları hakkında bilgi bulunmayan Nef'î'nin iyi bir medrese eğitimi gördüğü, Arapçayı özellikle Farsçayı, Fars edebiyatını iyi bildiği anlaşılmaktadır. Şiire genç yaşta başlamış olan Nef'î üzerinde, şair olan babasının ve o sırada Erzurum'da defterdar olarak görev yapan tarihçi Gelibolulu Âlî'nin önemli etkisi vardır. Hatta ilk dönem şiirlerinde kullandığı zarara mensup anlamına gelen "Darrî" mahlası, Âlî tarafından "Nef'î" mahlasıyla değiştirilmiştir. Nef'î'nin ne zaman ve hangi sebeple İstanbul'a geldiği kesin olarak bilinmese de Sultan I. Ahmed'in tahta geçişinden sonra İstanbul'a geldiği, ölümüne kadar yaklaşık otuz yıl burada kaldığı bilinmektedir. Sunduğu kasidelerle I. Ahmed'in takdirini kazanmış, padişahın maiyetinde kısa bir süre Edirne'de kalmıştır. I. Ahmed

²⁶ "Bahir Selçuk, "Nef'î, Ömer Efendi",
www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com Madde No: 11351.

için kaleme aldığı kasidelerde her fırsatta minnet hislerini ifade etmiş, maden mukataacılığı ve maden kâtipliği görevlerinde bulunmuştur. I. Ahmed'e sekiz kaside sunmuş, padişahın kendisine gösterdiği yakın ilgi sebebiyle tanınmış; Kuyucu Murad Paşa, Nasûh Paşa, Damad Mehmed Paşa, Halil Paşa gibi dönemin önde gelen isimlerine yazdığı methiyelerle onların da iltifat ve takdirlerini kazanmış, şöhretini artırmıştır.

Nef'î'nin biri Türkçe, biri Farsça iki divanı ve hicivlerini içeren Sihâm-ı Kazâ'sı vardır. Farsça Divan'da yer alan Tuhfetü'l-Uşşâk, bazı kaynaklarda müstakil bir eser olarak gösterilir.

1. Türkçe Dîvân: Bulak ve İstanbul'da iki defa basılan divanın, Metin Akkuş (1991) tarafından karşılaştırmalı metni hazırlanan ve daha sonra yayımlanan (1993) baskısında “altmış iki kaside, bir terkib-bend (sâkînâme), bir mesnevi, dokuz kıta-i kebire, yüz otuz dört gazel, iki kıta, dört nazım, beş rübai, on altı müfred” bulunmaktadır. Kaside ağırlıklı Türkçe Dîvân'da Nef'î'nin, saltanatlarına şahitlik ettiği padişahlara, vezirlere ve önemli devlet adamlarına sunduğu kasideler, özellikle Sultan I. Ahmed için sekiz, IV. Murad için on iki, II. Osman için yazmış olduğu dört kaside dikkat çekmektedir. Gazeller, Dîvân'da en fazla yer kaplayan ve Türk edebiyatının en mükemmel örneklerini oluşturan kasidelerin gölgesinde kalır. Kasidelerdeki tok ve gür sesin aksine gazellerde daha yumuşak bir ses tonu hissedilir. Divan üzerine F. Tulga Ocak (1980) bir doçentlik çalışması, Bahir Selçuk (2004) ahenk unsurları bakımından bir tahlil çalışması yapmıştır.
2. Farsça Dîvân: Türkçe Dîvân'ın aksine tasavvufî düşüncenin ağırlıkta olduğu Farsça Dîvân'da, Urfî-i Şirazî ve Enverî'nin etkileri hissedilir.
3. Sihâm-ı Kazâ: Nef'î'nin hicivlerini topladığı bu eser, ince bir zekâ ürünü olan manzumelerle beraber argo ifadeler ve küfür içeren manzumeler de barındırmakta, yerginin yerini çok defa sövgü almaktadır.
4. Tuhfetü'l-Uşşâk: Bazı kaynaklarda müstakil bir eser olarak gösterilen bu manzume, Farsça Dîvân'da yer alan doksan yedi beyitlik Farsça bir kasidedir. Fuzulî'nin Enîsü'l-Kalb adlı eserine nazire olarak yazılmıştır.

Klâsik Türk şiirinin en güçlü seslerinden biri olan Nef'î, özgün dil ve üslubu ile kaside sahasında çığır açmış, yaşadığı dönemden itibaren takip edilmiş, üslubu ve sanatı hep takdir edilmiştir. Güftî, Fehîm-i Kadîm, Nedîm, Şeyh Gâlib, İzzet Molla; Ziya Paşa, Namık Kemal, Tevfik Fikret gibi şairler ondan övgüyle bahsetmişlerdir (Akkuş 2006:524).

Neylî (d. 1084 / 1673 – ö. 1161 / 1748)²⁷

18. yüzyılın ilim ve irfan sahibi şairlerinden olan Neylî, 1084/1673 yılında İstanbul'da doğdu. (Çiftçi: 5975, 469). Asıl adı Ahmed, mahlası Neylî'dir. Babası, Sultan IV. Mehmed döneminin tanınmış âlimlerinden ve İstanbul kadılarında Mîrzâ Mehmed Efendi (ö. 1093/1682), dedesi Habîb Beg'dir. Babasının isminden dolayı Mîrzâ-zâde diye anılır. (Muallim Naci 1308: 308, 330). Ahmed Neylî, ilim, irfan ve faziletiyle tebarüz etmiş, köklü bir aileden gelmektedir. İlim erbabı bir aileye mensubiyeti gereği 1089/1678'de beş yaşlarında ilim tahsiline başlamıştır. Özellikle dinî ilimlerde kendini yetiştirmiş, Arapça ilimlerde öne çıkmış, nazım ve nesirde devrinin sayılır kişilerinden biri olmuştur. (Erdem 2005:4).

Neylî'nin çeşitli kaynaklarda Arapça tasnifat ve te'lifat, haşiye ve fıkıh konusunda altmışa yakın çalışmaları olduğu zikredilir (Çiftçi: 5975: 469). Fakat bunların çoğuna ulaşamamıştır. Kütüphanelerde kayıtlı başlıca eserleri şunlardır:

1. El-Fazlü'l-Vehbî fî-Tercemeti'l-Cânibi'l-Garbî: Ebü'l-Feth Muhammed b. Muzafferi'd-dîn Muhammed b. Hamîdi'd-dîn Abdi'llâh tarafından Farsça yazılan eserin tercemesidir.
2. El-Evfâ fî-Tercemeti'l-Vefâ: Ebü'l-Ferec Abdu'r-rahmân b. Alî b. el-Cevzî el-Bağdâdî'nin El-Vefâ fî-Fezâ'ili'l-Mustafâ adlı Arapça eserin tercümesidir.
3. Mâ-lâ bûdde minhü li'l-Edîbi mine'l-Meşhûrî ve'l-Garîb (Şerh-i Lügat-ı Târih-i Vassâf): Şerfe'd-dîn Abdu'llâh Vassâf b. Fazli'llâh-ı Şîrâzî'nin Tecziyetü'l-Emsâr ve Tecziyetü'l-A'sâr adlı eserin şerhidir.
4. Dîvân: Dîvân'da biri Arapça 16 kaside, on dördü Farsça 195 gazel, 1 müstezat, 2 terki-i bend, üçü Farsça 34 rubai, 2 murabba, 1 şarkı, 1

²⁷ "Adnan Uzun, "Neylî, Mîrzâ-zâde Ahmed Efendi",
www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com Madde No: 11413.

muhammes, 1'i Farsça 6 tahmis, 2'si Arapça 1'i Farsça 69 tarih, biri Arapça 16 lügaz, 5 muamma, 36 kıta, 5'i Farsça 95 müfred, 5 mesnevi ve 3 takriz bulunmaktadır (Erdem 2005: 11). Dîvân'ın tenkitli metni yayımlanmış (Kılıç 2004; Erdem 2005), ayrıca yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır (Uzun 1991).

Sâlim Efendi, Neylî'yi ilim ve irfan ile İstanbul ufuklarını aydınlatan bir güneş olarak niteler (Sâlim: 689). Safâ'î ise, değer verilip yüceltmeye yaraşır, melek huylu bir kişi olarak tanıtır (Erdem 2005: 4). Neylî'nin şiirleri kolaylıkla söylenmiş, akıcı, kusursuzdur. Şahsiyetindeki olgunluk şiirlerine yansımıştır (Sâlim: 689-690). Şiirlerinde Nâbî ve Nedîm tesiri görülür. Gazellerindeki anlatım açık ve sadedir (Ali Canib 1928: 202-204). Muallim Nâci, Neylî'nin şairlerimizin pek çoğuna tercih edilebileceğini, güzel düşünen, haşivsiz, özlü ifadeler kullandığını, sanatlı söyleyişe meylinin fazla olduğunu; tabiatının nazik, fikrinin boş ve lüzumsuz edadan uzak olduğunu belirtirken bazen İran mukallitliğinden kurtulamadığı yönünde eleştiride bulunur.

Rızâyî (d.1001/1592-ö.1039/1629)²⁸

Asıl adı Mehmed Ali'dir. Kimi kaynaklarda yalnız "Ali" olarak geçmektedir (Çaldak 1997: 450; Coşkun 1985: 71; Kayabaşı 1997: 310). Rıza tezkiresinde, Şeyhülislam Yahya'ya yakınlığı sebebiyle "Hısım Alî Çelebi" olarak meşhur olduğu kaydedilmiştir (Zavotçu 2009: 158). 1001/1592 yılında doğmuştur. "Rızâ" kelimesi doğum yılına işaret eder. Şairin doğum yeri olarak bazı kaynaklarda Amasya (Tuman 2001: 359; Bursalı Mehmed Tâhir 2000: 425), bazılarında ise İstanbul yazmaktadır (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi 1996: 330). Rızâyî, tümü ilmî ve idarî görevlerde bulunmuş olan "Bayramzâdeler" ailesine mensuptur. Dedesi, meşhur Bayramzâde Şeyhülislâm Zekeriyâ Efendi ve annesi de yine Bayramzâde soyundan olan Şeyhülislâm Yahyâ Efendi'nin kız kardeşidir (Kayabaşı 1997: 310; Çaldak 1997: 450). Babası, Biber Mehmed Efendi'dir ve Konya kadısı olduğu sırada vefat etmiştir. Tuman, Sicill-i Osmânîde babasının adının Pîr Hasan Efendi olarak geçmesinin yanlış olduğuna dikkat çekmiştir (2001: 359; Mehmed Süreyyâ 1996: 1392). Babasının

²⁸ "Aslı Gürsoy, " Rızâyî , Mehmed Ali Çelebi",
www.turkedebiyatiisimlerozlugu.com Madde No: 12223.

ölümünden sonra Şeyhülislam Yahya, yeğenin tahsiliyle bizzat ilgilenmiş, onu yetiştirmiş ve yüksek mevkilere gelmesini sağlamıştır (Çaldak 1997: 450; Atâyî 1268'den aktaran Topçu 1997: 1-2). 1017/1608-9'da, dayısı Şeyhülislâm Yahyâ'dan mülâzım olarak ilmiye mesleğine atılmış ve otuz akçe ile müderris olarak görev yapmaya başlamıştır. Bu sıralarda, kardeşi İsmail Efendi ile birlikte defalarca Mısır'a gitmiş ve Arap ulemasıyla temaslarda bulunmuştur.

Üç adet eseri bulunmaktadır:

1. Dîvân: On beş yazma nüshanın tümü incelenerek hazırlanan yüksek lisans tezine göre dîvânda; yirmi bir kaside, iki yüz on dokuz gazel, on üç ruba'î, sekiz kıt'a ve kırk altı müfred bulunmaktadır (Zor 1999: 5). Mecmu'a-i Devâvîn adlı şiir mecmuasında şairin divanında bulunmayan dokuz gazeli daha tespit edilmiştir. Bir kasidenin eksik dokuz beyti ve iki gazelinin eksik kısımları da yine bu mecmuada yer almaktadır (Gönel vd. 2013: 42). Rızâyî, mahlâsnâmedeki sözlerinden dolayı dayısı Şeyhülislâm Yahyâ'ya kulak verip her sene bir na't yazmayı ihmal etmemiştir (Zavotçu 2009: 158; Bursalı Mehmed Tâhir 2000: 425). Bu sebeple divânında yer alan kasidelerin yarısı na'ttır. Atâyî, tezkiresinde bu na'tlardan övgüyle söz etmiştir (Atâyî 1268'den aktaran Topçu 1997: 10-11). Kasidelerinde kullandığı ağır dille âlim kimliğini kolayca hissettirirken, gazellerinde bu yönünü geri plana alarak coşkunu bir üslupla daha sade bir dil kullanmıştır (Topçu 1997: 6-8). Tam olarak mutasavvıf bir şair olmasa da gazellerinin konusu genellikle tasavvufî aşktır. Divanını dört nazım şekliyle oluşturan şair, en başarılı örnekleri kaside ve gazel şekillerinde vermiştir (Topçu 1997: 17). Eser üzerine iki adet yüksek lisans tezi hazırlanmıştır (Topçu 1997; Zor 1999).
2. Nakdü'l-Mesâil fî Cevâbi's-Sâil: Bu eserde şair, Mergânî'nin el-Hidâye ve Hânûtî'nin Fetavâ'l-Hânûtî'sinden seçtiği on adet fetvayı tercüme etmiştir (Bursalı Mehmed Tâhir 2000: 425). Mensurdur.
3. Avdü'ş-Şebâb: Kâtib-i İsfahânî'nin Harîdetü'l-Kasrî ve Cerîdetü'l-Ehli'l-Asr isimindeki tarihinin muhtasar tercümesi niteliğindedir (Bursalı Mehmed Tâhir 2000: 425). Mensurdur. Hammer, şairi bu eseriyle devrin en seçkin ulemâsı arasında sayar (Hammer 1993: 266).

Genç yaşta ölmesine rağmen bir divan oluşturacak kadar şiir yazması onun az zamanda çok yazdığına delildir. Mana inceliği, hayal derinliği ve girift söylem gibi özellikleriyle 17. yüzyıl Türk edebiyatını etkileyen Hint üslubu, şairin şiirlerinde açıkça görülmekte, yine bu üslûbun bir göstergesi olan kendini İran'ın büyük şairleriyle kıyaslama ve onlardan daha yüksek seviyede görme şiirlerinde göze çarpmaktadır. Erken ölümü, Hint üslubunda kendini geliştirmesine fırsat vermemiştir. Bunun yanında aruzu kullanmadaki teknik mükemmelliği, müstensih hataları hariç, hiçbir vezin ve kafiye hatasının olmamasından anlaşılmaktadır (Topçu 1997: 4-6; Gönel vd. 2013: 40).

Tuhfe-i Naili'de sadece Rıza Tezkiresi'nin kaynak olarak gösterilen Rızâyî, Ali Rıza Çelebi'nin de, Mehmed Ali Rızâyî maddesindeki kişiyle aynı kişi olduğu düşünülmektedir.

Riyâzî (d. 980/1572 – ö.1054/1644)²⁹

Asıl adı Mehmed'dir. 980/1572'de dedesi Samsunîzâde Mahmûd Efendi'nin Mekke kadılığı sırasında Mekke'de doğdu. Babası 3. Murad (saltanatı: 1574-1595) devri âlim ve kadılarından Birgilili Mustafa Efendi'dir. Anne tarafından bilginleri ile ünlü köklü bir aileye mensuptur. İsmail Belîğ, Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefâyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân'da Riyâzî'nin anne tarafından soyunun, Sultan Yıldırım Bâyezîd (saltanatı: 1389-1402)'in annesi Gülçiçek Hatun'a dayandığını kaydeder. Riyâzî, ilmiye sınıfına mensup bir ailede yetişmenin de etkisiyle iyi bir eğitim görerek, Müeyyedzâde Abdülkâdir Efendi'den mülazım olmuş müderrislik ve kadılık yapmıştır. Osmanlı Müellifleri'nde Ebussuud Efendi'den mülazım olduğu kayıtlıysa da, Ebussuud Efendi'nin ölüm tarihi olan 1574'te Riyâzî iki yaşında olduğundan bu bilginin doğru olması mümkün değildir. 1033/1623'de tayin edildiği Kahire kadılığı sırasında işitme probleminin artması sebebiyle 1034/1624'te emekliye ayrılmıştır. İlerleyen yaşlarında kulağı ağır işittiği için "el-esamm" ya da "el-utrûş" lakabıyla anılan Riyâzî'nin ölüm tarihi 1054/1644'tür. İstanbul'da ölen Riyâzî'nin mezarının yeri bilinmemektedir.

²⁹ "Ayşe Yıldız, "Riyâzî, Mehmed Riyâzî Efendi", www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com Madde No: 12283.

En önemli eseri Riyâzü’ş-Şu’arâ isimli şairler tezkiresidir. Tezkiresi’nin yanı sıra Dîvân, Sâkînâme ve Düstûru’l-Amel isimli eserleri bulunmaktadır.

Riyâzî’nin Dîvân’ı, 25 kaside, 1 terhib-bend, 669 gazel, 9 kıt’a, 171 rubai, 89 matla ve 11 beyitten oluşmaktadır.

Sâkînâme, mef’ûlü mefâ’ilün fe’ûlün kalıbıyla kaleme alınmış, 1054 beyitlik bir mesnevidir. Sakinamelerde görüldüğü üzere musiki ve eğlence meclislerinden, içki terimleri ve içkinin insan üzerindeki etkilerinden bahsedilir. Ayrıca Riyâzî Sâkînâme’de mevcut içki yasağından da şikayet etmektedir.

Düsturu’l-Amel, 1607 yılında yazıldığı tahmin edilen, 1050 kadar Farsça kelime ve deyimlerin beyit tanıklıklarıyla açıklandığı bir eserdir. Riyâzî’nin Dîvân’ı, Sâkînâme’si ve Düstûru’l-Amel’i üzerine Namık Açıköz tarafından doktora tez çalışması yapılmıştır.

Sâbit (d./-ö. 11 Şaban 1124/5 Eylül 1712)³⁰

Bosna vilayetine bağlı Öziçe [Uzica] kasabasında dünyaya gelen şairin kesin olmamakla beraber 1060 / 1650 civarında doğmuş olabileceği düşünülmektedir (Rypka, 60; Akün, 10). Şairin adı Safvet Tezkiresinde Ali, diğer kaynaklarda Alaaddin olarak geçmektedir. Çağdaşı Vuslatî Ali Bey ve Abdullah Mâhir Bey gibi şairlerin akrabası olan Sâbit ilk tahsilini memleketin önemli âlimlerinden Halil Efendi’den almıştır.

Eserleri ise şunlardır:

1. Divan: Sâbit’in 39 kaside, 6 müzeyyel gazel, 3 tahmis, 44 tarih kıtası, 355 gazel, 2 tercî-bend, 45 kıta, 24 rubai, 182 müfred ve 5 lugazden oluşan mürettep divanının yurtiçi ve yurtdışındaki kütüphanelerde 60’dan fazla nüshası bulunmakta olup bu divan nüshalarının bir kısmında şairin bazı kısa mesnevileri de yer alabilmektedir (Karacan 1991; 45, 132). Nüsha sayısının çokluğu Sâbit’in gazel ve kaside şairi olarak ne kadar sevilip okunduğunu açıkça göstermektedir. Müellif hattı nüshası Azerbaycan

³⁰ "Ali Emre Özyıldırım, "Sâbit, Alâaddin (Ali)",
www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com Madde No: 12419.

İlimler Akademisindeki külliyyat içinde yer alan Divan'ın tenkitli metni Turgut Karacan tarafından yayımlanmıştır.

2. Zafer-nâme: Gazâ-nâme ve Selim-nâme adlarıyla da anılan eser konusuna uygun olarak Şehname vezniyle (fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül) yazılmış 426 beyitten oluşan mesnevidir.
3. Dere-nâme: Aynı zamanda Hâce Fesâd ve Söz Ebesi adıyla da anılan eser feilâtün feilâtün feilün kalıbıyla yazılmış 169 beyitlik kısa bir mizahî mesnevidir.
4. Berber-nâme: Feilâtün feilâtün feilün kalıbıyla yazılmış olan bu kısa mesnevi 111 beyitten oluşmaktadır.
5. Amrû'l-leys: Feilâtün feilâtün feilün kalıbıyla yazılmış olan bu kısa mesnevi sadece 43 beyittir.
6. Edhem ü Hümâ: Sâbit'in yarım kalmış olan ve Edhem-nâme diye de anılan bu mesnevisi feilâtün mefâilün feilün kalıbıyla yazılmış olup eksik haliyle yaklaşık bin beyitten oluşmaktadır.

Hem gazel ve kasideleriyle hem de mesnevileriyle döneminin en etkili ve sevilen şairlerinden biri olarak takdir gören Sâbit, çağdaşı olan tezkireciler Safâyî ve Sâlim tarafından büyük bir övgüyle anılmıştır. Yine Sâbit'le aynı dönemde yaşayan başta Nâbî olmak üzere birçok şairin kendisinden hayranlıkla söz ettiği bilinmektedir. Sâbit'in yeni bir üslup ortaya koyabilmiş ekol sahibi bir şair olduğu, beyitlerinin birer sehl-i mümteni örneği olarak görüldüğü ve şiirlerinin 19. yüzyıl ortalarına kadar sürekli okunduğu tanzir ve taklid edildiği tarihî kaynaklarda sıkça tekrarlanmaktadır.

Sâbit'in üzerinde durulması gereken başka bir önemli özelliği de gazel, kaside ve mesnevide yani üç şiirsel alanda eserler vermesi ve bunların her birinde etkili olmasıdır. Dönemin şiir mecmualarına ve antolojilerine bakıldığında onun çok sayıda gazelinin sevilerek okunduğu anlaşılmaktadır. Özellikle miraciyye ve ramazaniyyesi ise kaside alanında en çok sevilen ve takdir edilen eserleri olmuştur.

Sâlik (d.1130/1717-18 - ö.1215/1800'den sonra)³¹

Kasımpaşalı Sâlik Efendi adıyla bilinmektedir. Şefkat Tezkiresinde lakabı “Halebiyyü'l-asl” olarak kayıtlıdır (Kılıç: 76). Doğumuna kendisi tarafından bir rubaisinde 1130/1717-18 tarihi düşürüldü. Ölüm tarihi ve yeri hakkında kesin bir bilgi olmamakla birlikte Dîvân'ının Topkapı nüshasında “Bu Divan vezirlerin efendiliğinde bulunmuş olan Sâlik Çelebi'nindir. 1215/1800'den sonra vefat etmiştir.” denildiğine göre ölümünde 85 yaşın üzerinde olduğu söylenebilir. Sicill-i Osmanîde III. Mustafa dönemi Kethüda-yı Sadıralı kalemi kâtiplerinden olduğu yazılıdır (Mehmed Süreyya 1308:3). Râmiz Tezkiresinde iyi bir tahsil gördüğü, ilim ve irfan sahibi biri olduğu yazılı olup, şiirinden övgü ile bahsedilir (vr.52). Hayatı hakkında sınırlı bilgi olan Sâlik Efendi'nin nerede vefat ettiği ve mezarının nerede olduğu da kaynaklarda belirtilmemiştir.

Sâlik, Devhatü'l-Eser adını verdiği Dîvân'ını 1150/1737-38 tarihinde tertip ettiğini, tarih manzumeleri arasındaki “Tarih-i tedvîn-i âsâr-ı in fakîr” manzumesinde birkaç defa aynı tarihi düşürerek belirtmiştir. Dîvân'ın bilinen 5 yazma nüshası vardır: Millet Ktp. Ali Emiri Ef. Mzm. 192; Süleymaniye Ktp. Esad Efendi, 2642; Topkapı Ktp. Emanet Haz. 932 (2577); Milli Ktp. 06 Mil Yz FB 319; İngiltere Milli Ktp. Türkçe Yazmalar or 11235. Dîvân, 64 kaside, 1 terkib-i bent, Arapça ve Farsça 43 manzume, 74 tarih, 290 gazel, 4 terci-i bent, 7 tahmis, 159 muamma, 24 kıta, 34 rubai, 34 müfret ve 5 adet lügazdan oluşmaktadır. Dîvân'ın tenkitli metni doktora tezi olarak hazırlanmıştır (Kılıç 1998).

Sırrî (d.?-ö. 1111/1699)³²

Üsküdarlı Sırrî olarak tanınan şairin asıl adı İbrahim Sırrî; mahlası ise Sırrî'dir. Doğum tarihi ve ailesi hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Sadece asıl adı Mehmed olan ve Üsküdarlı Reşîd (ö. H. 1146/M. 1733) olarak bilinen bir akrabasının varlığından söz ederler. Sırrî, bir müddet maliye kaleminde “tarihçilik”le uğraşmış ve Girit defterdarı iken (H. 1111/M. 1699) vefat etmiştir.

³¹ "Müzahir Kılıç, "Sâlik, Kasımpaşalı",
www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com Madde No: 12725.

³² "Şevkiye Kazan, "Sırrî, İbrâhim Sırrî Efendi",
www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com Madde No: 13031.

Eserleri Şu Şekilde sıralanabilir:

1. Dîvân: Bir nüshası Londra'da (Rieu, CTM, 199) bulunan Dîvân'ının pek çok yazma nüshası mevcuttur. Fazla hacimli olmayan Dîvân'ında 17 kaside, 2 tahmis, 123'ü Türkçe ve 5'i Farsça olmak üzere toplam 128 gazel, 5 Türkçe tarih kıtası, 8 rubaî, 1 mesnevi ve diğer Şiirleri bulunmaktadır. Rüşdî ve Mezâkî'nin gazellerini tahmis etmiştir.
2. Târih-i Sultân Mustafâ-yı Sâni: Eserde Sultan II. Mustafa'nın Şubat 1695'teki cülûsundan Eylül 1699'da Edirne'den çıkışına kadar geçen olaylar anlatılmış ve eser II. Mustafa'ya sunulmuştur.
3. Hikâye-i Gâribü'l-Âsâr: Agâh Sırrı Levend, İbrahim Sırrî adına kayıtlı 475 beyitlik "Hikâye-i Gâribü'l-Âsâr" adlı bir eserin varlığından söz etmekte ve bir nüshasının kendisinde olduğunu belirtmektedir. Eserin üç nüshası belirlenerek İ. Hakkı Aksoyak tarafından bilgi verilmiştir.
4. Őerhu Medhi'n-Nebî: Ankara Milli Kütüphane'de Üsküdarlı Sırrî adına "müellif müsvettesi" olarak (Y. A. 3446, vr. 1b-58b) kayıtlı 639 beyitlik bir eser mevcuttur. Kanaatimizce bu eser, Üsküdarlı Sırrî'ye değil Sırrî mahlaslı bir başka Şaire aittir.

Sırrî'den söz eden bütün kaynaklar, onun Şiirlerini ve Şairliğini övmüşlerdir. Şairin edebî kişiliğiyle ilgili görüş bildirenlerden Ali Canip Yöntem (1996:128), bugün tamamen unutulmuş olan Üsküdarlı Sırrî'nin bir zamanların en meşhur Şairlerinden birisi olduğunu; onun hakkında söylenen övgü dolu sözlerin hiç de mübalağalı olmadığını söyler.

Sırrî'nin Şiirleri, ölümünden sonra da sevilerek okunmuş; hatta bunların bir kısmı bestelenmiştir.

Şâkir (d. 1178/1762 - ö. 1252/1836)³³

1178/1762'de İstanbul'da doğdu. Babası Sadrazam çukadârlarından Ahmed Ağa'dır. Babasına nispetle Çukadâr Ahmed Ağa-zâde olarak tanındı. Annesini altı yaşında kaybeden Mehmed Şâkir, altı yaşından itibaren babasından ders almaya başladı. 1188/1772'de dokuz yaşındayken Sarây-ı Hümâyûn'a alındı, olgunluk yaşına

³³ "İbrahim Halil Tuğluk, "Şâkir, Çukadâr Ahmed Ağa-zâde", www.turkedebiyat isimlersozlugu.com Madde No: 13331.

geldiğinde kendisine Livâ-yı Şerîf şeyhliği verildi. Eğitimi Enderûn-ı Hümâyûn'da tamamladı. Sultan I. Abdülhamîd ve III. Selîm'in lütuflarına mazhar olan şair, Nakşibendî tarikatına mensuptur. Dîvân'ında Şeyh Muhammed Bahaüddin ve Şeyh Sa'deddin'e yazdığı şiirler vardır. Ailesi ile ilgili olarak eldeki diğer bir bilgi de 1200/1784'te Ahmed adındaki oğlunun vefat etmiş olmasıdır. Mehmed Şâkir, sarayda Livâ-yı Şerîf şeyhliği görevindeyken 1252/1836'da 74 yaşında vefat etti ve Eyüp'te defnedildi.

Mehmed Şâkir Efendi'nin kaleme aldığı eserler şunlardır:

1. Dîvân: Eserin Milli Kütüphane 06 Mil Yz FB 329 numarada ve İÜ Kütüphanesi T. 309 numarada kayıtlı iki nüshası bulunmaktadır. Dîvân'da 29 kaside 276 gazel, 80 kıt'a, 8 müstezad, 18 mesnevi, 120 tarih, 4 terki-i bend, 8 murabba, 7 muhammes, 9 tahmis, 5 müseddes, 10 tesdis, 1 müsemmen 2 muaşşer, 10 rubai, 116 şarkı, 2 bahr-ı tavîl, 1 mensur lugaz, 21 beyit vardır.
2. Manzum Mesnevi Tercümesi: Eserin asıl adı Tercemânu'l-Ma'nevî fî Tercemeti'l-Mesnevî'dir. Eser, 4 Zilhicce 1251/1835'te Mesnevî vezniyle kaleme alınmıştır. Mesnevî'nin tümünü tercüme eden dört eserden biridir. Son üç defteri de elde yoktur.
3. Hediye-tü'l-İrfân der-Şerh-i Bahâristân: Matbaa-i Âmire'de, basılan eser, 607 sayfadan oluşmaktadır. Mehmed Şâkir Efendi, Şem'î'nin şerhinin Bahâristân'ın anlamlarını gereği gibi izah edemediğini belirtmiştir. Şâkir Efendi, metnin müşkilatlarını, Farsça kaideleri, nazım bölümlerinin anlamlarını izah etmiştir. Sultan Selîm methinde bir kaside kaleme alan şârih, eserinin ismini Hediye-tü'l-İrfân der-Şerh-i Bahâristân koyduğunu ifade eder.

Mehmed Şâkir Efendi, âlim ve fazıl bir şahsiyet olarak tanınmıştır. Fuzûlî, Şeyh Gâlib gibi şairlere nazireler yazmış, şiirlerinde dinî-tasavvufî kavramlar divan şiirinin genel kullanımı çerçevesinde, estetik ve anlamsal boyutları içinde karşımıza çıkmaktadır. Âşıkâne tarzı gazeller yazdığını şair kendisi ifade etmektedir. Şiirlerinde az da olsa hikmetli söyleyişler vardır. Dîvân'ında pek çok tarih manzumesi vardır. Devlet büyüklerine kasideler sunmuş ve takdir görmüştür.

Şehrî (d.?? - ö.1071/1660)³⁴

Asıl adı Ali olan Şehrî, Malatyalıdır. Şaire ait bu bilgiler kendisinden bahseden birçok kaynaktan, örneğin Safâyî Tezkiresinde, “nâmı Âli, Malatya’dan zuhûr idüp” Rızâ Tezkiresinde ise “Şarkiyâtdan Âli nâm Malatya mekândur” gibi birbirine yakın ifadelerle dile getirilmiştir. Şehrî’nin kaç yaşına kadar Malatya’da kaldığı ve ne zaman İstanbul’a geldiği konusunda bir bilgi yoktur. Bununla birlikte İstanbul’a geldiğini, tahsilini burada tamamladığını ve hatta 17. yüzyılın en önde gelen şairlerinden biri olan Nef’î’nin öğrencisi olduğunu 17. ve 18. yüzyıl tezkirelerinden öğreniyoruz. Söz konusu kaynaklardan Safâyî, “Malatya’dan zuhûr idüp İstanbul’a gelüp Nef’î merhûmun terbiyesiyle ...” İsmail Belig, Kemiksiz Safvet ve Şeyhî Mehmed Efendi, “Nef’î merhûmun perverdesidür ve Seyrek-zâde Mehmed Âsım ile Ârif Hikmet ise “Nef’î’nün tilmîzidür” diyerek, farklı ifadelerle aynı bilgileri zikretmişlerdir. Şehrî, eğitimini tamamladıktan sonra, yazısının güzelliği, şiir ve inşâdaki başarısı gibi yeteneklerinin yardımıyla Dîvân-ı Sultânî kâtipleri zümresine katılarak bir süre bu görevi yürütmüş, daha sonra dönemin veziriazamı Gürcü Mehmed Paşanın tezkirecisi olmuştur. Şiirlerinden bulunduğu görevler esnasında sık sık azledildiği ve derbeder bir hayat yaşamak zorunda kaldığı anlaşılan Şehrî, naat türündeki kasidelerinin birinde hayattan yeterince murat alamadığını, otuz yılını boş yere geçirdiğini, bundan dolayı Hz. Peygamber’den şefaata beklediğini belirtmektedir.

17. yüzyılın en önemli şairlerinden biri olan Fehîm, divanındaki bir kıtasında, Şehrî’nin hayatıyla ilgili önemli bilgiler verir. Söz konusu kıtada, Şehrî’nin oğlunu kaybetmesinden dolayı çok büyük bir üzüntü duyduğu, henüz bu olayın acısı geçmeden evinin soyulduğu, üstündeki elbisesinden başka bir şeyinin kalmadığı anlatılmaktadır.

Şehrî, 1071/1660 yılında vefat etmiştir. Şairin ölümü üzerine, "Âh Şehrî göçdi bezm-i cennete" tarih mısraı söylenmiştir.

Şehrî’nin bilinen tek eseri Dîvân’ıdır. Eserin biri yurt dışında (Fransa, Paris, Bibliothèque Nationale) olmak üzere toplam 27 yazma nüshası bulunmaktadır. Düzenli bir divanda olması gereken yapı bu divan için de söz konusudur. Fakat bazı

³⁴ "Şener Demirel, "Şehrî, Malatyalı Ali Çelebi",
www.turkedebiyatilisimlersozlugi.com Madde No: 13416.

nüshalarda, bu tertibin dışına çıkıldığı ve müstensihlerin şahsi tasarrufları sonucunda özellikle musammatların, tarihlerin ve kıtaların sıralanışında farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır.

Şehrî Dîvânı, 9 kaside, 2 kıt'a-ı kebîre, 1 terkîb-bend, 1 tercî'-bend, dördü Farsça 137 gazel, üçü kıt'a-ı kebire olan 12 kıt'a, 10 tarih, 16 rubâî,-10 müfred, 1 müstezâd rubâî ve 1 mesnevi'den müteşekkildir. Ayrıca bazı nüshalarda Mevlevî şairi Yusuf Dede'nin Dîvân'a yazdığı takrîz de bulunmaktadır.

Şehrî'nin hayatı ve edebî kişiliğiyle ilgili olarak 20. yüzyılda M. Fuad Köprülü ve Ali Nihad Tarlan tarafından yapılmış iki çalışma dikkat çeker. Köprülü 'Sâib-i İsfahanî'nin başlıca mu'akkibleri arasında Şehrî'yi de unutmamaya mecburuz" diyerek Şehrî'nin dikkate değer bir şair olduğuna işaret etmesi ve Tarlan'ın da daha çok şairin hayal gücündeki zenginliğe ve zincirleme sıfat tamlamaları kullanmakta gösterdiği başarıya dikkat çektiği yazısında Şehrî'nin bu özellikleriyle Nâilî, Fehîm, İsmetî, Neşâtî, Riyâzî ve Sâmî gibi devrinin önde gelen şairlerinden çok ileride olduğuna dikkat çekmiştir.

Vechî (d. ? / ? – ö. ? / ?)³⁵

Hakkında bilgi veren tek tezkire olan Heşt Bihîşt'te Gelibolulu "hoş-tab' bir yiğit" olduğu ibaresi bulunmaktadır. Bu hâlde Sehî'nin tezkiresini yazdığı dönemde genç olan şairin Kanunî devri şairlerinden olduğunu söyleyebiliriz. Nâil Tuman'ın Sicill-i Osmânî, Riyâzu's-Şu'arâ ve Zübdetü'l-Eş'âr'da hakkında bilgi bulunan diğer Vechî'yle bunu aynı şair olarak takdim etmesi yanlış olmalıdır. Çünkü 1019'da / 1610 / 11 ölen o Vechî'nin Sehî'nin tezkiresini yazdığı zamanda hayatta olması çok zordur. Hele bu şairin Edirneli Nazmî'nin Mecma'u'un-Nezâ'ir'inde ve Pervâne Bey Mecmuası'nda nazirelerinin bulunduğunu göz önüne aldığımızda ikisinin aynı şair olmasının imkânsız olduğu ortaya çıkar. Vechî'nin Pervâne Bey Mecmuası'nda 10, Mecma'u'n-Nezâ'ir'de sekiz adet şiiri yer almaktadır.

³⁵ "Mehmet Fatih Köksal, "Vechî",
www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com Madde No: 23101.

Vesîm (d. ?? - ö. 29 Şevval 1173 /13 Haziran 1760)³⁶

Asıl adı Abbas olan 18. yüzyılın önemli isimlerinden olan Vesîm İstanbul'da doğdu. Doğum tarihi bilinmemektedir. Topkapı Sarayı Hazine bölümü 961 numaraya kayıtlı Dîvân nüshasının başında yer alan "Seyyid Vesîm-i pür-taksîr ..." (Abbas Vesîm. Divan. Topkapı Sarayı Hazine Kütüphanesi, nu. 961.) ifadesinin hangi amaçla kullanıldığına dair elimizde kesin bir bilgi yoktur. Kaynaklardaki bilgiye göre, kambur olması sebebiyle "Kambur Vesîm" lakabıyla tanındı. Babasının ismi Abdurrahman'dır. Kendisinden ders alan yeğeni Mehmed Sâdık, 1789'da hekimbaşı olmuştur. Vesîm'in eserleri, onun oldukça iyi bir eğitim aldığını göstermektedir.

Eserleri şunlardır:

1. Düstûr-ı'l-Vesîm Fî Tıbbi'l-Cedîd ve'l-Kadîm: 1161/1748'de kaleme alınan bu eserin ismi aynı zamanda yazılış tarihini de verir. Kitap, batılılaşan Türk tıbbının bir ürünüdür.
2. Nehcü'l-Bülûğ fî Şerhi Zîc-i Ulûğ: Sultan I. Mahmud'a sunulan eser, Uluğ Bey Zîci'nin Türkçe yapılmış şerhidir.
3. Risâle fî Rü'yeti'l-Hilâl: 1740'ta kaleme alınan eser Arapça'dır. Eserde Ay'ın görünüşü, çizgileri hakkında bilgi verilmiştir.
4. Risâle-i Vefk: Kaynaklarda Abbas Vesîm'in mükemmel bir vefk risalesi olduğu belirtilse de eser henüz ele geçmemiştir.
5. Tercemeti Kitâbi'l-Bircendi Mine'l-Husûf ve'l-Küsûf: Eser, El-Bircendî'nin Hâşiye Alâ Şarh El-Mulahhas Fî'l-Hay adlı eserinin onuncu babı olan husuf ve kusuf (güneş ve ay tutulması) bahsinin Türkçe tercümesidir.
6. Vesîletü'l-Metâlib fî 'İlmi't-Terâkib: Macar hekim Gorgos'un Akrobadin adlı eserinin Türkçe kısmı tercümesidir.
7. Divân: Dîvân'da 280 gazel, 12 kaside (2'si Farsça), 1 mesnevi, 47 rubai (5'i Farsça), 1 terci-i bend, 12 kıta, 1 nazm 2 beyit vardır. Dîvân doktora tezi olarak hazırlanmıştır (Tuğluk 2007).

³⁶ "İbrahim Halil Tuğluk, "Vesîm, Abbas",
www.turkedebiyatiisimlersozlugi.com Madde No: 22790.

Devrinde hekimliğiyle ön plana çıkan Abbas Vesîm, klasik edebiyat kültürüyle yetişmiş; Fuzulî, Nedîm, Hâfız, Örfî, Kemal, Sâ'ib, Hâkânî gibi şairlerden etkilenmiştir. Şiirlerinde atasözleri, kelâm-ı kibar ve halk ifadelerine yer vermiştir. Türkçe, Arapça ve Farsçaya hâkim bir şair olan Vesîm, şiirlerinde anlamla bütünleşen ses ve kelime tekrarları ile akıcı bir söyleyişe ulaşmakla birlikte, zaman zaman Arapça, Farsça kelimelerden oluşan uzun tamlamalarla yüklü beyitler de söylemiştir. İtalyancadan Türkçeye çeviri bir eseri de vardır. Rü'yet-i Hilâl adlı eseri Arapça kaleme almıştır. Düstûru'l-Vesîm'in önsözünde Latince, Yunanca ve Afrika dillerini de bildiğini belirtir.

Yahyâ Bey (d. ?? - ö. 990/1582)³⁷

Doğum tarihi ve yeri tam olarak bilinmeyen Yahyâ, bizzat belirttiği üzere Arnavut asıllı olup ünlü Dukagin ailesine mensuptur. Ailesinden dolayı Dukaginzâde, geldiği yerden hareketle ise Taşlıcalı diye anılan şair, Kuzey Arnavutluk'tan devşirilerek İstanbul'a getirilmiş ve Acemi Oğlanları Ocağı'nda eğitilmiştir. Burada ilk olarak yayabaşılığa yükselen, daha sonra sipahi sınıfına ayrılan Yahyâ, öğrenme isteği ve yeteneği ile Yeniçeri kâtibi Şehâbeddin Bey'in dikkatini çekmiş, bu zâtın kendisini çırak edinmesiyle yeniçerilere uygulanan bazı zorunluluklardan muaf tutulmuştur. Âşık Çelebi'nin belirttiğine göre bir nevi, "tâlimhâneyi muallimhâne bilmek" sûretiyle eğitimini her geçen gün ilerletmiş, bu vesile ile zamanının birçok şair ve nâsiriyle tanışmış, Kemâlpaşazâde, Kadri Efendi ve Fenârizâde Muhyiddin Çelebi gibi döneminin önde gelen bilginlerinin meclislerine devam etmiştir (İsen, 1994: 286; İsen, 1998: 248; Canım, 2000: 578; Kılıç, 2010: 672-675; Çavuşoğlu, 1986: 343; Kaya, 1986: 9-10, 14; Kaya, 2011: 156).

Eserleri:

1. Dîvân: Yahyâ Bey, önemli edebî eserlerinden biri olan dîvânını üç kez tertip etmiş ve her defasında şiirleri üzerinde önemli değişiklikler yapmıştır. Son tertibi Kanûnî'ye sunulan dîvânın Mehmet Çavuşoğlu tarafından hazırlanmış olan tenkitli neşrinde (İstanbul 1977) 1 dîbâce, 34 kasîde, 5 tercî-i bend, 4 terkîb-i bend, 1 ta'sir, 4 mu'aşşer, 3

³⁷ "Bayram Ali Kaya, "Yahyâ Bey, Dukaginzâde",
www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com Madde No: 14294.

müseddes, 3 muhammes, 25 murabba, 3 tarih, 1 müstezat, 2 şehrengîz, 515 gazel ve 20 kıt'a yer almaktadır. Dîvânın bazı nüshaları: İstanbul Üniversitesi Ktp., İbnülemin Mahmud Kemâl inal, nr. 1302, Millet Ktp., Ali Emîrî Efendi Manzum, nr. 516, 517, Edirne Selimiye Ktp, Bâdî Efendi, nr. 2172.

2. Hamse: Yahyâ Bey, bu eserini Kanûnî devrinde yazmış ve hamseyi oluşturan mesnevîlerin tümünü bu padişaha sunmuştur.
3. Edirne Şehrengîzi: Baş tarafında münâcât bulunan şehrengîz, Çavuşoğlu'nun dîvân neşrinde yer verdiği metne göre 215 beyitten oluşmaktadır (Çavuşoğlu, 1977: 227-243). Yahyâ eserde öncelikle sevdiği güzelin aşkı yüzünden düştüğü halleri dile getirmiş, ardından da “Edirne'nin dünyada bir benzerinin bulunmadığından, bu şehrin bir gaziler ocağı olduğundan, Meriç ve Tunca nehirlerinin âdetâ şehrin delilerini zapt etmeye yarayan iki zincir gibi olduğundan” vs. bahsetmek suretiyle şehri çeşitli yönleriyle tanıtmıştır.
4. İstanbul Şehrengîzi: Yahyâ, yine Çavuşoğlu'nun dîvân neşrinde yer verdiği metne göre 345 beyitten oluştuğu görülen (Çavuşoğlu, 1977: 244-275) eserinde, “şehr-i işret-âbâd, bâğ-ı cennetten nümûne, saâdet mâhî, şehr-i meşhur” vb. ibarelerle andığı İstanbul'un güzelleri, âşıkları, denizi, sâhilleri, surları vb. yönlerinden övgüyle söz etmiş, ardından güzellerin tasvirine geçmiştir.

Edebi Kişiliği

Yahyâ Bey, ömrünü âdetâ Anadolu'da ve Rumeli'de bir seferden diğerine koşarak geçirmekle birlikte, sipâhilikten daha çok okumaya, ilim ve kültür elde etmeye çalışmış, askerliğinin yanı sıra şairlik vasfının da bulunması nedeniyle “sâhib-i seyf ü kalem”, yani “kalem ve kılıç sahibi” şahsiyetlerden biri kabul edilmiştir. O, aynı zamanda mürettep bir dîvânî ve beş mesneviden oluşan hamsesi bir yana, Şehzâde Mustafa Mersiyesi gibi, dönemin şartları gereği yazılması hayli cesaret gerektiren bir şiiri kaleme alacak kadar korkusuz, gözü pek ve atılgan kişiliğiyle şahsına münhasır bir şairdir (Kılıç, 2010: 677; Çavuşoğlu, 1986: 343, 345; Kaya, 2010: 156).

**2. FATİH MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMİRİ MANZUM
779 NUMARALI ŞİİR MECMÛASI (MECMÛ‘A-İ MÜNTAHAB-I
NA‘T-I ŞERİF) 1b-69a VARAKLAR ARASI
(TRANSKRİPSİYONLU METİN)**

[SÂLİK EFENDİ]

Na‘t-ı Şerîf-i Şehen-şâh-ı Levlâk Sâlik Kulları

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

[1b]

- 1 Vücûduñ kâ'id-i râh-ı cinândır yâ Resûlallâh
Harîmüñ melce'-i üftâdegândır yâ Resûlallâh
- 2 Olaldan maḳdemiñ pîrâye-baḫş-ı ‘âlem-i nâsût
Zemîn maḡbûṭ-ı ḳaşr-ı âsumândır yâ Resûlallâh
- 3 Ğubâr-ı gerd-i reftâr-ı Burâḳ-ı râh-ı iclâlîñ
Cilâ-yı dîde-i kerrûbiyândır yâ Resûlallâh
- 4 Kemîne seng-i râhîñ kim ola ruḡ-sûde-i pâyiñ
Dür-i iklîl-i fark-ı Ferḳadân'dır yâ Resûlallâh
- 5 Zamîriñ mevrîd-i âşâr-ı tekvîn-i İlâhî'dir
Me'âlîñ keşf-i râz-ı "kûn fe kân"dır yâ Resûlallâh
- 6 Cebîniñde tebâşîr-i şabâḫ-ı maşrîḳ-ı bi‘set
Fürûḡ-ı âfitâb-âsâ ‘ayândır yâ Resûlallâh
- 7 Nihâl-i ḳâmetiñdir sâye-pîrâ-yı riyâz-ı Huld
Ki Cibrîl anda murḡ-ı âşiyândır yâ Resûlallâh

- 8 udũmũ mye-i fekk-i tılısm-ı "kenz-i mahfı" dir
Zuhũr-ı feyz-bahş-ı ins ü cndır y Resũlallh
- 9 ıtmũ'l-mũrselĩn mũhr-i nũbũvvet zahr-i pkiĩdir
Bert-ı kayd-ı i' cza nişndır y Resũlallh
- 10 Gezend-i m-sivdan nũşa-i tevki'-i akmĩn
Dem--dem hırz-ı bzũ-yı cihndır y Resũlallh
- 11 Sez mışdk-ı naşş-ı huşbe-i "Levlk" ise ztĩn
Medr-ı hilķat-i kevn ü mekndır y Resũlallh
- 12 Zuhũruĩ mũddet-i "kũntũ nebiyyen" remzidir amm
Zamn-ı bi'şetiĩnhir-zamndır y Resũlallh
- 13 Sũvr olup Burk'a 'azm-i sũy-isumn itseĩ
Nuħustĩn cilve-ghĩnsumndır y Resũlallh
- 14 Nola kuşb-i muħĩt-i 'lem olsa noķta-i ztĩn
Medr-ı gerdiş-i nũh-sumndır y Resũlallh
- 15 Değişmez efser-i Keyħusrev'e dg-ı ser-i şevķin
Ged-yı dergehiĩn şh-ı cihndır y Resũlallh
- [2a]
- 16 ılıp iħrz-ı genc-i mağfiret dergh-ı luşfuĩda
Ged maħsũd-ı şh-ı km-rndır y Resũlallh
- 17 Şebn-rũz eyleyũp taķbĩl-i py-ı rif'at-efrũzuĩn
Ni'liĩn reşk-i tc-ı Īusrevn'dır y Resũlallh

- 18 Olur hâliş-‘ayâr-ı çeşm-i ragbet kaçd iden ‘uşşâk
Der-i cûduñ mihekk-i imtihândır yâ Resûlallâh
- 19 Riyâz-ı hilkatîñ kim ‘âleme neşr-i şemîm eyler
Hâzândan rüste bir nev-gülsitândır yâ Resûlallâh
- 20 Olur âvîze-i gûş-ı kabûl-i ins ü cân nuţkuñ
Ki her bir harfi bir nev dâstândır yâ Resûlallâh
- 21 Raqam-senc-i medîhiñ müşterî kilik-i ‘Uţâridle
Zer-efşân şaff-ı levh-i Kehkeşân'dır yâ Resûlallâh
- 22 Nice vaşf itsün erbâb-ı sühan ol dest-i beyzâyı
‘Aţâ-bağş-ı nevâl-i baħr ü kândır yâ Resûlallâh
- 23 Der-âgûş eyleyelden cism-i pâkiñ kesb-i revnaqla
Zemîn reşk-i behişt-i câvidândır yâ Resûlallâh
- 24 O kim kemter-gedâ-yı hâk-bûs-i âsitâniñdir
Şeref-yâb-ı mezîd-i ‘izz ü şândır yâ Resûlallâh
- 25 Reh-i şevkiñde ol kim çeşm-dûz-ı peyk-i maţlabdır
Nüvîd-i mağfiretle şâd-mândır yâ Resûlallâh

ŞÂBÎT

Bismillâhirrahmânirrahîm

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

[2b]

- 1 Hoşâ ferhunde-aħter leyle-i mümtâz u müsteşnâ
Ki ‘unvân-ı berât-ı kadridir ser-sûre-i İsrâ

- 2 Şafağ rûy-ı ‘arûs-ı mihre bir gül-gûn tutuğ aşdı
Kevâkib saçıvirdi bî-nihâyet gevher-i yektâ
 - 3 Degül cirm-i kamer pür-cûş olup baır-ı siyâh-âşâm
Bir altun pullı mâhî taşra atdı mevce-i deryâ
 - 4 Zemâne geydi nârencî kabâ-yı zer-nigâr üzre
Cevâhir dügmelerle bir çiçekli ‘anberîn hârâ
 - 5 Yitürdi gevher-i rahşân-ı mihrî zulmet-i şebde
Nola mûmlar yaqup anı ararsa hâce-i dünyâ
 - 6 Kevâkib şanma kim pervânelerdir almış etrâfın
Yaqınca şem‘-i mâh-ı pür-fürûğı târem-i vâlâ
 - 7 Yed-i teşhîre almış kişver-i Keyhusrev-i rûzı
İder mûm şenligin Efrâsiyâb-ı leyle-i zulmâ
 - 8 Veyâhûd mağribî-i dehr şakķü'l-arz-ı Rûm itdi
Nümâyân oldı vâfir şeb-çerâğ-ı kevkeb-i garrâ
 - 9 Ne âteş-bâz-ı çâpük-dest olur gerdûn ki encümden
Şerer-pâş âsumân-peymâ fişekler eylemiş peydâ
 - 10 Meger kim üstine bir telli pullı pîrehen çekdi
Yaqup fânûs-ı garrâ-yı mehi fûlk-i yem-i Hadrâ
- [3a]
- 11 Seyirci çıkdı Gök Meydânı'na Şâm'ın temâşâyâ
Resen kırdı şihâb-ı rîsmân-bâz-ı felek-peymâ

- 12 Şu seydi var ise aḥşâmdan fıskıyye-i ḥurşîd
Girân-ḥâb-ı safâdan çeşmin açdı encüm-i zehrâ
- 13 Meger kim cüst ü cû-yı çeşme-i ḥurşîd için çıkdı
Diyâr-ı zulmete İskender-i mâh-ı sipihr-ârâ
- 14 Ḥarîm-i ḥâb-gâh-ı mihre gûyâ ḥâdim-i devrân
Şafağdan çekdi bir pervâzı la'lı perde-i dîbâ
- 15 O şebdir bir mu'anber-ṭurra müşgîn-gîsûvân âfet
O şebdir bir siyeh ḥârâlı şûḥ-ı nâzenîn-sîmâ
- 16 O şeb nûr-ı siyâha vâşıl olmuş sâlik-i Ḥaḳ'dır
Nola şad şevḳ ile 'âşîklar anı eylese ihyâ
- 17 Degül şeb bir siyeh-çerde 'Arab maḥbûbıdır şamuñ
Ya Leylîdir ki ḥüsni Ḳays-ı çarḫı itdi pür-sevdâ
- 18 O şeb zabṭ itdiler târîḥ-i mi'râc-ı mu'allâyı
Midâd-ı müşg ile küttâb-ı dîvân-ḥâne-i vâlâ
- 19 O şeb Mevlâ ḥabîbin ḥâkdan kaldırdı luṭf itdi
O şeb oldu Resûlün cılve-gâhı maş'ad-ı a'lâ
- 20 'Azîmet-ḥân-ı ḳurb ol rûḥ-ı pâki eyledi da'vet
Anıñ-çün micmer-i çarḫ içre yaḳdı 'anber-i sârâ
- 21 Ḥıdîv-i çâr-bâlîn-i serîr-i "Ḳâbe Ḳavseyn"i
Şeh-i fermân-revâ-yı taḫt-gâh-ı mülk-i "ev-ednâ"
- 22 Emîn-i Rabb-i 'izzet ḥâzin-i gencîne-i raḫmet
Delîl-i râh-ı devlet reh-nümâ-yı Cennetü'l-Me'vâ

- 23 Şeh-i tuğrâ-keş-i hükm-i şerîf-i "Lî-ma‘allâhî"
Hudâvend-i bülend-ıkbâl-i şâhib-mesned-i levlâ
- 24 Meh-i burc-ı leţâfet mihr-i hürşîd-efser-i behcet
Şeh-i mülk-i kanâ‘at şehriyâr-ı kenz-i lâ-yüfnâ
- 25 Resûl-i kâdir-i muţlak şefî‘-i akdem ü esbak
Habîb-i Hazret-i Hak mahrem-i esrâr-ı "Mâ-evhâ"
- 26 İmâm-ı şâhibü'l-Kevşer haţîb-i lâ-mekân-minber
Emân-ı dehşet-i mahşer zamân-ı rahmet-i Mevlâ
- 27 Muhammed Muştafâ Ahmed Resûl-i efđal ü emced
Şeh-i "Levlâk"-mesned tâc-dâr-ı efser-i Tâhâ
- [3b]
- 28 O şâhen-şâh-ı fermân-rân-ı evreng-i risâlet kim
Nigîn-i hükminüñ altındadır dünyâ vü mâ-fîhâ
- 29 O şâhen-şeh ki "Mâ-zâğa'l-başar"dır sürme-i çeşmi
O sultân kim "le-‘amrük"dür aña iklîl-i kadr-efzâ
- 30 Semend-i kadrine eflâk altun pullı yancıkdır
Kutâsıdır o necm-i tâb-dâr-ı âsumân-pîrâ
- 31 Sirişt-i zât-ı pâki tîn-i mahtûm-ı nübüvvedir
Nişânıdır mübârek arkasında hâtem-i zîbâ
- 32 Yahûd bir hüccet-i zahriyye-i maqbûledir ol kim
Aña kâđî-i kudret urmuş hatm ile imzâ

- 33 O hürşîd-i cihân-tâb-ı nübüvvet toğdıǵı sâ‘at
Mecûsuñ âteş-i zehr-âb-ı tıǵı eyledi itfâ
- 34 Kemâl-i dehşetinden başına şeytânları üşdi
O şeb İblîs cin çarpmış gibi kaldırdı vâ-veylâ
- 35 Söyündürdi ocağın dûde-i âteş-perestânıñ
Olup kül öksüzi düşdi revâk-ı ğurfe-i Kisrâ
- 36 Cemî‘ân millet-i küfrüñ büti şındı bi-ğamdillâh
Dü-nîm oldı meger mıkrâz-ı lâ‘dan zehre-i ‘Uzzâ
- 37 Şafâ-yı meşrebin gördükde ol ser-çeşme-i nûruñ
Hicâbından zemîne geçdi oldı Sâve nâ-peydâ
- 38 Semâda âb-rûy-ı şevķine âzâd olup çıkdı
Ki biñ yıl çekdi ħabs-i teng-nây-ı sine-i ğabrâ
- 39 O nahl-i nûr zıllin ‘âlem-i bâlâya şalmışdı
Ki tâ âsûde olsun sâyesinde ‘âlem-i bâlâ
- 40 Nola bir pâre ebri başı üzre sâye-bân itse
Güneşden şakınur kendi ħabîbin Ħâzret-i Mevlâ
- 41 Ħudâ ol serv-i mevzûn-ķâmet-i âyîne-ruhsârıñ
Yel esdürmezdi toz ķondurmaz idi üstine aşlâ
- 42 ‘Anâkib perde-i zünbûrı çekdi bâb-ı ğâr üzre
Nola görmezse çeşm-i düşmene bir âğ idi ğûyâ
- 43 Cemâdât ü behâyim şıdkıñ ikrâr itdi bi'l-cümle
Ħaşâ vü nâķa vü âhû zi‘b ü zabb ü ejderhâ

[4a]

44 Resûl-i Kibriyâ'nîñ mu'cizâtîñ 'add ne mümkindir

Ne deñlü hâme-i mu'ciz-beyânım eylese ıtrâ

45 Çıķup kürsî-i vâlâ-yı beyâna râvî-i fikret

Biraz mi'râcınıñ tafşîlin itsün şimdi icmâlâ

46 Harâm-i Kâ'be-i 'ulyâda devletle sa'âdetle

Serây-ı Ümmühânî idi ol şeb Hazrete me'vâ

47 Gelüp nâ-gâh berîd-i Rabb-i 'izzet Hazret-i Cibrîl

Didi ey bâ'ış-i îcâd-ı şun'-ı cümle-i eşyâ

48 Selâm itdi Cenâb-ı Kibriyâ tevķîr ü 'izzetle

Saña bir raķş-i Rıdvânı çerâ-gâh eyledi i'tâ

49 Binüp gelsün habîbim 'âlem-i lâhûtı seyr itsün

Ėudûmından şeref bulsun fezâ-yı mülket-i kübrâ

50 Turup ol pâdişâh-ı tâc-dâr-ı taķt-ı maķbûbî

Süvâr oldu o raķş-ı âsumân-peymâya bî-pervâ

51 'Aceb raķş idi ol raķş-ı çerâ-gâh-ı fezâ-yı ķuds

Cinân-ı ştabl ü dem-saķl ü melek-ķuddâm ü şarşar-pâ

52 Ėamer-zîn ü felek-bergüstvân ü âsumân-yancıķ

Şüreyyâ-raķt ü Cevzâ-teng ü meh-na'l ü şafaķ-ķinnâ

53 Sitâm-ı âfitâb envârı pervîn-i sipihr-i nûr

Şikâl-i pây-ı hoş-reftârı zülf-i pür-ķam-ı havrâ

- 54 Dem-i şubh-ı sa'âdetdir şabâhu'l-ğayr-ı pîşânî
Şeb-i Kâdr-i le'âfetdir o müşğîn turra-i bûyâ
- 55 Geçer evvel-ğademde eblağ-ı fikr-i sebük-seyri
Varır bir tarfetü'l-'ayn içre çarğa nûr-ı çeşm-âsâ
- 56 Yerinden kopmamışken tayy iderdi hadd-i imkânı
Eger kim râkibi bir kez 'inânın eylese irhâ
- 57 Nuğustîn haçvede Allahü Ekber bu ne sür'atdir
İkâmet-ğâhı oldu ol imâmîñ Mescid-i Akşâ
- 58 Şaf-ı ervâh-ı pâk-i enbiyâya muğtedâ oldu
O mihrâb-ı muğaddesde imâm-ı şâhibü't-tağvâ
- 59 Berât-ı rahmet-i Mevlâ su'ûr-ı idi ol şaflar
Vücûd-ı bî-nazîr-i Seyyidü'l-Kevneyn aña tuğrâ
- [4b]
- 60 Tamâm itdi şalâtı sünnet-i pâkîzesi üzre
Du'âlar didi gitdi âsumâna rûh idi farzâ
- 61 Tefâvüt bildiler beyninde yerden tâ göge dekdir
Cemî'-i enbiyâya fazl-ı zâtın eyledi inhâ
- 62 Burâğ-ı berğ-reftâr ile gitdi evc-i a'lâya
Götürdi gûyiyâ bâd-ı şabâ bir gonca-ı ra'nâ
- 63 Burâğı ol sürûş-ı rahmete beñzer ki 'izzetle
Alup bir rûh-ı pâki kıldı 'azm-i Cennetü'l-Me'vâ

- 64 Felekde Kehkeşân zann itme ol sultân-ı zî-şânıñ
Yolında kum döşetdi sâkinân-ı ‘âlem-i bâlâ
- 65 Muqaddem menzile gitmiş bir altun toplı tûğıdır
O rahşân kevkeb-i dñnbâle-dâr-ı âsumân-pîrâ
- 66 Hayâl itme şafaq rakqâş-ı gerdûn farı-ı şevkınden
Felekde rakş için bir âl eteklik eylemiş peydâ
- 67 Tûrâb-ı maqdem-i Fahr-i cihâna çihre-sây oldı
Gubâr-ı şafha-i rûy-ı kamerde bellidir hâlâ
- 68 Sipârîş kıldı defter-hâne-i icmâl-i bâlâyı
Debîr-i vâridât-ı çarhıñ itdi rütbesin i‘lâ
- 69 Nihân oldı pes-i çenginde tel kırmış gibi Zühre
Bilür ol bezm-i hâşa çeşteci lâzım degül zirâ
- 70 Meger deryûze-kâr-ı naqd-i luftıdır ki râhında
Çerâğ-ı mürde-i mihr ile bekler Hâzret-i ‘Îsâ
- 71 O şâhen-şâhdan şâhib-kırânlık hil‘atın kesdi
Oturdı şandalî-i pencüme Behrâm-ı hûn-pâlâ
- 72 İrişdi kâr-gâh-ı Müşterî’niñ rûz-ı bâzârı
Kumâşî Ülker’in ol hâceye gösterdi ser-tâ-pâ
- 73 Uyardı şeb-çerâğ-ı tâli‘in Keyvân-ı meş‘al-keş
Ki necm-i bahtı oldı ta‘na-sâz-ı Zühre-i zehrâ
- 74 Sa‘âdetle firâz-ı şandalî-i kürsîye çıkdı
Şeh-i şâhib-kırân-ı pây-ı taht-ı mülk-i istignâ

75 Yolında atlas-ı ‘arş-ı mu‘allâ oldu pâ-y-endâz
Ayağına yüzün sürmekle buldı rütbe-i ‘ulyâ

76 Makâm-ı Sidre'ye geldikde kaldı Tâ'ir-i Kudsî
Meger kim sedd-i râh oldu aña naşş-ı "mâ-minnâ"

[5a]

77 Burâk-ı âsumân-peymâ da kaldı türktâzından
Degül zîrâ atı oynağı ol şahrâ-yı bî-hemtâ

78 O dem i‘zâz ile Refref gelüp hıdmet yanaşdırdı
Felek gibi o mihr-i hüsne itdi sînesin me’vâ

79 Anıñla şad hezârân perde çıkdı nûr-ı zulmetden
Kâlup Refref de âhîr gitdi Aḥmed yekke vü tenhâ

80 İrişdi bir yere kim şeş-cihet yok çâr-‘unşur yok
Zemîn ü âsumân nâ-bûd ü ‘arş ü ferş nâ-peydâ

81 Ne evvel var ne âhîr bir garîb ‘âlemdir ol ‘âlem
Lisân u sem‘ ü nuḡk u ‘aḡl ü fehmiñ nâmı yok kaṡ‘â

82 Hıṡâb-ı müsteṡâb-ı "üdnü minnâ" vârid oldukça
Geçerdi her qademde şad hezârân ‘arşa-i pehnâ

83 Bu hâletle duḡûl itdi ḡarîm-i "Kâbe Kavseyn"
Olup ser-menzili ol qadd-i târiñ qurb-ı "ev-ednâ"

84 Cenâb-ı Aḥmed-i Mürsel şımâḡ-ı gûş-ı cân ile
Kelâm-ı ‘izzet-i bî-kemm ü keyfî eyledi işgâ

- 85 O bezm-i pür-şafâda çok sû'âl ü çok cevâb oldı
Tekellüm bî-hurûf ü bî-şadâ vü şavt idi ammâ
- 86 Mezâyâ-yı sühân nâz ü niyâz-ı 'aşk idi cümle
Me'âl-i güft ü gû râz-ı maḥabbet idi ser-tâ-pâ
- 87 Bilinmez ḥâşılı añlanmaz ol şoḥbet ne şoḥbetdir
O şoḥbetden ne mümkin 'aql ideydi behre istîfâ
- 88 Bulup maḫşûd-ı mâfi'l-bâlini yâ-Hû diyüp âḥir
Nüzul itdi zemîne âyet-i rahmet idi ḥaḫḫâ
- 89 Getürdi ümmete ol zayf-ı miḥmân-ḥâne-i 'izzet
Ziyâfet-gâh-ı rahmetden firâvân ni'met-i 'uzmâ
- 90 Birisi işte Bismillâh ile ḥams-i mübârekdir
O şeb ol pençe-i mühr-i nübüvvet eyledi ihdâ
- 91 Ḥudâvendâ şefi'ü'l-müznibînâ merḥamet eyle
Siyeh-rû bir ḳuluñdur Şâbit-i âşüfte vü şeydâ
- 92 Esîr-i çâh-ı cürm ü gavṫa-kâr-ı baḫr-ı 'işyândır
Yed-i tûlâ-yı luṫfuñ ḳıl faḳîre 'urve-i vüşḳâ
- [5b]
- 93 'Uyûbın gûşe-i dâmân-ı iḫsânîñla setr eyle
Ḳıyâmet 'arşasında derd-mendi eyleme rüsvâ
- 94 Şefâ'at eylemezseñ ḥâl mâ'lûm-ı sa'âdetdir
'Uşât-ı ehl-i maḫşer ben ḳuluñla eyler istihzâ

- 95 Cenâb-ı Kibriyâ'dan cürmüm ihsân eyle 'afv itdür
Sözün geçmez degül ey şehriyâr-ı şûret ü ma'nâ
- 96 Bu hod mahfî degül hâk-i der-i devlet-me'âbında
Ki erbâb-ı sühan ümmîd-i himmetle olur gûyâ
- 97 Kaşide virse bir sultâna şâ'ir luţf ümîd eyler
Sevindir bendeñi naqd-i şefâ'atle Hudâvendâ
- 98 Nitekim hüsrev-i encüm-sipâhı kişver-i Şâm'ın
İde çetr-i mu'anber şukka-i zer-fülkesin berpâ
- 99 Hudâdan ravza-ı pür-nûruña her rûz u şeb gelsün
Şalât-ı bî-had ü gâyet selâm-ı bî-'ad ü ihşâ

Velehû ŞÂBÎT

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Gel ey gönül olalım dil-güşûde çeşm-i şühûd
Yeter bu kûrî-i züll ü hevân-ı bûd u ne-bûd
- 2 Olup mütâbi'-i nefis-i vağal yeter kıldın
Reh-i nişîb ü firâz-ı hevâyı pâ-fersûd
- 3 Nedir bu güm-rehî-i vâdî-i tama'-kârî
Nedir bu dağdağa-i pîç ü tâb-ı nâ-âsûd
- 4 Şikeste âbile pâ-y-ı talebden özge dağı
Neyi müfid ola bu herze-tâzî-i bihbûd

5 Dü-rûze ‘ömr ile pâ-der-rikâb-ı rihlet iken
Nedir bu tûl ü dirâz ihtimâm-ı fikr-i ku‘ûd

6 Seni haţâ’ir-i kudse vuşûlden alıkor
Bu dâm-gehde giriftârî-i vişâh-ı vücûd

7 Vuzû‘-tırâz-ı sirişk-i nedâmet ol idelim
Ruĥ-ı niyâzı zemîn-sây-ı ĥâk-dân-ı sücûd

[6a]

8 Tamâm derd ile laht-ı dili müzâb iderek
Dem oldu kim ola rîzende eşk-i ĥûn-âlûd

9 Ĥarîm-i kalbi bütân-ı hevâ yeter kıldı
Ĥumâme-i veşeniyyûn ü Sûmnât-ı Hünûd

10 Tabîde murġ-ı dili kayd-ı mâ-sivâ dirler
Bir özge dâma düşürmüş hevâ-yı nefsi ‘anûd

11 Ne ihtimâl-i rehâ ne ümîd-i âzâdî
Ne ĥod meţâlib-i vârestegî-i dâm-ı kuyûd

12 Dilimde safsaţa-i bî-me’âl-i tûl-i emel
Serimde maġlaţa-i fikret-i ‘akâr ü nukûd

13 Şimâĥ-ı câna müsâvî gelür taĥayyürden
Şadâ-yı nevĥa-ı şîven-nümâ-yı naġme-i ‘ûd

14 Bu fitne-gehde tekâzâ-yı hırş-ı pîrîden
Tabî‘at oldu baña muġtezâ-yı nefsi ‘anûd

- 15 Nedir bu mertebe ey hâ-m-kârî-i gâflet
Bu dil-hırâşî-i nâ-puhte fikr-i fitne-füzûd
- 16 Gider bu hisset-i tab'ı ne hâşıl itdi saña
Hevâ-perestî-i iqbâl-i fânî-i maṭrûd
- 17 Firîb-hord-ı serâb-ı ümîd olup itme
Ġubâr-ı dergeh-i erbâb-ı câhı nâşıye-sûd
- 18 Emânî-i dili ol bâr-gehden eyle taleb
Ki 'arş-ı a'zam ider andan iktisâb-ı su'ûd
- 19 Niyâz-nâme-i hâhişle 'arz-ı hâl eyle
O pâdişâha ki meddâhıdır Hudâ-yı Vedûd
- 20 Sipîhr-erîke şehen-şeh hıdîv-i 'arş-evreng
Şeh-i sürûş-sipeh hüsrev-i firişte-cünûd
- 21 Kelîm-i şoḥbet-i hâş-ı surâdık-ı Ceberût
Nedîm-i perde-serâ-yı maḥabbet-i ma'bûd
- 22 Şeref-pezîr-i muḳaddes maḳâm-ı ḳurbiyyet
Serîr-gîr-i mu'allâ-nişîmen-i Maḥmûd
- 23 Emîn-i mülk-i nübüvvet medâr-ı hatmiyyet
Emân-ı hevl-i ḳıyâmet zamân-ı re'fet-i cûd
- 24 Murâd u maḳşad-ı 'âlem penâh-gâh-ı ümem
Ümîd-i rûz-ı nedem mültecâ-yı yevm-i hulûd

[6b]

25 Hıtaıb-i minber-i Ta-Hâ muhâtab-ı Yâ-Sîn
Edîb-i mekteb-i evhâ muqarreb-i mevdûd

26 Me'âl-i cevher ü a'râz-ı hıttâ-i nâsût
Mihîne 'illet-i tekvîn-i muşt ü fıtrat ü bûd

27 Nebiy-yi efđal ü ekmel Muhammed-i Mürsel
Huceste zât-ı mübeccel hulâşa-i mevcûd

28 Şeref-pezîr-i risâlet ki zâtıdır muıtlak
Muqayyedât-ı şü'ûn-ı bedi'adan maqşûd

29 Tufeyl-i fıtratıdır rûz-ı âferînişte
Bu kâr-hâne-i kevn ü fesâd-ı turfe-nümûd

30 O şehriyâr-i serîr-i beka ki yokdur anıñ
Kalem-revinde sügûr ü memâlikinde hudûd

31 Bu ordu-gâha gelüp konmasa kurulmazdı
Şu nüh hazîne otâğ-ı muqarnas-i meşhûd

32 Olur her-âyîne peyker-dih-i girîve-i ye's
Hilâf-ı emri olan rû-be-râh-ı nâ-fermûd

33 Karîn-i luıfı olan mücrime zarar virmez
Cihân cihân feterât-ı haıâ-yı nâ-ma'dûd

34 Defâtir-i hasenâtı hezâr olursa daıı
Ne fâ'ide eger ol hazret olmaya hoşnûd

- 35 Zihî kerem k'ola yek- kıatre feyz-i luşından
şuvâz-ı pür-tef-i dûzah fûrû-nişin-i ĥumûd
- 36 Tarîd-i dergehi Nâmûs-ı Ekber olsa dağı
Olur derîçe-i dehlîz-i kıurbdan merdûd
- 37 Teşebbûş itse eger dâmen-i şefâ'atine
Ĥarîm-i raĥmete medĥal bulurdı dîv-i künûd
- 38 Bülend-pâye mu'azzam serîr-i Levlâk'a
Eyâ güzîde-i maĥlûk u zübde-i mevlûd
- 39 Müdâm-kâre-i sehv ü ĥařâyâ zâtıñdır
Kefîl-i luş ü zamîn-i kerem dem-i mev'ûd
- [7a]
- 40 Miyân-ı şûriş-i âşûb-ĥîz-i maĥşerde
O dem ki ayrıla güm-geştegân-ı 'Âd u Semûd
- 41 O dem ki dest-i zebânî-i dûzaĥa virile
Tuĥât-ı reĥ-i naşârâ bugât-ı kıavm-i Yehûd
- 42 O dem ki dest-ĥoř-ı mâlik-i caĥîm olalar
Muķallidân-ı mecûs u mu'annidân-ı cüĥûd
- 43 O dem ki ola fûrû-refte-pây-ı âteş-lâĥ
Mütâbi'ân-ı siyeh-kâre-i racîm-i ĥasûd
- 44 O dem ki cinn ü ünâsıñ ĥücûm-ı vaĥşetden
Gözinden ola terâvîde eşk-i ĥam-pâlûd

- 45 O gün ki muttaşf-ı hilye-i zalûm ü cehûl
Olur bu dehşetle hâlet-âşinâ-yı ruķûd
- 46 O gün ki bâr-ı emânet be-dûş olan zu‘afâ
Durup maķâm-ı taħayyürde dil-şikest-i ‘uhûd
- 47 Gelüp kuvâsına yek-pâre sekte vü ta‘îl
Ola cemâd-ı müşahħaş gibi rehîn-i cümûd
- 48 Yetiş bu ümmet-i pür-cürme yâ Resûlallâh
Urulmadın daħi a‘nâķa âteşîn kuyûd
- 49 O varķa-gâh-ı belâ berzahından eyle hâlâş
Ulaşmadın daħi ecsâda nâr-ı zât-ı vuķûd
- 50 Dü dest-i luţf ile ķurtar işâbet eylemedin
Revâķ-ı kâlbüd-i cisme nâr-ı neft-endûd
- 51 Şefâ‘at eyle o rûz-ı belâda bendeñe kim
Ĥalâyıkı behem âĝûş ide zebâne vü dûd
- 52 Meded o gün ki cehennemde ide ehl-i hevâ
Gehî nişbe hübût ü gehî firâze şu‘ûd
- 53 Enâmil-i keremiñ hâll ider ümîdim odur
Olursa rişte-i kârımda şad girih ma‘ķûd
- 54 Biraz da ağlayarak Şâbitâ niyâz idelim
O bâb-ı luţfa ki faķr ehline degül mesdûd
- 55 Ĥakîm-i muķtedirâ Kirdigâr-ı Ğaffârâ
Eyâ sezâ-yı perestiş Müheymin ü Ma‘bûd

[7b]

56 Be-ferdî-i aḥad-i "Lâ-ilâhe illâ hû"

Be-fazl-1 zât-1 Kerîm ü şifât-1 ḥayy-1 Vedûd

57 Be-ḥaḳḳı ism-i ‘afüvv ü be-luṭf-1 nâm-1 Ğafûr

Ki ins ü cinne odur mültecâ dem-i ma‘hûd

58 Be-remz-i âyet-i Kâf ü be-ḥikmet-i Ĥâ-Mîm

Be-sırr-1 müstetir-i Nûn u Râ vü sûre-i Hûd

59 Be-feyz-i çille-güzînân-1 ḥalvet-i melekût

Be-ḳût-1 dûd-1 za‘îf ü be-şahre-i cülmûd

60 Be-‘ucbe vaḳ‘a-i Kehf ü ğarîbe-i Cercîs

Be-dâĝ-dârî-i mazlûm ü kıssa-1 uḥdûd

61 Be-inkıyâd-1 zebîḥ ü be-ḥâk-i bismil-ĝâh

Be-ibtilâ-yı Ḥalîl ü be-âteş-i Nemrûd

62 Be-ḥasf-1 mevrîd-i Aşḥâb-1 Ress-i ḥâk be-ser

Be-vâḳı‘ât-1 ‘uḳâb-1 ḥicâre-i manzûd

63 Be-‘izz-i mülk-i Süleymân ü şâfinât-1 ciyâd

Be-istimâ‘-1 tuyûr u be-naĝme-i Dâvûd

64 Be-bî-vücûdî-i şevḳ u be-‘illet-i şâdî

Be-hemm-i nâ-mütenâhî be-ḥüzn-i nâ-ma‘dûd

65 Be-ye’s-i şâm-1 firâḳ u ümîd-1 şubḥ-1 vişâl

Be-şîve-kârî-i nâz u niyâz-1 derd-efzûd

66 Be-ķadr-i cāh-ı risālet-penāh-ı ŗāh-ı Rūsūl
Ki zātıdır bu mezāyā-yı cūmleden maķŗūd

67 Be-nūr-ı ķā'id-i 'ızzū'l-muħaccilīn-i kirām
Be-āb-yārī-i ħavz-ı leb-ā-leb-i mevrūd

68 Hidāyet it ķuluñı semt-i rāh-ı rıd̄vāna
Fezā-yı tīh-i dālāletde olmadın nā-būd

69 O dem ki ol teŗettūt-pezīr-i izmiħlāl
Bu ħod-nümā neŗ'et-i fenā-pesend-i vücūd

70 Bu bī-nevāyı fūrū-dāŗ-ı senc-i tevħīd it
Pesīn nefes k'ola nāy-ı gelū-girift-i sūrūd

71 Zebān-ı ķālime vir miknet-i cevāb u ŗavāb
Su'āle geldigi dem Mūnķirān-ı tefte 'amūd

72 Semūm-ı ķahr ile laġzīde-pāy-ı sehv itme
O ķorķulukdaki cısr-i ŗırāť ola memdūd

[8a]

73 Faķīr-i 'ācize sermāye-i necāt olsun
Her ol sūħan ki ide na't-ı Muŗafā'da vūrūd

74 Niteki gezdire eťrāf-ı ravzada ŗeb u rūr
Zamāne micmere-i mihr ü mehle 'anber u 'ūd

75 'Ale'd-devām ola ol buķ'a-ı mūbārekeniñ
Ġubārı nāfe-ŗemīm-i hevāsı ġāliye-sūd

76 Gele sūrâdık-ı lâhût-ı kibriyânîden
Zamân-ı haşre dek eṭrâfına selâm ü dūrûd

Velehû ŞÂBİT

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 uruldı ordu-yı Őultân-ı Őavm 'ale't-ta'cîl
Göründi mehçe-i a'lâmı Őehrden bir mîl
- 2 Müşerref itdi udûmiyle Şehri nûru'd-dîn
Kim eylemez yâ mübârek rikâbını tabîl
- 3 Göründi bir arafı gice na'l-i sîmîniñ
İdince esb-i Şeh-i rûze ayağın andîl
- 4 Meh-i nev-i Ramazân çekdi selḥ-i Şa'bân'a
Rikâb-ı sîm ile bir bâd-pâ semend-i rahîl
- 5 'Aceb mi aldıra tâbânı ḥâce-i Şa'bân
Eritdi bedreciğın Őehrden ne âl ü ne îl
- 6 Muvakit-ı felegiñ aylı günli sâ'atidir
Kenâr-ı Şehri zuhûr itdi mâḥ olup tebdîl
- 7 umâŐınıñ nola gösterse telli Ülkerini
Ḥarâc ider aluruz MüŐterîsüyüz her yıl
- 8 O sîm Őorgucınıñ adr ü ıymetin bilene
Ḥarâc-ı Rûm deger ber-arıa-i temsîl

- 9 Ziyâfet eylemege niyyet eyledi şehri
Bu gice ğurresi itmezse re'yini taḥvîl
- 10 Mişâl-i nâme-i Fârûk 'ayn-i rahmet olup
Aḳıtdı mihr-i sipihr üzre Kehkeşân'dan Nîl
- [8b]
- 11 Ḥayâl gördi bu şeb mâh-ı rûze ğurresini
Hilâl parmağ ile gösterüp ider tehlîl
- 12 Şu'â-ı ğurre degüldür zebânesi görünür
Derûn-ı câmi'-i eflâke yaḳdılar ḳandîl
- 13 Şeb-i Berâtda ḳonmuş idi şem'-dâna bütün
Yanup o şem'-i fûrûzende ḳaldı şey'-i ḳalîl
- 14 Çıḳardı ḫabla-i hâle ile nişfin iftâra
Baḳıyye ḫalkayı imsâke çekdi çarḫ-ı baḫîl
- 15 Döküldi nuḳl-i nücûmı zarîf-i devrânîñ
Elinde ḳulḫı ḳalup oldı ser-nigûn zenbîl
- 16 Fuḫûra itdi ne zaḫmetle ḫûşe-çîn-i felek
O ḳısr-i ḫuşḳ ile bir baḳla pâresin taḫşîl
- 17 Bir üstühânçe-i pehlûsı ḳaldı cirminden
Ḥilâle döndi idelden ğidâsını taḳlîl
- 18 'Aceb mi şırma ucın gösterirse şehri-i dehr
Şarındı rind-şıfat şeb-külâhına mendîl

- 19 Hemân balık dişi bir kabza kaldı hâricde
Sipihre şapına dek girdi nola bükse fetîl
- 20 Kenâr-ı bâma komuş hurde-pâre-i şâbûn
Çalup nezâket ile bu siyâh zâğ-ı rezîl
- 21 Rükû‘a vardı terâvîhe eyleyüp niyyet
Nola edebler ile kılsa rûknini ta‘dîl
- 22 Bu şevk ü şafvet-i âyîne ile bedr olsa
Olurdu türbe-i mâh-ı risâlete kandîl
- 23 İmâm-ı kâ‘be-i dîn şeyh-i kürsî-i te‘vîl
Medâr-ı vahy-i mübîn şâh-ı mesned-i tenzîl
- 24 Delîl-i hayr-i sübül mazhar-ı muṭahhar-ı kül
Şerîf-i hayr-i Rûsûl seyyid-i ‘arîk ü aşîl
- 25 Nakîb-i genc-i şefâ‘at emîr-i şadr-ı kabûl
Ṭabîb-i renc-i şenâ‘at ḥabîb-i Rabb-i Celîl
- 26 Na‘îm-i cennete bâdî reh-i hüdâya delîl
Ṭarîk-i devlete hâdî vişâl-i Ḥakḳ'a vesîl
- 27 ‘Uşât-ı müflise nakd-i şefâ‘ate zâmin
‘Aṭâ vü mevhibe-i kenz-i bî-niyâza keffîl
- [9a]
- 28 Kerîm-menḳabe peygamber-i Ra‘ûf-ı Raḥîm
‘Azîm-mertebe meb‘ûş-ı küll nebiy-yi nebîl

- 29 Resûl-i Ekrem ü efdal Muhammed-i Mürsel
Me'âl-i cevher-i evvel netîce-i tafdîl
- 30 O pâk-zât-ı mükerrerem ki şânına yokdur
Ne ibtidâda mümâsil ne intihâda 'adîl
- 31 O vâye-bağş-i ni'am-hâne-i kerâmet kim
Emîn-i maḡbağ-ı ihsânıdır Cenâb-ı Halîl
- 32 Geçeydi hayr-ı hüsn-i kabûle kurbânı
Fedâ idi yolına kebş-i cân-ı İsmâ'îl
- 33 Cebîn-i Nûhda fânûs yakmasa nûrı
Sefîne bulmaz idi sâhil-i necâta sebîl
- 34 Virirdi Yûsuf'ımı bu 'Azîz-i Mışr-ı diliñ
Bağaydı hüsnine alur göz ile İsrâ'îl
- 35 Ğam-ı zülâl-i lebi kurd olup derûnında
Maḡabbet eyledi Eyyûbî bî-mecâl ü 'alîl
- 36 Şehîd-i 'aşkıñ olur nabz-ı cânı minşârı
'Aceb midir Zekerıyyâ yolında olsa katîl
- 37 Cenâb-ı Hızır ki ibrîk-dâr-ı ḡazretidir
İfâza aldı olup mâye-dâr-ı 'ömr-i ṡavîl
- 38 Reg-i maḡabbeti nâbız olup da cân vireyor
Ki ola dürd-keş-i 'aşkı şâhibü'l-İncîl
- 39 Nola o silke şeref-bağş olursa zâhirdir
İmâmesiyle bulur sübḡa rütbe-i tekmîl

- 40 Olup şahîfe-i vahy ile âsumân-pervâz
Anîñ kanadı ile hâşılı uçar Cibrîl
- 41 Edîb-i medrese-i vahye ümmîdir dinmek
Meger ki keşf-i İlâhiyle olına te'vîl
- 42 Vücûdı kîse-i naqdîne-i maḥabbetdir
Ki kendi mühri ile hıfz ider Hudâ-yı Celîl
- 43 Serây-ı kadrine bir hışt olamaz ḥurşîd
Külâh-ı câhına cevherlik idemez iklîl
- [9b]
- 44 Toḡuz kat olsa rikâbında şâtır olamaz
O fâs başlı felek kan ayaklı çarḥ-ı kelîl
- 45 Hümâ-yı kudsî şikâr itdi kebg-i çeşmi olup
Siyâh sürme-i "mâ-zâg"-ı vaşfi ile keḥîl
- 46 Sicill-i maḥkeme-i kudse aḡdem olmaḡla
Ḳılınmış idi berât-ı risâleti tescîl
- 47 Derûn-ı maḥfaza-i ünse elzem olmaḡla
Rü'ûsı kayd olunup oldı mûcib-i tafḡîl
- 48 Ne buḡ'a var idi ne cüz' ü lîk hâce-i kuds
İderdi ḡod-be-ḡod âyât-ı vaşfinı tertîl
- 49 Anîñ yüzi şuyına her bahâr faşlında
İder ifâzayı saḡḡâ-yı ebr-i bâḡa sebîl

- 50 Recâsı itmese sebkat bu cürm ile çokdan
‘Uşât-ı ümmeti eylerdi hışm-ı Hâk tenkîl
- 51 Resûl-i muhteremâ melce’-i meded-bahşâ
Eyâ peyember-i zî-şân-ı bî-ķarîn ü ‘adîl
- 52 Fezâ-yı hulde bîniş-vâr gibi fakîr be-kef
Durur ķapuñda ser-i mehterânîñ İsrâfîl
- 53 Yedekciyân-ı harîm-i behişt-i şaf-der-şaf
Licâm ü zîn ile der-kef birer Burâķ-ı cemîl
- 54 Zârâ’if-i hulel-i ‘adn ile efâzıl-ı ķuds
Teveccüh itdi der-i luţfuña ķabîl ķabîl
- 55 Hezâr ‘izzet ü ta’zîm ile emâşil-i ins
Getürdi fark-ı felek-sâya nûrdan iklîl
- 56 Zerrîne tâs-be-ser şâtırân-ı hâzret ile
Nola rikâb-ı hümâyûna döşense Mîkâ’îl
- 57 Alup e’âzım-ı ervâķ-ı ķudsî ‘izzet ile
Hulûd-ı manşıbı tebrîke geldi ‘Azrâ’îl
- 58 Tarîķ-i hulud-ı berîn üzre ‘asker-i melekût
Selâma ķurdı olup şaf-keşîde-i tebcîl
- 59 Bütün ekâbir-i dîvân-hâne-i Ceberût
Rikâbıña yapışup dâmeniñ ider taķbîl

[10a]

- 60 Tamâm zîb ile zînet-tırâz olup ğilmân
Döşendi şadr-ı çemen-şuffe-i rebî' ü nahîl
- 61 Çemensitân-ı cinânîñ şu yolcusı Rıdvân
Serây-ı hâşîña Kevşer başından aldı sebîl
- 62 Kûmâşını döşeyüp pây-ı 'arş- peymâyâ
Bırakdı devhâ-ı Tûbâ behişte zıll-i zalîl
- 63 Buyur ziyâfet-i dârü'n-na'îm-i 'uzmâyâ
Vişâle şîftedir hûr-ı 'ıyn ider ta'cîl
- 64 Buyur serîr-i refî'-i maķâm-ı Maķmûd'a
Melâ'ik eyledi envâ'-ı zîb-i tesvîl
- 65 Buyur sa'âdet ile bâr-gâh-ı ma'bûda
Cemâl-i pâkiñe müştâķdır Hudâ-yı Cemîl
- 66 Buyur delâlet-i aşkıñla kûy-ı cânâna
Egerçi kim görinen köye istemezdi delîl
- 67 Girüp âlây ile nüzhet-serây-ı Rıdvân'a
Olinca mâ'ide-i luţf-ı Kibriyâda nezîl
- 68 'Uşât-ı ümmete naķd-i şefâ'atiñ olıcaķ
Rızâ-yı Hâzret-i Bârî'ye mâye-i tevsîl
- 69 Bırakma vakfede hâcı günâh-ı şûmı gibi
Faķîri mevķif-i maķşerde ĥor ü zâr ü zelîl

- 70 Hamîr-i mâye-i feyz-i şefâ‘at ihşân it
Vücûdî darb-ı ‘amûd ile olmadın pestîl
- 71 Şafağ-veş iki elim kanda ise de umarım
Beyâz-ı şubh-ı şefâ‘atle idesin tecmîl
- 72 Racîm-i hâ‘ib ü hâsır yanında sultânım
Günâh-ı şerhi yeter itme tîrd ile taħcîl
- 73 Hezâr-ı cürm ile kıl o kâfire rağmen
Civâr-ı rahmet-i gufrâna mültecî vü daħîl
- 74 Semend-i bî-meded-i rûha tağlar çekemez
Hevâ-yı nefis ile itdim vebâller taħmîl
- 75 Havâle bir yaña iblîs-hân-ı îmâna
Tufeyl-i hâm-ı tîma‘ gibi k’ola cild-i şakîl
- 76 Zamân-ı kârda sû’-i qarîn belâsından
Vebâl kesbine şarf oldı mevsim-i taħşîl
- [10b]
- 77 Ne dest-mâye-i tîa‘at ne iktisâb-ı rızâ
Tamâm eyledim eyyâm-ı ‘ömrîmi ta‘tîl
- 78 Şikâr-gâh-ı hevâ vü hevesde nefis-i harîş
Yeler gezer yine oñmaz netîce pûye-i dîl
- 79 Dil-i nigâr biraz neş’e-i neşât virir
Hamîr-i mâye-i tevhîd ü hubb-ı âl-i nebîl

- 80 Teşebbüs eylemişim dâmen-i şefâ'atiñe
Ya kaç'-ı dest ya hâşâ şikâf-i zeyl-i sedîl
- 81 Şarâb-ı zıkr-i cemîliñ ki keyfim olmuşdur
Virir hâlâvet-i tesbîh ü lezzet-i tehlîl
- 82 Şimâr-ı ma'nî-i na't-ı şerîfe şart itdim
İdüp hadîka-i endîşemi bugün tesbîl
- 83 Egerçi şâhid-i evşâfiña degül lâyıķ
O kadd-i dil-keş ile böyle bir kabâ-yı bezîl
- 84 Kifâyet eylese eylerdi tab'-ı zer-dûzum
Kumâş-pâre-i cân-ı 'azîz ile tezyîl
- 85 Me'âli kılden alur Sâbit 'ârif-i âgâh
Daķık-i fikret ile itme kışşayı taṭvîl
- 86 Niteki şayd için usķumrı-ı hilâli kazâ
Kura bu baķr-ı siyâha nücûmdan tesbîl
- 87 'Abîr ü müşg-i şalât ü selâm ile şeb u rûz
Türâb-ı ravzaña heft âsumân ola ğırbîl
- 88 O hâk-i pâye füyûzât-ı kuds olup nâzil
Meĝâk-ı düşmene düşsün hicâre-i siccîl
- 89 Kaṭâr-ı üstür-i rahmetle şahb ü âle dūrûd
Ser-i 'adûya da sermâye-i sipeh-keş-i fîl
- 90 Hasûd-ı 'izzet-i Âl-i 'abâ'ya şad nefrîn
Muḥibb-i şâf dile şad hezâr ecr-i cezîl

SIRRÎ

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Sâkî yeter ki meclise dil-mürdegân gelür
Bir neşvedür ki pîr varan nev-cüvân gelür

[11a]

- 2 Müstelzim-i devâm-ı ferahdır o neşve kim
Ġamgîn varan o bezm-gehe şâd-mân gelür
- 3 Şahbâ-yı zûr-ı neşve ki nûş itse mûrdan
Da'vâ-yı pençe-i tâbı şad Kâhramân gelür
- 4 Ol bâdeniñ ki târem-i vâlâ-yı tâkiniñ
Teh pâyesi berâber-i nüh-âsumân gelür
- 5 Ol bâdeniñ ki hurremî-i berg-i kerminiñ
Hürşîd zîr-i pâyına berg-i hazân gelür
- 6 Ol bâdeniñ ki hürmetine vâkıf olsa hal
Zühhâda harf-i ta'ne-zen ü bî-emân gelür
- 7 Ol bâdeniñ ki kâm-ı mezâka merâreti
Kand-i 'uşâre-i ney-i bâğ-ı cinân gelür
- 8 Ol bâdeniñ ki şafvetini itse istimâ'
Âyîne-i Sikender'e şad kesr-i şân gelür
- 9 Ol bâdeniñ ki gerd-i bün-i tâki ile hem
Dâmân-ı bâd-ı âleme 'anber-feşân gelür

- 10 Ol bâdeniñ ki kaçresi ilkâ-yı baır ola
Emvâc-ı cûşı tâ-be-ser-i âsumân gelür
- 11 Ol bâdeniñ ki kulkül-i mînâsını kefer
Gûş eylese huzûr-ı meye Müslimân gelür
- 12 Ol bâdeniñ ki nûkheti neşr olsa ‘âleme
Nâf-ı gazâli şanma hemân hûn-çegân gelür
- 13 Bînî-i goncadan getürüp dem-be-dem ru‘âf
Çeşm-i şehîd-i hâk-i temennâya kan gelür
- 14 Ol bâdeniñ ki sirişt-i gül-i hum-ı pâkiniñ
Müzdûrı rûh-ı kudsî-i Sidre-mekân gelür
- 15 Ol bâdeniñ ma‘ânî-i esrârını kalem
Şebt itmege egerçi bedî‘ü'l-beyân gelür
- 16 Derhâl mest-i neşve-i ta‘bîr olup hemân
Ser-şafha-i beyâna şikeste-zebân gelür
- 17 Sâkî kâsem be-neşve-i şahbâ-yı bî-hûdî
Kim kayd-ı hûş tab‘-ı cünûna girân gelür
- 18 Mest it dili ki dîde-i temyîze gelse ger
Kays aña nisbet ile Felâţûn-nişân gelür
- [11b]
- 19 Şun ol şarâb-ı revh-güvârı ki neşvesi
Lerzendegî-i Hızır'a ta‘arruz-künân gelür

- 20 Kâşâne-i muḳaddese ḳur lîk meclisi
K'andan meşâm-ı câna dem-i ḳudsiyân gelür
- 21 Kâşâne-i muḳaddes o dildir ki dâ'imâ
Aña hayâl-i na't-ı şeh-i ins ü cân gelür
- 22 Maḥbûb-ı İzid Aḥmed-i Muḥtâr kim anıñ
Dergâh-ı rûyı şehper-i 'arş- âşiyân gelür
- 23 Sultân-ı taḥt-gâh-ı nübüvvet ki ḥükmine
Taḳdîr-i inḳıyâd ile Lebbeyk-ḥân gelür
- 24 Gûş-ı ḥudûşa nağme-i aḥsent reşk-sâz
Ḥunyâ-gerân-ı bezm-i kıdemden her ân gelür
- 25 Yektâ güher ki ezmine vaḳt-i zuhûrını
Yâd eyledikçe öyle taḥassür-künân gelür
- 26 Kim bâng-ı ra'd ü rîziş-i bârân şanur cihân
Çeşm-i felekden eşk ü zamândan figân gelür
- 27 İmkân-ı zâtı muḳteżî-i vâcib olmasa
Cism-i vücûdı zât-ı 'adem lâzımân gelür
- 28 Zâtıdır aşl-ı mebde'-i îcâd-ı cüz' ü küll
Kim cüz' ü kül bu ḳavle şehâdet-künân gelür
- 29 Ma'nî-i lafz-ı emr-i kün ü mûcib-i dü-kevn
Kim Kâf u Nûn'a 'illet-i zâtıyla şân gelür
- 30 Şarḳ-ı ḥikem-nevâzına ğarb-ı niyâzdan
Bir 'abd-ı lâl Ḥâce-i İşrâḳiyân gelür

- 31 Ebrâr-ı rîze-çîn-i sımât-ı fazîleti
Kim kırş-ı meh o süfreye şeb-mânde nân gelür
- 32 Ümmî laķab velîk maķâm-ı fazîlete
Dânâ-yı ders-i medrese-i Müste‘ân gelür
- 33 Mühr-i nübüvveti ki o menşûr-ı ‘izzetiñ
Ĥatm-i Ĥıtâm-ı cümle-i peygamberân gelür
- 34 Ser-lûle-i benân-ı laţîfinden âşikâr
Ol menba‘-ı mekârimiñ âb-ı revân gelür
- 35 Mihri ayırdı reh-güzerinden işârâtı
Evvel-emirde "mâh-ı dü şakķ-ı benân" gelür
- [12a]
- 36 Şâyeste-i Ĥıtâbı olursa cemâd eger
Eşcârdan tekellüm-i şıdk-ı benân gelür
- 37 Taşdıķ için nübüvvetini kûh u deştden
Gürg-i zebân-nedân faşĥü'l-lisân gelür
- 38 Vaşfında kim dehân-ı muķaddesden ol şehiñ
Levlâk gevher-i ser-i tâc-ı beyân gelür
- 39 Ĥurşîd-i luţfi olsa ziyâ-güster ‘âleme
Her zerre mihr-i maţla‘-ı ĥâversitân gelür
- 40 Mihr-i ‘inâyetinden olursa fûrûğ-baĥş
Pûsîde-kâri-i mehe ĝâlib-künân gelür

- 41 Olsa nesîm-i 'âtıfeti dûzağa vezân
Dûzağ cahîmiyâna şakâyıksitân gelür
- 42 Ol 'âlim-i Medîne-i 'ilm ü kemâlden
Her dem hezâr mu'cize-i bî-gümân gelür
- 43 Yektâ-süvâr-ı berķ-i şitâb-ı Burâķ kim
Cibrîl pîş-i 'azmine peyk-i devân gelür
- 44 Ol bedr-i evc-i "Leyle-i İsrâ"ki cism ile
Mi'râc dîde-i dile günden 'ayân gelür
- 45 Ol Faħr-ı kâ'inât ki kirâm-ı pâkine
Ervâh-ı enbiyâ-yı felek âşiyân gelür
- 46 Zılli olur mı hîç o nûr-ı mücessemiñ
Zîrâ gidince rûh gelince revân gelür
- 47 Günden şakınup ol gül-i bâğ-ı risâleti
Çarħ-ı felekden ebr aña bir sâye-bân gelür
- 48 Ey ma'den-i mürüvvet ü ey menba'-ı kerem
Zâtñ ki iki 'âleme emn ü emân gelür
- 49 Ol günde kim şudûr ide fermân-ı Zü'l-celâl
Dîvân-ı Kirdigâr'a ki fermân-berân gelür
- 50 Ol günde ki zuhûr ide aħvâl-i rüstâhîz
Cümle muħâsibân-ı 'amel bî-emân gelür
- 51 Yer yer mu'ayyen olmağıçün mevķif-ı nüfûs
Tertîb-i sâz-kâr-ı kihân ü mihân gelür

[12b]

52 Mîzân-ı Hâkda vezn olup a'mâl-i nîk u bed

Kimi anıñ hafîf ü kimisi girân gelür

53 Midfa'-şifat gelû-yı cerâ'im-i şî'âr hep

Ol cây-ı hevî-nâke şerer-efşân gelür

54 Semt-i yemîni zümre-i cerrâr zeyn idüp

Ṭarf-ı yesâra cem'-i güneh-pîşegân gelür

55 Gûş-ı kıyâmeti pür idüp nâle-i 'uşât

Her gûşeden figân-ı amân el-amân gelür

56 Hîç kimse kimseden medede bulmayup meded

Her nefis "nefsî nefsi" ile pür-figân gelür

57 Mîhr-i 'afv-ı fûrûgıñ o demde idüp ṭulû'

Pertev-nişâr-ı luṭf olarak mihribân gelür

58 Ümmîd odur ki Sırrî-i şûrîde-ḥâle de

Tâb-ı 'inâyetiyle şefâ'at-resân gelür

59 Hâkḳâ benem o ğarḳa-i deryâ-yı seyyi'ât

K'emvâc-ı bî-kıyâsı kerân-tâ-kerân gelür

60 Hâkḳâ benem o zenb-i müşahḥaş ki rûz-ı ḥaşr

İkrâr-ı cürme her ser-i mû bir zebân gelür

61 Şüyende-i defâtir-i cürm olmak istesem

Deryâ-yı heft ḳatre-i nâ-çîz-sân gelür

62 Var ise mevc-i baħr-ı Şalât ü selâmdir
Őûyâ-yı defter-i ‘amel-i mücrimân gelür

63 Tâ devr-i sâĝar-ı meh ü mihr olmaya tamâm
Tâ bezm-i nüĥ-tıbaĝda nuĝl-i aĝterân gelür

64 Şad-bâr bâr-ı nuĝl-ı Şalât ü selâm ola
Ol Şadr-ı bezm-i ĥâŐa ki kerrûbiyân gelür

NÂDİRÎ

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Te ‘âlallâĥ zihî Şâm-ı sürûr-encâm-ı ĝam-fersâ
Ki oldu mazĥar-ı esrâr-ı "Sübĥânellezî esrâ"

2 Felek maĥv eyleyince âl tamĝâsını ĥurŐîdiñ
Zemîniñ zıll-ı maĥrûfîsi çekdi ‘anberîn tuĝrâ

[13a]

3 Zer-i pür-tâb-ı miĥri bozdi Ğünki dirhem-i necme
Miĥekk-i Őâma urdı anı bir bir nâĝıd-ı dünyâ

4 Gül-i miĥriñ gül-âbın aldı ‘âlem dîĝ-ı ĥâk içre
‘Aceb mi olsa ser-pûş-ı felekden ĝatreler peydâ

5 Taĝıtdı bâd-ı Şarşar ĥırmen-i ĥurŐîd-i raĥŐânı
Kevâkib Şanma itdi her yere bir dânesin ilĝâ

6 Yanup miĥr âteŐinden kâĝıd-ı rûz oldu ĥâkister
EŞer ĝaldı henüz âteŐden anda câ-be-câ ammâ

- 7 Siyeh semmûr idi zûlmet beyâzı câ-be-câ encüm
Ne hâletdir bu kim gizlendi anda beyza-i beyzâ
- 8 Temevvüden tokundı bir şadef hârâyâ hürd oldı
Tağıldı lücce-i gerdûn içinde lü'lü-yi lâî
- 9 Niğâb itdi 'arûs-ı hâver-i ruhsârına zülfin
Velî her halkasından zâhir oldı ol ruh-ı zîbâ
- 10 Ser-â-pâ kûrş-ı mihri mahv idüp dendân-ı encümle
Şihâbı râhat-ı dendân idindi târem-i vâlâ
- 11 Semâ' içre saçup eşk-i nücûmı şâl-pûş oldı
Fırâk-ı Şemsle gerdûn olup hem-hâl-i Mevlânâ
- 12 Çıkardı câme-i dîbâ vü destâr-ı muţallâsın
Felek âheng-i ceng itdi zirih-pûş oldı ser-tâ-pâ
- 13 Akup efyûn-ı şeb tohm-ı nücûm oldı perâkende
Güneş bir kelle-i haşhâş idi dehr eyledi ifnâ
- 14 Degül mihr ü şafağ gâltân olınca fark-ı pür-nûrı
Taşup iklîm-i Şâm'ı tutdı hûn-ı Hâzret-i Yahyâ
- 15 Sevâd-ı sûre-i "Ve'l-Leyl" aña zerrîn nuķaķ encüm
Şafağ ser-sûredir kim eylemişler sürh ile imlâ
- 16 Çıkup la'l-i tutuķdan Leylî-i meh-rûy-ı müşgîn-mû
Demâğ-ı Kays-ı çarhı eyledi âşüfte-i sevdâ
- 17 Bozuldı hayme-i zer-beft-i hân-ı hâveristânı
İrince hayl-i ahsâm itdi müşgîn haymesin ber-pâ

18 Çalınca mühr-i mihri uğradı qahr-ı Süleymân'a
Sipihir oldı meger kim dîv-i şâm-ı maḥbes-i mînâ

19 Felek tâc-ı zerin terk itdi İbrâhîm Edhem-veş
Derûnında 'aceb mi eylese nûr-ı siyeh me'vâ

[13b]

20 O şebdir maṭla'u'l-envâr-ı mi'râc-ı Hudâvendî
O şebdir maḥzenü'l-esrâr-ı ḥalvet-ḥâne-i İsrâ

21 Ol aḥşâm oldı ser-tâc-ı nübüvvet şâhibü'l-mi'râc
O hengâm oldı sultân-ı Rüsül hem-şoḥbet-i Mevlâ

22 Şeh-i eyvân-ı 'izzet tâc-dâr-ı taḥt-ı ḥatmiyyet
Ser-efrâz-ı müsahḥar-sâz-ı dârü'l-mülk-i "ev-ednâ"

23 Dıraḥşân gevher-i 'ibret-nümâ-yı dürc-i maḥbûbî
Fürûzân aḥter-i zulmet-zidâ-yı burc-ı isti'lâ

24 Medâr-ı ḥilḳat-ı âdem bahâr-ı tıynet-i âdem
Süvâr-ı 'arşa-i ṭârem emîr-i meclis-i ḡabrâ

25 Ḥabîb-i Ḥazret-i 'izzet ṭabîb-i 'illet-i millet
Kefîl-i raḥmet-i ümmet delîl-i Cennetü'l-Me'vâ

26 Ḥaṭâ-pûşende-i müznib 'atâ baḥşende-i tâ'ib
Emân-ı maşrıḳ u maḡrib emîn-i Yeşrib ü Baṭḥâ

27 Cenâb-ı Aḥmed-i Mürsel imâm-ı zümre-i kümmel
Mufaşşal-sâz-ı her mücmel rumûz-âmûz-ı her dânâ

- 28 O sultân-ı bülend-eyvân-ı iklîm-i risâlet kim
Livâ'ü'l-ḥamd ile 'âlemleri feth itdi bî-pervâ
- 29 'İzâr-ı meh-veşi pertev-nümâ-yı nûr-ı Rabbânî
Zebân-ı dil-keşi gevher-feşân-ı kenz-i lâ-yüfnâ
- 30 Ğubâr-ı dergehi kuḥlû'l-cilâ-yı dîde-i encüm
Tınâb-ı ḥar-gehi silkü'l-le'âl-i gerden-i ḥavrâ
- 31 Benânı ḥâleti miftâḥ-ı cennetden peyâm-âver
Dehânı nokṭa-i gayb-ı hüviyyetden ḥaber-fermâ
- 32 O şâhiñ sikkesi mühr-i nübüvvet ḥuṭbesi Kur'ân
Müşerref anlaruñla naḫd-i dîn ü câmi'-i dünyâ
- 33 Şufûf-i âl-i aşḥâbı suṭûr-ı ḥüccet-i millet
İmâmetde vücûd-ı pâki gûyâ mühr ile imzâ
- 34 Şalup ferr-i şehen-şâhı idince iki şaḫ mâhı
Alup zerrîn naḫâre itdi aniñ şevketin i'lâ
- 35 Kebûter beyzasıyla ḥaşmını def' itdi ğâr üzre
Melek dîv-i racîmi necm ile ṭard eyledi gûyâ
- 36 Mişâl-i ebr-i raḥmet dehri teşrîf itdigi sâ'at
Mecûs âteşlerin bârân-ı fazlı eyledi içfâ
- [14a]
- 37 Yıkıldı ṭâḫ-ı kaşrı dûr olup sehm-i sa'âdetden
Oḫın atdı kemânın yaşdı ol dem devlet-i Kisrâ

- 38 Hâkîkatde sevâd-ı âferîniş zıllıdır anîñ
‘Aceb mi zâhirâ bî-sâye olsa âfitâb-âsâ
- 39 Görürdi bî-tereddüd cânib-i zâhr-ı şerîfinden
Olup mühr-i nübüvvet arķasında dîde-i bînâ
- 40 ‘Aceb mi eskiyüp şimdi dökülse dürr-i sîr-âbı
O sultâna muraşsa‘ çetr itdi ebr-i felek-fersâ
- 41 Gel ey kilik-i hüner-ver kışsa-i mi‘râcî taķrîr it
Degüldür çünki mümkin mu‘cizâtın eylemek iħşâ
- 42 Gelüp peyk-i İlâhî Hâzret-i peygambere ol şeb
Getürdi bir Burâķ-ı berķ-seyr-i âsumân-sîmâ
- 43 ‘Aceb reh-vâr idi geh ferş geh ‘arş üzre cevlânger
Fezâda tünd-rev âhû felekde tîz-per ‘anķâ
- 44 Teni gül saçı sünbül tûğ-ı şâhî ol düm-i dil-keş
Kulağı berg-i süsen çeşm-i hûnı nergis-i şehlâ
- 45 Şu deñlü tîz-cünbiş kim çerâ-gâh-ı vücûd içre
Ezel rahşın geçerdi râkibi men‘ itmese farzâ
- 46 Şafaķda âfitâb-ı hâverî bir saķl-ı zerdir kim
İçinde hâdim iħzâr eylemiş ol esb içün hınnâ
- 47 Cihânı geşt idüp mânend-i nûr-ı dîde bir demde
Mişâl-i heft perde hâ’il olmazdı yedi deryâ
- 48 Binüp ol rahşâ çün kim maķşad-ı aķşâya ‘azm itdi
Anîñ evvel ķonağı oldı şahn-ı Mescid-i Aķşâ

- 49 İmâm oldu şufûf-ı enbiyâya görseñ ol demde
Suţûr-ı Muşhaf'ın üstinde Bismillâh idi gûyâ
- 50 Namâzı çün kim itmâm itdi ol cây-ı mübârekde
'Urûc itdi semâvâta du'â-yı müstecâb-âsâ
- 51 Degül şâm u kevâkib bâd-ı rahşî eyleyüp cünbiş
Temevvücden kızardı pür-ħabâb oldu yem-i ħađrâ
- 52 Getürdi hâle bir sîmîn tabağla girde-i mâhı
Velîkin câ-be-câ yanmış diyü meyl itmedi aşlâ
- 53 'Uţârid şafħa-i çarħ üzre ħükmin yazdı ol mâhıñ
Aña şeb ħađđ u encüm rîg ü mâhıñ ħurresi tuğrâ
- [14b]
- 54 Süleymân'ın öñünde döndi mînâ üzre Belkıs'a
Felekde aña istiħbâl idince Zühre-i zehrâ
- 55 Bırakdı mihr-i rûyı ħân-kâh-ı çârüme pertev
Söyündürse nola ħandîl-i dehri Ĥazret-i 'Îsâ
- 56 Şebîħûn itdi Behrâm aħterân-ı naħsa emriyle
Şafaħ şanmañ felekde taldı ħûn-ı küşteden şahrâ
- 57 Felekde sa'd-ı ekber necm-i kübrâ oldu feyzinden
Seg-i manzûrıdır beñzer ki şîr-i 'âlem-i bâlâ
- 58 Olup Keyvân-ı zengî ħıdmetinde ħara ħulluħçı
O yüzden iktisâb-ı nûr idüp oldu semen-sîmâ

- 59 Uruldu sikkesi kürsî-i pûlâd üzre ol şâhîñ
Derâhimdir degül kürsîde yer yer encüm-i ğarrâ
- 60 Nola envâr-ı rûyı aña zerrîn târ u pûd olsa
Ziyâ-yı tal'atından oldu 'arşîñ aţlası dîbâ
- 61 Cüdâ oldu kenâr-ı Sidre'de Cibrîl o Hâzret'den
Gülünden ayru bülbül gibi kaldı hüzn ile tenhâ
- 62 alup rahşı o menzil-gehde Refref eyledi hıdmet
Şadef-vâr itdi ol dürr-i yetîme sînesin me'vâ
- 63 İrüp bir nûra Refref dağı kaldı dûr olup andan
Mükedder mîve-i terden cüdâ berg-i ğazân-âsâ
- 64 Girüp ol perde-i nûra ğarîm-i ğâşa yol buldı
Huzûr-ı 'izzete nakd-i vücûdın eyledi ihdâ
- 65 Mağâm-ı "âbe avseyñ"i geçüp mânend-i tîr ol dem
Müyesser oldu aña maţlab-ı a'lâ-yı "ev-ednâ"
- 66 Olundı çok tekellüm kışsa-i 'aşk u mağabbetden
Velî bî-ğâme-i lafz itdi cilve şâhid-i ma'nâ
- 67 O şöğbetden ğaber yok 'aql anıñ keyfiyyetin bilmez
Ne bilsün tâbiş-i mihr ü mehiñ keyfiyyetin a'mâ
- 68 Bulup mağşûdını âğir nüzûl itdi sa'âdetle
Ki ğalk-ı 'âleme peygâm-ı Hâğk'ı eyledi inhâ
- 69 Getürdi anlara vâfir hediye genc-i rahmetden
Velîkin herkese miğdârı deñlü eyledi i'tâ

70 Hudâvendâ dalâlet Nâdirî'niñ cânîñ almışdır
Kerem kıl anı eyle bir dem-i cân-bağış ile ihyâ

[15a]

71 Kerîme 'arz-ı hâl itmek yeter bir kerre sultânım
Ne hâcet kıışsa-yı tatvîle mânend-i şeb-i yeldâ

72 Hemîşe tâ ki şâm-ı ferruğ-encâmîñ sevâdından
Ola deryâ-yı gerdûn üzre zâhir 'anber-i sârâ

73 O şâhîñ hâk-i pâkin 'anber-âsâ eylesün hoş-bû
Şalât-ı hâzret-i 'izzet selâm u Hayy-ı bî-hemtâ

74 Tahîyyât-ı ebed-peyvend ile dünyâ vü 'uqbâda
Ser-efrâz eylesün zât-ı şerîfin Hâzret-i Mevlâ

RİYÂZÎ

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâîlün)

1 Güm itdi gevherin hâk içre hürşîd-i cihân-ârâ
Anı bulmağa gırbâl itdi çarh-ı târem-i vâlâ

2 Şafaqla çarh altun pullı bir zerrîn cebinlikdir
Karâr itmiş içinde nev-'arûs-ı âlem-i bâlâ

3 Şalındı târ-ı mihriñ külhen-ı hammâm-ı gerdûne
Nola germ olup itse kubbesinde kaçreler peydâ

4 Çıkup bir pullı mâhî keştî-i hürşîdi gark itdi
Anîñ cûş u hürûşından kızardı bu yedi deryâ

- 5 Ne şûret-bâz olur eşkâl-i encüm ‘arz ider halka
Yağup şem‘in verâ-yı perdede mihr-i cihân-ârâ
- 6 Kızıl mühri bozuldı kîse-i şeb-gûn-ı gerdûnuñ
‘Aceb midir ‘ayân olsa nuğûd-ı encüm-i zehrâ
- 7 Başıldı yere hâk-i zulmet ile âteş-i hırşîd
Nice tâbende ahker kaldı andan câ-be-câ ammâ
- 8 Meger dîbâ-yı rûzı dürdi dest-i kudret-i Bârî
Gelüp altına tamgâsı ‘aceb mi olsa nâ-peydâ
- 9 Düşürdi pençe-i mercân-ı mihri baħr-ı gerdûna
Çıkarup gerçi kim gavvâş-ı baħr itmişdi ber-bâlâ
- 10 Felek ta‘lîm-hâne anıñ ardınca ceres hırşîd
Nişân-ı zaħm-ı nâvek oldı yer yer encüm-i zehrâ
- 11 Felekde mühri ser-lücce eyler bir Sikender'dür
Sipîhr-i çârüm olmuşdur aña şandûka-i mînâ
- [15b]
- 12 Olupdur iki zârı mihr ile meh şeş-der-i çarhıñ
Düşince altına anıñ birisi oldı nâ-peydâ
- 13 Bu dem ‘arz itdi pîr-i dehre hûn-âlûde pîrâhen
İdüp çâh-ı zemîne Yûsuf-ı mihri felek ilķâ
- 14 Felek Leylî-i leyliñ yakmış idi ‘aşķına bir dâğ
Bu demde mührelendi şanma zulmetdir olan peydâ

- 15 Çıkarđı Şâm irince câme-i dîbâ-yı zer-târın
Geyindi nev-'arûs-ı çarĥ bir telli siyeh ĥârâ
- 16 Sipihriñ Őafĥasın naĥĥâŐ-ı kudret ĥâk-rîz itdi
Seĥer resm itmege bir Şemse-i zerrîn-i bî-hemtâ
- 17 Mişâl-i naĥ'-ı Őatranc oldı çarĥ esbâb-ı encümle
Ėodı açmaza Şâh-ı mihri Leclâc-i meh-i ĝarrâ
- 18 Ėum-ı çarĥa hilâli itdiler bir lûle-i sîmîn
Aĥup gitse 'aceb mi çesme-i mihr-i cihân-ârâ
- 19 Őafaĥ nârında âhen-i beyza-i ĥurŐîdi nerm itdi
Hemân-dem düzdi anda âsumân bir ĥançer-i zîbâ
- 20 Tezerv-i âteşîn uçdı sipihriñ sebze-zârından
Şu dem kim pençesin bâz itdi Şehbâz-ı meh-i ĝarrâ
- 21 Hilâl-i Őâĥıb-ı çarĥ eyledi elmâsını der-kâr
Döküp bu naĥ'-ı müŐĝîn üzre nice lû'lü-yi lâlâ
- 22 'Aceb mi vaşf-ı pâkinde bu deñlü ĝüft ü ĝû itsem
Bu Şebdir mazĥar-ı esrâr-ı "Sübĥânellezî esrâ"
- 23 Bu Şebdir dîde-i nüh perde-i gerdûne bir merdüm
Bu Şebdir nûr-ı fazl ile süveydâ-yı dil ü dâna
- 24 Bu Şebdir rûz-ı bâzâr-ı cenâb-ı ĥazret-i ĥâce
Bu demde çıĥdı bâlâya metâ '-ı nâz u istignâ
- 25 Çerâĝ-ı dûde-i Âdem Şafâ-yı cevher-i 'âlem
Dür-i nüh ĥoĥĥa-i târem Ėabîb-i Ėâlîĥ-ı yektâ

- 26 Emîn-i şer‘-i hikmet muḳtedâ-yı ümmet ü millet
Cihân-ı cûd u himmet yekke-tâz-ı ‘arşa-i levlâ
- 27 İmâm-ı maşrık u mağrib şerîf-i Mekke vü Yesrib
Şeh-i taht-ı risâlet âfitâb-ı evc-i "ev-ednâ"
- 28 Ebü'l-Ḳâsım Muḫammed kim olupdur zât-ı bî-mişli
Cemî‘-i enbiyâdan fazl u ‘irfân ile müsteşnâ
- [16a]
- 29 O kim fermân-revâ-yı hıttâ-i "Levlâk" idi daḫi
Degüldi bü'l-beşer mesned-nişîn-i "‘Alleme'l-esmâ"
- 30 Peyâm-ı rahmet-engîzi meserret-baḫş-ı her mücrim
Kelâm-ı hikmet-engîzi rumûz-âmûz-ı her dânâ
- 31 Şafâ-yı zât-ı pâki âb u tâb-ı ‘âlem-i şûret
Behâ-yı ḫüsn ü ḫulḳı reng ü bûy-ı gülşen-i ma‘nâ
- 32 Dem-i kemter degül güftâr-ı ‘Îsâ bâd-ı ḫulḳından
Kitâb-ı mu‘cizinden bir varaḳ olmaz Yed-i beyzâ
- 33 Nice Mansûr gibi hem boynı baḡlu bendesi vardır
Olupdur mevlevî-i ḫân-ḳâh-ı câhı Mevlânâ
- 34 Ḳomasun ‘urve-i vüşḳâ-yı şer‘-i pâkini elden
Odur üftâde-i çâh-ı dâlâli eyleyen incâ
- 35 Olupdur iki ‘âlem Faḫrı aınla şeref buldı
Gerekse ‘âlem-i şûret gerekse ‘âlem-i ma‘nâ

- 36 Öñine düşdiler hayl-i Rüsül 'izz ü sa'âdetle
Getürdiler anı şehr-i vücûda pâdişâh-âsâ
- 37 O şâhñ bu yedi eflâk kûs-ı heft-ḥavzıdır
Zer-endûd-ı keçektir aña gûyâ gurre-i ğarrâ
- 38 Aña gerden-keşân-ı gebr ü tersâ ser-fürû itdi
Didiler râm olup emrine "Amennâ ve Şaddaknâ"
- 39 Reh-i bî-dâda gitmez kimse devr-i şer'-i pâkinde
Terâzû ile yürürler ḥalk-ı 'âlem muḥtesib-âsâ
- 40 İderler nitekim Manşûr'ı çüb-ı dâr ile te'dîb
Ola her kim ḥilâf-ı ḥükm-i şer' ile anñ gûyâ
- 41 Rezá'î ḥıdmetin ümmü'l-kitâb eylerdi feyzinden
Daḥi mehd-i 'ademde tıfl idi ol şâh-ı bî-hemtâ
- 42 O çeşm-i lâ-yenâmı kuḥl-ı "mâ-zâğ" eyledi mekhûl
'Aceb mi olsa manzûrı nuḳûş-ı şafḥa-i ferdâ
- 43 Nücûmindan çiçeklü olmuş idi atlas-ı gerdûn
O şâh-ı dîne pây-endâz iderdi Zühre-i ḥavrâ
- 44 'Araḳdır rûy-ı pâkinden dökülmüş gökdeki encüm
Gül-i ḥurşîdi andan itdi peydâ Şâni'-i yektâ
- 45 O şâhñ dest-i cûd u ṭab'-ı pâkin görmese hergiz
Nice olur bilmez idi ebr ü yem idrâr ile mecrâ

[16b]

- 46 Nevâ-yı nâle-i 'uşşâkı diñler gûş-ı cân ile
Maķâmı olmuş iken evc-gâh-ı nâz u istignâ
- 47 İmâm olsa açar enfâs-ı pâki ķalb-i aşhâbı
Nesîm-i ķibleden bulur gûşâyış gonca-i ra'nâ
- 48 Feşâhat çarķınıñ atdı yere seyyâre-i beyzin
Tutunca nûr-ı Kır'ân ile dehri âfitâb-âsâ
- 49 Büküp ķaddin 'ibâdetde nola bağrına taş başsa
Olupdur enbiyânuñ hâtemi ol zât-ı bî-hemtâ
- 50 Degül kûh-ı zeheb yanında bir kem zerre-i beyza
Nice meyl itsün ol 'anķâ-yı kûh-ı Kâf-ı istignâ
- 51 Olupdur zât-ı bî-hemtâsı nûr-ı dîde-i 'âlem
'Aceb mi 'ankebûtı perde içre eylese me'vâ
- 52 Ezânı hân-ı İslâm'a şalâdır ehl-i dünyâyı
İki şakķ itdi ķurş-ı mâhı ol engüşt-i bî-hemtâ
- 53 Kemânı "Kâbe-Ķavseyn" oldı tîri "Mâ-rameyt" anıñ
'Aceb mi cân-ı haşma zaķm-kârı ursa bî-pervâ
- 54 O şeb kim geldi dünyâyı şafâdan şükr idüp Hâķķ'a
Sücûd itdi yıķıldı şan kim "tâķ-ı 'âlî-i Kisrâ"
- 55 Söyünse nola nâr-ı gebr ü âb-ı Sâve güm olsa
Degül mi şer'-i pâki âb u tâb-ı çihre-i dünyâ

- 56 Anıñ mi'racınuñ kem-pâyesi olmaya çarh üzre
Egerçi Tûr'a çıkdı nice kerre Hâzret-i Mûsâ
- 57 Şeb-i mi'rac olupdur gûy-ı perde rûz-ı rûşenden
Urup çevgân-ı mâhı gûy-ı mihri itdi nâ-peydâ
- 58 O şâha peyk-i pûyânı olupdur Hâzret-i Cibrîl
Burâk'ınuñ öñince oldı şol dem kim felek-peymâ
- 59 Meger bâd-ı şabâ berg-i güli irgürdi eflâke
Ne dem kim bindi aña itdi 'azm-i 'âlem-i bâlâ
- 60 Anıñla hınk-i reh-vâr-ı sipihri koşdılar ol dem
Geçüp evvel-quademde olmadı hergiz aña hem-pâ
- 61 Egerçi turduğınca Tûr'a beñzer şekl ü tavrında
Velî Mûsâ'dan olmuşdur bunuñ üstindeki a'lâ
- 62 Nola itsem anı gülgûn-ı eşk-i 'âşıka teşbîh
Ser-i mûda nice isterse eyler cilve bî-pervâ
- [17a]
- 63 Ne beñzer yerde olsa nev-'arûsın hûb-reftâre
Olur eflâke çıksa da âsmâ-yı âsumân-peymâ
- 64 Olupdur cünbiş ü ârâm vaz'-ı tavrı ol raşşın
Ferah-bağş-ı şafâ-güster neşât-engîz ü rûh-efzâ
- 65 Lisân-ı hâl ile Peygamber'e idüp sitâyişler
Çıkdı göklere anı ögüp ol raşş-ı bî-hemtâ

- 66 Meger kim hâk-i pâyı müşk-i terdür vezn için anı
Terâzû oldu ol iki rikâb-ı dil-keş ü garrâ
- 67 Çıķup eflâke rûyın şem'-i bezm-i Kudsiyân itdi
Aña oldu melekler her taraf pervâneler gûyâ
- 68 O demde enbiyâ ser-cümle anı itdi istikbâl
Aña ta'zîm idüp geldi kıyâma Sidre-i Tûbâ
- 69 O leyli şanki ta'zîm itdiler emr-i Hudâ ile
Kânâdîl-i nücûm ile tonandı câmi'-i dünyâ
- 70 Degüldür mâh-ı rûyın sürdügi-çün hâk-i pâyine
Çalışdı tırnağı kalınca hürşîd-i cihân-ârâ
- 71 Kalem gibi olup 'abd-ı mekâtib hâceye ol şeb
Kesildi hizmetine kâtib-i dîvâna istîfâ
- 72 Eger uysaydı sâz-ı şer'ine gördükde ol şâhı
Defin tutmazdı hacletden yüzine Zühre-i zehrâ
- 73 Olup rûh-ı mücerred kayd-ı cismi bir taraf kaldı
Maķâmıñ çarh-ı çârüm itdi hûn-ı Hazret-i Yahyâ
- 74 O gece düşdi mihrîñ bâmdan taş-ı zer-endûdı
Pür oldu güft ü gûyı maķdemiyle 'âlem-i bâlâ
- 75 Zârar itdi meger kim ihtisâb-ı şer'-i pâkinden
Felek câmını itdi dâmeni altında nâ-peydâ
- 76 O şeb hayl-i 'adûdan baş getürdi hâk-i pâyına
'Aceb mi olsa manzûr-ı dilîr-i 'âlem-i bâlâ

77 Virüp cân naq̄din aña sa‘d-ı ekber müşterî oldı
İdince ‘arz-ı kâlâ-yı şefâ‘at hâce-i İsrâ

78 Kırân itdi meger bir neyyir-i sa‘d ile ol demde
Zühâl kesb-i sa‘âdet itdi buldı rütbe-i ‘ulyâ

79 Bu ta‘zîmi düşinde görmemişdir Hâzret-i Yûsuf
Felekde aña tekrîm itdi bunca encüm-i zehrâ

[17b]

80 Semâ‘-ı va‘zına cem‘ oldı hayl-i Qudsiyân şaf şaf
Olup kürsî-nişîn bezm-i "Sübhânellezî esrâ"

81 Rikâb-ı esbi gûyâ sâkına halhâl-ı zerd oldı
Maqâm-ı ‘arş-ı a‘lâya koyınca pây-ı istîlâ

82 Toğuz kat qasr-ı mînâdır o sultân-ı felek-qadre
‘Aceb mi cilve-gâhı olsa bu nüh günbed-i mînâ

83 Toğuz gözli kemerdır gûyâyâ nüh günbed-i gerdûn
Anıñla âb-ı rahmet itdi qasr-ı qurba isti‘lâ

84 O bezm-i hâşa gitdi qaldı pây-ı Sidre‘de Cibrîl
O demde oldı şem‘inden cüdâ pervâne-i şeydâ

85 Hemân-dem Refref-i ferhundeysi hıdmet-güzâr oldı
Maqâm-ı qurba irdi levh-hân-ı râz-ı "Mâ-evhâ"

86 Varup bir perde-i nûra o dağı qaldı hıdmetden
Maqâmı oldı o dem evc-gâh-ı qurb-ı "ev-ednâ"

- 87 Alup bu 'arşada menzil irişdi "Kâbe Kavseyn"e
Geçüp nüh günbed-i gerdûn-ı mînâyı hadeng-âsâ
- 88 O demde rûh-ı ma'nâ idi güftâr iki cânibden
Velî cism-i 'ibâret olmamış hergiz aña me'vâ
- 89 Görüp gûş itdügi dîdâr u güftârı o cânibden
Degül görmüş işitmiş gûş u çeşm-i dîde-i bînâ
- 90 Gelüp ol hâce çün kim açdı bârın mülk-i şûretde
Cem'-i halka-i rahmetden Hüdâ'ya eyledi ihdâ
- 91 Riyâzî câmi'-i vaşfında anıñ na't-hânıdur
'Aceb mi maḥfil-i gerdûnı bilse pây-e-i ednâ
- 92 Siyeh-rû-yı güneh-kârım ki ümîdim şefâ'atdır
Nola na'tı ile raḥbu'l-lisân olsam kalem-âsâ
- 93 Zebânım kalmış idi cevr-i devr ile tekellümden
Anıñ hep feyz-i na'tıdır ki buldum kadr-i pür-ma'nâ
- 94 Nola beslerse bunca ma'nî-i pâkîzeyi ṭab'ım
Aña şîr itdi feyz-i Rûh-ı Kudsî Hâzret-i Mevlâ
- 95 Bu çarḥıyyâtla ṭâḳ-ı sipihre bir kemân aşdım
Ḳatı anı çeker bir ṭab'ı zûr ehli ki bî-pervâ
- 96 Nizâmî nice olur nazm-ı süḥan göstermek olurdu
Eger kim zulmet-i ğam itmeseydi câna istîlâ

[18a]

97 O şâhîñ yümn-i na'tıyla idüp vird-i zebân her dem
Düşürmez ellerinden sübha-i şad-dâneyi dünyâ

98 Hemîşe tîşe-i mâh-ı nevi der-kâr idüp devrân
Çıka baır-ı felekden şad hezârân gevher-i yektâ

99 Nesîm-i müşk-bâr olup selâm-ı Hâzret-i Bârî
Revân-ı pâki şâd olsun mişâl-i gönca-i ra'nâ

[VECHÎ]

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Bülbül-i gülbün-i nazma budur evlâ her dem
Gönca-veş medh-i Resûl-i şekaleyne açâ fem

2 İde bir perdeden âgâz-ı fürû râstını
Lâl ola gûş idicek bülbül-i gülzâr-ı negam

3 Güher-i "inne mine's-şi'ri li-ḥikmet" ne revâ
Ola zîbende-i her gâfil ü şâyeste-i zem

4 Medh o sultâna sezâdır ki ola câ'izesi
Sebeb-i mağfîret ü bâ'ış-i envâ'-ı ni'am

5 El-ḥazer el-ḥazer ol şâ'ire kim şi'ri ola
Mûcib-i miḥnet ü müstevcib-i envâ'-ı elem

6 Şi'r-i mevzûn ki odur naqd-i darb-ḥâne-i dil
Tûtüyâ gibi gerek şarf ola dirhem dirhem

- 7 Ben bu endîşede bu na‘t-ı şerîfî nâ-gâh
Eyledi hâtırına mülhim-i gaybî mülhem
- 8 Emr-i Hâkla olıcağ ref‘-i Mesîh-i Meryem
Rûhsuz şûrete dönmüşdi bu deyr-i muzlem
- 9 Güm olup rişte-i tevhîd-i cihân olmuşdı
‘Âbid ü behremen ü ehremen-i ‘abd-i şanem
- 10 Büt-gede mey-gede âteş-gede olmuşdı tamâm
Mülket-i Rûm u diyâr-ı ‘Arab u mülk-i ‘Acem
- 11 Bu ta‘affûf bu tenezzühle tamâm olmuş idi
Mehbi‘-i Rûh-ı Kuds mevzi‘-i envâ‘-ı tühem
- 12 Sâmirî-mezheb olup kavmi Kelîmullâh'ın
Âşikâr olmuş idi yine tarîk-i Bel‘am
- [18b]
- 13 Düşürüp birbirine halkı zamân-ı fetret
Mürşid-i kâmile muhtâc idi gâyet ‘âlem
- 14 Halk bu mertebe mest-i mey-i gaflet nâ-geh
Gün gibi ‘arz-ı cemâl eyledi bir şâh-ı kerem
- 15 Kimdir ol şâh-ı Rüsûl hâdî-i ser-cümle sübül
Reh-nümâ-yı cüz’ ü küll kâfile-sâlâr-ı harem
- 16 Hâşıl-ı mezra‘a-i vâdî-i "ğayri zî-zer"
Bâ‘iş-i cûşîş-i ser-çeşme-i âb-ı Zemzem

- 17 Blbl-i hoş-nefes-i glşen-i "Levlke lem"
Tt-i ntka-i "Knt nebiyyen ve dem"
- 18 Amed  Mrsel  mabb-ı Hd-yı Mte'l
Ramet-i 'lemyn ya'n Hbb-i Ekrem
- 19 Mala'-ı "mm'l-kr"dan idp ol nr zhr
Ttd dny yzin vze-i ayr-ı madem
- 20 Toğduğı gn o gneş 'lem olup zelzele-nk
şald tk-ı kemer-i Kısra'ya kesr-i mukem
- 21 Virmedi yek-şebe ma'şm idi şk eyleyicek
şadr-ı pkzesine şer-i "Elem-neşrah" elem
- 22 Muntaf olmad ol nr-ı r-ı Muştafv
Pf-i her b-tef ile emr idi zr mbrem
- 23 Ne rev bile Tr'a otura d'im diygr
şyesin Ėayret-i Hk komadı ola hem-dem
- 24 şknp gnden o mh baş zre grinen
Perde-i Ėayret idi şanma seb-ı muzlem
- 25 Ne dimekdir bu szn rtbesini 'şka şor
Bun fehm eyleyemez degme Ėar-ı l-yefhem
- 26 ns  cin fazla-i hr-ı m'ide da'vetidir
Nice ins  nice cin gsgtr 'lem hem
- 27 Bi'şetin Ėalk 'ayn itmek idi kble'l-ba'ř
Mu'ciz-i Hnzala v Hlid  İbn-i Mhrem

- 28 Şûretâ ‘âlem idi lîk o şâh idi sebeb
Olmağa hayl-i melek küşte-i "innî a‘lem"
- [19a]
- 29 Gördiler "nefsî nefsî" gibi kudsî nefesi
Fuşahâ ‘aczone ikrâr idüp oldu mülzem
- 30 Gerd-i na‘leyn-i şerîfeyni bu rütbe ile
Fahır ider sürme ile ‘aynına ‘arş-ı a‘zam
- 31 Şeb-i İsrâ o mehiñ hep şeref-i maqdemidir
Kürsî-i zâta zevât içre bu şân-ı a‘zam
- 32 ‘Arz olmasa ruḥ-ı hûb u ḥaṭṭ-ı mergûbı
Hâlık-i rûz u şeb itmezdi şeb ü rûza kâsem
- 33 Gerden-i şâhid-i eyyâm-ı hümâyûnında
Şeb-i Mi‘râc u şeb-i Qadr iki müşgîn perçem
- 34 Şâh-ı kevneyn ü Resûl-i şekaleyn olmuşken
İftihâr eyler idi itmek ile ra‘y-i ğanem
- 35 "Kâbe Kavseyn" kemânını çeküp hem aşdı
Görinen gökde kemân şanma kemân-ı Rüstem
- 36 Nâm-ı nâmı ile zîb-i dürr-i huld olduĝda
Cây idi daĝı cebîn-i felege baṭn-ı ‘adem
- 37 Şeb-i mi‘râc degül râyîz-i âḥûr-ı kazâ
Çekdi ol şâh-ı civân-baḥta bir esb-i edhem

- 38 Çâr- tāk-ı şeref-i kadrine oldu o mehiñ
Bir toköz pâyeli süllem felek-i nüh tãrem
- 39 Eksik olmazdı hayâdan ruhı üzre derler
Gül-i sürh üzre şanasın kaçarât-ı şebnem
- 40 Hıavl-i Hâk'dan nizâ '-ı kuvvet-i cism ile dağı
Çok Ebû-cehliñ idüpdür elif-i kaddini ham
- 41 Bir edâ ile nice olurmuş gördi³⁸
Katl olurken bu kadar kavm ile bint-i Hâtem
- 42 Hıccet-i hatm-i Rüsüldür aña şâhid Hâk'dan
Yetme mi zahr-ı şerîfindeki şekl-i hâtem
- 43 Parmağı aralarından akıdup çeşmeleri
Zâhir oldu kademinde nice yenbû'-ı hikem
- 44 Ferşden 'arşa degin hâşılı andan efdal
Yok durur var ise Allâhü Te'âlâ a'lem
- 45 Fağr-ı 'âlem ki ne-bâşed be dü-kevneş şânî
Ver diğer câ buved Allâhü Te'âlâ a'lem
- [19b]
- 46 "Mâ-rameyte" âyetiniñ sırrını fehm itdiñ ise
Bildiñ ol şâhı nedir anla dimekdir fe'fhem
- 47 Almamışdı eline levh-i kalem ammâ kim
Levh mağfûz idi levh-i kalem idi kalem

³⁸ Mecmûada yazı silik olduğı için beyit tamamlanamamıştır.

- 48 Laḳabı Ümmî idi ‘âlim idi ‘ârif idi
Levh-i maḥfûz u ḳalem her neyi kim itdi raḳam
- 49 Oldur ol yekke-süvâr-ı reh-i mülk-i tecrîd
Kimse bu ‘âleme at şalmanı andan aḳdem
- 50 Bârekallâh zihî câzibe-i Sübbûhî
Ḳoya bir demde ser-i ‘arş-ı berîn üzre ḳadem
- 51 Ḥabbezâ cevher-i ‘âlî kim idüp aşıla rücû‘
Vaşf-ı imkân ola şâyeste-i evşâf-ı ḳıdem
- 52 Mu‘cizâtı nice ta‘dâd ola hîç ḳâbil mi
Gül ola bu ‘izâm-ı vus‘ıla baḫr-ı mu‘zam
- 53 Ḥarekât u sekenât u ‘amel u ḳavli tamâm
Mu‘cizât idi kerâmât idi ta‘lîm-i ḫikem
- 54 Vechîyâ mu‘terif ol ‘acziñe Ḥassân olsañ
Vaşf mümkin degül ol şâh ‘alâ vechi etemm
- 55 Felek-i medḫ ü şenâsına ne mümkin irmek
Şaḫş-ı ṭab‘ itse bu nüh pâye sipihri süllem
- 56 Lâyıḳ-ı pâye-i ‘uzmâ-yı şefâ‘at oldur
Bir nebîde yoḳ uyar añı o daḫi ura dem
- 57 Nice olurdu ‘acabâ ḫâl-i ‘uşât-ı ümmet
Añı tefvîz olunmasa bu emr-i mu‘zam
- 58 Dilde bir zaḫm idi kâr-ı elem fikr-i pesîn
Olmasaydı añı ümmîd-i şefâ‘at merhem

59 Halk kim cem‘ ola şahrâ-yı kıyâmetgâhına
Aında olan naqde-i havâle ola her emr ol dem

60 Devlet ol şahşa ki şandûka-i a‘mâli ola
‘Amel-i hâliş ile toptolu dînâr u direm

61 O maħalde benim ey hâce o müflis ki ola
Müşteri gördüğüne kîsede yok bir dirhem

62 Luţfuñ ey şâh muħaşşal bizi mağrûr etdi
Yimediñ zâd-ı reh-i âhîret için hiç ğam

[20a]

63 Hep bilürler nice müflis nice şâhib-keremiñ
Sâyesinde irişür menzile şâd u hurrem

64 Bize bes ümmet olup saña tufeyl olduğımız
Sebeb-i faħrımız ey Faħr-ı ümem beyne'l-ümem

65 Nefsine zâlim olan ehl-i hevâya ğad yok
Menem ey kân-ı ‘aťa cümleden ammâ azlem

66 Rûz-ı maħşer bu ğacâletle mübârek yüzine
Giryeden ‘aynım ola ‘ayn-ı baħam nice baħam

67 Bende kim bu kesel ü şıql ü baťalet vardır
Kûyıña dirler İrem hiç bilemem nice irem

68 Şıfat-ı mağfîret-i Ğazret-i Ğaffâr-ı zünûb
Zenb-i müznib eger olmasa ğalurdı mübhem

- 69 Ger olaydı bu şıfat cins-i beşerden sâkıt
Kavm-i âher götürürdüm dimiş ol şâh-ı kerem
- 70 Rağbet olursa bu cinse o mübârek şınfîñ
Bu ümîdim ki zuhûrına sebep bir ben olam
- 71 Yâ Resûle'l- 'Arabî ente kefilü'l ümmet
Nahn ü min cümletihim unzur ileyye v' erham
- 72 Çâr-yârı ile haqqâ ki hişâr-ı şer'îñ
Cânib-i erba'asın eyledi gâyet muhkem
- 73 Gâr-ı gurbetde ma'ıyyet şerefin hâşıl idüp
Şânî işneyn idi tenhâ o şafâya maḥrem
- 74 Zehr-i mâr-ı siteme her sözi tiryâk olıcağ
Oldı ol erba'adan bir şeh-i Fârûğ 'alem
- 75 İki nûr ile dil ü dîde-i Zü'n-nûrını
Rûşen ü şâfî idüp ḥâtırın itdi ḥurrem
- 76 "Ente minnî ene minhü"yle bilindi ne imiş
İçlerinde şeref-i menzilet ü ibn-i 'amm
- 77 Şıdğ ü 'adl ü edeb ü cûd-ı şaḥârî sende
Her biri bir esed ü bebr ü hizebr ü zayğam
- 78 Medḥ-i Bû-Bekr ü 'Ömer midḥat i 'Osmân ü 'Alî
Ehl-i sünnet olanıñ oldı ehemminden ehemm
- 79 Cümlesinden raḍıyallâhu Te'âlâ 'anhüm
Severiz her birini ol on iki serveri hem

[20b]

80 Âl ü aşhâba muhibbiz umarız rûz u cezâ

Olmaya sâyeleri başımız üstinden kem

[RİZÂYÎ]

Gül-Feşânî-i Nesîm-i Niyâz Be-Ravza-i Midhat-ı Şâh-ı Taht-gâh-ı İ'câz

Nûr-ı Evvel ü Zuhûr-ı Âhîr Ebü'l-Kâsım Muhammed Hâşir- 'aleyhi

ezkâ's- şalât ü efdalü's-selâm mâhâtemeti's-şalâtü bi's-selâm-

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

- 1 Ey hatm-i Rüsül 'âleme gelsen nola âhîr
'Âdet budur âhîrde gelür bezme ekâbir
- 2 Şoñra irişür resm budur mîve-i maqşûd
Evvel görünür gerçi kim evrâk u ezâhir
- 3 Evvel toqınur gûşa 'ibârât-ı münâsib
Melhûzdur evvelde velî ma'nî-i âhîr
- 4 Geç zâhir olur hikmet-i pîşîne-i eşyâ
Şoñra yetişür hâşılı her kârdaki sır
- 5 Zâtından olan zîb-ger-i şafha-i 'âlem
Nâzük-ter olur hayl-i pesîn naqş-ı muşavvir
- 6 Ey hatm-i Rüsül senden gerek mühr-i nübüvvet
Şâyeste olur pençede çün hâteme hınşır

- 7 Aḥkâm-ı İllâhiyye'yi itdiñ bize ta'lîm
Ey ḥâce-i kevneyn idüp îşâr-ı cevâhir
- 8 Sensin sebeb-i ḥalk-ı ümem Meḥar-ı 'âlem
Ḥayrî'l-ḥalef-i Âdem ü hâdî vü mübeşşir
- 9 Maḥbûb-ı Ḥudâ mü'temen-i "in hüve illâ"
Mazmûn-ı hüdâ vâkıf-ı esrâr-ı serâ'ir
- 10 Tebşîr-i feraḥ mâlik-i ḥüsn-i "ene emlaḥ"
Şâhân-ı "elem-neşrah" u hâdî vü mübeşşir
- 11 Şîrâze-i îcâd-ı güzîn şan'at-ı üstâd
Şâh-ı kerem ü dâd Ebü'l-Ḳâsım-ı Ḥâşir
- 12 'Unvân-ı şeref besmele-i muşḥaf-ı îcâd
Ser-levḥa-i levḥ-i ezel ü faḥr-ı ma'âşir
- 13 Zîbende sehî serv-i muṭarrâ çemen-i feyz
Tâbende meh-i bedr ü semâvât-ı mefâḥir
- 14 Ser-saṭr-ı ezel pîş-i eşer ḥâme-i taḳdîr
Tedbîr-i pesîn 'aḳl-ı nuḥust-ı evvel âḥir
- 15 Deryâ-yı himem ebr-i nem-i dem-be-dem-i cûd
Yemm-i kerem-i feyz-resân menba'-ı şad bir

[21a]

- 16 Ter-feyz ile şûre-zemîn-i emn ü emân dil
Ḥandân nem-i luṭfiyla gülistân-ı ḥavâtır

- 17 Nâmiyla şeref-yâb-ı hüdâ mübeşşir-i hestî
Kâmiyla semâ mertebe-i şahre-i fâhir
- 18 Reşh-i keremi lücce-i keştî-şiken-i gam
Feyz-i himemi mâye-i âzâdî-i hâtır
- 19 Rengîn-i lebi gül-berg-i ter-i bâğçe-i feyz
Şîrîn deheni ma‘den-i şad-gûne nevâdir
- 20 Hâk-i deri kuhlü'l-başar-ı ehl-i başîret
Hem-sûde-i elmâs be-çeşm-i mütekebbir
- 21 Tedbîrine takdîr-i Hudâ yâr-ı muvâfık
Her re‘y-i şavâb ile kazâ hem-ser ü hem-sir
- 22 Gelmez dil-i dânâsına âlâyîş-i dünyâ
Yek-müşğ gubâr ola mı deryâ-yı mükeddir
- 23 Gûyâ ki kütüb-hâne-i ‘izz ü kereminde
Eyyâm-ı bahâr oldı kemîn nüşâ-i müzhir
- 24 Terkü'l-vaţan-ı ‘âlemi göstermek için hep
Oldı taraf-ı Yeşrib'e devletle mücâhir
- 25 Dillerle bu ta‘bîr ki "en-nâsü niyâmün"
Olmuş tatalım Yûsuf-ı şiddîk-ı mu‘abbir
- 26 Zî-nâzım-ı manzûme-i ihsân ü ‘atâ kim
Ednâ eser-i fâhiri terkîb-i ‘anâşır
- 27 Zî-kuvvet-i kudsiyye-i hayrû'l-beşerî kim
Ba‘şıyla zuhûr itdi nice mu‘ciz ü bâhir

- 28 Bir naħli hemân ğars idicek oldu ber-âver
Oldı Şu kadar himmet-i bâlâ-teri müŐmir
- 29 Hep hâzır olan teŐneleri eyledi irvâ
Destinden olup âb u firâvân müteķâtır
- 30 Hep sûr u sürûr añlar idi cümle-i aşhâb
Devletle kaçan eylese techîz-i ‘asâkir
- 31 Gördükde hemân mu ‘ciz-i elfâz-ı kerîmin
Teslîm-i Şenâ itdi nice Şâ‘ir-i sâhir
- 32 Nüh-tûde-i eflâk güzer-gehde niŐândur
Şâh-ı Rüsûl oldu taraf-ı ‘Arş’a ki ‘âbir
- [21b]
- 33 Bu vaz‘a sipâs eylediler ehl-i semâvât
Nâķûs yerine idicek ol vaz‘-ı menâbir
- 34 Oldı Şeh-i Őatranc gibi ķâleb-i bî-rûh
Ķahrıyla nice pâdişeh-i kec-rev-i câyir
- 35 Bî-külfet ü nâzûkdür o deñlü bu ğazel kim
Erbâb-ı dile itmedi teklîf-i nazâ‘ir
- 36 Bûyıyla olur nice dil-i sûhte ‘âtır
Zülfinde olur hâşılı cem‘iyyet-i hâtır
- 37 Ķininden olur ‘ârız-ı pür-tâbı nümâyân
Ol zülf-i ham-ender-ham imiş leyle-i muķmir

- 38 Yir yir ruh-ı pür-tâbı bedîd oldu hamından
Zülf ü siyeh-i sâhîri gösterdi mecâmîr
- 39 Nakd-i dili tahşîle idüp tîğı havâle
Çeşm-i siyeh-i pür-fiteni eyledi nâzır
- 40 Mümkün ola mı ‘âşık-ı aşüfteye şıhhat
Mâ-dâm ola ol çeşm-i siyeh haste vü fâtîr
- 41 Hâll it yine müşkillerim ey hâce-i ‘âlem
Hâk-i derîñe eyleyeyim ‘arz-ı havâtır
- 42 Hâl-i dilimi ‘arz ideyim münkesirâne
İhsânı yetür hâtır-ı meksûrîma câbir
- 43 Eyley yine hep câbir-i ihsânı mükâfât
Evzâ‘-ı zamâne tütalım oldu mükessir
- 44 Şimdi benem ol dil-siyeh-i cürm ü ma‘âşî
Mañrûm-ter ü der-be-der ü mücrim ü kâşır
- 45 Dildür emel ü gûş-ı bâ-fesâne-i dünyâ
Cân pür-heves-i nev-be-nev ü sûhte-hâtır
- 46 Teb-lerze-i endûh-ı hañâdan mütezelzil
Hem-meşrebî-i nefis ü hevâdan mütekeddir
- 47 Erbâb-ı zevâhîrle idüp bahş ü cidâli
Hemvâre ben itmekdeyin ircâ‘-ı zamâ’ir
- 48 Dilbeste olup zâhir-i ahvâl-i cihâna
Pâ-bend ola lâyıq mı baña böyle zevâhîr

[22a]

- 49 Tâb-ı gam ile rişte-i cân oldı güsiste
Eşkim dökilür çün dür-i 'ıkd-i mütenâsir
- 50 Luţf eyle biraz hâl-i Rızâyî'ye nazar kııl
Ey kâşif-i her müşkil ü müstaķbel ü gâbir
- 51 İtseñ nola ilbâs-ı libâs-ı vera' u zühd
Oldum hele ben hayli hevâdan müte'eşsir
- 52 Çak vefķ-i murâd üzre döner çarķ-ı cefâ-kâr
Yek zerre-i nâçiz-ter ü luţfuña dâ'ir
- 53 Dil habb-i şafâ-perver-i hubb eyledi taşşıl
Çün ehl-i sülûk itmedi i'dâd-ı zevâhir
- 54 Vakf eylemişem medhiñe ser-mâye-i 'ömri
Budur emelim hazret-i Hâķ 'âlim ü nâzır
- 55 Hemvâre seniñ tâ'if olup beyt-i şenâñı
Hindû-yı kalem Ka'be-i na'tıñda mücâvir
- 56 Mercûdur olam mazhar-ı ihsân-ı cemîliñ
Mîzânımı itdikde girân-bâr-ı kebâ'ir
- 57 Şanma burada hâmeyi ben eyledim îķâf
Oldum yâhûd evşâf-ı kemâlinde muķaşşır
- 58 Gûş eyleyicek na't-ı kemâlât-ı güzînin
Der-hayret-i engüşt-gezân oldı maķâbir

59 ‘Arz eyle biraz tuhfe-i tevḥîd-i şalâtîñ
İksârî ço söz çünki ekâbirde olur bir

60 Hemvâre Cenâb u Aḥad'üñ süḥb ü şalâtı
Ol ravza-i pür-nûra ola fâyîz ü mâtır

[RİZÂYÎ]

Na‘t-ı Maḥrem-i Ḥarem-gâh-ı Kuds ü Bezm-gâh-ı Ünsâ-Üns Şeh-bâz-ı
Î‘câz-ı Mi‘râc Pervâz-ı Şâh-ı Levlâk Taḥt ü Mevc-i Dür-Pâş-ı -"inne
lî-ma‘allâhî vaḳtün"- ‘aleyhi‘ş-şalâtü ve‘s-selâm

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Ey ki itmez ḥarem-i kurbına bir ferd duḥûl
Bâğ-ı câhına göre gülşen-i cennet medḥûl
- 2 Bâ‘iş-i nazm-ı güzîn nüṣṣa-i ‘âlem kim anıñ
Eşer-i mu‘teber-i bi‘şetidür çâr-fuşûl
- 3 Sidre-pervâz-ı taḳarrüb kim anıñ dergehine
Mâye-i rif‘at-ı Cibrîl idi bî-şübhe nüzûl

[22b]

- 4 Meş‘al-ı nûr-ı hüdâ mehbiṭ-i envâr-ı Ḥudâ
Hâdî-i mu‘ciz-edâ ya‘nî ulü‘l-‘azm-ı Resûl
- 5 Ḥazret-i İbn-i Zebîḥayn-ı güzîn cedd-i Ḥüseyn
Menba‘ü‘l-‘ayn u muşaffâ-ter-i evlâd-ı Betûl
- 6 Şâh-ı "Levlâk"ki terk eyledi tâc u taḥtı
Oldı çârû-keşi dergâhı sezâ şad Behlûl

- 7 Hep vücûdı için olmuşdı "halâktü'l-eflâk"
Başsa tâ-pây-ı semendi "ce'ale'l arza zelûl"
- 8 Dest-gîr-i keremi kâdr-i fezâyende-i câh
Kelle-kûb-ı saĥî-i ser-şiken-i ĥaşm-ı cehûl
- 9 Nüşâ-i şer'î olup düşmene naşş-ı kâtı'
Bildirir rûĥ-ı edebiñ ĥaddini seyf-i meslûl
- 10 Bârekallâh zihî câh-ı Süleymânî kim
Perde-dâr-ı ĥarem-i 'işmet ü iclâl ola kûl
- 11 Levĥaşallâh zihî 'izzet-i Raĥmânî kim
Şer'-i kânûnı ola rûz-ı kıyâmet mevşûl
- 12 Ĥâme-gîr olmadı ol ma'den-i vahy ü tenzîl
Meyl-i kuĥle nola nâz eylese ĥarf-ı meĥûl
- 13 Mühr-i zer-târı ile zîc-nüvîs-i taĥdîr
Eylemiş dâ'ire-i câhına zerrîn şâĥûl
- 14 Penc nevbet-zen-i te'zîn ile pür oldı cihân
Ĥaber-i bi'seti kim şeş-cihete buldı vuşûl
- 15 Luĥfınıñ lâzımıdır şâmil ola âfâķa
Nitekim lâzım olur ĥadd-ile ta'rîfe şümûl
- 16 Fetĥ idüp Mekke'yi çün itdi duĥûl 'izzetle
Rûĥ idi eyledi bir kâlebe gûyâ ki ĥulûl
- 17 'Âmdur luĥfi bütûn 'âleme çün luĥf u bahâr
Feyzi çün çeşme-i ĥurşîd-i dirâĥşân mebzûl

18 Eyledi mühr-i nübüvvetle cihânı teşhîr
Şanki hâtemle Süleymân'a musahhar idi gûl

19 O şehîñ fetḥ ile teşhîrine kim oldu sezâ
Gülşen-i cennete nâzitse revâ İstanbûl

20 Def'-i endûhla bulurdu şifâ-yı sadrı
Nefes-i himmetine mazhar olaydı selûl

[23a]

21 Ni'metiñ lâzımıdur câ'ize-i gûnâ-gûn
Şile hemvâre olur lâzım-ı zât-ı mevşûl

22 İ'tidâl-i keremi tünd-hevâ-yı gâzabı
Luḫf-ı nevrûz ile dem-sâz idi mâh-ı eylûl

23 'Azm-i pür-naşrı ile ma'reke-i Bedr ü Huneyn
Geh mecârî-i huyûl gehî mecrâ-yı süyûl

24 Haber-i vahyine irmez 'ilel-i felsefiyân
Bir midir hîç şahîḫ ile hadîş-i ma'lûl

25 Çâh-ı telḫi mededi eyledi çün âb-ı hayât
Nefes-i pâki ile oldu zülâl ü şümûl

26 Hüsni ise ancak olur şâhid-i endîşemde
Umarım zîb-i hazâyende ola hüsni kabûl

27 Nev-be-nev şî'r-i pesendîdem ile hürmet idüp
Umarım ben de kaşîdem gibi olam maqbûl

- 28 Şafha-i na't-ı Resûli şunarin yârâna
İder elbette güşâde gül-i ra'nâ-yı kabûl
- 29 Nâ-kese öpmege ben şafha-i şî'rim vermem
Şemm-i nâdânla irüşür gül-i ra'nâya zübûl
- 30 K'o bu lâf-ı hüneri midhatin it vird-i zebân
Saña besdür diyeler nâmiña meddâh-ı Resûl
- 31 Gel bî-çâre Rızâyî biraz efgân idelim
Hayf kim devlet-i dünyâ ola ancak me'mûl
- 32 Cürm olup mâ-ğaşal-ı müddet-i eyyâm-ı hayât
Manşib-ı 'ömrden âşâm ola ancak maşşûl
- 33 Bâd-veş geşte dil pehn-i cihân-ı emeli
Âb-veş alçağa hep eylemede tab' müyûl
- 34 Gerçi kim memleket-i cân u dil-dâr oldu harâb
Hüsni ü tedbîr-i şefâ'atde dâra olma melûl
- 35 Kâfil-i cümle mühimdir çü şalât ü teslîm
Var şimden gerü ol turma du'âya meşgûl
- 36 Hâzret-i Ahmed-i Muhtâr 'aleyhi's-şalavât
Sehl durur lutf idicek cümle-i me'mûle mevşûl

[RİZÂYÎ]

Hırâmîden-i Nâzük-Nihâl-i Kalem Be-Âheste Nesîm-i
Şenâ-Güzârî-i Fahr-ı ‘Âlem Resûl-i Ekrem Şallallâhu ‘Aleyhi ve
Sellem

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

[23b]

- 1 Bi-hamdillâh vezân oldu nesîm-i feyz-i Sübhânî
Açıldı goncalar zeyn itdi gül şahn-ı gülistânı
- 2 Yahûd bir tās-ı pür-âteş çıkardı hırkadan gonca
Olupdur tās-bâz-ı meclis-i nevrûz-ı sulţânî
- 3 Tonanma naş olunmuş zann iderler mâ’î evrâka
Görenler câ-be-câ âb üzre ‘aks-i verd-i handânı
- 4 Çıkardı âstînden micmer çün gonca-i lâle
Duğânı sünbülîstân itdi şahn u bâğ-ı bûstânı
- 5 Esüp bâd-ı bahârî her taraf pür-berg-i ‘ıyş oldu
Perîşân eyledi bâd-ı şabâ gül-berg-i handânı
- 6 Fiğânın kesmedi bûstân gonca arzûsıyla
Nesîm itdikçe tıfl-ı bülbüle gehvâre-cünbânî
- 7 Bu hengâm-ı şafâda bir kadeh mey devlet-i Cem'dür
Bu faşl içre ele sâğar alanlar aldı meydânı
- 8 Gül-i âliñ yanında nev-şüküfte goncayı seyr it
Zarîfâne dü-reng olmuş meger kûy-ı girîbânı

9 Hezâr âh u şerer-efşân idermiş şahñ-ı gülşende
Görince âb-gîne rîg-dân zann eyledim anı

10 Çıkardı erba‘îni tekye-gâh-ı gülsitân içre
Dil-i lâle nola nûr-ı siyehle olsa nûrânî

11 Dil-i bülbül görince gonca-âsâ oldu şad-pâre
Taķındı gûşına gül goncalardan la‘l peykânı

12 ‘Adâlet emridir tûmâr-ı gonca cânib-i gülden
Hevâlar mu‘tedil cû itmesün ol deñlü tuğyânı

13 Gül-i zîbânıñ ağızı var dili yok dirdiñ ammâ kim
Neden âzürde itmek bülbül ü bî-şabr u sâ mânı

14 Oķur gül-bâng ile gülzâr-ı şît ü şadâ eyler
Daķı bir tıfl iken bülbül tamâm itdi gülistânı

15 Gözin açdı hezâr-ı zârı gördi gonca-i ra‘nâ
‘Aceb mi rûy-ı dil gösterse itse añña ihsânı

[24a]

16 Elinde bülbülüñ mecmû‘a-i gül nağmeler eyler
Meger taħrîr ider na‘t-ı Resûl-i pâk-i Yezdânı

17 Ulü'l-‘azm-i nebî-i ümmet sezâ-yı devlet-i ķurbet
Gül-i faşş-ı nübüvvet vâzı‘ü'l-aşl-ı Süleymânî

18 Emân-ı a‘zam u revnaķ-fezâ-yı âdem ü ‘âlem
Mükerrerrem maħrem-i ħalvet-serâ-yı ‘Arş-ı Raħmânî

- 19 Emîn-i sırr ü tenzîl ü emân-ı Hâzret-i Cibrîl
Resûl u bî-‘adîl-i vâkıf-ı esrâr-ı Kır’ânî
- 20 Şeref-bahş-ı şeb-i İsrâ mu‘allâ-câh-ı "ev-ednâ"
Hâbîb-i pâk-ı Mevlâ mazhar-ı mi‘râc-ı cismânî
- 21 Resûl-i Hâzret-i Hâkık lâyıķ-ı "innâ-feteĥnâ-lek"
Şeh-i "Levlâk" târik-ı mazhar-ı elĥâf-ı pinhânî
- 22 İmâm-ı enbiyâ tenhâ-nişîn-ı şadr-ı maĥbûbî
Hümâm-ı aşfiyâ evlâ-mekân-ı kurb-ı Rabbânî
- 23 Vücûd-ı pâkin ârâyış-ı çarĥ-ı berfn itmiş
Ezel pîrâye-i Tûr eyleyen Mûsâ-yı ‘İmrânî
- 24 Nebî-i Hâzret ki izhâr idüp sırr-ı "ve in min şey'"
Kef-i destinde nice seng tesbîĥ itdi Sübhânî
- 25 Atı oynadı idi tâ ezelden ‘âlem-i bâlâ
Meh-i nev şanma düşdi kaldı âh süm-i yek-rânî
- 26 O ĥurşîd-i ziyâ-bahş-ı nübüvvet feyz-i nûr itdi
Hilâl-âsâ tehî gördükde ‘ayn-i ibn-i Nu‘mânî
- 27 Olup bir ebr ĥâ’il farkı üzre tâb-ı ĥurşîde
Gözinden şaķınurdu çarĥ ol maĥbûb-ı Yezdân’ı
- 28 Vücûd-ı bî-mişâli Ka‘be-i ‘izz ü kerâmetdür
Yanında gûyiyâ mîzâbıdur dest-i yem-efşânî
- 29 ‘Adîl olsun mı Nîl ol keffe kim bî-ĥulf ü bî-va‘de
Bir iki parmağ ile itdi irvâ nice ‘atşânî

30 Gelüp pâyına rû-mâl itdi oldı şâhid-i ma'nâ
Zebân virdi ayaklandurdı bir nahl-i hırâmânı

31 Meger âb-ı hayât-ı câvidân ol rîk-i râyıkdur
Yetişdi nice me'yûs-ı hayâtıñ oldı dermânı

32 Kelef-der ola mı hîç pençesi hırşîd-i raşşânıñ
Eline nola kilik almasa ol maħbûb-ı Rabbânî

[24b]

33 'Aceb mi itmese dest-i kerîmi zann-ı haţ peydâ
Olur mı sâye-güster pençe-i hırşîd-i raşşânı

34 O hırşîd-i risâlet toğdı çünki burc-ı 'izzetden
Çekildi Sâve'niñ maħv oldı hep âb-ı firâvânı

35 Şefî'-i rûz-ı maħşer şâri'-i şer'-i muţahhardur
Aña maħşûşdur haqqâ Ĥabîbullâh 'unvânı

36 Zemistân-ı ğamı rûy-ı cemâli gülsitân eyler
Şerâr-ı qahrı tâbistân ider ammâ zemistânı

37 İrüp evc-i kemâle hayli işbât-ı vücûd eyler
Ziyâ-baħş olsa kem-ter zerreye hırşîd-i raşşânı

38 Mükemmel nüşha-i ilhâm-ı Rabbânî ki feyzinden
Açıldı ümmete keşf eyledi şad sırr-ı pinhânı

39 Bu vaqti hayf idrâk itmeyüp hep sîmiyâ gördi
Hemân bir gösterişde kaldı dehrîñ feylesûfânı

- 40 Münâsibdür eger la‘lîn-ķabâ-yı kîlk-i sŭrh-âlûd
Yine hengâme-i medhinde eylerse ğazel-hânı
- 41 Füzûn olmaķda laħza laħza tâb-ı rû-yı rahşânı
Meger âteş-fürûz-ı rûyıdur dâmân-ı müjğânı
- 42 Görünse mîş-i cân ķurbân olur bismil-geh-i ğamda
Hilâl-i ‘îd-i ağhâdur meger kim çîn-i pîşânı
- 43 Hemân ğüftâra geldi tûtî-i dilbeste-i cânım
Şeker-rîz-i tebessüm olıcaķ la‘l-i dirahşânı
- 44 Aña beñzer benefşe bulmadıķ ğül-ğeşt-i bâğ itdik
Muħaşşal ğörmedik rûy-ı zemînden hâl-i cânânı
- 45 Dili şad-pâre itse lâle-veş şemşîr-i hûn-rîzi
Muķarrerdür yine her pâresinde dâğ-ı hicrânı
- 46 Benem mümtâz-ı kül meddâh-ı sulţân-ı Rŭsŭl şimdi
Benem ħaķķâ bu kim meydân-ı nazmıñ şimdi Ħassânı
- 47 Fezâ-yı midħatiñde mağribî-i kîlk-i bornûs-puş
Fŭsŭn-ı şî‘r-ile keşf eyledi şad-genc-i pinhânı
- 48 Hemân bir lûle-i ser-çeşmedür tûmâr-ı eş‘ârım
Olur neşr eylesek selsâl-i bâğ-ı huld-ı Rığvânı
- [25a]
- 49 Cenâb-ı Ħaķ vücûd-ı pâkini öğmŭş yaratmışdur
Nice mümkün seni medh eylemek ey ma‘rifet kânı

- 50 Bahâne olmadır ihsâna maqşûdum hemân yoḥsa
Ne ḥaddimdür benim meddâḥî-i memdûḥ-ı Raḥmânı
- 51 ‘Înâyet eyle kim ğâlib olam ḥaşm-ı kavî-deste
İdem ḥabl-i metîn-i şer‘in ile bend şeytânı
- 52 Cenâb-ı pâkini medḥ eyledikde bir kıasîde ile
Çü senden oldı Ka‘b bin Züheyr'e Bürde ihsânı
- 53 Bahâriyye diyüp itdim ümîd-i câme-i luṭfuñ
Bahâr-ı feyziñ ilbâs eyleyüp bu şâḥ-ı ‘uryânı
- 54 Rızâyî midḥatiñde pey-rev-i Ka‘b-ı mübârekdür
Vişâl-i menzil-i maqşûda olsan nola erzânî
- 55 Ezelden çün Ḥabîb'in kûyına dârü'ş-şifâ dirler
‘Aceb mi ḥâk-i pâyiñdan umarsak biz de dermânı
- 56 Ola hemvâre vâşıl rûḥ-ı pâk-i şâḥ-ı "Levlâk"
Dürûd-ı bî-ḥad ü teslîm-i nâ-ma‘dûd u Sübhânî

[ŞEHRÎ]

(Rubâ'î)

Ahreb

Şehrî sebeb-i hılkatini derrâk ol

Âlâyîş-i dünyâ-yı denîden pâk ol

Na't-ı şeh-i kevneyne zebânîñ vakf it

Nev-bülbül-i gülzâr-ı gül-i "Levlâk" ol

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 İdince cilve benânımda kilik-i misk-âgîn
İder şahîfe-i eş'ârımı nümûne-i Çîn
- 2 Müdâm olur kalemim kaçre feyz-i tab'ımdan
Siyâh-mest-i ma'ânî çü lafz-ı teşne-terîn
- 3 Devâtım ol hum-ı i'câz-ı Mûsîdir kim
Revân nevk-i kalemde ma'ânî-i rengîn
- 4 Hayâl-i şâfım ider kec-hayâli râst-nümâ
Mişâl-i âyine vü mün'akis-i nüvişt-nigîn

[25b]

- 5 'Aceb mi secde-i şubh-âsitân-ı nazmımdan
Hemîşe hâme-i şeb-gün olursa mihr-i cebîn
- 6 Huzûr-ı Kevşer-i lehcemde mevce-hîz-i seher
Hürûş-ı kâzibedür çün serâb-ı şûre-zemîn

- 7 Bahâr-ı meşreb-i şûhum olunca hânde-feşân
Çemen çemen gül-i i'câz olur tebessüm-çîn
- 8 Gedâ-yı beyt-i nemek-rîzişim dil-i pür-rîş
Mişâl-i hasret-i Ferhâd u hâne-i Şîrîn
- 9 Hilâl-veş iderim rûy-ı dehre hânde velî
Hezâr çîn-gam ebrû-yı dilimde çille-nişîn
- 10 Felekde ahter-i bahtım garîb ü bî-'izzet
Mişâl-i şebnem-i gülşen-nedîd-i pîşe-nişîn
- 11 Basît-i hâkde dürr-i yetîm-i bî-kadrim
Sipîhr-i nahşda çün tâli'-i şeref-âyîn
- 12 Göreydi cünbiş-i hüsn-i sevâd-ı mışra'ımı
İderdi sûre-i nev-haţţına bütân tazmîn
- 13 'Adû-yı zerd-i rûyum ile iderim handân
Çü za'ferân-ı hazân hil'at-i bahâr-âyîn
- 14 Şafâ-yı zemzeme-i nuţk-ı âteşînimdür
Hemîşe sürhî-i rûy-ı nikât-ı tâze-terîn
- 15 Göreydi tâzegî-i nuţk-ı şûhumı 'Urfî
Ruĥ-ı necâbete eylerdi gurre-i taĥsîn
- 16 Olaydı Feyzî-i Hindî o gurreye nâzır
Olurdi şekl ü süveydâya dek sefid-terîn
- 17 Kemîne mevce-i âb-ı zülâl-ı tab'imdir
Kemâl-i çâşnî-i Tâlib-i süĥan-şîrîn

- 18 Beyân-ı vâkı‘-i şî‘rimi göreydi Selîm
İderdi genc-i dilin ħarf-i elzem-i taĥsîn
- 19 Çemensitân-ı ħayâlim şüküfte olduĥça
Olur revân-ı Şenâyî gül-i taĥassür-ĥîn
- 20 Ğaraż ki ħâbil-i feyz-i tamâm ilĥâmım
Mişâl-i vâşîf-ı mu‘ciz-dem-i Muhammed Emîn
- 21 Emîn-i bûd u ne-bûd-ı ezel ki sâyesini
Ĥizâne-i ezel-âbâdâ eyledi ta‘yîn
- [26a]
- 22 Ehemm-i kâr-geh-i ĥikmet-i İlâhî kim
Baña muĥârene-i kuvvet oldu fî‘le ħarîn
- 23 Zihî ‘alîm ki Ümmî-laĥab olan zâtı
O dem ki oldu derûn-ı ezelde ĥayb-nişîn
- 24 Mu‘ayyen eyledi ‘ilmi vücûb-ı imkânı
Şîfât-ı zevât-ı müsemmâ olınmadın ta‘yîn
- 25 Ĥabîb-i mümkün ü vâcib ki cevher-i zâtın
K’odur vesâyîĥ-i nazm-ı cevâhir-i tekvîn
- 26 İdince âĝûş-ı ĥaybiyye irâdet-i aĥz
‘Adîm-i mişlini şun‘-ı ezelde ĥıldı rehîn
- 27 Suţûĥ-ı âba kef-i meh-şikâf-ı i‘câzı
Feşânde itse şerer-dâne-i ‘alev-âĝîn

- 28 Olurdu lem‘a-feşân ceyb-i âbdan zâhir
Nihâl-i şu‘le çü nilûfer-i sitâre-cebîn
- 29 Zihî müdekkik-i imkân ki kilik-i re‘yi ider
Kenâr-ı zerre-i taşvîr-i mihr ile tezyîn
- 30 Zemîn-i mezra‘a-ı kudretinde gerd haķîr
Sipihri-i maţbaħa-i himmetinde dûd kemîn
- 31 Kemîne pâyeyi mi‘râc-ı kadrine iremez
Güşâde olsa bu nüh ‘uķde-i sipihri-i berîn
- 32 İdeydi fi‘l-i duħûlî menâhîye ta‘lîķ
Olurdu zerreye ħurşîd-pâş-ı zerrîn
- 33 Olaydı cevher-i mir‘âta ħıfzı kuvvet-baħş
Derûn-ı âyinede olmazdı ‘aks-i mekîn
- 34 Ger itse şefķati ‘âciz nevâzî-i eşyâ
Mişâlin eyleyemezdi ħalâş-ı âyine-bîn
- 35 Ger itse meclis-i nehyinde muţrib-i gerdûn
Kef-i nüvâziş ile zûlf-i sâzını tezyîn
- 36 Olurdu ħavf ile sencîde pây-ı mızrâba
Mişâl-i rişte med-i nağme-i muħâlîf-i dîn
- 37 Ĥudâygâne-i dergâh-ı ma‘delet-gehiñi
‘Aceb mi ħarka-be-ħûn eylese dil-i ħûnîn
- 38 Ki na‘t-ı zâtıñı terkîme ideli âġâz
Felek didikleri nâdân-ı bî-ħamiyyet ü dîn

[26b]

39 Ma'âşım eyledi mânend-i dâğ-ı hûn-ı ciger

Mekânım eyledi âğûş-ı gam çü âh-ı hazîn

40 Naşîb-i gonca-i âmâlim oldu hânde-i huşk

Bu neşve-gâhda çün sebze-i serâb-zemîn

41 Mişâl-i bâğçe leb-rîz-i hândeyem ammâ

Çü gonca muhzin-i çâkem çü lâle dâğ-ı defîn

42 Hâmûş Şehrî bu feryâd-ı nâ-şabûrîden

Olursa gûş-zed-i ehl-i derd ider nefrîn

43 Felek nedir ki anı ittihâz-ı hâşm ider

Olan medîha-tırâz-ı Resûl-i kurb-nişîn

44 Hemîşe tâ dil-i vahy-ârzû-yı 'âlem-i gayb

Olur vesîle-i na'tîla feyz-i Hakk'a qarîn

45 Birûnı gibi derûn-ı felek ola pür-dâğ

O sûz-ı reşk ile tâ şubhâh-ı yevmü'd-dîn

[ŞEHRÎ]

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Gönül bir âfet-i devrânîñ oldu hayrânı

Ki mihre hânde ider maşrıq-ı girîbânı

2 Hezâr gamze-i hâtır-firîb-i âbâda

Esîr-i 'aşkına her bir nigâh-ı pinhânî

- 3 Mey-i müşâhedesi âfet-i tenük-zarfi
Ğubâr-ı secde-gehi secde-sûz-ı pîşânî
- 4 Mezâk-ı şâf-ı zamîrân-ı ehl-i dîdâra
Virir mülâhazası zevk-i hüsn-i Yezdânî
- 5 Olur zemîn-i temâşâ-gehi kıyâmet-hîz
Hırâma meyl idicek hıdmetine cünbânî
- 6 Ecel-i zaḥm taleb-i tîğ-ı gamze-i şûhu
Esîr-i zülf-i ḥam-ender-ḥam-ı perîşânî
- 7 O gül çü maṭla‘-ı evvelde ‘andefb-i dile
Nişâr itmedi gül-berg-i âferîn-ḥanı

[27a]

- 8 İrişdi gûş-ı dile ‘âlem-i ma‘ânîden
Nidâ-yı müjde-i ilhâm-ı maṭla‘-ı şânî
- 9 Virir tebessüm-i la‘l-i leb-i gül-efşânı
Derûn-ı bülbül-i taşvîre zevk-i nâlânı
- 10 Rumûz-ı gûşe-i çeşmi delîl-i rüsvâyî
Ḥayâl-i zülfi mühim-sâz-ı nâ-müselmânı
- 11 Nigâh-ı keremi taḥammül-güdâz u şevk-efrûz
Hücûm-ı gamzesi teklîf-i nâ-be-sâmânî
- 12 Vefâ garîb-i ḥazîn-i kalem-rev-i nâzı
Vişâl ser-be-girîbân-ı künc-i ḥırmânı

- 13 Metâ‘-ı kes ma-ħar-ı bey‘-gâh-ı ħüsnidür
Kumâş-ı dest- der-i kâr-gâh-ı Ken‘ânı
- 14 Zebân-ı tûtî-i taşvîri nükte-senc eyler
Edâ-yı mu‘cize-i la‘l-i sükker-efşânı
- 15 Dil-i edeb ne-şinâsa nezâre itdikçe
Gelür teşevvuk-ı na‘t-ı ħabîb-i Yezdânî
- 16 Gül-i riyâz-ı nübüvvet Muhammed-i Şâdık
Ki kıldı bûy-ı mu‘atţar meşâm-ı îmânı
- 17 Zihî şefî‘ ki gelmez ğinâ şefâ‘atından
Olursa ümmet-i bî-ħaddi cümle ‘işyânı
- 18 Zihî Kādîr ki feyz-i kemâl-i kudretten
Muħâl iken revîş-i ictimâ‘-i zıddânî
- 19 Şevâbı turra-i pür-pîç ü tâb-ı ‘işyânı
Murâd idince ider şîve-i perîşânı
- 20 Zihî ‘alîm ki eyler ħuzûr-ı ‘ilminde
Hezâr ‘aql-ı kül olsa sükût-ı nâdânî
- 21 Ĥarîk-i ħikmeti ‘aql-ı Mu‘allim-i Evvel
Ĝarîk-i kudreti fehm-i Mütercim-i Şânî
- 22 Der- âĝûş itmedi hergiz şadefçe-i taqdîr
Vücûd-ı pâki gibi dürr-i baħr-ı îmânı

[27b]

23 İşâre-i ‘adem-i sâye-i mübârekidür
Şebîh-i zâtı ‘adîm olduğına bürhânı

24 Müfîz-i cûduña ifrât-ı cûş-ı mevhibeden
Eger bulunmasa fi‘l-i Hâllâk-ı Yezdânî

25 Nübüvvet evvel-i mevci olurdu ve'l-hâşıl
Temevvüc eylediği demde baħr-i ihsânı

26 Diyâr-ı ‘aşka ger inşâf olınsa narħ-güzâr
Ki cân u dildür o mülküñ metâ‘-ı erzânı

27 Hezâr şekve-i dil-hâhi ile ‘âşıkdan
Bütân-ı şûħ alamazlardı bir nefes cânı

28 Ya hıfz-ı mülk-i pür-âşûb u fitne-i hüsniñ
Olaydı def‘-i menâhî için nigeħ-bânı

29 Muħarrrik-i dil-i bî-edeb ile zülf-i dırâz
İder mi di heves-i pây-bûs-ı hûbânı

30 Yegâne faşl-ı hıfâbâ Resûl-i müntahabâ
Eyâ delîl-i güzîn-i tarîk-i îkânî

31 Göñül didikleri âşüfte-i perîşân-rev
Harâm ola aña keyfiyyet-i müselmânî

32 Muķîm-i gûşe-i ħalvet-geħ-i ‘ibâdet iken
Ĥavâle itdi baña ‘aşk kıble-i gerdânı

- 33 Ne ‘aşk câme-i ‘işmet der-i meh-i Ken‘ân
Ne ‘aşk âfet-i îmân u dîn-i Şan‘ânî
- 34 Dilinde zemzeme-i tâze naqş-ı rüsvâyı
Elinde sâgar-ı leb-rîz-i nâ-müselmânî
- 35 Muğâniyâne şunup baña eyledi teklîf
Terâne-sencî-i kâr-ı vedâ‘-ı îmânı
- 36 Ben eyledikçe ibâ emr-i nâ-güvârîden
O eyledi baña şad ta‘ne-i kem-iz‘ânı
- 37 Bu keş-me-keşde iken ‘aşk-ı bî-mürüvvet ile
İrişdi peyk-i hoş-ahbâr-ı ‘aql-ı nûrânî
- 38 Açup dehân-ı beşâret-i beyânını ol dem
Didi ey ehl-i diliñ Şehrî-i edeb-dânı
- 39 Nihân-hâne-i Yâ Rab-nişîn-i qalbiñden
Birûn iderseñ eger ‘aşk-ı yâ şanem-hânı
- [28a]
- 40 Derûn-ı âyîne-i qalbüñi ider mesken
Hayâl-i şâhid-i şâdık-ı habîb-i Yezdânî
- 41 Bu müjde-i ferah-efzâdan itmedik bîrûn
Ne ‘aşk kaldı ne dil ne hayâl-i cânânî
- 42 Hezâr şükr ki taşdıq-ı zât-ı pâkiñ ile
Yine müşâhede kıldım tarîk-ı îkânı

43 Hemîşe tâ ki fûrûğ-ı ruhıyla cânânın
Münevver olmadadır maşrıq-ı girîbânı

44 Münevver ola mihr-reşk-i na‘t-ı zâtın ile
Cihân-ı maḥfî-i endîşe-i sülḥan-dânı

[ŞEHRÎ]

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Şu deñlü virdi leṭâfet zemîne luṭf-ı bahâr
Ki pâ-y-ı bâd-ı seḥerden bile olur efkâr
- 2 Nihâd-ı ḥâk leṭâfetden oldı dîde-mizâc
Virir ḥuṭûṭ-ı mihir nişter- şıfat âzâr
- 3 Hevâ şu resme yübûset-zidâ-yı imkân kim
Nihâl-i ḥuşkî-i hırmân daḥi ruṭûbet-bâr
- 4 Tıbâ‘-ı şu‘le-mizâcân-ı âsumân u zemîn
Şafâdan oldılar ol gûne muḥtelîṭ-envâr
- 5 Ki düşse pertev-i ḥurşîd dest-i ḥûbâna
Müfâreḳat idemez iḥtilâṭ-ı ḥınnâ-vâr
- 6 Basîṭ-ı ḥâke olur rengi ile sâye-figen
Kemâl-i luṭf u hevâdan şükûfe-i eşcâr
- 7 Çemen-zemîn-i cihân oldı şöyle ‘anber-ḥîz
Demâğa sâye-i gül daḥi bûy ider ızhâr

8 Zemîn şöyle sebz-gûn k'ider muşîbetyân
Derûn-ı muğber-i 'uşşâkdan recâ-yı gubâr

9 Mizâc-ı nâmiyede iktidâr-ı neşv ü nemâ
O mertebe ki ider ğıbta feyz-i tab'-ı bahâr

10 Degül maḥall-i ta'accüb eger şerer-dâne
Derûn-ı hâreden itse zuhûr gülbün-vâr

[28b]

11 'Aceb degül eger olursa sebz-i sünbül-veş
Ġulû-yı nâmiyeden câme-i bahâr-ı zengâr

12 Nesîm-i tırta-güşâ-yı şabâh-ı nevrûzı
Ki cilve-gehdür aña zülf-i şâhidân-ı bahâr

13 İderdi ğonca-i nezzâresin tebessüm-cüş
O hâşiyetle mesâm-ı 'amâya itse güzâr

14 Şu resme oldı reh-i nâ-şüküfteĝi mesdûd
Ki hâbda göremez hâb u nâzı nergis-i yâr

15 'Aṭâ-yı feyz-i 'umûmî-i nev-bahârîden
Revâdır olsa da pür-ĝam sipihr-i nâ-hemvâr

16 Nihâd-ı sengî-i hûbân gül-i teraḥḥum-hîz
Nihâl-i âh-ı dil-i 'âşıkân te'eşşür-bâr

17 Nesîm-i 'uqde-güşâ-yı bahâr-ı âzâde
Şu resme oldı dil-i 'âleme güşâyış-bâr

- 18 Ki bezm-i ğamze-i bed-mest-i yârda idemez
Kemend-i nâle ile zabt-ı âh-ı ‘âşık-ı zâr
- 19 Seher ki şâhid-i gül hâb-ı nâzı cilve-künân
Nesîm-i hande der-âĝûş-ı şubha itdi nişâr
- 20 Seher ki eyledi gül-pister-i leţâfetden
Nesîm-i hande ile gonca goncayı bîdâr
- 21 Seher ki sünbül-i şâd-âb-ı şebnem-âyîne
İder ‘arûs-şifat meyl-i rü’yet-i ruhsâr
- 22 Seher ki nergis-i hamyâze-i rîz-i feyz eyler
Çekîde-i ‘arâk-ı jâleden şikest-humâr
- 23 Şeher ki bülbül-i dîrîne şevk-i tâze figân
Fezâ-yı gülşen-i dehri ider kıyâmet-zâr
- 24 Ğarâz ki hüsn-i nazar ârzû-şifat müştâk
Nigâh-ı zevk-i temâşâ-şinâsa şun‘-ı bahâr
- 25 Hevâ-yı hıdmet-i gül-çînî-i temâşâyı
Çemen çemen dil-i meyyâlim eyledi seyyâr
- 26 Şafâ-yı feyz-i çemen gerdi-meşreb-i tab‘ım
İdüp bahâr-şifat mihr ceyb ü şubh u kenâr
- 27 Ser-i ‘arûs-ı güle rû-nümâ için kıldım
Mişâl-i jâle güher-dâne-i gazel îşâr

[29a]

- 28 Dem-i vişâlde murğ-ı nigâh-ı ‘âşık-ı zâr
Hezâr-ı hâne-ğarâb oldu âşiyân hezâr
- 29 Qarâr eyleyemez ıztırâb-ı şevkından
Mişâl-i ‘âşık-ı âvâre-gerd-i va‘de-i yâr
- 30 Hezârîñ âh-ı gelû-sûz-ı dil-ğırâşından
‘Îzâr-ı sebz-i çemen oldu mâtemî ruhsâr
- 31 Hezâr nâleleriñ ‘aks-i dûd-ı âhı ile
Bisât-ı âyîne-sân-ı çemende sünbül-vâr
- 32 Fezâ-yı gülşeni itdi hezâr-ı şu‘le-ğurûş
Derûnı gibi şerâre-sitân-ı nâle vü zâr
- 33 Dehân-ı goncada şebnem degül şeker-ğanden
İder güdâhte efgân-ı âteşin-hezâr
- 34 Nesîm-i nağmeñi âlûde eyleme Şehrî
Gül-i hazân be-ğazâ nûkhet ile bülbül-vâr
- 35 Hülûş-i ‘aşk ile ol bir gülüñ nevâ-senci
Ki ola aña ezel gülbün-i ebed gülzâr
- 36 Hâbîb-i encümen-ârâ-yı "Qâbe Qavseyñ"i
Resûl-i şâdıku'l-ağbâr-ı ‘âlem-i esrâr
- 37 O nazra-senc-i mezâyâ-yı zât-ı muğlak kim
Mezâğ-ı şevkına dil-teşne lezzet-i dîdâr

- 38 Kerem-i teveccüh-i âyîne-i tecellî kim
Olur nezâresine "Len-terânî" âyine-dâr
- 39 Yegâne mahrem-i hayret-serây-ı İzid kim
Nigâh-ı keremine hayrân hayret-i dîdâr
- 40 Derûnı cilve-geh-i âfitâb-ı gaybü'l-gayb
Hadîsi râz-güşâyende-i dil-i esrâr
- 41 Gedâ-yı bûy-recâ-yı riyâz-ı i'câzı
Nesîm-i nuṭṭ-ı Mesîhâ-yı mu'cizîn güftâr
- 42 Tecellî-çîn-i şeb-i şubḥ-ı reşk-i mi'râcı
Kelîm-i mihr-kef-i naḥl-ı "Len-terânî" bâr
- [29b]
- 43 Miyâne-i müteḥâlif mizâc-ı ezdâda
Olaydı ḥükm-i kazâ vaz'-ı imtizâc-güzâr
- 44 Olurdu sâye ile nûr muḥtelif-i eczâ
Mişâl-i nûr-ı nigâh u siyâhî-i ebşâr
- 45 Ger itse ḥıfz-ı ḥırâset kalem-rev-i ḥüsni
Ḥayâl-i yâri ḥayâl idemezdi 'âşık-ı zâr
- 46 Ger olsa perveriş-endûz-ı nebî re'yi
Olurdu çihre-fürûz-ı 'ukûs-ı âyine-vâr
- 47 Ger emri tefriķa-fermâ-yı ittihâd olsa
Zılâl-i şaḥşı ile olamazdı hem-reftâr

- 48 Sezâ-yı mağfîret olmaz hîlâfî-i şer'î
Olursa her ser-i mûyî zebân-ı istiğfâr
- 49 Şefî'-i her günehâ şâh-ı mağfîret-sipehâ
Eyâ mu'în-i güneh-pîşegân-ı rûz-ı şümâr
- 50 Benem o 'âşî ki sî-sâl 'ömrîmi itdim
Târîk-i ma'şîyet-i dûzah-intihâda gubâr
- 51 Benem o dûzahî-i nâ-murâd ki eyler
Ta'alluğ-ı bedenimden 'azâb-ı dûzah 'âr
- 52 Benem o gavta-hor-ı lücce-i ma'âşî kim
Ġarîk-ter olurum eyledikçe sûy-ı kenâr
- 53 Ne'üzübillâh eger târegî-i a'mâlim
Şikâf-ı dilden iderse zuhûr-ı rûz-ı şümâr
- 54 Bihiştîyânı cahîmîden idemez temyîz
Firişteğân-ı 'amel senc-i ehl-i cennet ü nâr
- 55 Çemensitân-ı nedâmet emîn-i mahşerde
Budur recâ-yı dil-i dûzahî-i âteş-hâr
- 56 Gül-i ma'âşî-i dûzah-fürûzumı kılasın
Kef-i şefâ'at ile gönca-i İrem gülzâr
- 57 Hemîşe tâ dil-i zulmet serâçe-i Şehrî
Bahâr-ı na'tûn ile ola gülşen-i envâr
- 58 O gülşen içre ola tab'-ı nâle-âşûbî
Nevâ-yı midhat-i bî-gâyetiñle bülbül-i zâr

[ŞEHRÎ]

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

[30a]

- 1 Âh kim tâli‘-i şeref-âzâr
Düşmen-i ahter-i sa‘âdet-kâr
- 2 Terbiyet-yâb-ı dûdbân-ı Zühâl
Veyletâ ol nuhûset istizhâr
- 3 Siyemâ cebhe-i felek-pîrâ
Necm-i baht hemîşe âteş-bâr
- 4 Âteş ammâ kemîn şerâresinüñ
Şu‘le-nûşî hezâr-ı dûzah zâr
- 5 İtdiler rû-be-rûy cilvegerî
Burc-ı nâ-müşfikîde Cevzâ-vâr
- 6 Hâb-ı şad-sâlegî-i nâzişden
Ya‘ni devletle oldılar bîdâr
- 7 Kîne-cûyâna itdiler tek ü tâz
Dil-i zirh-i meşâfa leyl ü nehâr
- 8 Fezâ ‘-ı el-gıyâşî-i dilden
Oldı aşhâb-ı Kerbelâ bîdâr
- 9 Şîven-i vâ-şefikî-i cânım
Derd-i Eyyûbı eyledi der-kâr

- 10 Girye-i vâ-refîkî-i çeşmim
Eşk-i Ya'kûbı eyledi bîdâr
- 11 Kâv kâvî-i nîş-i bî-dâdı
İtdi cismim şu resme zâr u nizâr
- 12 Ki dil-i ğam-neverdim ile ider
Gerd-i emn-i mişâl-i geşt ü güzâr
- 13 Hâr hârî-i nişter-i miḥnet
Her bün-i mûyum itdi şîven-zâr
- 14 Çâk çâkî-i tîĝ-ı ğamla tenüm
Oldı ser-tâ-ķadem leb-i zünnâr
- 15 Ba'de vîrâne-zâd-ı maḥrûmî
Oldı bünyâd-ı 'ayşıma mi'mâr
- [30b]
- 16 Saḥt-gîrî-i pençe-i ğamdan
Oldı cezr-i med-i nefes düşvâr
- 17 Beytü'l-aḥzânım âb-ı çeşmimde
Ĝavṭa-ḥor çün mekân-ı bûtîmâr
- 18 Şöyle teng oldı çeşmime 'âlem
İder âzürde nazra-i dîdâr
- 19 Teng-nây-ı derûna itdi nüzûl
Kârbân kârbân-ı ğam u âzâr
- 20 Oldı bender-geh-i vücûdumda
Saḥt-ı sûdâgerân-ı ğam der-kâr

- 21 Nâle-i deşne-gîr-i şiryân-kâr
Pençe-i berç-i âh sîne-feşâr
- 22 Dîde-i girye-nâk tûfân-zây
Sîne-i sûz-nâk dûzağ-kâr
- 23 Çîn-i zehr-âbe-rîz-i gamgînî
Sağh-ı pîşânî üzre mevce-şümâr
- 24 Nâhun-ı deşne-kâr-ı dil-gîrî
‘Uzv-ı ‘uzv-ı tenimde şerha-figâr
- 25 Dûd-ı âh-ı meşâ’ib-efrûzum
Kerbelâ Kerbelâ ‘uqûbet-bâr
- 26 Ağter-i kevkeb-i sitem-zâdım
Âsumân âsumân belâ-îşâr
- 27 Eyyühe'l-‘âlimûn-ı bahş-engîz
Eyyühe'l-‘ârifûn-ı şulğ-güzâr
- 28 Şîve-i rûzgâr-ı hağ-ne-şinâs
Umarım tâli‘im gibi ola hâr
- 29 Vaz‘-ı nâ-der-berâber-i tab‘ın
Nice hemvâre itmeyim inkâr
- 30 Ki beni bûm-veş meşel itdi
Bed-şükûnân içinde âhir-i kâr
- 31 Be-yegâne-nişînî-i ‘izzet
Be-nedîmî-i Ahmed-i Muhtâr

32 Be-nüzûlî-i kelâm-ı Rabbânî
Be-zebân-ı Nebiyy-i Hâk-güftâr

[31a]

33 Be-ser-engüşt-i meh-şikâf-ı nebî
Be-siyeh-fâmî-i ruḥ-ı inkâr

34 Be-ma‘âşî-i bî-ḥad ü pâyân
Be-hücûm-âverî-i istiğfâr

35 Be-ḥaḳîkat-beyânî-i munşif
Be-şadâkat-nümâyî-i ebrâr

36 Be-siyeh-kâsegî-i çarḥ-ı denî
Be-ciger-ḥârî-i dil-i hüşyâr

37 Be-kef-i kaṭre-gîrî-i mümsek
Be-benân-ı kerîm-i deryâ-bâr

38 Be-pelâs-ı hezâr-çâk-i fakîr
Be-libâs-ı hezâr-reng-i kibâr

39 Be-nigâh-ı taḥassür-i müflis
Be-kef-i ḥâcegân-ı nukre-şümâr

40 Be-dem-â-dem vedâ‘-ı ‘ömr-i ‘azîz
Be-ser-â-ser firâḳ-ı cism-i nizâr

41 Be-fenâ-yı vücûd-ı hoş ṭab‘ân
Be-neşât-ı zamâne-i ğaddâr

- 42 Be-ḥabâb-ı medîd-i çarḥ-ı denî
Be-libâs-ı cedîd-i leyl ü nehâr
- 43 Be-siyeh-rûzgârî-i şu‘arâ
Be-ḥusûfî-i tâli‘-i eş‘âr
- 44 Be-risâle-nüvîsî-i fuzalâ
Be-felek-derkî-i temeyyüz-kâr
- 45 Be-kaşîde-tırâzî-i fuşahâ
Be-kerem-düşmenî-i ṭab‘-ı kibâr
- 46 Be-melâmet-pesendî-i ‘âşık
Be-selâmet-güzînî-i aġyâr
- 47 Be-ferah-düşmenî-i meşreb-i ‘aşk
Be-muḥâl-endîşî-i ‘âşık-ı zâr
- 48 Be-figân-rîzî-i dil-i mecrûḥ
Be-nemek-pâşî-i leb-i dildâr
- 49 Be-tamâm istimâ‘-ı ḥasretiyân
Be-ḥoş-âvâzî-i ḥaber-res-i yâr
- [31b]
- 50 Be-firîbendegî-i ġamze-i şûḥ
Be-dil-efgendegî-i ‘âşık-ı zâr
- 51 Be-der-i maşrıḳ iştibâḥ-ı ḥabîb
Be-fürûġ-ı cibâḥ-ı secde-güzâr

- 52 Be-kıyâmet-feşânî-i kad ü dest
Be-belâ-çînî-i dil-i efkâr
- 53 Be-kanâ'at-niyâbî-i nazra
Be-temâşâ-nişârî-i dîdâr
- 54 Be-firâk-ı harîm-i vuşlat-ı dost
Be-nigâh-ı pesîn-i 'âşık-ı zâr
- 55 Be-beyâbân-neverdî-i Mecnûn
Be-pey-üftâdegî-i Leylî-i zâr
- 56 Be-kef-i kûyîgî-i tîşe-i şevk
Feyz-i bûs ile oldı Şîrîn-kâr
- 57 Be-terâzû-yı hüsn-i Yûsuf-senc
Be-Zelîhâ-yı müşterî- âzâr
- 58 Be-bükâ-yı 'Azîz-i Ken'ân kim
Âhîr olunca eşk-i deryâ-bâr
- 59 İtdi enzârın eşk şeklinde
Pây-ı hicrân-ı Yûsuf'a îşâr
- 60 Şarf-ı nezâre eylemem min-ba'd
Hâk-i pâyım olursa sâyem-vâr
- 61 Sîne-şâfâna imtizâc itmem
Olsa kalbimde dâg-ı hasret-i yâr
- 62 Eylemem zîkr-i hayreti îrâd
Olsa nuţkumda lezzet-i güftâr

- 63 Seyl-i eşk ile eylerem taḥlîl
Olsa çeşmimde kuvvet-i ebşâr
- 64 Ser-fürû-yı taḥakkümi olmam
Başım üzre olursa tâli‘-i yâr
- 65 Dil-i vîrânım idemez ta‘mîr
İtse ḥurşîd-i envârı mi‘mâr
- 66 Kıubḥ-ı nâdân-nevâzî-i zâtıñ
‘Ömrüm oldukça eylemem iş‘âr
- [32a]
- 67 Ne ta‘azzum ider o kâfir-kîş
Ne tedeyyün ider o bed-kirdâr
- 68 ‘Ömr-i bisyârına olup mağrûr
İtdüğün rûz-ı ḥacleti inkâr
- 69 ‘Urefâ-yı cihân bilemez mi
Eylemezler mi zâtını efkâr
- 70 Düşmen-i cânıyım ‘ale't-taḥkîk
Ḥaşm-ı ḥûn-germiyim bilâ-inkâr
- 71 Ser-fürû eylemem hemân itsün
Dil-i pür-kînesinde her ne ki var
- 72 Eyyühe'l-muşliḥûn oluñ fâriğ
Faşl olunmaz bu da‘vî-i bisyâr

- 73 aldı yevmü't-tenâda da'vâmız
Hâzır olsun ednâ güneh-âzâr
- 74 Şühedâ-yı sitemle şubh-ı cezâ
Olıcağ hâb-ı mergden bîdâr
- 75 Nâle-i derd-mendî dûzağ-pâş
Girye-i müstemendî tûfân-bâr
- 76 Âh-ı mazlûmı ceyb-gîr-i sitem
Dest-i 'acz âstîn-keş-i âzâr
- 77 Sîne dâğ-ı ta'addî der-âgûş
Cebhe-çîn-i te'ezzî der-ruhsâr
- 78 Dâğ-ı dil şu'le-rîz-i bî-dâdî
Zahm-ı cân hûn-feşânî-i civâr
- 79 Pençe-i mâtemî girîbân-çâk
Nâhun-ı şîvenî ciger-efşâr
- 80 Dest-i bî-şabrı sîne-kûb-ı figân
Çeng-i bî-tâbi dil-hırâşî-i zâr
- 81 Âh-ı fevvâre-hîz-i sûzânî
Dest-i şekvâ-yı âteşîn-tûmâr
- 82 Bî-günâhî muharrik-i Ferhâd
Nâ-tüvânî mübeşşir-i Dâdâr

83 Kefen-i hûn-feşân der-gerden
El-amân el-amân der-güftâr

[32b]

84 Zaḥm zaḥm-ı şabûrî kalb-i ḥazîn
Dâğ dâğ-ı zarûrî cism-i figâr

85 Mû-be-mû-yı vücûd şekve-tırâz
‘Uzv-ı ‘uzv-ı beden tazallüm-kâr

86 Bu gırîv ü feza‘ bu şûriş ile
Eyleyüp cârî ḥaşrı şîven-zâr

87 Ma‘delet-gâh-ı efḍalü'r-rüsüle
Eyeleriz el-amân-zenân ihzâr

88 Ol ki darü'l-ḥulûş-ı şefkatidür
Muḥliş-i ‘âşiyân-ı ehlü'n-nâr

89 Ol ki şaffun-ni‘âl-i ‘işmetîdür
Ḥâşşaten muḫsemün-bih-i aḥrâr

90 Ol ki vüs‘at-serây-ı kudretde
Nüh felek fevc-i peşşe-veş tayyâr

91 Ol ki şevḳ-i şefâ‘atinden ider
Şekl ü cürme temessül istiğfâr

92 Hâdî-i reh-revân-ı Ka‘be-i ḳurb
Tercemân-ı ḫalî‘a-i esrâr

- 93 Havf-ı şevk-i kazâ-muṭâ‘ından
Mütedeyyin zamâne-i gaddâr
- 94 Devr-i ‘afvında kaḥṭ-ı mücrimden
Nâ-tüvân-ter caḥîm-i bî-aḳṭâr
- 95 ‘Ahd-i minnetde nâ-murâdâne
Şekve-i baḥt ider ‘uḳûbet-bâr
- 96 Hâr-ter pîş-gâh-ı câhında
Keş ü feşş-i sipîhr-i nâ-hemvâr
- 97 Pîş-i cûdında şey’-lillâh-zen
Teng-destân-ı ebr-i deryâ-bâr
- 98 Mûcib-i ḥaşr râ şeffî‘-ter râ
Ey Nebî-ümmeṭ ü Hudâ-gam-ḥâr
- [33a]
- 99 Dil-i işkestemi ger itmez ise
Himmet-i midḥatîñ tamâm-ı ‘ayâr
- 100 Kande ben kande ḥadd-i ümmetiyân
Kande kadr-i Mesîḥî vü bîmâr
- 101 Germî-i şevk-i na‘tîñ ile dilin
Eylemezse meṭâli ‘ü'l-envâr
- 102 Kande Şehrî vü kande na‘t-ı Resûl
Kande ḥurşîd ü kande şem‘-i mezâr

103 Tâ ki rahmet-serâ-yı merhametiñ
Ola dârü'l-emân-ı ehlü'n-nâr

104 Ben idem şûriş-i teşevvuk ile
Bezmine sîne sîne dâğ nişâr

105 Şâhid-i na't-ı pâkini Şehrîf
İde dâ'im hem-âgûş-ı efkâr

[KÂŞİF]

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa')

Yâ Rab sühanım nazîr-i şekker-zâr it
Bebgâ-yı dilim hemîşe hoş-güftâr it
Na't-ı Nebevî'de beytimiñ her birini
Miftâh-ı der-i hazîne-i esrâr it

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Yine germâbe-i pür-tâb idüp germâ bu devrânı
Degül şebnem 'araç-rîz eylemiş ezhâr-ı bustânı
- 2 Mü'essir ol kadar germiyyet-i tâb-ı temmûzî kim
Bün-i deryâda bî-berg eylemiş eşcâr-ı mercânı
- 3 Müzeyyen nahl-i gül şanmañ semender zâhir olmuşdur
Harâret âteş-âlûd eyleyüp şahn-ı gülistânı
- 4 Şanurlar kubbe-i mînâ-yı gerdûn hûn-çegân olmuş
Bu demlerde görenler deşt ü küh-sâr içre bârânı

[33b]

- 5 Degül kûh üzre lâle dest-bürd-i tâb-ı germâdan
Müzâb olmağda kân-ı gevheriñ la'1-i dirahşânı
- 6 Hevâ tâ şöyle germâdur ki pervâne hırâşından
Mekân-ı râhat itmiş dâmen-i şem'-i fûrûzânı
- 7 Bu demlerde hevâlar mu'tedil olmağ ne kâbildür
Meger ol gevher-i ihsân-ı luğ ü merhamet kânı
- 8 Hâbîb-i Hâzret-i Hâk Ahmed-i Muhtâr kim oldur
Şefâ'at mülkinüñ 'âdil-i mekârim-kâr sultânı
- 9 Cihânı i'tidâl-i meşrebinden hisse-dâr itse
Olurdu mihr-i enver bâğ-ı dehrîñ verd-i handânı
- 10 O mihr-i evc-i hikmetdür ki feyz-i zât-ı pâkiyle
Cihâna eyledi kân-ı şerî'at gevher-efşânı
- 11 O mâh-ı burc-ı rahmetdür ki rûşen kıldı ser-tâ-ser
Şeb-i zulmet-nümâ-yı küfr iken bu çarğ-ı vîrânı
- 12 O şem'-i encümen-pîrâ-yı re'fetdür ki olmuşdur
Sürüş-ı gayb anıñ pervâne-i nûr-ı firâvânı
- 13 O bir nûr-ı İlâhîdür ki olmuşken cihân târik
Fûrûzân eyledi kandîl-i tâb-endâz-ı îmânı
- 14 Degül ebr-i mu'anber hüsrev-i mülk-i sa'âdetdür
Çuruldı farkına ebr-i siyehden çetr-i hâkânî

15 Dıraht-ı huşk-ı berg-âlûde oldı feyz-i kırbından
Nihâl-âsâ nola sebz olsa fark-ı âl-i zî-şânı

16 O şehdür kim cihân-peymâlîğ itdi zîr-i zînetde
Burâk-ı nûr-per mânend-i evreng-i Süleymânı

17 O şehbâz-ı sebük-perdür o esb-i nûr-sîmâ kim
Güzâr eylerdi kaçd itse eger şahrâ-yı imkânı

18 Zihî rahşîñ mülk-i pervâz-ı evc-ârâ ki tayy itdi
Mişâl-i rûh-ı pâke mü'minân gerdûn-ı gerdânı

19 Zihî tâvûs-ı cennet kim tamâmen dehri geşt eyler
Güzâr itmezden evvel tîr-i ceste-cây-ı peykânı

20 Eger kaçd itse bî-şek 'âlemi devrân kesr ider
Berîd-i nûr-ı nazra eyleyince pâ-yı cünbânı

[34a]

21 O rahş-ı berķ-cevlânıñ bulunmaz mişli dünyâda
Huşûşâ server-i 'âlem müşerref eyleye anı

22 Şeh-i hikmet-serîr-i enbiyâ leşker-i cihân-dâr
Ki olmuşdur şeref-yâb-ı kudûmuñ 'arş-ı Raḥmânî

23 Ne mümkün lâne-sâz-ı naḥl-ı gerdûn-sây-ı vaşfiñda
Eger yüz biñ yıl itse murğ-ı fikrim bâl-cünbânî

24 Vüşûl-i menzil-i medḥiñ ne kâbil ḥaşre dek itse
Kümeyt-i berķ-yâbî-i zihn-i vaḳkâdım şitâbânı

- 25 Murâdım bir sitâyîşdir huşûsâ intisâbıñla
Şeref-yâb eylemiş luţf-ı Hudâ ben nâ-be-sâmânı
- 26 Hıdîv-i dâd-kâra pâdişeh-bende Hudâvendâ
Ki şer'ındir iden âsûde-dil erbâb-ı îmânı
- 27 Kuşûrum midhat-i zâtıñda gerçi bî-nihâyetdir
Ki her lafzımda var şad gûne güstâhî-i nâdânî
- 28 Yine âmmâ ümîdim dergehiñden luţf u ihsândır
Vücûd-ı pâkiñ olmuş şeb-çerâğ-ı mekremet kânı
- 29 Kerem-ver Dâverâ bîçâregân-perver şehen-şâhâ
Eyâ bîmâr-ı 'işyânıñ müheyyâ-sâz-ı dermânı
- 30 Niyâzım hâk-i pâyıñdan budur şad-gûne hacletle
O dem ki tâb-ı mahşer eyleye dil-teşne insânı
- 31 Olup sîr-âb-geşte âb-ı hayvân-ı şefâ'atdan
Gürûh-ı ümmetiñle cây idem Firdevs-i Rıdvânı
- 32 Yeter tûl-ı sühân semt-i şalâta sâlik ol Kâşif
Reh-i hâhişde itdiñ hayli pey-der-pey kalem-rânî
- 33 Cihân tâ şeş-cihâtı eyleyüp menzil-geh-i ecsâm
Felek tâ eyleye ümm-i havâdiş çâr-erkânı
- [34b]
- 34 Şalât-ı bî-nihâyet hem selâm-ı lâ-yu'add olsun
O şâhen-şâh-ı kevneyniñ qarîn-i rûh-ı zî-şânı

[KÂŞİF]

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Âh eyledikçe âteş-i dil kim 'ayân olur
Meş'al-fürûz-ı kâfile-i bî-dilân olur
- 2 Âh eyledikçe kâmet-i ham-geştemiz bizim
Ser-pençe-i maḥabbete tîr ü kemân olur
- 3 Âh eyledikçe şu'le-i gerdûn-güdâzımız
Dâğ-ı derûn-ı mihr ü meh-i âsumân olur
- 4 Âh eyledikçe dûd-ı dil-i pür-şerârımız
Şâhen-şeh-i maḥabbete bir sâye-bân olur
- 5 Âh eyledikçe lem'a-i şarşar-ķarîn-i dil
Zevrakçe-i maḥabbete bir bâd-bân olur
- 6 Âh eyledikçe sûz-ı maḥabbetle dûd-ı dil
Feyz-i zülâl-i hikmete bir nâv-dân olur
- 7 Âh eyledikçe her şerer-i şu'le-bârımız
Tâbende şem'-i meclis-i kerrûbiyân olur
- 8 Âh eyledikçe şu'le-i gevher-fürûğumuz
Bir naḥl-i cevherî-i tarab-gâh-ı cân olur
- 9 Âh eyledikçe halka-i dûd-ı kebûdumuz
Serv üzre tâ'ir-i ğama bir âşiyân olur
- 10 Âh eyledikçe şu'le-i ser-tîzimiz bizim
Şemşîr-bâz-ı şu'bede-gâh-ı cihân olur

11 Âh eyledikçe şu‘le-i mevzûnumuz bizim
Dâdâr-ı ‘aşka bir ‘alem-i zer-nişân olur

12 Âh eyledikçe nâzil olup şad-şerâremiz
Şahrâ-yı sîne ta‘na-zen-i gülsitân olur

13 Âh eyledikçe lem‘a-i dil şu‘le-pûş olur
Cismim nazîr-i dahme-i âteş-feşân olur

14 Âh eyledikçe bâd-ı semûm-ı Hicâz-ı ‘aşk
Üftâde-sâz-ı kâfile-i düşmenân olur

[35a]

15 Âh eyledikçe sûz ile dil dûd-ı ham-be-ham
Bâlâ-yı kûbbe-i felege nerdübân olur

16 Âh eyledikçe şu‘le-i ‘âlem-güdâzımız
Tûfân-ı dûd-ı hasrete berç-i cihân olur

17 Âh eyledikçe germî-i tâb-ı gamıñla dil
Bâğ-ı ümîd-i hâhişe bâd-ı hazân olur

18 Âh eyledikçe silsile-i şu‘lemiz bize
Zerrîn-bend-i pâ-yı Zelîhâ-yı cân olur

19 Âh eyledikçe şûle-i nihâl-fürûğ-ı dil
Gülşen-fezâ-yı sînemize ergavân olur

20 Âh eyledikçe şiddet-i sûz-ı gamıñla dil
Dahhâk-ı çarha Gâve-i âhen-gerân olur

- 21 Âh eyledikçe derd-i kuşûrum şümâr idüp
Her nevk-i şu'le sîne-i nefse sinân olur
- 22 Zîrâ 'ilâc-ı şa'b bunuñ Kâşifâ meger
Ol şeh ki hâk-i pâyı cevâhir-nişân olur
- 23 Luţfin mu'în-i cân-ı ma'âşî qarîn ide
K'aniñla 'avn-i Hâzret-i Bârî 'ayân olur
- 24 Şâh-ı Rüsül netîce-i gül mürşid-i sübül
Kim hâk-i râhı hasret-i deryâ vü kân olur
- 25 Hırz itse hâk-i pâyını bir mîş-i nâ-tüvân
İşkeste-sâz-ı bâzû-yı bebr-i beyân olur
- 26 İksîr-i feyz hâke qarîn olsa şübhesiz
Zer 'âlem içre seng gibi râygân olur
- 27 Hırz itse hâk-i dergeh-i hâşiyet-âverin
Bî-dest ü pây-ı kûçe-i gam Kahramân olur
- 28 Ol şâhdır ki pâdişehân-ı felek-cenâb
Ancağ der-i sa'âdetine pâs-bân olur
- 29 Ol şâhdır ki bâdiyye-i rüstâhîzde
Mesrûr-sâz-ı kavm-i felâket-nişân olur
- 30 Ol şâhdır ki 'arşa-i mücrim-güdâzda
Her bir kelâmı yâver-i şad-nâ-tüvân olur

[35b]

- 31 İhlaşla şalâtına şügl itse bir gamîn
Rûz-ı cezâda luţfi ile şâd-mân olur
- 32 Lebler hüçûm-ı sûz-ı kıyâmetle çâk olup
Ol dem ki halk nâle-zen-i el-amân olur
- 33 Cûy-ı hayât-bahş-ı şefâ'atle ol kerîm
Sîrâb-sâz-ı cân u dil-i teşnegân olur
- 34 Bir bendegîdir ol şehe Kâşif murâd olan
Kem-kaţre feyzi ile yem-i bî-kerân olur
- 35 Yoğsa cihânda var mıdır ol lafz-ı hûb kim
Şâyân-ı vaşf-ı pâdişeh-i ins ü cân olur
- 36 Tûl-i sühân yeter yeter ey kilk-i kec-hırâm
Tûl-i sühân medâr-ı haţâ-yı zebân olur
- 37 Vird-i şalâtı zîb-i zebân eyle kim şalât
Ol dem ki nûr-pâş-ı harîm-i cinân olur
- 38 Zûlmet-serây-ı hâtırını pür mâh-tâb idüp
Ol mâh-tâba cürm ü ma'âşî ketân olur
- 39 Ol hıdmeti edâ idelim gel şitâb ile
Ümmîddir ki bâ'ış-i vaşl-ı cinân olur
- 40 Ol zezemeyle âfet-i murgân-ı ma'siyet
Me'mûldür ki devha-i dilden remân olur

41 Rûh-ı şerîf-i hazrete yüz biñ salât ola
Tâ naķş-ı nâs zîb-i zücâc-ı zamân olur

42 Şoñra çehâr-yârına hem âl-i pâkine
Tâ şekl-i şems-i şemse-i saķf-ı cihân olur

[KÂŞIF]

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Zuhûr itdi çemenden leşker-i Nevrûz-ı sulţânî
Kuruldu yâsemenden şahn-ı bâğa çetr-i hâķânî

2 Olup şâh-ı bahâra sebze evreng-i zümürrüd-fâm
Aña mîh-ı zer oldı nergis-i rengîn-i büstânî

[36a]

3 Süvâr oldı sipeh-sâlâr-ı gül bir esb-i zîbâya
Nümâyân eyledi serv-i çemen tûğ-ı perîşânı

4 Müheyyâ oldı ser-tâ-ser sipâh-ı mülket-i gülşen
‘Aceb mi berg-i sûsen zâhir itse tûğ-ı bürrânı

5 Nefîr-i sîne-sûz-ı mih-ter-i bülbül idüp te’sîr
Ser-â-pâ rezme teşvîķ eyledi ceys-i gülistânı

6 Tehemten-veş kemân-ı Rüstemi der-dest idüp bî-bâķ
Sipâh-ı berde itdi tîr-i bârân ebr-i nîsânî

7 Degüldür berg-i hamrâ câ-be-câ meydân-ı gülşende
İder ‘ayyâr-ı gülbün cünd-i berde âteş-efşânî

- 8 Yine şâh-ı semenler her tarafından eyledi zâhir
Kemend-i pür-şikenc-i pür-ham u pür-çîn-i reyhânı
- 9 Sipâh-ı nev-bahârı eyledi tahlîş âhir-kâr
Gürûh-ı cünd-i deymen merzbûm-ı şahın-ı bustânı
- 10 Olup eşcâr-ı gülşen bende-i fermânı ser-cümle
Yine ta'mîre âgâz eyledi ol mülk-i vîrânı
- 11 Çenâr-ı bâğ nâ-çâr eyledi el arkası yerde
Görince nahl-ı bîdiñ pençesinde tîğ-ı rahşânı
- 12 'Aceb def' eyledi ser-leşker-i gül cünd-i sermâyı
Meger hırz itdi hâk-i dergeh-i sultân-ı zî-şânı
- 13 Hıdîv-i mülket-i rahmet kalem-rev perver-i ümmet
Şeh-i taht-ı risâlet 'âlemiñ şâh-ı cihân-bânı
- 14 Hâbîb-i muhterem dermân-ı 'âlem efdal-i âdem
Mekârim mülkinüñ erham mürüvvet-kâr-ı sultânı
- 15 Gül-i gülzâr-ı "ev-ednâ" hezâr-ı ravza-i isrâ
Müşerref-geşte-i bâğ-ı cinân-ı bezm-i Sübhânî
- 16 Zihî nîsân-ı rahmet kim şadef-veş eyledi leb-rîz
Zülâl-i feyz-bahşâ-yı dehânı çâh-ı vîrânî
- 17 O sultân-ı Süleymân-bendedir kim oldu emriyle
'Aşâ mişkât-ı dest-i bendesinde şem'-i nûrânî
- 18 O bahır-ı mu'cizâtıñ selsebîl-i bâğ-ı Huld-âsâ
Benân-ı pâki icrâ eyledi âb-ı firâvânı

[36b]

- 19 Nümâyân itmeseydi dest-i luṭfi meş‘al-i şer‘î
Ne mümkindi bulunmak semt-i şeh-râh-ı müselmânî
- 20 Ne kâbildi ḥalâş olmak zalâm-ı câhiliyyetden
Fürûzân itmeseydi dest-i luṭfi şem‘-i îmânî
- 21 Kerîmâ dâd-ger-i Dârâ eyâ dest-i şefâ‘atle
Mücellâ eyleyen mir‘ât-ı kalb-i ehl-i ‘işyânî
- 22 Niyâzım dergehiñden böyledir kim Kâşif-i zârîñ
Olup şîrîn-mezâk-ı iltifâtıñ tûṭ-ı cânî
- 23 Şafâ-baḥşâyî-i âyîne-i nûr-ı hidâyetle
Ola bebgâ-yı şekker-zâr-ı kaşr-ı bâğ-ı Rıdvânî
- 24 Yeter güstâhî-i güftâr ey dil lâyıq-ı âdâb
Reh-i itmâma şimden soñra itmekdir kalem-rânî
- 25 Felek bergeşte-i dest-i irâdet olmayup tâ kim
Yed-i taḫdîr-i îcâd eyleye eczâ-yı insânî
- 26 Şalât-ı pür-ḥisâb olsun o şâhen-şâh-ı kevneyniñ
Hemîşe reh-neverd-i ṭarf-ı bezm-i rûḥ-ı zî-şânî

[FEHÎM]

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Dün gice çarha kim ‘itâb itdim
Hâşre dek vaqf-ı ıztırâb itdim
- 2 Eyleyüp âhım âsumân-ı dehüm
Şu‘lesin nâyib-i şihâb itdim
- 3 Bâd-ı dâmân-ı âh ile mihrî
Âteş-efrûz u tef ü tâb itdim
- 4 Tâb-ı dilden ketân-ı pîreheni
Reşk-fermâ-yı mâh-tâb itdim
- 5 Öyle bed-ahterim ki mihr ü mehi
Bâ‘iş-i zulmet-i sehâb itdim

[37a]

- 6 Târ u pûd-ı sîyâhî-i şebden
Çihre-i bahtıma niķâb itdim
- 7 Hîre mest-i mey-i ğamım ki ne dem
Meyl-i keyfiyyet-i şarâb itdim
- 8 Eyleyüp şîşesin şikest evvel
Nefes-i germ ile müzâb itdim
- 9 Nuql için aña âteş-i dilden
Aħker-i dâġımı kebâb itdim

- 10 Şoñra itdim leb-âşinâ anı
Ya'nî nûş-ı şarâb-ı nâb itdim
- 11 Çün su'âl-i "Elestü Rabbiküm"e
Bî-muḥâbâ "belî" cevâb itdim
- 12 Biñ belâ vü 'azâb olup teklîf
Âteş-i 'aşkı irtikâb itdim
- 13 'Aşka itdim teveccüh ü iḳbâl
Zevḳ-i 'âlemden ictinâb itdim
- 14 Nüşa-i derd-i 'aşkdan ammâ
Ol belâlar ki intiḥâb itdim
- 15 Çeşmime intiḥâb-ı bîdârî
Baḥtîma intiḥâb-ı ḥâb itdim
- 16 Şu'le-sûz-ı âteşim ki tâbımdan
Zühre-i ḥüsn-i 'aşkı âb itdim
- 17 Turra-i yâri sûziş-i dilden
Ġıbta-i zülf-i pîç ü tâb itdim
- 18 Yine bir şûḥa oldı dil 'aşık
Yine cânım belâ-me'âb itdim
- 19 Fikr idüp çeşm-i mestin ol şûḥuñ
Meşreb-i ṭab'ımı ḥarâb itdim
- 20 Âteşîn ḥançer-i nigâhından
Sînemi dûzaḥ-ı 'azâb itdim

21 Feyz-i ‘aks-i hayâl-i hüsünden
Cânı leb-rîz-i âfitâb itdim

22 Havf-ı çeşm ile sîne-i rîşim
Tîğ-ı müjgâniña kırâb itdim

[37b]

23 O tezervem ki bîm-i şâhînden
Meskenim çengel-i ‘uqâb itdim

24 Gûş kıl ey perî za‘fımdan
Ġâ’ibâne saña hiţâb itdim

25 Bîm-i kâfir-nigâh-ı gamzeñden
Terk-i eslâb-ı bâ-şavâb itdim

26 Tövbe it zulm ü cevrden yoġsa
‘Arz-ı şâh-ı felek-cenâb itdim

27 Şehriyâr-ı peyemberân Aġmed
Ki rehinde yüzüm türâb itdim

28 O şehen-şeh ki medġ-i hulķından
Kalemim kân-ı müşk-nâb itdim

29 Feyz-i na‘tıyla defter-i şi‘rim
Nüşa-i vird-i şeyġ ü şâb itdim

30 Her günâhım ümîd-i ‘afv ile
Dâğ-ı sûz-ı dil-i şevâb itdim

- 31 Her du‘â k'eyledim dil-i zâra
‘Avn-i ‘aşk ile müstecâb itdim
- 32 Nice vaqt idi nâ-murâd idi dil
Yâd-ı luţfıyla kâm-yâb itdim
- 33 ‘İlm-i fakrı ile olup ‘âmil
Terk-i mülk-i Efrâsiyâb itdim
- 34 Her zamân dir kazâña luţfindan
Gülşen-i dehri feyz-yâb itdim
- 35 Dûd-ı ‘ûd-ı ‘abîr-i ahlâkın
Her ne ‘âlemde kim seĥâb itdim
- 36 Hûşe-i kişt-zârını nâfe
Âb-ı bârânını gül-âb itdim
- 37 Oğumağda kader bu ebyâtı
Tîğını mâlikü'r-riĥâb itdim
- 38 Ser-i engüşt-i tîr-i nuşretini
Hûn-ı a‘dâ ile hıdâb itdim
- [38a]
- 39 Devr-i eflâk-i ‘ahd-i ‘adlinde
Men‘-i aĥkâm-ı inĥılâb itdim
- 40 Nûr-ı evvel bunuñla faĥr eyler
Ki vücûdına intisâb itdim

- 41 Ezmine her zamân bunı söyler
Ki zuhûrına çok şitâb itdim
- 42 Çarh dir kim Burâk-ı rif`atine
‘Arş u kürsî iki rikâb itdim
- 43 Târ u pûd-ı şu‘â-ı hürşîdi
Hayme-i re’yine tınâb itdim
- 44 ‘Arş-ferşâ nevâ-yı na‘tîla
Şi‘rimi zîb-i nüh-kıbâb itdim
- 45 Feyz-i medhiñle nokta-i şî‘rim
Levh-i fihrist-i şad-kitâb itdim
- 46 Vaşfiñ itdikçe cebhe-i tab‘ım
Ėarq-ı mevc-i hoy-ı hicâb itdim
- 47 Benem ammâ o nazm-pîrâ kim
Dehri pür-gevher-i hoş-âb itdim
- 48 Cûş kıldıkça kulzüm-i tab‘ım
Âfitâb u mehi habâb itdim
- 49 Germî-i sûz-ı reşkle haşmiñ
Lücce-i tab‘ımı serâb itdim
- 50 Olalı müstefîz-i tab‘-ı selîm
Böyle bir na‘t-ı müsteţâb itdim
- 51 Tâ ümîd-i şefâ‘atiñle Fehîm
Diye ‘işyân-ı bî-hisâb itdim

52 Budur ümmîd o ‘âşîye diyesiz
Ki şefâ‘atle behre-yâb itdim

[VESÎM]

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

1 Zihî bir şeb ki âgûşa çekerdi mâh-ı tâbânı
Zihî bir şeb k’idi âbisten-i şubh-ı dıraşşânî

[38b]

- 2 Gelüp kâşâne-i çeşmimde ol şebde muķîm oldu
Sefer-ger dîde hâb u nâz-perver kıldı mihmânı
- 3 Dil-i âyîne-girdârımda ‘aks-i şâhid-i ma‘nî
Nümâyân oldu cevân ile devrânî vü rakşânî
- 4 Sepîde dem ki hâş u ‘âm-ı rûz-ı rûşen-i hurrem
Revân cûşân hurûşân hem-çü mevc-i baħr-ı ‘ummânî
- 5 Zihî ‘izzet didim bu nîk-baħtân-ı sa‘âdet-mend
Ziyâret eyler el-ħaķ dergeh-i sulţân-ı devrânı
- 6 Süleymân-ı zamân Maħmûd Hân ol ‘Âdil-i Ğâzî
Şehen-şâh-ı cihân-gîr âb-ı rûy-ı Âl-i ‘Oşmânî
- 7 Faķîr-i zâr da ol nîk-baħtânı idüp ta‘ķîb
Revân oldum kemâl-i şevķ ile üftân ü hîzânı
- 8 Ke’enne hâş bâğçeniñ ser-i râhı idi yurdum
O câda bulmuş idi keşret-i züvvâr noķşânı

- 9 Nigâh idüp aña çeşm-i başîret ‘ayn-ı ‘ibretle
Mişâl-i âyîne oldum o câyîñ deng ü hayrânı
- 10 Birûnı hem-ser-i eflâk bir hışn u haşın gördüm
Derûnu ğıbta-fermâ-yı safâ-yı bâğ-ı Rıdvânı
- 11 Duğûle var mıdır ruşsat diyü ol dem didim yâ Rab
Bu bâğ-ı dil-güşânıñ yok mı der-bân-ı nigh-bânı
- 12 Duğûl el-hağ bu bâba feyz-i isti‘dâda vâbeste
Bu dergâh-ı muğaddes neylesün hurrâs u der-bânı
- 13 Nidâ kılsa gelür ‘aks-i şadâ lâ-büd münâdıye
Mişâl-i nâle-i hum u şadâ-yı kûh-ı nîsânî
- 14 Nidâ idüp didim hasretle ez-cân u dile yâ-Hû
Duğûle bu ğarîb-i zâra var mı izn-i Rabbânî
- 15 Berîd olup didi bir hırka der-ber baña yâ men Hû
Kademtü hayr mağdem merhaben bik cennet-i büşrânî
- 16 Be-dîdem çiz hâ dîde nedîde gûş ne-şinîde
Der-ân gülşen-serâ bâ-himmet-i merdân-ı Yezdânî
- 17 Ber-ağşân dirâht-ı ser-bülendî âşiyân dâred
Be-per ü leb ki bâlâ ez-hümâ-yı evc-i Rabbânî
- 18 Revân oldum sûy-ı cânâna dest-âvîz-i cân ber-kef
Neşât u inbisât ile hırâmânî hırâmânî

[39a]

19 Şu‘ûd eyler iken bâlâya ben şavb-ı yemînimden
Zuhûr itdi şimâlimden berî bir şahş-ı nûrânî

20 Vesîm-i zâr iken sırr-ı Kelîm oldum ‘aşâ-ber-kef
Güzâr itdikde ser-germ-i tecellî ol hıyâbânı

21 Çıķup ol şahn-ı bâlâya hezârân şevķ ile gördüm
Bu bir gülşen- serây-ı kıuds kim yok hadd ü pâyanı

22 Hevâsı rûh-baķşâ âb-ı selsâli revân-efzâ
Ezâhîri muţarrâdır ķamu dil-keş dirahtânı

23 ‘Aceb bûstân-serâ nûr-ı basîţ-i nüzhet-efzâ kim
Diraķşân revzen ü bâm u derinde mihr ü Sübhânî

24 Dirahtân-ı naķl-ı rahmet şâķları mîve-i hikmet
Heme kerrûbiyân-ı kıuds murġân-ı hoş-elhânı

25 Temâşâ itdim ol her dem bahâr-ı cennet-âbâdı
Yok ol cây-ı feraķ-zânîñ tevistânı zemistânı

26 Dem-i dey-mâh bî-bergîden âsûde şafâ-sûde
Hemîşe i‘tidâl üzre fuşûl-i ķâr-erkânı

27 Teşâdüm idemez bâd-ı hazân dest-i teţâvülle
Emîn idi şitâdan ser-be-ser evrâķ-ı aġşânı

28 Kıamu eşcârı hep eşmâr-ı ġûnâ-ġûn ile memlû
Muţarrâ raţb u ra‘nâ dâ‘imâ bâķî degül fânî

- 29 Gül ü nesrîn-i ezhârı şüküfte dûd-ı ‘anber-bû
Nesîm-i rûh-bağş-ı hem-dem-i enfâs-ı Raḥmânı
- 30 Ḥalîl-âsâ fütâde oldum ol berd ü selâm içre
Eşer yok nârdan nûr-ı basîṭ olmuş idi her yanı
- 31 Nihâl-i gülbün-i bâğ-ı İlâhî şıbgatullâhî
Dem-â-dem nâle-senc-i nağme-pîrâ ‘andelîbânı
- 32 Ṭulû‘ itdi netîce maṭla‘-ı burc-ı kerâmetden
Zihî bedrû'd-dücâ necmü'l-hüdâ bir şems-i raḥşânî
- 33 Gülistân vech-i pâki la‘l-i nâbı gonca-i ra‘nâ
Gül-i ḥandânı ḥüsn-i ḥâlî ṭîb-i ḥulkı reyḥânî
- 34 Medîne ‘ilm odur bâbıdır anîñ Ḥaydar-ı Kerrâr
Ebû-bekr ü ‘Ömer ‘Oşmân ‘Alîdir çâr-erkânı
- 35 Ne mümkin vaşf-ı ḥüsn ü ḥulkını nazm u beyân itmek
Getürsek bir yere Ḥassân u Saḥbân-nükte-sencânı
- [39b]
- 36 Görüp ol şehriyâr-ı mülk-i vahyi pîş-gâhında
Vesîmâ şevk ile oldum şenâ-ḥânı gâzel-ḥânı
- 37 O dergâh-ı muḳaddesde görüp ol zât-ı zî-şânı
Bedaḥşân içre buldum gûyîyâ bir la‘l-i raḥşânı
- 38 Dağıtma ol ruḥ-ı gülgûna zülf-i ‘anber-efşânı
Perîşân eyleme zinhâr dilhâ-yı perîşânı

- 39 Getürdi ihtizâza medd-i âhım kıadd-i mevzûnuñ
Şalındırdım niyâz ile ben ol serv-i hırâmânı
- 40 Cemâli maḥv ider nûruyla kıurş-ı şems-i tâbânı
Baña ‘arz -ı tecellî eyledi bir maḥbûb-ı Raḥmânî
- 41 Cemâli nûr-ı maḥż u meclisi reşk-âver-i Firdevs
O mihr-i ḥüsne bir zerre degüldür mâh-ı Ken‘ânî
- 42 Heme kerrûbiyân züvvâra murġân kıuds-i tayyâr
Şehen-şâh-ı serîr-i "Lî-ma‘allâh" nûr-ı Sübhânî
- 43 Külâh-ber-ser ridâ vü hırķa der-ber taḥt-ı kıudsîde
Nümâyân oldu gördüm nâ-geh ol sultân-ı zî-şânı
- 44 Ser-â-pâ câme-i beyzâda kıâ‘id nâz-ı bâlişde
Temâşâ eyledim ġuyâ şadefde dürr-i ġalţânı
- 45 Görince bende-i müştâķ-ı dîdârın kııyâm itdi
Didim ḥaddim degüldür böyle tebcîl-i firâvânî
- 46 Cülûs ile yine şâhâne evreng-i risâletde
Amân rûḥ-ı revânım pâdişâhım cânımıñ cânı
- 47 Nazâr kııl kıatre-i mercân-ı baḥr-ı çeşm-i ġiryâna
ġam-ı ‘aşķıñla seyr it mevce-i yâķût-ı rummânî
- 48 Gehî dirdim kı bu Monlâ Celâle‘d-dîn-i Rûmî‘dir.
Bu vech ile dil-i müştâķ-ı zâr eylerdi cevlnanı
- 49 Velî "'İlm-i Ledün" ilhâm-ı Rabbânîyle sırrımdan
‘Ayân oldu baña kim ol durur maḥbûb-ı Raḥmânî

50 Şehen-şâh-ı serîr-i "Kâbe Kavseyn" Ahmed-i Mürsel
Ki oldur mülket-i kevneyn ü cinn ü ins sultânı

[40a]

51 Şefî'ül-müznibîn ü rahmeten li'l-'âlemîn oldur
Nola âb-ı şefâ'at şüste kılsa çirk-i 'ısyânı

52 Hadîşinde buyurdı "Men reânî kadr" ey el-hak
O şems-i zâtı gördüm 'ayn-ı 'ibretle be-hakķânî

53 Zemîn-bûs-ı celâlinde idüp kıddim dü-tâ kıldım
Taḥıyyât u dürûd-ı bî-nihâye zıkr-i Raḥmânî

54 Kef ü pâ-yı yed-i beyzâsın itdim şevķ ile takbîl
İdüp âdâb ile mâlîde rûy-ı çeşm-i giryânı

55 Didim sen şem'-i nûr-ı lâ-yezâlsin ben ol şem'îñ
Hemîşe olmışam pervâne-i sûzân-ı gerdânı

56 Ḥalîlim nâr-ı 'aşķıñ dilde oldı nârdan gülzâr
Zebîḥim tîĝ-ı ğamzeñ itdi cânım kebş-i kurbânî

57 Zülâl-i vuşlatıñ 'atşânyım ey menba'-ı rahmet
Ne var âb-ı şefâ'at birle reyyân it bu 'atşânı

58 Demâĝ-ı cânımı kııl rahmet-i Raḥmân ile pür-bû
Gül-i bâĝ-ı şefâ'atle pür eyle ceyb ü dâmânı

59 Eyâ bedrû'd-dücâ necmü'l-hüdâ şemsü'd-duḥâ luḫf it
Ki sensin eyleyen şebhâ-yı târı şubḥ-ı nûrânî

- 60 Yolum kaç' itdiler bir iki düşmen nefis ile şeytân
Biri gürg-i derende birisi gül-i beyâbânî
- 61 Zâhîr-i mücrimânsın pençe-i şerr-i firâbinden
Hâlâş it luğ u ihsân ile dâmân u girîbânî
- 62 Nizâma bend iden hâblü'l-metîn-i emr-i 'adliñdir
Zemîni vü zamânî âsumân-ı çarh-ı gerdânî
- 63 Çeh-i 'ișyâna delv-âsâ vücûdum oldu üftâde
Yed-i tûlâ-yı 'avniñle çıkar bu zâr-ı nâlânî
- 64 Taḥammül idemem tâb u firâka bârî ḥâb içre
Vişâliñle gehî şâd eyle bu bî-şabr u sâmânî
- 65 Ğubâr-ı ḥâk-i pâyiñ çeşm-i câna kuḥl-i bînişdir
Cihânda tûtiyâyı neyleyim kuḥl-i Şîfâhânî
- 66 Sen ol ser-çeşme-i ḥikmet muḥîṭ-i baḥr-ı raḥmetsin
Ki bir kaçre degül Loqmân u Eflâtûn-ı Yûnânî
- [40b]
- 67 Ruḥuñdan zerredir bu nüh-kıbâb üzre degül ḥurşîd
Lebiñden kaçredir bu heft deryâ âb-ı ḥayvânî
- 68 Vesîmâ küllü sırrın câveze'l-işneyn ḥükmin bil
Dü-leb üzre bu sırrı alma nâ-çâr oldu kitmânî
- 69 Bu bezmiñ cür'a-nûş-ı 'ârifî küllü'l-lisândır hep
Siyeḥ-mest-i cünûndur ol şarâbîñ cümle rindânî

- 70 Felek levh âfitâb-1 pür-ziyâ zerrîn varak olsa
Kalem eşcâr midâd ebhâr-1 mevc-engîz-i cûşânî
- 71 Yazılsa şıgmaya hulq-1 ‘azîmi şuhf-1 eflâke
Kitâb-1 vaşfiniñ bir noқта-i elfâz-1 ‘unvânı
- 72 Zî-vaşf-1 hüsn-i hulkeş der taḥayyür mânde rûḥu'l-ḳuds
Çi Şevket çi ‘Alî-yi Nâsır u ‘Örfî vü çi Ḥakânî
- 73 Kalem şod sîne çâk ender nebeşni hüsn-i hulkeş râ
Be-‘acz âmed zî-vaşfeş mekeştî-i taḳdîr-i Rabbânî
- 74 Hazer itnâbdan îcâz-1 nazm-1 ḥatm-i güftâr it
Kaşide hûb-1 ra‘nâ ḥâb-1 nâme buldı pâyânı
- 75 Füzûn evrâd-1 tesbîḥ-i melâ’ikden sitâyîşle
Sipâs-1 bî-ḳıyâs ü şad taḥıyyât-1 firâvânî
- 76 Birûn i‘dâd-1 enfâs-1 ḥalâ’ikden selâm ile
Şalât-1 bî-şümâr u bî ‘ad ü bî-ḥadd ü pâyânî
- 77 Revân-1 pâkine aşḥâb u âline nişâr olsun
Füyûzât-1 Îlâhî gevher-i bârân-1 Raḥmânî

[NÂ'İLÎ]

Der-Menkabe-i Gül-i Gülzâr-ı Risâlet Maḥbûb-ı Rabb-ı 'İzzet Ḥâzret-i
Muḥammed Muştafâ Şallallâhu 'Aleyhi ve Sellem

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Nuḫ-âferîn ki ṭab'ıma feyz-i maḫâl ider
İlhâm-ı na't-ı mefḫar-i aşḫâb u âl ider
- 2 Şükr-i nişâb-ı na't ile dâd-ı süḫan-verî
Nev-ṭûṭî-i zebânımı şekker- nevâl ider

[41a]

- 3 İ'câz-ı na'tı kim ḫalem-i mû-şikâfımı
Şüret-nigâr-ı deyr-i bütân-ı ḫayâl ider
- 4 Feyz-i şenâsı her birine nuḫ-ı cân virüp
Raṭbu'l-lisân-ı maḫmidet-i lâ-yezâl ider
- 5 Ḥâlâ ki fâ'izim şeref-i na't-ı pâkine
Bir serveriñ ki midḫatini Zü'l-celâl ider
- 6 Ḥassâmîñ eyledim dir isem şâd rûḫunu
'Îsâ zebân-ı reşk ile taşdıḫ-i ḫâl ider
- 7 Zâyi'dir ey sipihr-i sitem-ger i'ânetiñ
Yoḫdur benimle da'vî-i nazm u maḫâl ider
- 8 Bu 'arşa-i müfâḫaretiñ yekke-tâziyım
Gelsün benimle var ise ceng ü cidâl ider

- 9 Hâkânîyim ki Feyzî-i Hindî vü Enverî
Tab‘ımdan istifâza-i nûr-ı cemâl ider
- 10 Tâlib-terâneyim ki mezâyâsı nazmımıñ
Ervâhı mest-i zemzeme-i vecd ü hâl ider
- 11 Ol feyz kim selâset-i nazmımdadır anı
Ne cûy-ı Selsebîl ne âb-ı zülâl ider
- 12 Muhtârım olsa semt-i Fuzûlî nazar kılan
Cûy-ı tabî‘atım Şa‘ u Ceyhûn hayâl ider
- 13 Ol Hürmüs-i me‘âric-i nuḡkum ki sözlerim
Riṣo-yı ‘aḡlı hikmet-i ma‘nîde lâl ider
- 14 Meşşâta-i kalem reşehât-ı midâdımı
Bir bir cemâl-i şâhid-i ma‘nâya hâl ider
- 15 Hâmûş-ı hayretim ki hıred naḡd-i himmetim
Vaḡf-ı binâ-yı medrese-i kıl ü kâl ider
- 16 Ey müdde‘î müfâharetim görme nâ-revâ
Fehm it bu remzi kim saña şerḡ-i me‘âl ider
- 17 Faḡr eylemez mi nazm ile ol nükte-senc kim
Medḡ-i ḡabîb-i pâdişeh-i bî-zevâl ider
- 18 Mişkât-ı bâr-gâh-ı teḡarrüb ki mihreden
Kim zerre-i ‘inâyeti ref‘-i zevâl ider

[41b]

19 Ser-cadde-i şerî'ati kim pâ-gürîzini

Bî-perde-i girîve-i semt-i dâlâl ider

20 Mağrûn idüp nüvâziş-i dest-i şefâ'ate

Dârü'l-âmân-ı şefkati âsûde-ğâl ider

21 Râyet-firâz-ı na'tınıñ ol server-i Rüsûl

Mağşer ki cilve-gâhını ferş-i zılâl ider

22 Zîr-i livâ-yı hamd-ı şefâ'atde ol ğarîb

Tağşîl-i kadr-i menzilet-i bâ-kemâl ider

23 Reşkâ ziyâret-i harem-i ravza-i Resûl

Kim habîb-i câna rîzişi nâf-ı ğazâl ider

24 Züvvâr-ı cân-sipârî ki meşyen 'ale'r-ru'ûs

Ṭayy-ı reh-i menâzil ü şedd-i riğâl ider

25 Görsün tağaddüm-i şeref-i ħâk-bûsda

Kerrûbiyân-ı 'arş ne yüzden cidâl ider

26 'Anber-sirişte ħâkine bağsun ne vech ile

Ervâğ-ı fevc fevc-i rüsûl rûy-mâl ider

27 Seyr eylesün leğâfet-i ferş-i sitebrağı

Ol ferş-i 'anberîni ki gözyağı âl ider

28 Yâ Rab olur mu ol dem-i dil-sûz kim beni

Ol ravzaniñ sa'âdeti ferğunde-fâl ider

- 29 Maḥmil-keşân-ı ‘azmi beni ol menâziliñ
Âvâze-i ḥâdî ile âşüfte-ḥâl ider
- 30 Ben zerreye o maṭla‘-ı nûr-ı şühûddan
Ḥuddâm-ı bâ-sa‘âdeti ‘arz-ı cemâl ider
- 31 Ğam çekme Nâ’ilî ki şenâsı o ḥazretiñ
Erbâb-ı nazmı nâ’il-i kurb-ı vişâl ider
- 32 Ferdâ olur o şâ‘ire dûzah ḥarâm kim
Na‘t-ı Nebî’de nazmını siḥr-i ḥelâl ider
- 33 Ey münkir-i tecerru‘-ı şahbâ-yı faqr olan
Añ neşvesin ki def‘-i ḥumâr-ı kelâl ider
- 34 Âgâh-ı luṭf-ı neşve-i şahbâ-yı telḥ olan
Her kaṭresin kırâbe-i Kevşer ḥayâl ider
- [42a]
- 35 Faqr u rızâda ḥüsn-i sülûk-ı Muḥammedî
Ḥâhiş-kerân-ı devleti ḥâmûş u lâl ider
- 36 Kârûn odur ki şervet-i faqr u fenâ anı
Müstagnî-i tecemmül-i mâl ü menâl ider
- 37 Luṭf-ı hevâ-yı ‘âlem-i minnet derûnunu
Ehl-i diliñ riyâz-ı biḥişt-i‘tidâl ider
- 38 Yokdur anıñ nişâb u ğinâdan naşîbi kim
Faqr u fenâ mu‘âmelesinden nikâl ider

- 39 ‘Uzlet bulan bu meşgaleden bî-niyâzdır
Nefs-i ‘azîzi sû’-i taleb bed-sigâl ider
- 40 Ey tâlib-i kırâbe-i cüllâb-ı ‘âfiyet
Devrân şaķın şaķın ki saña mekr ü âl ider
- 41 Sâķîsine bu maştabanıñ itme i‘timâd
Kand-ı neşâtı mâye-i zehr-i melâl ider
- 42 Aldanma nakş-ı devlete kim bâzî-i felek
Şad-sâle pîri tıflek-i nâ-ħurde-sâl ider
- 43 Şuğl-i zemîm-i devlet-i dünyâ-yı dûn seni
Dergâh-ı kurbdan ayırır bed-fi‘âl ider
- 44 Sevdâ-yı hâm-ı devlet-i deh-rûz-ı hâşılıñ
Mâlîhulyâ-yı meşgale-i bî-me’âl ider
- 45 Şûret-nümâ-yı devlet ü iķbâl olursa çarħ
Bir yüzden anı da sebep-i infi‘âl ider
- 46 Tefvîz idüp umûrını ‘âķil meşiyete
Fermân-ı Hâliķu'l-beşere imtişâl ider
- 47 Nâdân reh-i hilâfa düşüp pây-bend olur
Esb-i ħarûmı vahşeti pâ-der-şikâl ider
- 48 Pâyân-ı na‘tı vaķt-i dūrûd-ı revânıdır
Ol ħazretiñ ki rûħa ‘aâtâ-yı nevâl ider
- 49 Der- ħâst kıl şefâ‘at ile tâ sūħan-verân
Vaşf-ı peyem-berân-ı bedî‘ü'l-cemâl ider

50 adr-i kemâli şân-ı nübüvvet tamâm idüp
Erbâbı tâ merâtibine iştiğâl ider

51 Olsun yolunda hûşe-ber-i hirmen-i du‘â
Ol kim ümîd-i zâd-ı reh-i irtiğâl ider

[42b]

52 Na‘tından eyleyüp taleb-i ruķ‘a-i emân
Hevl-i ‘itâb o bî-dili mağşer ki lâl ider

[NÂ‘İLÎ]

Der-Menķabe-i Ser Hıyl-i Enbiyâ Mağbûb-ı Hudâ Hızret-i Muhammed
Muştafâ Şallallâhu ‘Aleyhi ve Sellem

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Ne şâd-mânî-i bezm-i vişâl-i yâr alır
Ne zevķ-i şöhet-i sâķî-i gül-‘izâr alır
- 2 Hum-ı felek gibi bir gün olur bu kûçe tehî
Ne pîr-i bâde-fürûş u ne bâde-hâr alır
- 3 Mişâl-i muğ-beçe vü pîr-i mey bu meclisde
Zamân olur ne cüvân ü ne ihtiyâr alır
- 4 Bozar şarâbını seyl-i fenâ bu maştabanıñ
Ne reng-i neşve ne âlâyiş-i humâr alır
- 5 Şafâ gider keder-âlûd olur bu meclis-i üns
Ne cur‘asında ne şâfinda keyf ü kâr alır

- 6 Fenâ bulur neş'et-i 'adem-pezîr-i vücûd
Ne mest ü bâde ne maḥmûr u hûş-yâr alur
- 7 Bu sûrgâh-ı fenâya gelür o deñlü kesel
Ki sâz-ı Zühre de bir gün güsiste-târ alur
- 8 Olur muşayal-ı ḥâkister-i fenâ bir gün
Ne reng-i âyine-i dil ne inkisâr alur
- 9 onan göçer bu serây-ı sipenc-i fânîden
Bu tâb-ḥânede bir gün ḥarâbe-zâr alur
- 10 Metâ'-ı devlete aldanma kim bu kişverde
Hezâr ḥâce ğarîb-i diyâr u dâr alur
- 11 Olursa her biri şâḥib-defîne-i ârûn
Yine metâ'ı bu maḥzende müste'âr alur
- 12 Ne deñlü rağbete şâyân olur metâ'-ı emel
Bu kâr-gâh-ı ḥarâba ne i'tibâr alur
- 13 Ki nice âfile-sâlâr-ı kârbân-ı vücûd
Bu teng-nây-ı fenâda şikeste-bâr alur
- 14 arîf-i meslek-i Ferhâd'a müzd-i tîşe-i merg
Bu kûh-sârda ancak ḥırâş-ı kâr alur
- [43a]
- 15 Olur vücûd-ı 'anâşır fenâ-pezîr-i 'adem
Ne fer'-i çâr-ṭabî'at ne aşl-ı çâr alur

- 16 Virir esâs-ı pül-i çarha bâd-ı fitne şikest
Bu cilve-gâha ne menzil ne i'tibâr kalur
- 17 Bu gülsitânda bir gün eser semûm-ı 'adem
Gider bu neşv ü nemâlar ne gül ne hâr kalur
- 18 Ne reng-i lâlesitân-ı ciger ne bâğ-ı vücûd
Ne berg-i dâğ-ı dil-i sîne-figâr kalur
- 19 Bu hâle ağla gel ey dîde kim keşâfet-i gam
Sen olmasan ten-i hâkîde pâ-y-dâr kalur
- 20 Gel ey enîs-i dil ey gam ki hasretiñ tende
Medâr-ı haşyet-i endûh-ı hâr-hâr kalur
- 21 Fenâsına o demiñ ağla kim zebânımda
Şenâ-yı Ahmed-i Muhtâr'a iktidâr kalur
- 22 Şefî'-i rûz-ı kıyâmet Muhammed-i 'Arabî
Ki haşr luţfi ile bî-günâh-kâr kalur
- 23 O mihrîbân-ı ümem ol şefî'-i rûz-ı nedem
Ki nehyi gûş-ı ma'âşîde gûş-vâr kalur
- 24 O çeşme-sâr-ı mürüvvet ki şâh-râhında
Hezâr Hızr u Sikender ümîd-vâr kalur
- 25 Kitâb-ı nüshâ-i "İlm-i Ledün"ki fehm-i hıred
Kuşûr-ı şerh ü şenâsında şerm-sâr kalur
- 26 Zihî kitâb ki ma'nâ-yı noktasında bile
Hezâr nükte-i pinhân u âşikâr kalur

- 27 Kef-i kerîmini yâd itse ebr eger şad sâl
Mişâl-i kaçre zemîne güher-nişâr kalur
- 28 Bunuñla sâha-i pehnâ-yı cûdun eyle kıyâs
Ki kaçr o sâhada mevhûme bir gubâr kalur
- 29 Kerem ki dâmen-i iqbâline teşebbüs ider
Sitem ki şadme-i kaçr ile hâk-sâr kalur
- 30 Firâz-ı bâm-ı sipihre o sâye-güster olur
Hâzîz-i hâk-i mezelletde bu nizâr kalur
- [43b]
- 31 Eyâ şefî‘-i güneş pîşegân-ı rûz-ı cezâ
Ki cürm merhametiñle zelîl ü hâr kalur
- 32 Şefâ‘atiñle olanlar ‘amel-tırâz-ı kabûl
Bu kâr-hâne-i fıtratda sâz-kâr kalur
- 33 Kaçrın olan şeref-i hıdmetiñle mihr-âsâ
Bu kaçr-kaç-ı zebercedde tâc-dâr kalur
- 34 Ğinâ-yı cûduñ ile zimmet-i halâ’iķde
Ne ‘izz ü devlet ne züll-i iftikâr kalur
- 35 Ümîd-vârî-i iksîr-i iltifâtıñ ile
Vücûd-ı hâkî-i ümmet ki hâr u zâr kalur
- 36 Türâb iken bir avuç sikke-i kabûlüñ ile
Revâc-bahş-ı zer-i kâmilü'l-‘ayâr kalur

- 37 O râyetî-i keremsin ki tâb-ı germâdan
Zılâl-i kurbîna anlar ki hâst-kâr alur
- 38 Verây-ı perde-i rûyuñda mihr-i rüstâhîz
Hacâlet-i ‘alemiñle niâb-dâr alur
- 39 O dem ki müstenidân-ı ‘amel o bâdiyede
Fütâde-i leked-i ‘ucb u i‘tibâr alur
- 40 O dem ki have-i evvelde bîm-i lâgzişden
Reh-i şırâtda ol fıra-i ehl-i nâr alur
- 41 O dem ki merkez-i hayretde ol belâ-keşler
Hezâr töhmet ile dûzahî-şî‘âr alur
- 42 O dem ki pîş-i İlâhî‘de ol siyeh-diller
Mişâl-i noka-i mevhûme bî-arâr alur
- 43 O dem ki defter-i a‘mâl-i seyyi‘ât-ı ümem
Birûn-ı dâ‘ire-i noka-i şümâr alur
- 44 O dem ki dest-i şefâ‘atde ol arîbleriñ
Sevâd-nâmesi mevûf-ı i‘tizâr alur
- 45 Nişâb-ı na‘tîñ ile Nâ‘il‘niñ oldur ümîd
Ki cürmü mağfiret-i Hâlî‘a medâr alur
- [44a]
- 46 Sen ol habîb-i Hudâsın ki rûz-ı maşşere dek
Şenâsı mûcib-i ufrân-ı Kirdigâr alur

- 47 Sen ol muqarreb-i dergâhsın ki pâye-i ‘arş
‘Uluvv-i şân-ı şerîfîñle üstüvâr qalur
- 48 Sen ol mükerrem-i "Levlâk"sın ki hâk-i rehiñ
Ser-i melâ’iked-e tâc-ı iftihâr qalur
- 49 Sen ol şeref-dih-i mi‘râcsın ki maqdemîñe
Harîm-i ‘arş-ı İlâhî ümîd-vâr qalur
- 50 İdüp Burâk'ını ol dem ki Refrefe teslîm
Emîn-i vahy o berîd-i şabâ-güzâr qalur
- 51 Firiştegân-ı muqaddes o şevk ile şaf şaf
Yolıñda secde-ber-râh-ı intizâr qalur
- 52 Muhasseñatıña hadd olmayınca tab‘-ı fuzûl
Sühân-güzârî-i na‘tîñla şerm-sâr qalur
- 53 Geçerse vaşf-ı cemîlîñle rûzgârı yine
Zebân-ı nâtıka haclet- güzîn-i kâr qalur
- 54 Ola o gâyete dek rûhuña dürûd-ı selâm
Ki şûr-ı zelzeleden haşr pür-gubâr qalur

[NÂ'İLÎ]

Der-Menkabe-i Risâlet-penâh Habîbullâh Hazret-i Resûlullâh
Şallallâhu 'Aleyhi ve Sellem

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Kerem taşavvur ider çarh-ı dûn 'itâbında
Ki haml-ı minnet ider cevri-bî-hisâbında
- 2 Zihî mükâbere kim efdal-i 'ibâdetdir
Eziyyet-i 'urefâ mezheb ü zehâbında
- 3 O zümreniñ biri de Nâ'ilî-i bî-kesdir
Ki rûy-ı dil göremez baht-ı pür-'itâbında
- 4 O cem'iñ ahkâr-ı nâ-çizîdir ki peydâdır
Kemâl-i feyz-i dil-i tab'-ı müsteşâbında
- 5 Cenâb-ı Hâlık'a minnet ki olmamış hergiz
Sipîhr-i bed-güheriñ fikr-i nân u âbında
- 6 İzâ'at itdügi evkât-ı penc ü penceh-sâl
Ki 'ömrüñ oldı hebâ gaflet ü şebâbında

[44b]

- 7 Tefak্কud itmedi bir nâkıd-ı güher ki bula
Hezâr genc-i ma'ânî dil-i harâbında
- 8 Sühanla olmuş iken bezm-i 'âlemiñ rûşen
Çerâğ-ı mihr gibi zîr-i nüh-kıbâbında

- 9 Sözüñden eyler iken iktisâb-ı ‘izz ü şeref
Yazılsa levh-i zer-endûd-ı âfitâbında
- 10 Bu hânedân-ı sa‘âdet-ıkarîniñ olmuş iken
Sütûde medh-i selâtin-i kâm-yâbında
- 11 Tılsım-ı devlet vefk-i sa‘âdet olmuş iken
Kaşâ’ı nice düstûr-ı Cem-cenâbında
- 12 Diler ki hîle ile nakd-i nâmın eyleye kim
Diyâr-ı Edrine’nüñ bir avuç türâbında
- 13 Dirîg böyle geçen ‘ömre kim zarûret ola
Bu tâb-hâneniñ ârâm-ı hurd u hâbında
- 14 Ne deñlü cünbiş olur rahş-ı şedd-i iqbâliñ
Bir iki gün haşr pâ-y-ı der-rikâbında
- 15 Kim ağlar idi harâbât-ı dehriñ ehl-i mezâk
Bulaydı hûn-ı ciger hâletin şarâbında
- 16 Kim istemezdi bu meclisde ‘îş u nûş-ı eger
Olaydı neşve meyinde nemek kebâbında
- 17 Bu bâgda nice mümkindir isti‘âre-i şevk
Tefâvüt olmayıcağ bülbül ü gurâbında
- 18 Belâ budur ki yine ehl-i câhı mest-i gurûr
Buğâr-ı bâde-i nahvetle câme-hâbında
- 19 Kuşâs-ı şevketi zîb-i hazân-ı mezbele-keş
Kumâş-ı devleti cüll-i ester ü kilâbında

20 Vücûdı cîfesin eyler nazîf zu‘mınca
Serâ-yı nekbetiniñ havz-ı mencil âbında

21 Caĥîm ‘âciz-i taĥĥiri olduĝın bilmez
O cîfeniñ müteneffir olup ‘azâbında

22 Ne deñlü emr-i ma‘âşında cüst ü çâpük ise
O deñlü kâhil olur âĥiret ĥisâbında

23 Yine netîcesi maĥşerde rû-siyâhîdir
Olursa defteriniñ kayd-ı ihtisâbında

[45a]

24 Fenâ-yı ‘âleme ey bü’l-heves şu‘ûruñ yok
Bu âh u girye nedir çarĥıñ inkılabında

25 Demâĝıñ eyleme muĥtel bu sûk-ı ĥırmânıñ
Ümîd-i laĥlaĥa-i ‘ûd u müşg-i nâbında

26 Vücûduñ itme mülevveş zamânıñ olma şerîk
Hemîşe şevb-i tefâĥurla âb u tâbında

27 Libâsdan ĝaraż ey ĥâce setr-i ‘avret ise
Nedir ta‘alluķuñ ârâyiş-i şiyâbında

28 Ne‘üzübillâh ey dil bu ĝüft ü ĝûlardan
Ki tâ ki olmayasın münfa‘il ĥicâbında

29 Kõ ĥâl-i ĝayrı sen ey bî- ĥicâb kendiñi ĝör
Ne oldu mâ-ĥaşalıñ çarĥ âsiyâbında

- 30 Hazer gurûrdan ey muşt-ı hâki fikr eyle
Me'âl-i hâli enâniyyet iktisâbında
- 31 Bu zahma merhem-i şâfi gerek ki cân u ciger
Hevânîñ olmaya tefsîde iltihâbında
- 32 Bu sûz u tâbı gidermez meger o bâdiye kim
Ėarîk-i rahmet olur teşneler serâbında
- 33 Zihî fezâ-yı muqaddes ki i'tidâl-i bihişt
Nühüftedir eşer-i feyz-i sûz u tâbında
- 34 Olur şitâba muraħħaş semûm-ı Ėurdeleri
Şarâb u Kevşer-i Tesnîm şâf u nâbında
- 35 O yolda mâla kim eyler nazâr ki Ėâsirdir
Nişâr-ı nağd-i Ėayât itmeyen Ėisâbında
- 36 O râhı tayy idüp ey kilk-i Ėoş-nevâ gel gel
Terâne-senc olalım na't-ı müsteğâbında
- 37 Ki mûndericdir o sulţân-ı cümle-i rüsülün
Sa'âdet-i ebedî midĖat-i cenâbında
- 38 Gül-i ĖadîĖa-i cân u cihân ki peydâdır
Şemîm-i 'âţifet-i Zü'l-minen gül-âbında
- 39 Bihişt-i ta'biyedir gülşen-i şefâ'atiniñ
Mişâl-i nefĖa-i gül feyz-i intisâbında
- 40 Şeh-i melâ'ike- 'asker Muhammed-i 'Arabî
Ki enbiyâya şeref meşy idi rikâbında

[45b]

- 41 Fürûğın eyler idi âfitâb sâye eger
Olaydı sâye ten-i âfitâb-tâbında
- 42 Hâṭ-ı muşannif idi nüṣḥa-i vücûdı tamâm
Ne ihtimâl idi ḥarf-i ḥaṭâ kitâbında
- 43 Girifte-mâh idi ol mihr-i bi'ṣetiñ ḥurşîd
Gıṭâ-i şerm ü pes-i perde-i ḥicâbında
- 44 Zihî eşer ki rehîndir sa'âdet-i îmân
Münâfikîne bile rıfḳ ile ḥıṭâbında
- 45 Olunca seyf ile meb'ûṣ o server-i "Levlâk"
Girifte-reng idi şemşîr-i kîn kırâbında
- 46 Çehâr-yârı ki bezl itdi cân-ı şîrînin
Olup şehâdetiñ ümmîd-i şehd-i nâbında
- 47 Muḥâlifân-ı Kureyş'e oḳutdı her birisi
Cihâdı emrini tîğ-ı siyeh-tâbında
- 48 Hâṭâ-yı maḥz idügin kıl ü kâl bildi 'adû
Merâtib-i ḥulefâ-yı şeref-me'âbında
- 49 İrince Sidre'ye Cibrîl idi o sulṭânîñ
Devende pîş-i Burâḳ-ı kamer-rikâbında
- 50 Zihî tekâver-i endîşe-rev ki 'âciz idi
Berîd-i cüst-i nazar sür'at ü şitâbında

- 51 Zihî Burâk ki mihr oldı zıll-ı arza şebîh
Nişîb-i na‘l-i süm-i pür-fürûğ u tâbında
- 52 Başınca fark-ı sipihre kadem tutıldı tamâm
Kamer muka‘arına çetr-i zer-tınâbında
- 53 ‘Urûcî âh-ı yetîm ü du‘â-yı şubha delîl
Hübûtı yok felegiñ berķ ile şihâbında
- 54 Fürûğ-ı mihr ü mehe nâz iderdi bulsa felek
Cevâhir-i ‘araķın dâmen-i seĥâbında
- 55 İderdi kesb-i şeref bâzgûne olmasa ger
Felek teşâbüh-i satl u şafaķ-ĥizâbında
- 56 Virirdi seyle çerâ-gâhın iştîyâķ-ı ĥabîb
Degüldi fikr-i bihiştîñ giyâh u âbında
- [46a]
- 57 Gözine girmez idi ĥâb girse de gâhî
Cemâl-i enver-i pâkin görürdi ĥâbında
- 58 Berîd-i aķdese bir özge ĥâlet el virdi
O dâbbeniñ eķer-i ‘aşķ-ı sûz u tâbında
- 59 Hezâr-gûne nüvâziş ile eyledi da‘vet
Kudûm-ı ĥazreti tebşîr idüp ĥıĥâbında
- 60 Şikâl-i şabrını nâm-ı Muĥammed itdi şikest
Tezelzül-âver-i ĥuld oldı izĥrâbında

- 61 Cinânda olmasa ger şâd-merg olurdu hemân
Sürûr-ı da‘vet-i bî-şekk ü irtiyâbında
- 62 Zihî Burâk-ı peyember-süvâr-ı huld-sıtabl
Ki ser-tavîle idi cümle-i devâbında
- 63 Zihî şiyânet-i ümmet ki oldı gâh-ı ‘urûc
Zamân-ı ‘afv-ı Hudâ şiddet-i ‘ikâbında
- 64 Burâk u Refref ü Cibrîl kaldılar hayrân
O nûr-ı pâk-i hîred-sûzuñ incizâbında
- 65 Felekler oldı o şâm içre ‘anberîn yedi top
Ki reşkidir Hutten'in dâğ-ı müşk-i nâbında
- 66 İrişdi göz yumup açınca "Kâbe Kavseyn"
Nesîm-i şubh ile gül-berg idi şitâbında
- 67 Açıldı bâb-ı ziyâfet-serây-ı gaybü'l-gayb
Ki pâ-şikestedir idrak-i derki bâbında
- 68 Verâ-yı perdedir cilve-gâh-ı güft ü şunûd
Budur netîce mucîb ü eger mücâbında
- 69 Olunsa kışsa-i mi‘râcî haşre dek takrîr
Güneşde zerresidir kaçredir şehâbında
- 70 Muhtî olan yine sensin bu râzı söz mi deger
Gedâya nezd-i şeh-i mâlikü'r-riqâbında
- 71 İlâhî eyleme şermende Nâ'ilî kuluñı
Du‘â-yı bî-eşer-i gayr-ı müstecâbında

72 Bula sa'âdet-i iksîr-i 'izz-i dâreyni
Hârîm-i merķad-i pür-nûrunuñ türâbında

[NÂ'İLÎ]

Der-Medh-i Resûl-i Ekrem Maħbûb-ı Rabb-ı 'Âlem Hâzret-i
Muħammed Muştafâ Şallallâhu 'Aleyhi ve Sellem

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

[46b]

- 1 Çîn-i nâzım cebîn-güşâ-yı dilim
Fitneyim genc-i ihtifâ-yı dilim
- 2 Baħr-i mevvâc-ı âteşîn-girdâb
Dâğ-ı tebdîr-i nâ-ħudâ-yı dilim
- 3 Germ-i sîm-âb-ı muztarib hâlîm
Cünbiş-i ğamzeyim belâ-yı dilim
- 4 Cilve-gâh-ı nigâh-ı ħûbânım
Maħşer-i fitneyim fezâ-yı dilim
- 5 Çâşnî-senc-i tîğ-ı bî-dâdım
Dâğ-ı her pâre-i cüdâ-yı dilim
- 6 Olsam âlûde gerd-i râh-ı heves
Dâmen-i perde-i ħafâ-yı dilim
- 7 Hüsni ile ğamze âşinâ görelî
Düşmen-i tîğ-ı der-ķafâ-yı dilim

- 8 Zâ'ir-i Sûmenât-ı 'aşk olalı
Reşk-fermâ-yı pârsâ-yı dilim
- 9 Levh-i bî-reng-i 'âlem-i ma'nâ
Şûret-i naqş-ı mâ-sivâ-yı dilim
- 10 Şûret-ârâ-yı naqş-ı hüsn olalı
Büt-terâşî-i kilîsâ-yı dilim
- 11 Âfet olsam hayâl-i yâre nola
Maħrem-i çeşm-i âşinâ-yı dilim
- 12 Levhaşallâh hayâl-i bûkalemûn
Ki hevâsıyla ğam-zidâ-yı dilim
- 13 Farı-ı nezzâre-i telâşîden
Hîre-çeşm-i şanem-serây-ı dilim
- 14 Cân virelden o tıfl-ı nev-hevese
Şerm-sâr-ı sülûk u rây-ı dilim
- 15 Yâd kıldıkça dâmen-i zülfün
Şu'le-i dâĝ-ı ibtilâ-yı dilim
- 16 Şu'le-i hançer-i nigâhından
Teşne-leb hûn-ı Kerbelâ-yı dilim
- [47a]
- 17 İdeli kıble-ĝâhın ebrû-yı yâr
Pây-ber-cây-ı muĝtedâ-yı dilim

- 18 Dâhil olsam harîm-i vuşlatına
Ser-be-pîş ü nazâr be-pây-ı dilim
- 19 Bîm-i renc-i humâr-ı hecrinden
Mest-i zehr âbe-i cefâ-yı dilim
- 20 Bulalı sâye-dârî-i zülfin
Magz-ı cân-perver-i hümâ-yı dilim
- 21 Ben ki murğ-ı kafes-nişîn-âsâ
Nev-giriftâr-ı tengnâ-yı dilim
- 22 Şevk-i âyîne-i cemâlinden
Tûtî-i şekkerîn-edâ-yı dilim
- 23 İktibâs-ı fûrûğ u hüsninden
Nûr-ı pîşânî-i şenâ-yı dilim
- 24 Ya'nî vaşşâf-ı Faḥr-ı kevneynim
Maḥrem-i râz-ı müdde'â-yı dilim
- 25 Na't-gûy-ı Habîb-i Mevlâyım
Hırz-ı bâzû-yı i'tinâ-yı dilim
- 26 Faḥr-ı 'âlem Muḥammed-i 'Arabî
Ki derinde muḫîm-i cây-ı dilim
- 27 Bâr-gâh-ı harîm-i 'izzetiniñ
İntisâbıyla müttekâ-yı dilim
- 28 Olalı bezm-i luḫfına sâkî
Mest-i peymâne-i vefâ-yı dilim

- 29 İdeli kim nişâb-ı midhâtine
Dest-i deryûze-i ‘atâ-yı dilim
- 30 Bulalı pâye-i gulâm-ı derin
Şehriyâr-ı cihân-serây-ı dilim
- 31 ‘Acz-i evşâf-ı mu‘cizâtı ile
İ‘tirâf-âver-i haţâ-yı dilim
- 32 Pîş-i evşâf-ı hânedânında
Tütük-ı çihre-i hayâ-yı dilim
- [47b]
- 33 Ben ki yâd eyledikçe mi‘râcın
Lâ-mekân-seyr-i mâ-verâ-yı dilim
- 34 Bâm-ı ‘arşa ‘uluvv-i şânından
Bî-muḥâbâ nihâde-pây-ı dilim
- 35 Tayy-ı zulmet- serây-ı ‘âlem için
Ol zamânlar ki reh-nümâ-yı dilim
- 36 Kem-şerâr-ı fûrûğ-ı nûrından
Meş‘al- efrûz-ı pîşvâ-yı dilim
- 37 Ḥabbezâ vaşf-ı pâye-i mi‘râc
Ki edâsıyla ḥâk-i pây-ı dilim
- 38 Merḥabâ cilve-gâh-ı nâz u niyâz
Ki ḥarîminde çihre-sây-ı dilim

- 39 Pâdişâhâ kapuñda pesdir pesdir
Bî-edeb tâbi‘-i hevâ-yı dilim
- 40 Ber-fuzûlem hemîşe bî-takrîb
Kıssa-perdâz-ı mâ-cerâ-yı dilim
- 41 Mücrimim ‘âşîyim güneh-kârim
Lâyık-ı renciş-i cezâ-yı dilim
- 42 Ma‘şiyet kâh-ı kem-terîn ise ben
Kuvvet-i cezb-i keh-rübâ-yı dilim
- 43 Kurb-ı ‘işyân u bu‘d-ğufrânî
Yâd kıldıkça hem-nevâ-yı dilim
- 44 Mâtem-efrûz-ı şâd- merg-i ecel
Cûşiş-i girye-i gazâ-yı dilim
- 45 Nâ‘ilîyim ki ferş-i pâyıñ için
Hâce-i kâle-i du‘â-yı dilim
- 46 Nitekim cilve-gâh-ı vaşfînda
Râ‘iz-i hînk-i bâd-pây-ı dilim
- 47 Hâşre dek dâmen-i şefâ‘atiñe
Dest-i güstâhî-i recâ-yı dilim

[NÂ'İLÎ]

Der-Menkabe-i Şîr-i Hudâ 'Aliyy-i Murtażâ Rađıyallâhu Te'âlâ 'Anh
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

[48a]

- 1 Benem o mücrim-i gerden-be-tavķ-ı zindânî
Esîr-i silsiledir gerden-i perîşânî
- 2 Benem o dâğ-ı 'uķûbet ki şâd-merg olurın
Görünce pençe-i ķâtilde tîğ-ı 'uryânı
- 3 Benem ki renciş-i hüsran-ı merg ile ölürin
Alınca pençe-i cellâddan girîbânı
- 4 Hezâr töhmet-i nâ-kerde eylerin iķrâr
Virince şıhne-i mülk-i kazâyâ dâmânı
- 5 Cezâ-yı 'aşķ u maķabbetle bî-muķâbâyım
Bu 'arşa-gâhda Mansûr'a olmağa şânî
- 6 Ki bilmeyüp şeref-i hıdmetin ķarîn-i vişâl
Ümîd-i kâm ile oldum esîr-i hicrânı
- 7 Kemîne bendesi kem-ter ğulâm-ı dergehidir
Serîr-i salţanatıñ husrevân-ı zî-şânı
- 8 O şâh-ı fıtne-sipâh-ı kalem-rev-i hüsnuñ
Ki gösterir Cem ü Dârâ'ya çîn-i pîşânî
- 9 O neyyir-i seher-efrûz-ı rüstâhîz-i sitem
Ki düşse bâdiye-i haşre tâb-ı nîrânı

- 10 Olurdi âteş-i dûzağ hezâr dehşetle
Girifte dâmen-i teb-lerze-i hirâsânı
- 11 Hezâr ‘âşık-ı âvâresin o şeh gâhî
Göreydi nîm-nigâh-ı kabûle erzânî
- 12 Nifâk-ı baht ile fi’l-hâl olurdi bî-takrîb
Nigeh-i tegâfûl ü luğf-ı nigh peşmânî
- 13 Kalem-rev-i dile ol şeh-süvâr-ı hüsünü kim
Kemîne cünbişidir dest-gâh-ı vîrânî
- 14 Rikâb-ı nâza kadem başmadan harâb görür
Hücûm-ı zelzeleden heft-tâk-ı eyvânı
- 15 O şeh ki silsile-peyvend-i gerden-i cândır
Hemîşe taraf-ı külâhında zülf-i pîçânî
- 16 O şeh ki lâzıme-i pîşegân-ı gamzesidir
Hücûm-ı ‘arbede-i dest-bürd-i hayrânı
- [48b]
- 17 O şeh ki gâret-i mülk-i kazâya cây-gehin
İder kemîn-i tegâfûl sipâh-ı müjgânı
- 18 O şeh ki naqd-i hayât-ı Mesîh ü Hızır olmuş
Nigâh-ı hasretiniñ hûn-behâ-yı hırmânı
- 19 O şeh ki pîş-i nigâh-ı tegâfûlinde kazâ
Ne mümkün eyleye izhâr-ı tîğ-ı cünbânî

- 20 Hemîşe hasretiyân-ı vişâli hâk-be-ser
Ki naqd-i cân olamaz pây-müzd-i hicrânı
- 21 Güzâr iderse olur gülsitân-ı kûyından
Nesîm-i şubh-ı cinân şarşar-ı zemistânî
- 22 Hıyâl-i reng-i ruḥ u tâb-ı kâkülündendir
Güle şikeste dili sünbüle perîşânî
- 23 Fürûg-ı nûr-ı tecellâ-yı tal‘atıyla gider
Sevâd-ı mülk-i bedenden zalâm-ı nefsanî
- 24 Zihî talî‘a-i ruhsâr-ı şeb-çerâg-ı güher
Ki dâg-ı zerresidir mihr-i hâveristânî
- 25 Zihî tecellî-i dâg-ı Kelîm-i hasret-sûz
Ki olmuş ol şanem-i dil-firîbe erzânî
- 26 Füsûn-ı kirişmesiniñ leb güzîde meftûnı
Nigeh-i tegâfûlünüñ dil rübûde hayrânı
- 27 Füsûn-ı ‘işvesiniñ ‘aql-ı kül giriftârı
Firîb-i gamzesiniñ fitne pây-ı dâmânı
- 28 Kemîne bâzû-yı dest-i kemân-ı terkeşidir
Nigâh-ı gamzesiniñ kudret-i Nerîmânî
- 29 Ne gamze hançer-i elmâs-ı âteşîn-dem kim
Tıkunsa şa‘şa‘ası âb iderdi sindânı
- 30 Ne gamze berķ-i ecel-sûz kim hirâsından
Olurdu şahş-ı kazâ gûşe-gîr-i pinhânî

- 31 Ne gamze Rüstem-i şâhib-zuhûr kim eyler
Kazâ-i silsile-i der-pâ-belâ-yı zindânî
- 32 Ne gamze cevher-i şemşîr-i Zü'l-fekâr-ı 'alem
Ki çâk ider eşer-i semmî zehre-i cânı
- 33 Ne Zü'l-fekâr ki eyler olunca şad pâre
Şikâf-ı zehre-i haşma dürüst peymânı
- [49a]
- 34 Ne Zü'l-fekâr ki bir yerde eylemez ârâm
Bulunca pençe-i pür-zûr-ı Şîr-i Merdân'ı
- 35 Ne Zü'l-fekâr ki haşma havâle itdikçe
Alurdu sâyesi âgûşa Şâh-ı Merdân'ı
- 36 Meh-i rebî'-i hilâfet 'Alî veliyyullâh
Ki taht-ı çârüm-i eflâki şeb ider şânı
- 37 O şâh-zâde-i dâna ki levh-i mıştarınıñ
Degül Kelîm-i hıred müsta'idd-i iz'ânı
- 38 O yem-nevâl-i cihân-ı kerem ki gâh-ı hurûş
Doğunsa dâmen-i eflâke mevc-i ihsânı
- 39 Yağardı kaatre-i bârân gibi zemîne güher
Olurdu hâmil-i erzâk ebr-i nîsânî
- 40 O şehriyâr-ı melâ'ik- sipâh-ı 'âlem-i cûd
Ki her kademde olur bezl-i keff-i ihsânı

- 41 Zemîne hâtıra-i in'idâm-ı füşat-ı cây
Sipihre bâ'is-i hüsrân-ı teng-dâmânî
- 42 Zihî garâmet-i düşmen ki haşyetiyle ider
Gürûh-ı haşma ecel müjde-i ten-âsânî
- 43 Zihî kerâmet-i dâd-ı Hudâ ki itmişdir
Hizâne ber-kef-i "İlm-i Ledün" o sultânı
- 44 Cibilletinde olan hüsn ü ihtilât-ı kerem
Sipihri eylese irşâda luţfin erzânî
- 45 Virirdi nûrını hürşîdi mâha yek-pâre
Alurdı hâleyi âgûşa mâh-ı tâbânı
- 46 Sitem ki hulkına bîgânedir hakîkatde
Ger olsa girye-künân gûşe-gîr-i dâmânı
- 47 Olurdı şûret-i hâli muķârin-i tehzîb
İderdi ahsen-i ahlâkı 'arz-ı rüchânî
- 48 Henüz bâğ-ı edebde açılmamış güldür
Tebessüm-i leb-i şîrîn-i şekker-efşânı
- 49 O bâğa bülbül-i şûrîde-i hoş-elhândır
Zebân-ı mu'cize-perdâz-ı menķabet-hânı
- [49b]
- 50 Zebân-ı nâtıķa-i Nâ'ilî'dir ol bülbül
Ki bâğ-ı midhاتیñ olmuş hezâr destânı

- 51 Firâz-ı gülbün-i dilden ki nağme-güster olur
Çemen çemen ider âşüfte ‘andelîbânı
- 52 Terânesiyle olur rûh o deñlü mest-i neşât
Ki dâm-ı cism ile fark eylemez gülistânı
- 53 Ne gülsitân ki ferâmûş ider o hâlet ile
Nihâl-i Sidre vü Tûbâ-yı bâğ-ı Rıdvânı
- 54 Hâdîka-i çemen-ârâ-yı kudsün ol bülbül
Firâz-ı gülbün-i zârında itse efgânı
- 55 Hücûm-ı perdegîyân-ı bihişt-i ma‘nîden
Fezâ-yı maşşer-i ebvâb ola hıyâbânı

[NÂ’İLÎ]

Der-Menkabe-i Kurretül-‘Ayn-ı Resûl-i Müctebâ Şehîd-i Deşt-i
Kerbelâ Hâzret-i Hüseyin Radıyallâhu ‘Anhümâ

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Bu rûzgâr-ı siyeh-dil kalursa böyle ‘anîd
Çerâğ-ı mihrini söndürmemek degül mi ba‘îd
- 2 Kazâ ki mâni‘-i tevfiğ-i ehl-i dânişdir
Huşûl-i kâm-ı ümîde olur mı sa‘y-ı müfîd
- 3 Kader ki perde-i halvet-serây-ı hikmetdir
Ne mâ-verâsı hüveydâ ne perde-dârı bedîd

- 4 Kıyâm-1 merkez-i hayret medâr-1 kurb-1 vişâl
Verâ-yı kurb-1 meţâlib mebâdî-i teb'îd
- 5 Cihân girîve-i âşûb u rûzgâr-1 ğarîm
Ma'âd u mebde'-i hayret emânı maĥz-1 va'îd
- 6 Cidâl sîne-hırâş u sitîze rûĥ-gezâ
Kazâ hilâf-1 rızâ şulĥ mâye-i tesdîd
- 7 Hezâr Yûsuf-1 güm-geşte-i ehl-i câhî
Hezâr dîde-i Ya'kûb iştiyâĥ-1 sefid
- 8 Bu rûzgâra gelelden ki itdi sevĥ kazâ
Meşiyet-i dili mevĥûf-1 dest-gâh-1 ümîd
- [50a]
- 9 Çekildi gerdiş-i pergârı çarĥdan fi'l-hâl
Ĥarîm-i manzara-i ârzûya sedd-i sedîd
- 10 Düşürdi destine dellâl-i çarĥ-1 bed-güheriñ
Metâ'-1 himmetimi imtinâ'-1 bey'-i Yezîd
- 11 Bu bey'-gâh-1 esâfilde kim mu'ayyendir
Revâc-1 ğulî vü kûrî kesâd-1 dâniş-i vedîd
- 12 Bu şâh-rehde ki semt-i ĥatardır ey dil-i zâr
Ne ĥâşıl olsa da sa'yiñ müşâdif-i te'yîd
- 13 Ki rûzî-i ser-i Ferhâd u Kays olan âĥir
Ĥırâş-1 ĥâr-1 cefâ zaĥm-1 tîşe-i tehdîd

- 14 Şıgar mı havşala-i cân-ı nâ-şekîbâya
Bu imtidâd-ı zamân-ı sitem bu zulm-i şedîd
- 15 Tamâm geldi baña kâm-ı dilden istiğnâ
Vifâk-ı bahtdan oldum vücûh ile nevmîd
- 16 Refâh-ı hâli taşavvur fütüvvetimde harâm
Vefâ-yı ‘ahdi tevehhüm taşavvurumda ba‘îd
- 17 Melâletim mütemâdî meserretim ma‘dûm
Meşiyetim müte‘assir meşakkatim câvîd
- 18 Gel ey gönül olalım tâbi‘-i kader çünkim
Olur kazâyâ rızâ mucib-i felâh-ı ‘abîd
- 19 Biraz da şûret-i hâle nezâre-senc olalım
Olup müşâhid-i esrâr-ı Zü'l-celâl-i vahîd
- 20 Yed-i taşarruf-ı nâzındadır taḥavvül-i hâl
Maḳâm-ı emrde mecbûrdur şakî vü sa‘îd
- 21 Bulur nişâb-ı tesâvî bu bâğda gül ü hâr
Olur bu memlahada hem-‘ayâr-ı pâk ü pelîd
- 22 Bu lücce-gehde olur şarşar-ı havâdişden
Ḥurûş-ı mevc-i belâ geh nihân u gâh bedîd
- 23 Ne deñlü muztarib-i pîç ü tâb-ı ‘acz olsañ
Bulur o mertebe ser-rişte-i kazâ takşîd
- 24 Ne deñlü râh-neverd-i şikâyet olsa ‘ibâd
Maḳâm-ı kurb-ı rızâdan olur o deñlü ba‘îd

- 25 Bu yolda tîg-ı kazâ ile çâk çâk olanıñ
Derûn-ı lâle gibi dâg-dârıdır hırşîd
[50b]
- 26 Bisât-ı emr-i verâ-yı dil bu mevķif-i hayret
Olur kıyâmı karîn-i rızâ-yı Rabb-i Mecîd
- 27 Medâr-ı neyl-i sa‘âdetdir bu menzilde
Dilîr-i ma‘reke-i Kerbelâ Hüseyn-i şehîd
- 28 Hasan birâder ü perverde-i kenâr-ı resûl
Fürûg-ı nûr-ı dü-çeşm-i ‘Alî imâm-ı sa‘îd
- 29 Sipeh-büd-i sü‘edâ nûr-ı dîde-i Zehrâ
Ki levh-i ‘arşa olunmuş me’âşiri tesvîd
- 30 O şâh-zâde ki itmiş vüfûr-ı bahşâyış
Hizâne-i keremi bî-niyâz-ı kûfl u kilîd
- 31 O ser-nüvişt-i şecâ‘at ki itmedi eşerin
Dem-i hilâfet-i Bû-Bekr Hâlid ibn Velîd
- 32 O yekke-tâz-ı şehâdet ki Kerbelâ'da tamâm
Mesîhe eyledi tefhîm neydüğün tecrîd
- 33 O şeb-çerâg-ı necâbet ki hacletinden olur
Verâ-yı dâmen-i ‘Îsî'de muhtefî hırşîd
- 34 Fürûg-ı şavletin itdikçe kaht-ı âb füzûn
‘Adûya şâ‘ika-bâr oldu ol kazâ-temhîd
- 35 Şalup ser-â-ser-i âfâka pençe oldu tamâm
Mişâl-i tîg-ı cihân-gîr-i âfitâb-ı ferîd

- 36 Zihî irâdet-i hüküm-i ezel zihî teslîm
Bu iktidâr ile ol pençe-tâb-ı haşm-ı ‘anîd
- 37 Kazâya virdi rızâ bildi olduğın âhir
Müzîl-i devlet-i fânî sa‘âdet-i te’bîd
- 38 Ser-i mübârekine kaçd idenleriñ olsun
Gezende mâr-ı siyeh gerdeninde habl-i verîd
- 39 O nahl-ı bâr u bere Kerbelâ zemîninde
Şu virmeyenler ola mübtelâ-yı lerziş-i bîd
- 40 Bu fitne âteşin îkâd iden la‘îniñ ola
İdüp ‘azâbını Kahhâr lahza lahza mezîd
- 41 Teni cahîm-i nedâmetde tûde-i aḡker
Zebânı küre-i âteş-fürûz-ı gamda hadîd
- [51a]
- 42 Gel ey gönül ‘alem-efrâz-ı âh olup idelim
O şâh-zâdeye mâtem merâsimin tecdîd
- 43 ‘Arûs-ı mâtemine dîdeden nişâr idelim
Dizüp tabakçe-i yâkûta la‘l ü mürvârîd
- 44 Mücâhidân-ı gazâ muḡbilân-ı hazretdir
Şabâḡ-ı haşr olur a‘dâya mâtem eyler ‘îd
- 45 Bu infi‘âl ile maḡşûr olanlarıñ virilür
Kef-i neşâtına maḡşerde nâme-i te’yîd

- 46 Vuķû‘-1 mâtem olaydı eger zamânında
Bu bezm-gâhda şunmazdı câma el Cemşîd
- 47 Bu ğamla lâ-y-1 ğumı cevher-neşât ise de
Ħamîr-i mâye-i endûh olur şarâb-1 nebîd
- 48 Ħırâş-1 nâĦun-1 âzârdır bu meclisde
O zahmeler ki urur târ-1 çengine Nâhîd
- 49 Na‘îm -i Ħurba zülâl-i vişâle teşne idi
Olup muķârin-i tevĦîķ-i sa‘y-1 oldı müĦîd
- 50 Çekildi ‘âlem-i keşretten oldı ol sultân
Ħarîķ-i lücce-i envâr-1 maşrıķ-1 tevĦîd
- 51 Cevâbı var ise Ħaşmîñ hemân dilîr olsun
Tutunca dâmenini Ehl-i Beyt rûz-1 va‘îd
- 52 Budur Ħülâşa ki maĦz-1 Ħilâf-1 Ħikmetdir
Sezâ-y-1 emn ise ancak bu mâ-cerâda Yezîd
- 53 Zebân-1 cebr ü Ħader gibi lâ-l-i Ħayretdir
Zuhûr-1 vâķı‘a-i Kerbelâ‘da ‘aķl-1 reşîd
- 54 Zihî maķâm-1 taĦayyür ki vahşetinden olur
Zebân-1 nâţıķa ebkem muĦâl-i ğüft ü şenîd
- 55 Bu râzı derkde kem-mâyedir Ħired yâ Rab
Kef-i kifâyet ‘ilmiñdedir bu gence kilîd
- 56 Bu mâ-cerâ-y-1 ki ‘ilmiñ muĦîţdir itmiş
Rızâ-y-1 cûşîş-i seylâb-1 vehme sedd-i sedîd

57 Bize rızâ-yı şerîfîñ gerek Hudâvendâ
Ne ħarf-i çûn u çerâ ne zebân-ı pür-ta'kîd

58 O gün ki 'arz olunur seyyi'ât-ı ħazretiñe
Siyâh nâme-i a'mâle nâ-resîd ü resîd

[51b]

59 İdüp mu'âmele luţfuñla Nâ'ilî'yi koma
Girifte-dâmen-i teb-lerze-i 'uķâb-ı şedîd

60 Yüzi şuyına o sultânîñ eyleyüp irsâl
Emân-ı âteş-i dûzahdan ol ħarîbe nüvîd

61 Vüfûr-ı 'âtıfetiñ itsün ol güneħ-kârîñ
Ėarîķ-i ni'met-i ħufrânîñ olduğın te'yîd

62 Dem-i güdâziş-i ħurşîd-i maħşer ol şâħın
Ėimâyetinde olam der emân-ı zıll-ı medîd

63 Ezîyyet-i dil-i dâñada tâ ki çarħ-ı denî
İde ħuşûmına Âl-i Muħammed'in taķlîd

64 Bulup cezâsını bir yerden olmasun yâ Rab
O cem'-i ħâ'ife dûzahda ķâbil-i tefrîd

65 Ola o fırķa-i dûzah-ķarâra rûz-ı cezâ
Duħân-ı silsile-tâb-ı cahîm ħalka-i cîd

[NEYLÎ]

Na't-ı Şerîf

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ol güher kim anı dil sermâye-i efkâr ider
Kõnmağa ser-tâc-ı mihr-i tâb-dâra 'âr ider
- 2 Ol güher kim teşne-i 'aynü'l-hayât-ı ma'nîye
Zulmet-âbâd-ı emelde âb u tâb îşâr ider
- 3 Gevher ammâ kâm-ı feyz olsa sezâdır nâmı kim
Şâhibin müstagnî-i sultân-ı Cem-miğdâr ider
- 4 Tîşe-kârân-ı sühan dâ'im o kân-ı feyzden
Dâmen-i endîşesin pür-gevher-i esrâr ider
- 5 Mağz-ı iksîr-i sa'âdetdir o kân-ı feyz kim
Hâtıra-i ilhâm na't-ı Aḥmed-i Muḥtâr ider
- 6 Ol Hudâvend-i serîr-i "Lî-ma'allâh" kim felek
Hâk-i pâyın kuhl-i-çeşm-i mihr-i pür-envâr ider
- 7 'Âlemi bir nâfe-i müşgîn-çîn eyler nesîm
Bûy-ı ahlâk-ı kerîmin her kaçan izhâr ider

[52a]

- 8 Sâḥa-i 'âlemde naḥl-ı zât-ı bî-hemtâsına
Sâyesizlik bî-'adîl oldığımı iş'âr ider
- 9 Kırş-ı nân-ı mâhı dest-i cûdı kim eyler dü-nîm
Ümmete dünyâ vü 'uḳbâ ni'metin ihzâr ider

- 10 Mu‘cizâtın ideñ ihşâ kılsa tescîl-i cefâ
Aña kumlar şağışınca sübhasın tekrâr ider
- 11 Oldı her bir harfi bir mu‘ciz kitâb-ı pâkiniñ
Haq kelâmı oldıgın her pâk-i fehm ikrâr ider
- 12 Pâdişâh-ı maşrıq u mağrib şeh-i Yeşrib k'anıñ
İstese Cibrîli Mevlâ cinsine ser-dâr ider
- 13 Kâşifü'l-gümme nebîyü'r-raħme kim Perverdigâr
Anıñ ile rahmetin ‘âlemlere izhâr ider
- 14 Bülbül-i gülzâr-ı şefâ‘at kim müdâm
Müznibîne nârı bir nuṭkı gül-i bî-hâr ider
- 15 Mü‘minîne re’fet ü rahmet vaşf-ı zâtını
Nazm-ı Kur’ân-ı Kerîm’inde Hudâ tezkâr ider
- 16 Raħmet-i ümmet nihâl-i mekrümet kim şefkati
Sâye-i luṭfin hemîşe melce’-i ebrâr ider
- 17 Ma‘den-i luṭf u ‘inâyet kim şefâ‘at naḳdini
Ravza-i pâki nişâr-ı zümre-i züvvâr ider
- 18 Hâdî-i ümmet ki tevfiḳ-i Hudâ-yı Zül-celâl
Ribḳa-i şer‘ini zîb-i gerden-i ahrâr ider
- 19 Neyyir-i evc-i hidâyet kim başîret ehline
Zulmet-âbâd-ı cihânı maṭla‘u'l-envâr ider
- 20 Ravza-i pâkinde itdikçe güzer bâd-ı şabâ
Gerd-i hâkin sürme-i çeşm-i ulül-ebşâr ider

21 Fikr iden râz-ı maqâm-ı kurb-ı "ev-ednâ"sını
Dürc-i pür-feyz-i hayâlin maḥzenü'l-esrâr ider

22 Tâ taḥiyyât u selâm idüp teşehhüdde enâm
Her ḥitâmında şalâtıñ nuḥbe-i ezkâr ider

23 Şad şalât olsun revân ol dergehe kim tâ ebed
Rûy-mâl-ı âsitân-ı rûz-ı şeb der-kâr ider

[YAḤYÂ BEY]

Şefî'-i Rûz-ı Kıyâmet Şâhib-i Sa'âdet Muhammed Muştafâ Şallallâhu
'Aleyhi ve Sellem

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

[52b]

- 1 Gökler yüzi bu gice gülistân idi gûyâ
Her encüm-i tâbende idi bir gül-i ḥamrâ
- 2 Zülmetde Ḥayât Âbı gibi 'ayn-ı cihândan
Olmuşdı nihân çeşme-i mihr-i felek-ârâ
- 3 Bir cînî sıfâl içre kıranfüller açıldı
Bu çarḥ-ı zebercedde degül encüm-i şehlâ
- 4 Dünyâ-yı felek Şâmî gül-âb ile şulardı
Şebnemle pür oldı dimeñiz kûh ile ḥârâ
- 5 Ol gice meger Kıadr u Berât idi muqadder
Çekdi kamer-i çarḥ aña tuğrâ-yı muḥarrâ

- 6 Sükkân-ı sipihriñ gözi yollarda alupdur
anmañ ki semâ üzre nücûm oldu hüveydâ
- 7 Raş urdı felek ara girip cümle melekler
Bu âdiye kim iriser ol adr-i mu'allâ
- 8 Pîrûze abalarla dolup kevkeb-i derrî
Pâyına niâr olmaa olmudı müheyyâ
- 9 Ol gice gelüp iki cihân Faırına Cibrîl
Lufiyla didi saña selâm eyledi Mevlâ
- 10 Seyr eyle bu eb 'izzetle 'Ar-ı 'alâyı
Gelsün diyü emr eyledi Allâhu Te'âlâ
- 11 Ta'cîl öñine irgürüben anda Burâ'ı
Mütâ durur didi saña Hâzret-i Mevlâ
- 12 Gûyâ dil-i mü'min gibi ayy itdi mekânı
Ol raa süvâr oldu ün ol âh-ı tûvânâ
- 13 Olmudı hemân 'ömr gibi tîz-revende
Bir demde iki 'âlemi seyr itdi hemânâ
- 14 Ol gice melek gibi 'urûc itdi semâyâ
Doldı alavât ile ouz ubbe-i 'uzmâ
- 15 Mi'râcı ile güldi yüzi ar-ı berîniñ
Vulat haberinden nitekim 'âı-ı eydâ
- 16 Biñ cân ile oldu Hâmel ü Sevr aña urbân
Evvelki gögi ıldı amer gibi ü me'vâ

[53a]

17 Çengini yere çaldı semâ üzre hayâdan

Gördi çü şalâhiyyetini Zühre-i zehrâ

18 Ol dem ki felek Atlas ayağına döşendi

Dördüncü göge irdi çü ol mihr-i mücellâ

19 Gülzâr-ı Halîli idüben cümle müşerref

İrgürdi semendini yedinciye degin tâ

20 Yüz yire koyup eyledi ta'zîm ile ikrâm

Büküldi iki aña tokuz çarh-ı mu'allâ

21 Toğruldu hemân tîr gibi menzil-i 'arşa

Geçdi bu tokuz kat zirih-i çarhı hemânâ

22 Tûbâ'ya irüp geçdi hayâ gibi hemân-dem

Cibrîli kodı Sidre'de ol zât-ı müzekkâ

23 Bir menzil-i bâlâ-ya irişdi nazar itse

Dünyâ görünürdi aña hardal gibi ednâ

24 Maqbûl du'â gibi irüp Hazret-i Haqq'a

El götürüben ümmetini kıldı temennâ

25 Çün Tûr-ı niyâz içre mübârek gözin açdı

Göründi o lahza aña envâr-ı tecellâ

26 Mâh-ı Ramazân gibi cihân kudse irişdi

Evkât-ı şerefde dem-i mi'râc ile mahzâ

- 27 Bu 'avn-i 'inâyetle zihî lutf-ı İlâhî
Bu keşf-i kerâmetle zihî 'izzet-i kübrâ
- 28 Aşhâbına geldükde şalât emrini kıldı
Didi işiden cümle "Semi'nâ ve aṭa'nâ"
- 29 Meydân-ı semendi bu toḡuz çarḡ-ı muṭabbak
Nâ'leyni nişânı meh-i mihr-i felek-ârâ
- 30 Elṭâf-ı 'inâyetler idüp Rabb-i Müheymin
Kılmışdı anı ḡulḡ-ı 'azîmiyle mürebbâ
- 31 Her fi'li anıñ ḡavline olmuşdı muṭâbık
Her nüktesi bir sırr idi her sözi mu'ammâ
- 32 'Uḡbâda pes anıñ-ḡün olur melce'-i 'âlem
Cennet gibi olmamış idi mâ'il-i dünyâ
- 33 Aḡmedle aḡad beynini bir mîm ḡılır fark
Şol deñlü idüpdür aña ḡurbiyyet-i Mevlâ
- [53b]
- 34 Evşâfını zıkr eyler iken maşrıḡ-ı dilden
Gün gibi ṭulû' eyledi bu maṭla'-ı ḡarrâ
- 35 Ey cümle-i aşhâba ḡapuñ Ka'be-i 'ulyâ
Vey zümre-i aḡbâba ṭapuñ Mescid-i Akşâ
- 36 Vâlâ güher ü pâk-ı nazar mîr-i muzaffer
Deryâ-yı seḡâ kân-ı 'aṭâ Dâver-i dünyâ

- 37 Sultân-1 ümem baħr-1 kerem melce' -i 'âlem
Sâlâr-1 'Acem şâh-1 Semerķand u Buħârâ
- 38 Göklerde yeridir mehi şakķ itse hilâlîñ
Gûyâ ki iki şâhid ile oldu bu da'vâ
- 39 A'lâ ise gün gibi revâdır derecâtîñ
Kıldı gönül alçaqlıgını ümmete zîrâ
- 40 İnsânı bu esrâr-1 nihân eyledi ħayrân
Ümmîdir adîñ olmuş iken 'âlim ü dâñâ
- 41 Destüñe kalem almamış idiñ ne 'acebdır
Engüşť ile levħ-i felege yazdıñ iki râ
- 42 Yazmaķda kalem parmaġuñuñ vaşfını 'âciz
Geh mâhı iki şakķ ider ol gâh aķıdur mâ
- 43 Günden güne irdiñ meh-i nev gibi kemâle
Kaddüñ elifin lâm ideli zühd ile taķvâ
- 44 Söyüñdi hemân Bû-Leheb'iñ nârı kül oldu
Çün nûr-1 Ĥudâ oldu cebîniñde hüveydâ
- 45 Sâyeñde revân-şu gibi hoş geçdi bu 'âlem
Düşmezdi yere serv boyuñ sâyesi ammâ
- 46 Şâhâ başuña gey yaraşur tâc-1 "le- 'amrük"
"Levlâk" durur egnüñe bir ħil'at-i zîbâ
- 47 Maħbûb-1 Ĥudâ olmuş idiñ rûz-1 ezelden
Olmamış iken kudret eli 'âleme bennâ

48 Cibrîl-i Emîn oldu şehâ gâşiye-dârîñ
Der-bân-ı der-i fazlıñ olur Hâzret-i Mûsâ

49 Yerden göge dek vardır ara yerde tefâvüt
Rif'atde ne cânible saña beñzeze 'Îsâ

[54a]

50 Seyr eylemedi cümle maķâmâtını 'arşıñ
Dâvûd Nebî olmuş idi gerçi hoş-âvâ

51 Tûbâ'ya nice beñzedeyin ķâmetini kim
Yanıñda seniñ çöpçe görünmez baña Tûbâ

52 Hâṭ yazmadıñ ise 'aceb olmaya muḥâķķâķ
Bir hûb ki bî-hâṭ ola olur daḥi ra'nâ

53 Âşüftesi sünbül saçunuñ bâd-ı seher-gâh
Üftâdesidir dişleriniñ lü'lü-i lâlâ

54 Yoluñda kimiñ nâme gibi oldu yüzi aķ
İrişmez anıñ ḥâme gibi başına sevdâ

55 Baırına başarsañ yeridir seng-i siyâhı
Dâ'im Hâcerü'l-esved olur Ka'be'de zîrâ

56 'Âlemde beķâ âyînesin manzar idindiñ
Dünyâ yüzine eylemediñ meyl ü muḥâbâ

57 Mihrüñle dem-i şubḥ gibi şâdık olupdur
Bû-Bekr ki Şiddîķ diyü oldu müsemmâ

- 58 Dirlerse sezâdır ‘Ömer’iñ adına Fârûk
Farğ-ı felegi ‘adli günü eyledi me’vâ
- 59 Göklerde bulut ğarğ-ı ‘arağ oldu hayâdan
Kıldığı gibi Hâzret-i ‘Osmânı temâşâ
- 60 Çün Şîr-i Hudâ Âl-i ‘abâ kân-ı sehâdır
Nâmını ‘Alf’niñ okuruz ‘ayn ile a’lâ
- 61 Gözinde uçar daği bu â’yân-ı cihânıñ
Ol kıret-i ‘ayneyniñ eyâ rahmet-i Mevlâ
- 62 Yüz karasıdır yüze gelen zühd ü ‘amelden
Geçdi günümüz cürm ile hayfâ vü dirîgâ
- 63 Evşâf-ı bedî’uñ gele mi hadd u beyâna
Tâ-Hâ ile Hâ-Mîm durur saña müsemmâ
- 64 Ve'l-hâşıl elinden kımaya dâmen-i ‘afvı
Maşşer günü olduĝda öle dirile Yahyâ
- 65 Anda ümemiñ hâzretiñe teşne iriser
Rahmet şuyına zât-ı şerîfiñ ola sakğâ
- 66 Ol dem bir ayâğ üzre biñ ayak olacaĝdır
Tesnîmden irgür aña bir câm-ı muşaffâ
- [54b]
- 67 Biñ biñ ola benden ol Emîn’ine taħıyyât
Taşdıĝ ile şer’îni kamu kıldılar icrâ

68 Âline vü aşhâbîña etbâ‘ına cümle
Her laḫza selâm ola nitekim ṭura dñnyâ

[ŞÂKİR MEḤMED EFENDÎ]
Mevlûdiyye (Terkîb-i Bend)

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

I

- 1 Dili yek-cür‘a-i nâz ile kılan mest ü ḫarâb
Dökdi peymâne-i ümmîde bu şeb bâde-i nâb
- 2 Şeb ne şeb zâtı ‘arûs-ı emele oldı niḫâb
Kâse-i şerbet-i ḫacle olur anda meh-tâb
- 3 Şeb ne şeb eylemede mihr-i nigâhı bî-tâb
Sâye-i ebr-i mürüvvet gibi mişli nâ-yâb
- 4 Şeb-i Ḳadriñ ne ḫadar ḫadri olur feyz-me’âb
Bu şebiñ silkine ger itmese kendüyi ḫisâb
- 5 Ser-be-ser gûş idi ol leyle disem nuḫḫ-ı şavâb
Virir endîşe-i ṭab‘ım gibi hep luṭf-ı cevâb
- 6 Oldı ser-şâr-ı siyeh-kâse-i baḫt-ı vârûn
Ḥaymesin vâdî-i Leylî'ye bıraḫdı Mecnûn

II

- 7 Ya‘nî vâdî-i şebistân-ı ḫayâl-i ülfet
Ḳıldı zulm-i zulem ü âhıma ṭardıñ himmet

- 8 Ser-be-ser gulgüle-i nûr ile neşr-i rahmet
Kıldı 'âlemleri ser-şâr-ı şalâ-yı ni'met
- 9 Nûr kim mâhî-i deycûr-ı leyâl-i kedret
Nûr kim dâfi '-i âlâm-ı zalâm-ı mihnet
- 10 Kef-i zer-pâş-ı 'atâ-yâba idince raġbet
İrdi zûlmet-gede-i fakra hezârân nekbet
- 11 Ya'nî iflâs-ı küfürden dil-i zâġ-ı hayret
Semt-i şahrâ-yı yakîne hele buldı ruşsat
- 12 Süregör edhem-i endişeyi şahn-ı nûra
Çıkıyor şimdi harâbât yolu ma'mûra
- [55a]
- III
- 13 Diñle ol nûr-ı şeref-pâş-ı cihân-âbâdı
Zâtı olmuş sebep-i hilkat-i kevne bâdî
- 14 Bende-i pertevi kılmış nice biñ âzâdı
Gösterir sâye-i luţfuñda hezâr âhâdı
- 15 Taġılur zerre-i hurşîd gibi efrâdı
Şem'-i bezm-i ezele zâtı olunca Hâdî
- 16 Râh-ı pür-şevk-i hidâyet olalı mu'tâdı
Kıldı şahrâ-yı meserretde nice nâ-şâdı
- 17 Naġd-i luţf u kereminden alur 'âlem dâdı
Neye olsun viregör sen de dil-i naġkâdı

18 Nûrda maḥv olagör nûr olasın ser-tâ-ser
Câm-ı kandîl-i diliñ şu‘lesi olsun pür-fer

IV

19 Kıldı aşlâb-ı muṭahharda seyâhat nice sâl
Gezdi erḥâm bevâdisini de mâh mişâl

20 Geldi çün bâğ-ı vücûda o şeref-baḥş-ı nihâl
Bitdi her gûşede el-ḥaḳ semerât-ı âmâl

21 Olalı ‘ayn-ı sa‘âdetle reh-i ‘âleme dâl
Kalmadı vâdî-i ḥayretde ciger-ḥûn-ı dâlâl

22 Murğ-ı ‘anḳâ-yı hidâyet şala çünkim per ü bâl
Uçmağa per mi bulur anda siyeh zâğ u bâl

23 İremez künhüne bu pây-ı şikest ile ḥayâl
Nîm-i râhında ḳalur ‘acz ile ‘aḳl-ı fa‘âl

24 Cân u dil ile fedâ râhına buḥl eyleme hiç
Teşne-i câm-ı rahîḳ isen eger işte gel iç

V

25 Âşikâr eyledi nûr ile ḳuşûr-ı şâmı
Kıldı pür-şevḳ ü şeref-baḥş şeb u eyyâmı

26 Oldı çün kevkebe-i şâmı cihânda nâmı
Lerze-nâk oldı hevâ düşdi elinden câmı

[55b]

27 Buldı hem ḳâbile-i ümm-i ḳurâ bu kâmı
Mehd-veş oldı o nâzûk tene gûyâ ḥâmî

- 28 Neşr olup ‘âleme ol nûr-ı Hudâ in‘âmı
Virdi âteş-gede-i küfre hezâr âlâmı
- 29 Şardı nüh atlasına ‘âlem o gül-endâmı
Besledi dâye-i rahmetle şeref-encâmı
- 30 Şîr-i şubh-ı ufuk feyz-i nübüvvetle gıdâ
Perveriş kıldı yed-i kudret ile şubh u mesâ

VI

- 31 Doğmadı evc-i nübüvvetde meşîli bir mâh
Görmedi çeşm-i felek ‘aynını şarf ile nigâh
- 32 Zâtını şems-i haqîkat bilür ‘aql-ı âgâh
Râh-ı tevfiğe sirâc eyledi ol nûr-ı İlâh
- 33 Göremez şu‘le-i mışbâhını her kalb-i siyâh
Bulamaz pâ-y-ı elem dîdesi ol menzile râh
- 34 Mu‘cizât-ı ebedî işte bu ma‘nâya güvâh
Şad taḥiyyât u dürûd ola müdâmâ her gâh
- 35 Eşk-i çeşmi dökerek eyle gönül nâle vü âh
Umarız luḫfi ile maḫv ola bî-gâye günâh
- 36 Varalım Ka‘be-i dergâhı tavâf eyleyelim
Velî put-ḫâneyi putdan hele şâf eyleyelim

VII

- 37 Harem-i Ka‘be'yi pâk itdi tulû‘-ı hüsnî
Kıldı işkeste dil ü dîde-i ehl-i veşenî

- 38 Eyledi Mekke'yi teşrîf o Resûl-i Medenî
Aldı âgûşa şadef gibi o dürr-i 'Adeni
- 39 Secde-i şükri edâ eyledi beytiñ bedeni
Rükni rüknine virir idi selâm u eseni
- 40 Oldı seyrân-gehe âmâde felek-i nüh-çemeni
Dökdi çeşm-i emeli gökde Süheyl-i Yemenî
- 41 Sedd-i râh olmağla men' idemez Sidresini
Vaşfiñ olduğda "denâ" hem "fe-tadellâ" sühani

[56a]

- 42 Kâl ile tayy idemez bâdiye-i na'tı sühani
Çünkü vaşşâfı Hudâdır açamaz kimse dehen

VIII

- 43 Yâ Rab eyle dil-i pür-şevkimi pür-nûr-ı şeref
Koymasun cevher-i küll keffe-i mîzâna hazef
- 44 Hubb-ı zâtıñ dür-i yektâsına olmaz mı şadef
Seng ü ta'na nice demdir olalı sîne hedef
- 45 Şu'lendi negam-ı nâlelerim bî teb ü tef
Olmaya vâdî-i gamda dil-i bî-çâre telef
- 46 Kararır baht-ı siyâhımla benim eşer-i selef
Beni kıl nûr-ı Nebî hürmetine nûra halef
- 47 Meh-i endişemize eyleme 'işyânı kelef
Ala etrâfını çün hâle anıñ nûr-ı şegaf

48 Olmaya hâl-i dil-i Şâkir-i bî-çâre tebâh
Gelmeye gûş-ı elem-dîdeye bâng-ı eyvâh

[FÂ'İZÎ]

Der-Menkabet-i Hâzret-i Şîr-i Hudâ 'Aliyy-i Murtażâ ve Rađıyallâhu
'Anhüm

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

- 1 Ey Fâ'izî nedir bu kadar şiddet-i şegaf
Eylers misin vücûduñı dünyâ için telef
- 2 Ey Fâ'izî bu kûrî-i hırş u tama' nedir
Elmâs görünür gözüñe pâre-i hazef
- 3 Ey Fâ'izî bu devlet-i câhı ne añladıñ
Maşûli gam degül mi bunuñ hâşılı esef
- 4 Yetmez mi saña târik-i ser-tâc-ı iftihâr
Mensûbî-i gubâr-ı der-i server-i Necef
- 5 Yetmez mi saña zîver-i destâr-ı iştihâr
Ol berg-i sebz-i bâğçe-i nisbet-i şeref
- 6 Yetmez mi saña manşıb-ı Keyhusrevâne kim
Çıldır eşigi taşırñı ol Dâver'iñ kenef
- 7 Ya'sûb-ı müslimîn esed-i pîşe-gâh-ı dîn
Gûyâ-yı "lev keşef" hikem-âmûz-ı men 'aref

[56b]

- 8 ‘Unvân-ı feyz ü râbıta-i nüshâ-i hüdâ
Ser-meşğ-i fazl u ser-sühan-ı hikmet ü taraf
- 9 Sultân-ı fakr-mesned ü dervîş-i Cem-serîr
Ebr-i muhîf cûş u muhîf-i şehâb-ı kef
- 10 Kırbet-penâh-ı şıhr-ı Nebî Hazret-i ‘Alî
Oldur vaşî-i Fahr-ı rüsûl mefhar-i selef
- 11 Mûsâ-yı Tûr-ı feyz ki kemter cevâbıdır
Der-hâst-ı niyâzına âvâz-ı "lâ-tehaf"
- 12 Şâh-ı ricâl u merd-i neberd ü cidâl kim
Oldur cevâb-dih sipeh-i haşm çekse şaf
- 13 Gösterse mâha âyine-i lufti rûy-ı dil
Hırşide feyz-i nûr ide alnındağı kelef
- 14 Deryâya düşse bir şereri nâr-ı kahrınıñ
Baır üzre mevc ura ‘alevler mişâl-i kef
- 15 Olmazsa feyzi ‘ilminiñ olmaz ifâdesi
Sen ol gerekse ‘âlim-i Rey fâzıl-ı Neseif
- 16 Diğkatde ‘ilminiñ iremez gavırına ‘adû
Hiç bir midir şinâverî-i mâhî vü keşef
- 17 Kimdir o şâha nisbet-i taqşîr eyleyen
"Kullü'l-verâ eçarr bi-taqvâh ü i ‘tirâf"

18 Tursun o asmi ‘ara-i aflette ber-arâr
avs-i azâ idübdür anı tîrine hedef

19 İfrâz olunsa perde-i eflâk ile nola
‘Arş oldu adr-i câmi‘ine câ-yı mu‘tekif

20 Bir gevher ile almaz idi âhî kâsesi
Deryûzesin düşürse dür-i cûdna şadef

21 Dünyâ-yı dûna eylemese nola iltifât
Hiç şîre çâşt olmağa şâlih midir ‘alef

22 Gerdûn-ı çenberîye müşâbih diyü nola
Rû-girde-i arem-geh-i tavâsı olsa def

23 Ey sâķî-i sülâfe-i Kevşer teraħħum it
Deşt-i hevâda câna hücûm itdi tâb u tef

[57a]

24 Bir himmet eyle kim bu muğaylân-geh-i ‘anâ
Pûyâ-yı rûhuma ola râhat-geh-i kenef

25 Bir sîne vir ki kem şererinden fenâ bulup
Şad âr-ı zâr-ı deşt-i emel ola ber-araf

26 Bir neşve vir ki meşreb-i Cemşîd’i vaşf iden
Şerminden artuğ eylemeye naķl-i mâ-selef

27 Bir âl vir ki lezzet-i faķr u fenâsına
Câh ehli ola müşterî-i naķd-i cân-be-kef

28 Çün Fâ'izî'yi silsileñe eylediñ kabûl
Ümmîd odur ki olmaya ferzend-i nâ-ğalef

29 Degrün hemîşe kısmet-i kıssâm-ı şun'dan
Budur du'â-yı bende vü âzâd-ı her taraf

30 A'dâ-yı kıadr ü câhıña dûzağda key derek
Ağbâb-ı hayr-ı ħahıña cennetde key ğuref

31 Her lağza cins-i fazl u tefârîk-i feyzden
Olsun revâne ravzaña şad kârvân-ı tuğaf

[FÂ'İZÎ]

Der-Menğabet-i Ħazret-i İmâm Ħasan Bin 'Aliyy-i Velî Rağıyallâhu
Te'âlâ 'Anhüm

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Pür itdi berf ile rûy-ı hevâyı ebr-i şitâ
Görindi gerd-i sipâh-ı sipeh-büd-i sermâ

2 O şehre döndi ki rîğ-i revân ide vîrân
Getürdi berfi sürüp meclis üzre bâd-ı şitâ

3 Fezâ-yı bâğ-ı gören şehri Şâm zann eyler
Ki serv berf ile olmuş minâre-i beyzâ

4 Ķonuldu rîşe-i sebz üzre şâne-i sîmîn
Kenâr-ı servde yağ-pâreler degül peydâ

5 Başınca şahne-i dey bezm-i bâğı yağ şanma
Şikeste şîşe ile doldı meclis-i ğabrâ

[57b]

- 6 Mecâli yokdur ayak başmağa gülistâna
Pür itdi şahñ-ı çemenzârı hurde-i mînâ
- 7 O şâh-râha dönüpdür ki pâdişâh geçe
Pür oldı tûde-i berf ile reh-güzâr-ı fezâ
- 8 Yem-i çemende yine rîgler zühûr itdi
Meger ki cezrini gösterdi lücce-i hâdrâ
- 9 Şovuklayup ayağı dondı cûy-ı gülzârîñ
Anîñ-çün eyleyemez geşt gülşen-i şahrâ
- 10 Bu demde şîr-i garîn döndi şîr-i berfîne
Olinca üstine bârende berf ser-tâ-pâ
- 11 Toñardı her kişi kâşânesinde olmasa ger
Mişâl-i şem'-i fûrûzende sâgar-ı şahbâ
- 12 Kenâr-ı bâm-ı sipihr üzre toñdı yağ-pâre
Gören ufuğda şanur anı gurre-i garrâ
- 13 Yağ üzre vaz' olınan kûze-veş sipihr-i berîn
Nücûmdan nola eylerse kaçreler peydâ
- 14 Atıldı penbe gibi kûh kış kıyâmetdir
Gören şanur şavurur berfi şarşar-ı sermâ
- 15 Ne gam fenâyâ varup 'âlem olsa kış tûfân
Bize seffîne-i Nûh-ı necâtdır me'vâ

- 16 Nedir sefîne-i Nûh-ı necât dirseñ eger
Velâ-yı sîne-tırâz-ı cenâb-ı Âl-i ‘abâ
- 17 ‘Ale'l-husus mehin-i sibte-ı Hazret-i Nebevî
Emân-ı fitne-i ümmet şalâh-ı ehl-i şekâ
- 18 Fûrûg-ı bâsıra-pîrâ-yı nergis-i "mâ-zâg"
Cemâl-i çihre-i dîn nûr-ı cebhe-i takvâ
- 19 Muhammed-âyet ü Mûsâ-ķabes Mesîh-ı nefes
Halîl-ı fıtrat u İdrîs-fehm ü Hızr-likâ
- 20 Emîn-i hilye-i peygamberî imâm Hasan
K'odur şebâhet-i ceddiyle menķabet-pîrâ
- 21 O püşt-i pâzen-i evreng-i mülk-i hânî kim
Gedâ-yı himmetidir şad Sikender ü Dârâ
- [58a]
- 22 Cebîn-güşâde-i himmet ki bakmadı hergiz
Şu deñlü ‘arz idegördi metâ‘ımı dünyâ
- 23 Şemîm-i luḫfi mu‘atḫar-kön-i demâg-ı ümîd
Nesîm-i hulkı çemen-tâze-dâr-ı bâg-ı recâ
- 24 Zemîn bisât-ı celâlinde bir gubâr-ı haķîr
Felek simât-ı nevâlinde terre-i haḫrâ
- 25 Zebân-ı nâdire-sâzı kilîd-i genc-i murâd
Beyân-ı nûkte-tırâzı beşâret-i ‘uzmâ

- 26 Sipihir kıanda bulurdı bu deñlü dâ'ireyi
Derinden itmese deryûze-i nevâl ü 'aťâ
- 27 Olursa zerre-i nâ-çîz luťfına mazhar
Eğer dehende ola hem-çü encüm-i zehrâ
- 28 'Aceb degüldür eğer nîrû-yı celâlınden
Bulursa kuvvet-i âhen-rübâyı kâh-rübâ
- 29 'Aceb mi semm-i muvaķķat disem 'adâvetine
Çeker belâsını elbette ĥaşm-ı rûz-ı cezâ
- 30 Gıdip tılâsı nuĥâsı görünmese yer yer
Olurdı taşt-ı kamerĥân-ı himmetine sezâ
- 31 Seĥâda pençe-i ĥurşıddir kef-i desti
Mişâl-i berf virirse 'aceb mi sîme fenâ
- 32 Sevâd-ı mâh-ı münevver zer üzre 'anberdir
Sipihir-i micmere-gerdân-ı bezmidir gûyâ
- 33 Mesîĥ-menķabetâ Fâ'izî'ye raĥm eyle
O mürde-i ġamı Âzer-mişâl kıl iĥyâ
- 34 Bu kâlbüd virüp elbette ĥükm-i bâtılını
Ĥabî'at oldu baña muķtezâ-yı nefis-i hevâ
- 35 Mezâķım añlamaz oldu ĥalâvet-i faķrı
Mizâcım eyledi muĥtel hevâ-yı ĥırş u şekâ
- 36 Nühüfte derdleriñ senden ey bilür o ĥabîb
Uzatma kışşañı ey bî-mecâl ġam-fersâ

37 Niteki penbede yâkût u la‘l-i nâba döne
Miyân-ı berfde yah-beste cür‘a-i şahbâ

[58b]

38 Revâne ravzaña şad kârvân-ı medh ü dürûd
Ki ola bârları gevher-i rızâ-yı Hudâ

[NEF‘Î]

Der-Na‘t-ı Seyyid-i Kâ‘inât ‘Aleyhi Efđalı‘ş-Şalavât

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 ‘Ukde-i ser-rişte-i râz-ı nihânîdir sözüm
Silk-i tesbîh-i dür-i "Seb‘a'l-Meşânî"dir sözüm
- 2 Bir güherdir kim nazîrin görmemişdir rûzgâr
Rûzgâra ‘âlem-i gayb armağânıdır sözüm
- 3 Rûzgâr ihsânımı bilmiş benim yâ bilmemiş
‘Âlem-i feyz-i hayât-ı câvidânîdir sözüm
- 4 Ehl olan kâdrin bilür ben cevherim medh eylemem
‘Âlemiñ sermâye-i deryâ vü kânıdır sözüm
- 5 Bî-‘arâz bir cevher-i şâfîdir ammâ muttaşıl
Ehl-i tab‘iñ zîver-i tîğ u sinânıdır sözüm
- 6 Ya‘ni kim endîşe-sencân-ı cihânıñ dâ‘imâ
Hem serîr-i kilki hem vird-i zebânıdır sözüm

- 7 Bir benim gibi ciger-der ehl-i ab‘ olmaz dağı
Cevher-i tıg-ı kazâ-yı nâ-gehânîdir sözüm
- 8 Ğamze-i dilber nola reşk eylese endîşeme
Hırz-ı bâzû-yı dil-i şâhib-kırânîdir sözüm
- 9 Ol kadar pür-şîvedir gûyâ ki bıkı-i fikrimiñ
Ğamze-i merd-efgen-i nâ-mihribânîdir sözüm
- 10 Ol kadar dil-dûzdur gûyâ ki bir şûh âfetiñ
Nâvek-i müşgîn-kemân-ı ebrûvânıdır sözüm
- 11 Âyet-i "Nûn ve'l-kalem"dir muşhaf-ı sînemde yâ
Rüstem-i endîşemiñ tır ü kemânıdır sözüm
- 12 Bir gülistândır hayâlim dil-şüküfte bülbüli
Ol gülistânıñ laţif âb-ı revânıdır sözüm
- 13 Bir şebistândır devâtım hâme zengî hâdimi
Ol şebistânıñ ‘arûs-ı dil-sitânıdır sözüm
- 14 Âferîniş tûtî-i endîşeme bir dâmdır
Kim o dâmiñ dâne-i pür-imtinânıdır sözüm
- [59a]
- 15 Kimse inkâr idemez mâhiyyet-i endîşemi
Ehl-i reşk-i nüşâ-i ‘ıkd-ı lisânîdir sözüm
- 16 Âfet-i ‘aynü'l-kemâl-i reşk kâr itmez baña
Def‘i zağm-ı çeşm-i Hallâk-ı Ma‘ânîdir sözüm

- 17 Hâk-i pâyım sürme eylerse ‘aceb mi rûzgâr
‘Unşur-ı rûh-ı Kemâl-i İşfehânî'dir sözüm
- 18 İşte Hâllâk-ı Ma‘ânî şimdi geldi ‘âleme
Gûş idiñ âşârını kim tercemânıdır sözüm
- 19 Şoñra gelsem dehre Hâllâk-ı Ma‘ânî'den nola
Kâleb-i huşk-i hayâle rûh-ı şânîdir sözüm
- 20 Nüktede ‘âlem harîf olmaz baña gûyâ benim
Her ne söylersem cevâb-ı "Len Terânî"dir sözüm
- 21 Her ne söylersem kazâ mazmûnını işbât ider
Anı bilmez ki hıttâb-ı imtihânîdir sözüm
- 22 Ben ne Keşşâf'ım ne şahib-i keşf ammâ ma‘nâda
Mû-şikâf-ı nüktehâ-yı âsumânîdir sözüm
- 23 Biñde bir ma‘nâyı nazm itmeme yine bir lafz ise
Yoklasañ mecmû‘a-i râz-ı nihânîdir sözüm
- 24 Hâsid-i kec-rev hayâle râst gelmezse nola
Ehl-i dil yârâna her dem yâr-ı cânıdır sözüm
- 25 Ben cihân-ârâ şehen-şâh-ı cihân-ı ma‘nâyım
Sözleriñ de pâdişâh-ı kâm-rânıdır sözüm
- 26 Dönse şemşîr-i haţîbe nola şemşîr-i zebân
Mülk-i nazmıñ huţbe-i emn ü emânıdır sözüm
- 27 Tab‘ımıñ bir tercemân-ı ter-zebânıdır kalem
Hâmemiñ bir hem-zebân-ı nükte-dânıdır sözüm

- 28 Pâs-bân olmuş bir ejderdir kalem genc-i dile
Kim o genciñ şeb-çerâğ-ı pâs-bânıdır sözüm
- 29 Tâ şabâh-ı haşre dek biñ mübtelâyı mest ider
Bezm-i ‘aşkıñ neşve-i rıtl-ı girânıdır sözüm
- 30 Rind-i hüşyârım harâbât-ı maḥabbetdir dilim
‘Âşık-ı hercâyîyim vahdet nişânıdır sözüm
- 31 Olalı Peyğamber-i âḥir-zamâna na‘t-gû
Âb-ı rûy-ı ümmet-i âḥir-zamânıdır sözüm
- [59b]
- 32 Na‘t-ı şâhen-şâh-ı evreng-i nübüvvet kim anıñ
Feyz-i medhiyle diliñ cân-ı cihânıdır sözüm
- 33 Cân-ı ‘âlem Faḥr-ı âdem Aḥmed-i Mürsel ki tâ
Ḥaşr olunca na‘t-gûy u na‘t-ḥânıdır sözüm
- 34 Olalı ğavvâş-ı deryâ-yı ḥayâl-i midḥati
Cevherî-i ṭab‘ımıñ zîb-i dükânıdır sözüm
- 35 Ol kadar el virdi ma‘nâ feyz-i evşâf ile kim
Gûyiyâ miftâh-ı genc-i şâyegânıdır sözüm
- 36 Maşrıq-ı şubḥ-ı hidâyetdir şenâsıyla dilim
Mihr-i qudsî pertev-i kevkeb-feşânıdır sözüm
- 37 Kevkeb-efşân âfitâb olmazsa ger ol maşrıkıñ
‘İkd-ı pervîn-i güsiste-rîsmânıdır sözüm

- 38 Başlasam mi‘râcını tahkîke âb u tâb ile
Gevher-i şeh-vâr-ı gûş-ı Ümmühânî'dir sözüm
- 39 ‘Add olunmaz mu‘cizâtı hâdden efzûn neylesün
Gerçi kim bir râvî-i mu‘ciz-beyânîdir sözüm
- 40 Gerçi ben dûrum cenâbından hele şükrüm budur
Çihre-fersâ-yı cenâb-ı âsitânıdır sözüm
- 41 Nef‘îyem endîşe-i na‘tıyla oldum kâm-yâb
Nâ-murâdân-ı cihâna müjdegânîdir sözüm
- 42 Hâk-pây-ı na‘t-gûyânım ki ‘arş-ı a‘zamîñ
Zîkr ü tesbîh-i lisân-ı kudsiyânıdır sözüm
- 43 Şâd-kâm oldum neşât-ı feyz-i na‘t-i pâk ile
Şimdiden sonra du‘â-yı şâd-mânîdir sözüm
- 44 Tâ ki ma‘nâ-yı laţîf ü lafz-ı reng-âmîz ile
Rûzgârıñ bir dil-ârâ dâstânıdır sözüm
- 45 Her dem endîşemden olsun rûhuna yüz biñ selâm
‘Arşa dek îşâle peyk-i râygânîdir sözüm

SONUÇ

Klasik Türk edebiyatı alanı araştırmaları için oldukça önem arzeden mecmûalar, içerdikleri çeşitli bilgilerle edebiyat ve kültür dünyamızın gün yüzüne çıkmayı bekleyen gizli hazineleridir.

Mecmûalar, içerik olarak edebiyat, tarih, halkbilim, mitoloji, sağlık bilgileri, gökbilimi, dinî bilimler gibi farklı alanlara ait yazılı kaynağı bünyesinde barındırmaktadır. Yazıldığı dönem hakkında bilgi veren, o dönemin edebî zevkini yansıtan kaynaklardır. Klasik şairlere ait çeşitli nazım şekilleriyle kaleme alınmış, aynı muhtevaya sahip şiirlerden seçki yapılarak derlenen eserlerdir.

Üzerinde çalıştığımız mecmûa; Fatih Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum 779 numarada kayıtlı, "Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf" adlı şiir mecmûasıdır. Mürettibi ve aynı zamanda müstensihi Enderunlu Vâsıf olarak bilinen Vâsıf Osman Bey'dir.

Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf adlı mecmûa 182 varaktan oluşmaktadır. Aralarda ve mecmûanın sonunda boş varak mevcuttur.

Çalışmamızın giriş kısmında mecmûa kavramı, mecmûanın önemi ve mecmûaların tasnifi hakkında genel bilgiler verdik.

Mecmû'a-i Müntahab-ı Na't-ı Şerîf'in 1b-69a varakları arası üzerinde çalışmamızı gerçekleştirdik. Birinci bölümde, ele aldığımız mecmûanın genel özellikleri, mecmûanın mürettibi ve müstensihi olan Enderunlu Vâsıf'ın hayatı hakkında bilgileri verdik. Ardından 1b-69a varakları arası muhteva bilgilerini tablolar eşliğinde verdik. Birinci bölümü 1b-69a varakları arasında yer alan şairlerin kısa biyografilerini vererek tamamladık. İkinci bölümde, 1b-69a varakları arası metni transkribe ederek günümüz yazısına çevirdik. Çalışmamızı sonuç, kaynakça, ekler (tıpkıbasım) ve özgeçmiş bölümleriyle sonlandırdık.

Mecmûanın tezimize konu alan 1b-69a varakları arasında 17 şair, 34 şiir yer almaktadır. Mecmûada yer alan şiirlerde en çok kullanılan nazım şekli kasîdedir. Bununla beraber 2 rubâ'î; 1 terkîb-i bend yer almaktadır. Nâ'îlî en çok şiiri bulunan şairdir (6 kasîde). Ardından Şehrî (1 rubâ'î 4 kasîde), Kâşif (1 rubâ'î, 3 kasîde), Sâbit (3 kasîde), Rızâyî (3 kasîde), Fâ'izî (2 kasîde) ile yer alır.

Nazım türü açısından bakıldığında 22 na't, 4 mi'râciyye, 1 mevlûdiyye, 1 şitâ'iyye-na't, 1 temmûziyye-na't, 3 bahâriyye-na't, 1 münâcât-na't, 1 ramazâniyye-na't türleri bulunmaktadır.

Bunlarla birlikte mecmûada Nâ'ilî'nin Hz. Ali'yi anlattığı bir kasîdesi ve Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da şehit edilmesini anlattığı bir kasîdesi, Fâ'izî'nin Hz. Ali'yi ve Hz. Hasan'ı anlattığı iki kasîdesi bulunmaktadır. Mecmûada şairleri olduğu halde na'tları olmayan şairler de mevcuttur. Ganî-zâde Nâdirî, Seyyid Vesîm, Riyâzî birer mi'râciyye ile yer alırken, Şâkir Mehmed Efendi mevlûdiyye ile yer almıştır.

Üzerinde çalıştığımız mecmûada, metnin transkripsiyon harfleriyle günümüz yazısına çevirisini yaparken metinde eksik ya da yanlış yazılan, fazlalık olan kelimeleri tespit edip; beyitlerin anlamlarına ve vezinlerine uygun olacak şekilde metin tamiri yaptık. Mecmûada silik olduğu için okunamayan yerler bizim metnimizde "....." şeklinde gösterilmiştir. Mecmûada şiirin başlığında şairinin adının yer almadığı şiirler "[]" (köşeli parantez) içinde gösterilmiştir. Ayrıca varak numaraları da "[]" (köşeli parantez) içerisinde belirtilmiştir.

Bu çalışma ile amacımız bu alanda yapılacak araştırmalara az da olsa katkı sağlamaktır.

KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ, Namık, Riyâzî Divanı'ndan Seçmeler Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1990.

AKKUŞ, Metin, Nef'î Dîvânı, Akçağ Yay., Ankara 1993.

AKSOYAK, İsmail Hakkı, "Kâşif, Es'adzâde Seyyid Sa'deddin Efendi",
www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 9865. Erişim
Tarihi: 15.03.2019

AKSOYAK, İsmail Hakkı, "Nâdirî, Abdülganîzâde Mehmed Nâdir Efendi",
www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 11043. Erişim Tarihi: 15.03.2019

AKSOYAK, İsmail Hakkı, "Vâsîf, Vâsîf Osman Bey",
www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 14167. Erişim Tarihi: 15.03.2019

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, Yahyâ Bey ve Divanından Örnekler, Kültür ve Turizm
Bakanlığı Yay., Ankara 1983.

DEMİREL, Mustafa, Mehmed Ali Çelebi (Rızâyî) Dîvân Giriş-İnceleme-Metin-
Sözlük-Tıpkıbasım, Çağrı Yay., İstanbul 2005.

DEMİREL, Şener, Şehrî Malatyalı Alî Çelebi Dîvânı, Malatya Valiliği, Malatya
Kitaplığı Yay., Edebiyat Dizisi 5, İstanbul 2014.

DEMİREL, Şener, "Şehrî, Malatyalı Ali Çelebi",
www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 13416. Erişim Tarihi: 15.03.2019

DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi
Yay., Ankara 2001, s. 596.

ELÇİN, Şükrü, Halk Edebiyatına Giriş, Akçağ Yay., Ankara 2000, s. 5-6.

ELMALI, Hüseyin, "el-Keşkûl", İslâm Ansiklopedisi, C. 25, TDV Yay., Ankara
2002, s. 324.

ERDEM, Sadık, Neylî ve Dîvân'ı, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., Ankara
2005.

GÜRBÜZ, Mehmet, "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", (Haz. Hatice Aynur vd.), Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 108-112.

GÜRSOY, Aslı, "Rızâyî, Mehmed Ali Çelebi",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 12223. Erişim Tarihi: 12.03.2019

İPEKTEN, Haluk, Nâ'îlî Divânı, Akçağ Yay., Ankara 1990.

İSEN, Mustafa, Osman HORATA, Muhsin MACİT, Filiz KILIÇ, İ. Hakkı AKSOYAK, Eski Türk Edebiyatı El Kitabı, Grafiker Yay., Ankara 2015.

KALKIŞIM, Muhsin, Seyyid Vesîm Dîvânı İnceleme-Tenkidli Metin, Müstakil, Trabzon 2004.

KARACAN, Turgut, Bosnalı Alaeddin Sabit Divan, Cumhuriyet Üniversitesi Yay., No: 37, Sivas 1991.

KAYA, Bayram Ali, "Yahyâ Bey, Dukaginzâde",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 14294. Erişim Tarihi: 12.03.2019

KAZAN, Şevkiye, Üsküdarlı Sırrî, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Divan'ı (Metin-İnceleme) ile Şerhü Medhi'n-Nebî, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2003.

KAZAN, Şevkiye, "Sırrî, İbrâhim Sırrî Efendi",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 13031. Erişim Tarihi: 12.03.2019

KILIÇ, Atabey, "Mecmûa Tasnifine Dâir", (Haz. Hatice Aynur vd.), Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yay., İstanbul 2012, s. 75-96.

KILIÇ, Atabey, Mîrzâ-zâde Ahmed Neylî ve Divanı, Kitabevi Yay., İstanbul 2004.

KILIÇ, Müzahir, Sâlik Efendi (Kasımpaşalı) Hayatı, Edebî Kişiliği, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Erzurum 1998.

KILIÇ, Müzahir, "Sâlik, Kasımpaşalı",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 12725. Erişim Tarihi: 10.03.2019

KÖKSAL, Mehmet Fatih, Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori, Kesit Yay.,
İstanbul 2017, s. 138-141.

KÖKSAL, Mehmet Fatih, "Vechî"

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 23101. Erişim Tarihi: 10.03.2019

KÖPRÜLÜ, Fuad, "Türk Edebiyatı Tarihi'nde Usûl", Edebiyat Araştırmaları TTK
Yay., Ankara 1999, s. 37.

KURNAZ, Cemal ve AYDEMİR Yaşar, "Mecmualara Sorulması Gereken Sorular",
Turkish Studies-International Periodical For The Languages,
Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 8/1, Winter
2013, Ankara-Turkey, s. 62.

KUT, Günay, "Mecmûa", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C. 6, Dergâh Yay.,
İstanbul 1986, s. 170-174.

KÜLEKÇİ, Numan, Ganî-zâde Nâdirî ve Dîvânından Seçmeler, Kültür Bakanlığı
Yay., Ankara 1989.

LEVEND, Agâh Sırrı, Türk Edebiyatı Tarihi, C. 1, TTK Yay., Ankara 1998, s. 166-
167.

OKATAN, Halil İbrahim, "Fâizî, Kafzâde Fâizî, Abdülhay",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 9720. Erişim Tarihi: 10.03.2019

ÖZYILDIRIM, Ali Emre, "Sâbit, Alâaddin (Ali)",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 12419. Erişim Tarihi: 10.03.2019

PALA, İskender, Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, Kapı Yay., İstanbul 2004.

SELÇUK, Bahir, "Nef'î, Ömer Efendi",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 11351. Erişim Tarihi: 13.03.2019

ŞENÖDEYİCİ, Özer, "Nâ'ilî-i Kadîm, Mustafa",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 11085. Erişim Tarihi: 13.03.2019

TANYILDIZ, Ahmet, " Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi – The Journal of International Social Research, C.5, S.21, s.224-239, 2012.

TANYILDIZ, Ahmet, Na't ve Mi'râciyye Mecmûası – Süleymân Nahîfî, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., E-Kitap, Ankara 2018.

TUĞLUK, İbrahim Halil, "Şâkir, Çukadâr Ahmed Aga-zâde",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 13331. Erişim Tarihi: 13.03.2019

TUĞLUK, İbrahim Halil, "Vesîm, Abbas",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 22790. Erişim Tarihi: 13.03.2019

UZUN, Mustafa, "Mecmua", İslâm Ansiklopedisi, C. 28, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2003, s. 265.

UZUN, Adnan, "Neylî, Mîrzâ-zâde Ahmed Efendi",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 11413. Erişim Tarihi: 18.03.2019

ÜZGÖR, Tahir, Fehîm-i Kadîm, Hayatı, Sanatı Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayını Sayı: 44, Ankara 1991.

YANBAL, Semra, Şâkir Mehmed Efendi Divanı, Edisyon Kritik-İnceleme, Cumhuriyet Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2009.

YENİTERZİ, Emine, Divân Şiirinde Na't, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1993, s. 54.

YILDIZ, Ayşe, "Fehîm-i Kadîm",

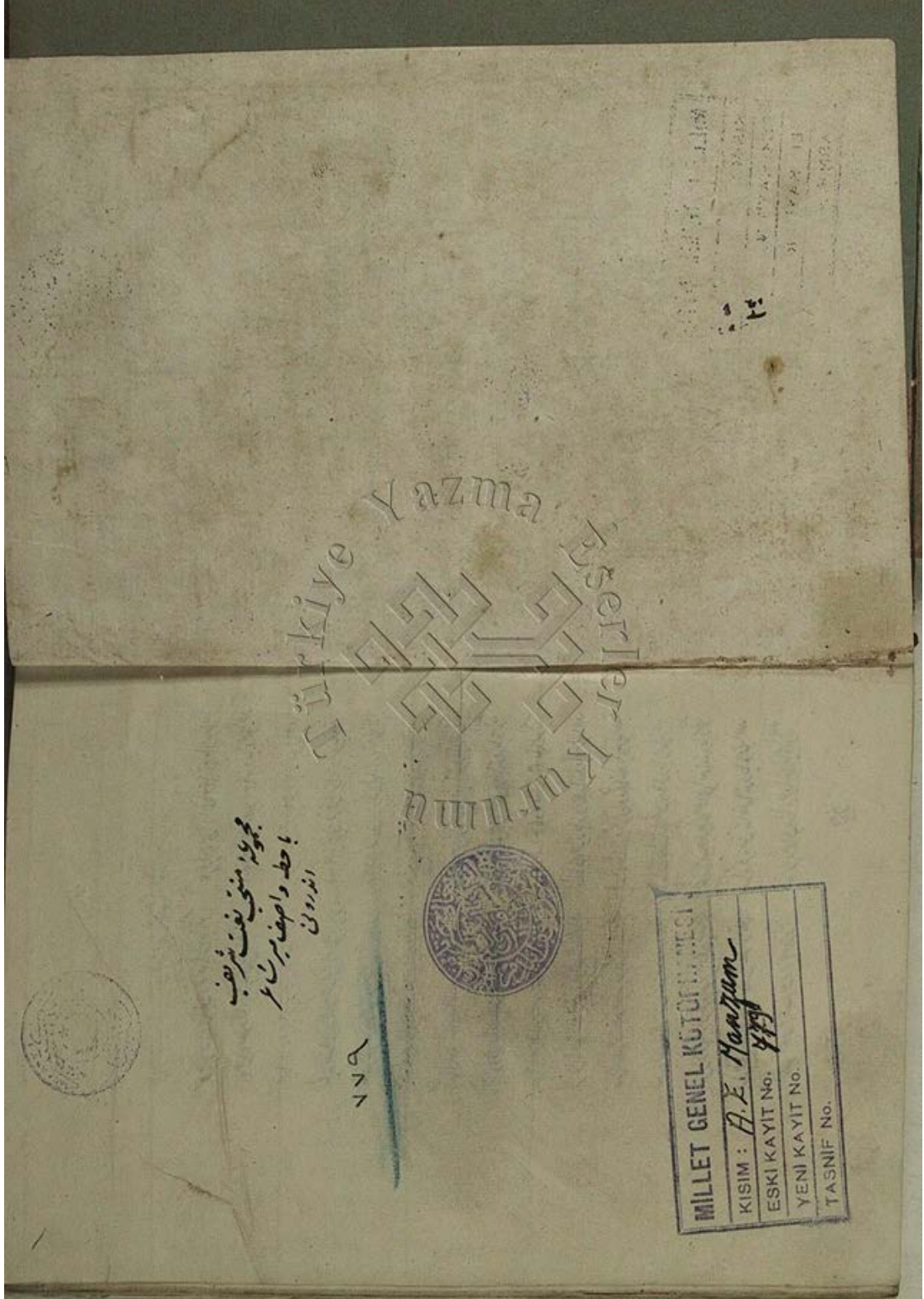
www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 8027. Erişim Tarihi: 13.03.2019

YILDIZ, Ayşe, "Riyâzî, Mehmed Riyâzî Efendi",

www.turkedebiyatisimlersozlugu.com Madde No: 12283. Erişim Tarihi: 18.03.2019

EKLER

Ek 1. Tıpkıbasım

کدام محسوس شاه کامزود یا رسول الله
تعالی و تالی قیام حسرو اندو یا رسول الله
دخبر مکملی علی صفا اندو یا رسول الله
قرآن رسیم بر تو کهنستانند یا رسول الله
که هر بر صریح بر تو دستا ندو یا رسول الله
ز درختان لوح کهنستانند یا رسول الله
عنا جنم نوال جو و کامزود یا رسول الله
زین تالی بهشت جا و اندو یا رسول الله
شرف چه فریض تو دستا ندو یا رسول الله
نور مخفی کر شاه و اندو یا رسول الله

تالی از پنج محفوظ و گاه لطفند
سپا زود بیوه تقیون با رفعت از و زوی
اگر خالصی می آید بنم برین حضرت
ربانی خلقی کیم عالم نشتریم بر
اگر در زود تو تو قول انبی و جان فقاو
دختر مدی کلین کر بر کلای صفا
بجی می خندان بنسوان ای شیخ ولده بر
در تالی بیدان مهمم با کلامی که در علم
انور کیم کیم کلای کیم بر استا کند
ده قول کیم مهمم بر باقی طلبند

نعت شریف نهشتا ه لود که سالک و لایق
و جمودن قانین راه جنا ندو یا رسول الله
اولاد صدوقی بر این سخن عالم نامند
نخا کرد و رفتار بران راه اجداد
کینه سنگه در اهلی کیم در حضور یا رسول الله
ضمیر کیم مور را نار تو کیم الهی
همینکمی تا شیوه مسلح مسره بعضی
نهان قانکده سابه بر را بر او بند
قدوم لود ما به فانی طلسم تو محمد
حکام الرسلین امر تو تو تو تو تو
کز تو ما سوادن نشی: توقع امکا که
سز صدف قفق طبله لود که بیانی
ظهیر کیم موت کنت نبی و در بر ما
موزار لوی برات غریموسر اسمی ایستادی
نور طیب مجله عالم طبع فقط زالی
دکتر هنر کیم مشهور و مع استر توین

۳۳۰

اوشا هفتا فرما را و ترک رسالتکم
 اوشا هفتا که فراغ البصر در حضور
 سهند فتح اقدار توزیع و لا یختم
 شربت نیای که طبع مختوم بنویسد
 با خود بخت ظریف مقبول در او کم
 او خوشتر است تا بنویس طویلی غنی علی
 شمال دهشتند تا بنویس شریها زوی
 سونند در بر حق هر حق بر سر اندک
 جبراً ملک کند بی مستی جمل الله
 صفا مشربه کوه کوه او ختم نموده
 سما آید و در کوفه زان او چه چیت
 اخلو در ظل عالم با درها شست
 فوله بر آید بر آید و در به یا اینسا
 خلا او سر و موزی تا آیدینه خست
 عساکیر زینور در جلد کافا آید
 ججاد و بهایم صلیق اوار آید کجکله

دسولیکه رانان معجزان عند ممکنند
 جیعتوب کرمی والای بیانه و اولی
 بر زعفران لقصیل اولی در کجکله
 حرم که بیگانه هوشه سعادته
 کلج ناکا بر دید غریب حضور
 ساسم اشکی کبریا و فرود غزده
 بنویس که حسین عالم او هوشه
 طور و اول بیگانه تا به دست جبر
 بجز خشمش از دل و در کف کف
 نوز و ز طاق کرمس و کسم با بنوی
 سنام اشیا اولی بر و زین سپهر نور
 در صحرای صباح الخیر منشار
 بجز قول کافا الی کرمس یک سبر
 بر بند تو باشک طریقی خدا کفافی
 خستین خطوج الله کبر نور
 مهفای رجا بانیا مقندا اولی
 بز حرم مود مستور اشیا اولی غل

نه و طر حاتم معجزان ام ایسل طرا
 سرای اطراف ایجا کجکله حضور
 دیکه اراغشا با صرع جمله اشیا
 سکا بر خوش رضو آخر کار ایجا
 و کرمس نرف و بولوه فطما کک کبر
 سواد اولی او فطما سبب ای رو
 جتا مطهر سطل و ملک ختم مود
 نیاخت جود اندک و مغلوب جتنا
 شکان ای عونی فخر زلف بر هم خور
 شرفیه فطما او سکین طره بویا
 و در بطور العین ایجه جبهه نور
 اکرم دبی مکر عتاق ایسل ادر خا
 فاطما اولی اول مامله مطهر
 اکراب مطهره ارام حبیب التوق
 وجود فی نظیر سید اکرمین کطرا

دکون

در دستیار مکتب از کتاب رضا تمام ایام عمر مرغی تعلیل
 شفا کاهها و هوسه نفس هم بر کوزه به او تا نتیجه پوز دیر
 دان کاه برز نشند نشاط و برد عیب از توحید و خیال نیل
 نشین ایلمش دان نشفا عکله به طعمه به حاشا نشفا ذر سیر
 شراب ذکر جملک که کیم اولنه و در حلاوت اسبج لذت تزلزل
 غامضه نعت شریفه شراط ایتم ایوب یقظه از شرمی و کون سبیل
 اکرم شاه و صاکر کل لا یوق او قدر کنگنه بوله برضایر
 کفایت ایسا کوه طبع ذر درم فاشا دره چار بجزیره تزلزل
 فالو قلند آو ذرات فلاد کاه دققی فکری ایله ایتمه فقه و فطرت
 تنیم میبویون اسفوی هلاقتضا صوره بوسه ایله تجویز نیل
 عبیر و مثله صلوة و ثلاثه ربی تزلزل در وهک هفت اسم اوله
 او فکایه فیوضا و سابع نازک منقاد فخر سوسون مجاره سبیل
 قطعا شتر و کله صبح و اله دوری مرده به سما به سبک سبیل
 حصه عزت آن عبا صد نفیرین
 محبت صاف و ادهزار اجیرین
 (سرتکه)

بلایه بزرگه جملگی لمر کون کولور بر نشوه دیر که بیز و ازانو جو کولور

مستزاد

مستلزم هر دم فرجه اول نشوه کم حکیم داران در کهر شاد کولور
 صلیبا خورد نشوه کونش تبه موری دعوی خجالی صفر نما کولور
 ای جانک که طاهم و الا و تا کنگنه توبه بر آسمان کولور ما
 اول جانک که خرمی بر ک کونک خورشید بر پانه بر ک خرم کولور
 اول جانک که حرمه و فقا اول کولور زها خوض طعندون و فقا کولور
 اول جانک که کما مذاق هر ارفی فتنه کاهانه فی باغ حنان کولور
 اول جانک که صفوی اوله سما آینه سکنه صد کسرت کولور
 اول جانک که کوهی تاکی ایتم دام باو عالم غنچه کولور
 اول جانک که فخر الفجر اول امواج هوشی تا بسرا اسمان کولور
 اول جانک که کهر نشا اوله کونش ایسه حضور میر مستلزم کولور
 اول جانک که کوهی تاکی ایتم ناف غزله مند هم خوض خطا کولور
 ایتمی خجالی کتور کیم و هم چشم نهید خاد نمنا قان کولور
 اول جانک که کوهی تاکی ایتم مزه در و وه قدسی زده مکتوب
 اول جانک که کوهی تاکی ایتم نبت آنکه کوه چه بیع ایسا کولور
 اول جانک که کوهی تاکی ایتم موصوفه بیان شکسته زینا کولور
 اول جانک که کوهی تاکی ایتم که قیده خوش طبع جنون کور کولور
 اول جانک که کوهی تاکی ایتم قینک نیست که فلا طون فقا کولور

طوارق شراب و روح کو ابرو کر نشو و
 طاشا مقدمه سه قور لب جلی
 طاشا مقبول اولدوکر و اما
 بحیب ایزد اهریخا دیم اناک
 سلطان تخما بیوت کو حکمه
 کوش حد و نه نغمه است و شکار
 کیتا کبر کو ازم و وقت ظهور
 کیم بالک عی و زرش با آن صوفی
 احکا و اقی معصیت لجا و طس
 ذاتی اصل میدا ایجا جزو
 یعنی لفظ امرکن موجب و کوز
 شرقکم نوازینه غریب نازون
 ابر و برینه جان سماط فضیلت
 یعنی لقب و این مقام فضیلت
 مهربونی که او مدشود عزت
 سر لولای بی لطیفه آنکار
 مهر ابرویدر و هکذا رنگه استایم

لرزه کی خصی نفوس کتا کلود
 کانه شاه جا دم قریب کلود
 اخصیا لغت شانه لجا کلود
 دوکار و دیو شهر عشق ایتا کلود
 تقدیر لقیلا له بیک خوار کلود
 خینا کول بریم کتا هر کلود
 یا اید که او به کسر کتا کلود
 چشم کلکله انله کتا کلود
 جسم و جسمی ذوق علم لرا کلود
 کم جزو کل بوقوع کتا کلود
 کیم کتا فو ذعل نواته کتا کلود
 بیدار دل خواهر اثر قیاد کلود
 کم قوسم اکفوه شایع کتا کلود
 و انای دوس مد و سرت کتا کلود
 چشم ختام جمله بغیر ان کلود
 اول منبع مکار ملک اید کلود
 اول امر ماه هوشو کتا کلود

شایسته

شایسته خطا اول کتا کلود
 تصبیح بجز نبوتی کوه و کتا کلود
 هفتدکم و هاشمیه اول شکر
 خورشید طلیح السیه کتا کلود
 مهر عتایدته الهی مسرفه کتا کلود
 ایستیم علم طلیح هوش و کتا کلود
 اول علم مکتبه علم و کتا کلود
 کیتا سواد بر ف شتاب کتا کلود
 اول کتا اول لیله لبر کتا کلود
 اول کتا کتا کتا کتا کتا کلود
 ظلل اول کتا کتا کتا کتا کلود
 کونا صافیون اول کتا کتا کلود
 ابر صلا سروت و ابر کتا کلود
 ذلک کتا ای علمه امی و کتا کلود
 اول کونا کونا کونا کونا کلود
 اول کونا کونا کونا کونا کلود
 بر بوجین ایچون موقت کونا کلود

اشیا هنر علم کتا کتا کلود
 کونا کونا کونا کونا کلود
 لولا کونا کونا کونا کلود
 هرزه مهر مطلع کونا کونا کلود
 کوسیه کونا کونا کونا کلود
 هوش و کتا کتا کتا کتا کلود
 هرزه کونا کونا کونا کلود
 جیل بی کونا کونا کونا کلود
 مواضع کونا کونا کونا کلود
 ادوجا انیا و کونا کونا کلود
 ذری کونا کونا کونا کلود
 بیغ کلکله ابر کونا کونا کلود
 چیل کونا کونا کونا کلود
 جمله کونا کونا کونا کلود
 تزیینات کونا کونا کونا کلود

او شنبه مطیع الیوم امیر خداوند
 اولی الختام او کسکه سوزاننده حقیقت
 شنه بو نعمت تا جلد تخت حقیقت
 درخت کوه هر پورت نماید و جیح بخون
 ما و فلق آدم بهار طینت آدم
 جیحضرت عزت طیب علم ملت
 خدا یونونه مذنب عبادتخانه نائب
 جتا همه سال مام زمزمه کنل
 سوسلک بلند ایوان علم رسالتکم
 عذاره و شمشیر نور نای نور ربانی
 عینا در کسکه کمال جلالت دینه ایض
 بنازی حالت منتقا جنتک بیا م آورد
 و شاهله کسکه می هر بنوت حقیقت
 مصروف لانتقا سطور و جنت ملت
 صلیب فرزندتقا ایچله کیکه شق مایه
 کبوتر بیضا سینه شصه رفیع آینه کمال
 مثال بر رحمت در هر وقتون توتو کمال

یقینا کما قصیری هر اهل هم سعاد
 حقیقت سواد افرینش ظلال آنک
 کوردی تو تر در جانب ظهور ترفیق
 بجلی سکونت تنگی و کسکه در سیراب
 علم بر کله هنر و در قضیه عمر تقویت
 علم بپایه لایله حضرت بیغایه اول
 بجلی هر کسکه که فوشر کوشش آورده
 تنگی کما سنبل قوغ شاخ اوله و کوش
 شش و کوش بر زمین کم چو کله و عبودیت
 شفقته کتاب خاوش بر سطل در در کیم
 بجلی کسکه ایوب ماتند خورده بر
 بوی بوزل و خسته چو کله مقصد کمال
 اوله کله صوفی کمال کبیر کبیر
 کمال چو کله تمام آینه کمال کبیر
 کله نام کمال کمال و خسته ایوب کوش
 کتوردی هاله بر زمین طبع کمال
 علم در صفت چو کله ایزد کمال کمال

افرینش آینه کمال یا کمال اوله و کبیر
 بجلی کمال هاله یا کمال اوله آینه
 اهل صوفی کمال افرینش کمال
 کمال کمال کمال کمال کمال کمال
 کتوردی بر براق قوس آینه کمال
 فضا کمال کمال کمال کمال کمال
 قوه کمال کمال کمال کمال کمال
 اوله کمال کمال کمال کمال کمال
 ایچنه خادام احصا ایشی کمال کمال
 مثال هفت بر حال اوله کمال کمال
 کمال اوله قوت کمال کمال کمال کمال
 سلسله کمال کمال کمال کمال کمال
 عروج آینه کمال کمال کمال کمال
 کمال کمال کمال کمال کمال کمال
 کمال کمال کمال کمال کمال کمال
 کمال کمال کمال کمال کمال کمال

بوی کمال

کریه عرض حال بقله بترکوه سلطان
 هفت تا که شام فرخ انعامه سواد
 اوشا هک تا که عنبر آسا استخوان
 نجیآ اید سودا به دنیا و عقبا ده
 سرا فرا از السور ذات شریف حضرت
 مراد

در نظای

آن تو غمنا آید چرخ طام و الا
 قوا را بخت را بجز تو ترک عالم بالا
 نوله کم اویسبا تقیه هسته قطره ایسا
 انکه جوهر خوش نشسته قور در بر روی جریا
 قلب شمع و رای برده در آینه آرا
 عجیبی عیان السور بقدر انجم زهرا
 نیجه تانه انگر قالد آله ما عجا نما
 علم آینه تمنا کنجک اوسنا پیدا
 چسقا دلی کچم کچم غلام بر آینه پالا
 نشا فرخ ناله اولد بر اینج زهرا
 سپهر جام اوشی کامنده قیثا

سایه او کنه و نیت سنا اولد نیت
 براتق مهر و ریخا نفا جا بر بر تو
 بشیخو اید بر اسلام احترام خنسا بر له
 ککله عهلا کبرنج کبری اولک نیت
 اویسب کیوان ذکی خد قنن کا قولق
 اورک سکه می کوسمی یوز او طلق
 نوله انوار و آتکه ذنیر تادور و سا
 جدا اولک کاسه جبریل و حضرت
 قلوب نخوا و نوز کله در وفا نیت
 اویسب بر نوره بر فرقی رخا کادور
 کیر و بار اول بر نوره جبریل و حضرت
 مقام کا قوسینه کچوب مانند تیر اولد
 اولک چوقه کچم قنن عشق و محبت
 اویسب خیر یوق عقل ناله کچم
 یولوب مقصود بخا فریزول نیت
 کور و آکزه و افه کچم کچم
 خدا و ندا هک تا د رینه جا ککله

ککله که استعجاب چله زهره
 سوسله سوز نیت دل در حضرت
 شفق صنه ککله طرک کچم کچم
 سلک مشغور کچم کچم کچم
 اویسب کچم کچم کچم کچم
 دوا هم دکل کور کیه بر اینج غزا
 ضیای طلعت اوش عرشه الطلیع
 کله ابرو نال کچم کچم کچم
 قند و اوش اولد در نیت نیت
 مکدمه غزیه نیت وجود کچم
 حضرت غزیه نیت وجود کچم
 منیر و نیت کچم مطلیع اولد
 وف و خا نیت کچم مطلیع شاهد
 نیت کچم نیت کچم کچم
 کچم کچم کچم کچم کچم
 و ککله کچم کچم کچم کچم
 کچم کچم کچم کچم کچم
 کچم کچم کچم کچم کچم

کریه

خندانم لطیفه کلان خواطر
 کامیله سعادتینم فخر
 فیض همی مایه آزادی خاطر
 شیرین دهنی معتقد صد کوهنور
 هم سوز ایامم جشنم شکوید
 هر دای صوابیه قضا همسوز
 بک مشت عیان اوک دریا مکده
 ایام بهار اوک کین شسته در
 اوک طرف شرب هر تله بخار
 اولش طوترم بوسف صلیقه صبر
 ادنی تر فخری ترکیب غنایم
 بقیله ظهور اندری بی محزون هم
 اوک شوق در هفت بالایز مشغول
 دستک او بود آب و فروز مشغول
 و لاله چرخ ایستاد نیز عساکر
 تسلیم نایبک خله شاعر باحر
 شاد سل اوک طرف شرب غایب

اولیایا لری باشو شکر کتم
 عادت بو صحر آخرم کلور بر ماکاب
 اول کورینو کورچکم اول اولی
 طوطی ازله و در معنی آخر
 صکون بشور حال کلور کور کور
 ناکر کورچم و سحر ایستین نقش
 شایسته ایچر نیمه چور حال کلور
 ابر حجاجه کورین کورین باشور
 خیر لطف آدم های و بشور
 مصروفی هدی ایضا سر اسرار
 شاهها الم ذبح و هادی و بشور
 شاه کور و اولی کلور حاکم باشور
 سر لوده اوج اول و غیره باشور
 تانبه سر بد و دعوات مضار
 تدبیر لیبین عقوبت اولی
 تم کور فیض دست مینع صدید

ترجمه

اسم ساز بودت فتنه
 و ظهور و افراوه نامم
 تا غایب

بوضعها سبب اید از اهل سموات
 او که شهنشوخ کی قالب می
 و کلفت ز نازک و او کلوز غزل
 بوسله او بود بینه و که بخته
 زلفنده او و در صلی جمعیت کل
 چینه او و در عارض بر تالی نمانا
 بدیوزغ بر تالی بد او که نمونه
 نقد و فخر صیده ایوب تیغ حوال
 ممکن او که علق آشفیه بخت
 حلیات بینه مشکلم ابرو اخیانام
 حال دلی عرض به هم مکسرانه
 اینرینه هب جابر احکا مکافات
 شکی بنم اول و لبس جرم و معاف
 دل در امل و کوش با فسا نه دنیا
 تب لرزه انهم خطا خر مز نزل
 او تا فخر اهرام ایوب بخت و معاف
 دلستان هب ظاهرا لعل الیمان

تاب غنله و شنه با او است
 لطف به بر ز خال و صبا نظر
 است که نو را با اس و رع و
 جتی و قی مراد او زده هر ز غزل
 دل صی صفا بر و در حیا بخت
 وقف ایتم مد حکم بر ما بن عوی
 هواره سناح طه نفا هب بیاید
 موجود در او مظهر احسان
 صده جود عالی بر اید انقاد
 کوش لیلان لغت کما انز کون
 عرض اید بر ز تحفه توحید سلوک
 هوایه جناب و احدی صی صی
 ابر کما بترحم قینه بر زود دخول
 باعث نظم کون نشیظه عالم کیم آنگ
 سوره پروا ز تقوی کیم آنگ در کبر

انکم هر کلو چود در عتق تا شر
 ابر طاشف هر مشکلم مستقی و غا
 اوله هله زحله هوا خر تا شر
 یله ذره ناچیز تو ز لطفله دانه
 چون اهل سلوک ایتمی انک ذره
 بوجر امل حضرت صی عالم و خاطر
 هده قل کعبه نعت کده مجاود
 میرزا انک کی کوا انار کما شر
 اوله خود او صلا کمانع مقهر
 در خیرت انک کوان اولک کما
 انکار ی توسوز چو که انکار
 باغ جاهینه کوره کلش جنت منزل
 از معتبر بعثت چار فضول
 مایه و نعت جبریل بی پیشه نزد

شیخ از اعیان
 معصوم و قدس و بی بیع انما
 معصوم و قدس و بی بیع انما
 و زلفه

بینه

بناحق وجود با کنی روشن برانند
 به اوله در احاطه مقصود عالم
 عتقا بکم غالب و لم خصم قوت
 بستا با کنی مگ ایلدی بر قصبه ابر
 بهادیر دیوباننده میدا لطفک
 رضای مدحکله پیر و کعب مبارک
 و طمانن من مقصود اولو نوزاد زاده

اوله نوزاد و در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

اوله نوزاد و در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

اوله نوزاد و در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

اوله نوزاد و در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

اوله نوزاد و در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

اوله نوزاد و در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

اوله نوزاد و در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

عجی ابدیت کور طوق خف سا
 او خود شنید و سطلو غدر جو بر
 شیخ در در خوشناراع شیخ
 دستمالی در وی عباد کلا تا ابد
 ایرو با وج کانه خلی تا وجود
 غلظت الهام و باقی که فیضت
 بود و فیض صفا در آیات یوب هست
 مناسبه لعلین تجار کلک سرخ الود

فوزون اوله قدره لطفه لطف نام
 مکرانت زوز در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

فوزون اوله قدره لطفه لطف نام
 مکرانت زوز در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

فوزون اوله قدره لطفه لطف نام
 مکرانت زوز در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

فوزون اوله قدره لطفه لطف نام
 مکرانت زوز در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

فوزون اوله قدره لطفه لطف نام
 مکرانت زوز در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

فوزون اوله قدره لطفه لطف نام
 مکرانت زوز در رسد و اما مؤخر
 هلا علی غلظاد و کم کم جبر
 شکوریز نسیم اوینج کله کوشک
 محصل کورکله دوزمیتت جال
 مقرد درینه هریاره سنه راج
 بنم حقا بکم میدا ان نظاره عمد
 نوزاد شعور کشف ایله صید کج
 اولو در نشایه سلا باطله صون

جنگ

عین سجده صیو استقامت نظر در
 حضور و کور نظیر موجد خیزی سحر
 بهامش شریخ اولجبه خنده نشانی
 کما برترتک ریزشم دل پر دلش
 هات و شایع دم روی در هر خنده
 فلک آخر خیم غریب و بی غزوت
 بسط خاکه در تپیم بر قدم
 کوریت جنبش حسن سواد صرگ
 عدوی در دونه ای دم خندا
 صفای زمزمه نطق آتشیمند
 کوریک تا زکی نطق شو خجوع عرف
 اوید فیضی هند بر رخ بر ناظر
 کین موجه آب زلال طبع در
 بی و اتقی شرعی کورید یک سلیم
 چنستان خیام شکفته لایحه
 عرض که قابل فیض عام الهام
 اید بود نبود ازل که سایه سست

همیشه نامه شکوه اهدا سر جیب
 خورشیدانه در چوین ایزد در دین
 چرخ کل اعجاز اهدا بنم چیت
 مثال حشو فها و خانه شیرت
 هزارم بروی دلمه جله نشین
 مثال شبنم کلن ندیدیش زین
 سپهر چون طالع فضا یسین
 اید در سوزده فحظه تان تغییر
 چون عقلم حرا خلمت با آید
 همیشه سر حوی روی نطق تانه زین
 رخ خایسته ایزد عرف خجیر
 اهدا در شکل و بنا کورید
 کمال چاشنی طعم سخن شیرین
 اید در کج دل حرف اتم حسین
 اهدا وان تنای کل خست چین
 مثال و اصف بجز محمد امین
 حزان اولا اهدا اید اهدا یسین

اعجاز

بکامقار نه توت اوک فعله قرین
 او مک اوک در و ناز او غنچه
 صفا خرات مسمی او نیک تعبیر
 کاور و وسایط نظم جو اهر کوز
 عدم مثلک صنع از نه قبله قرین
 نشان ای شمشیر دانم علو اکید
 نهال شعله چو نیلوفر استاجب
 کنار حزه تصویر بر مهر به تیرین
 سپهر مینخته هفته جو د کیرت
 کشف او لسبونه محقق سپهر تیرت
 او در در زده خویش یا خیرت
 در و نایزه او نوزد عکس کیرت
 مثالن ایبر زرد خلاص یه باب
 کف نواز شایه زلف استا خیرت
 مثال در شمشیر مد فخر شام نقدت
 عجب غرقه چون ایسه در خونین
 فلک دیو کوز نادان و نیت ویرت

سرچه شریعتیم یا که زین
 مقرون ایلیب نو از تو مشتاق
 رایت فو از فتنه اوله مرود
 ذی رولایر عیاشنا عتق او کتیب
 رشتا ذی انات حرمه نه اول
 ذو ایل سیار کیشیا علی ادریس
 کور کوز نغمه شرف خاک کوس
 عذر شسته خاکه با خون نه اول
 بلیم زلطت فرس سید قی
 یار یا هدی محاوله ده مسور کیم
 محلی کشا از غم و غم او ایضا زان
 بنه زه ما و طبع فو شهور
 غم کیم نانی که نیا سوا
 ارباب نظر نامل قریب و مهالی
 فرد الهه او شاعر هوزع فرام
 اینکو خریع صهب فقر اوله
 اکا لطف نشونه صهبایر غم اوله
 هر قصه سینه قریب تو خشیاید

فتو و دریا

فتو و دریا مستحسن سلوک محلی
 داد او و در که ترفه فتو و دریا
 لطف هو ابراهیم منت در و در
 یوقه آنک نه صابجی غمضیون
 عزت بود و شفته زب نیازی
 ابرکت خرا به بیجا عاصیت
 ساقیست بگو عیبتک تو اعتما
 اهل ایمنه نفس هولتیم یا ز نزلت
 شغلایم و لوت دنیا ی و کوی
 سوزای غم هورت ده در و در
 صورتی ابرو و تاقان او و در
 تفویض ایوب اموری عاقلیت
 نادان ده خلوه خوشیو یا بر
 پایا وقت در و در و در
 در دوست قیامت غم تا نخور
 قد کما فی شایه نوت تمام ایلی
 ابرو شش نون خوش رضوی دعا
 خواشگر اهو فها موق و لو ایلی
 مستحقه تحمل سال و منال ایلی
 اهل انک ریاضی بهشت اعتما
 فتو و دریا معامه کینه نعل ایلی
 نفس زبور و مطلب کمال ایلی
 هوزامتن مستحق سگم و اول
 قد نشا علی مایه هر مایه ایلی
 صلا بپر و طغانه انجول ایلی
 هر کا قوی آبر و به حال ایلی
 مایه و ابرو شفته بی نال ایلی
 بر و در خا تیه سبب انفا ایلی
 فرخا فای ابرو اشتال ایلی
 امیر خورده و شسته یا کوی ایلی
 اول حضرتت که در و در عاقل اول
 وصفی بهر بیع لجمال ایلی
 ارباب بی مراتبه اشتال ایلی
 او کیم امید داده لجمال ایلی

جیمه یوردمر خرناتا بولمهوره
 دكله اول نوروز پانوشه امانه
 بنق بر نوروز قشنگ بجه بلیه آراگه
 طاعیلو روزه خورشید کی تو آرد
 داه بر نوروز هفتا اولدی معتاد
 نقاطف و کوشنگ اولد عالم داد
 نوزده محو اولد کورد نور و کوشنگ سوزان
 جام قیز لاله شعله ایسوز بر
 کوز در جام بود ایسی موی منال
 کتیک هر کوشنگ الحی کتوت آبال
 قالمسه وادی خیرت کج خور
 اوچمه بر جولور آن سیه داغ لیل
 نیم داهن قالدو بجز بر عقوق
 کاتو دال به فرا داهن بخل لیل
 شستن جام حسیق ایسن کوشنگ کل
 شنگ ایلی نوریده قصور شنگ
 لوز ناد ای رهوار و زو لاند
 کوشنگ ایلی نوریده قصور شنگ
 لوز ناد ای رهوار و زو لاند

66

بلیک بیان اولد نبردا اولد ایسنه نخت
 آینه و احصا کیم انا عند جمعه
 هر لحظه سلا اولد نتم کیم طوره
 دلیک جمع ناذا بر قیل مسی و
 شبنه شب ذاتی عمرو سوا اولد
 شب نشیب ایلم هر نکا هی بناب
 شقده لک زعفر و قیور هر زلف
 سور کوشنگ ای اولد لیله کوشنگ
 جیمه یوردمر خرناتا بولمهوره
 دكله اول نوروز پانوشه امانه
 بنق بر نوروز قشنگ بجه بلیه آراگه
 طاعیلو روزه خورشید کی تو آرد
 داه بر نوروز هفتا اولدی معتاد
 نقاطف و کوشنگ اولد عالم داد
 نوزده محو اولد کورد نور و کوشنگ سوزان
 جام قیز لاله شعله ایسوز بر
 کوز در جام بود ایسی موی منال
 کتیک هر کوشنگ الحی کتوت آبال
 قالمسه وادی خیرت کج خور
 اوچمه بر جولور آن سیه داغ لیل
 نیم داهن قالدو بجز بر عقوق
 کاتو دال به فرا داهن بخل لیل
 شستن جام حسیق ایسن کوشنگ کل
 شنگ ایلی نوریده قصور شنگ
 لوز ناد ای رهوار و زو لاند

جیمه یوردمر

مولودیه

اهل نخل نخچه عقد ساند سوزم
 دفع زخم چشم خلوه معانه سوزم
 عنصرو و کمال صفر سوزم
 گوشه اره آفتاب سوزم
 قلابه خیاره و روغ نایه سوزم
 هر سه سوزم جوباب لب نایه سوزم
 که نایه که خنک است نایه سوزم
 شکر عاق نایه سوزم
 و قلابه سوزم نایه سوزم
 اهل و لیل نایه سوزم
 سوزن و باد نایه سوزم
 ملک نخله خنک نایه سوزم
 خامه مل برهنه نایه سوزم
 کیم او کیم نایه سوزم
 بزم عسقله نایه سوزم
 غنایه سوزم و صحت نایه سوزم
 آب و بر است نایه سوزم

سلک تسبیح و کعبه المنان سوزم
 در روز نایه سوزم
 عام ضعیف صیقل نایه سوزم
 عالمک مایه نایه سوزم
 اهل کعبه نایه سوزم
 هر سه سوزم
 جهر تیغ نایه سوزم
 روز نایه سوزم
 نخل سوزم
 رسم نایه سوزم
 اهل کعبه نایه سوزم
 اهل کعبه نایه سوزم
 کیم او و ملک نایه سوزم

در که در خط که صد کار و مدع و در
 که اوله باد که هر و صابر خدا
 نفس سید کاتات علی فضل اهل حق

جمل نظر از این

گفت شاهنشاه ای زنده بگویم که الله فیض تجلیه در اینجا جبرائیل
 ظاهر فرمود احمد رسول کریم
 حنا لجنه گفت که در وقت خواب
 او را غرق در خواب دیدم
 بعد از آن در روی من فرمود
 من فرمود که هدایت تو سبب به علم
 که ایشان افتاد با تو سرگردان
 باشد هم معراجی تحقیق که تا باید
 خداوند عجزت در حق تو فرزند
 نوبه بن خودم چنانکه همتی بود
 نفوس اندیش غیبی که
 خاندان برکت که با تو سرگردان
 شاه کام اولد انشا فیضت
 تا که خدای لطیف لطف زنده آید
 هر روز از این سخن گویند
 عشق است ای پسر زنده آید

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Yasemin Gökkuş

Uyruğu : T.C.

Doğum Tarihi ve Yeri: 13.01.1982. Zara/Sivas

e-posta : yaseminedebiyat@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2005
Yüksek Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev
-------	-------	-------

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı: KPDS (.....) ÜDS (.....) TOEFL (.....) EILTS (.....)